

Trondhjems Domkirke

Byggmesterens dagbok 1904 – 1909

August Albertsen (1877 – 1956)



Fra NDRs historiske arkiv 1869-1987 / Ga-0139 og Ga-0140



NIDAROS DOMKIRKES
RESTAURERINGSARBEIDER

FORORD

Restaureringshistorien til Nidaros domkirke fra 1869 og framover, er også historien om utforskningen av kirkens bygningshistorie. Gjennom den systematiske restaureringen bygningsdel for bygningsdel, med utskifting av skadde steiner og nyere tilbygg, ble også nye sider ved bygnings- og brukshistorien avdekket.

Arbeidet og observasjonene er løpende dokumentert i to samtidige kilder. Den mest offisielle kilden er domkirkearkitektenes årlige «Indberetninger» eller rapporter til Kirkedepartementet fra 1872 og framover. Den andre kilden er dagbøkene, som ble ført av byggelederen/byggmesteren. Her ble arbeidets daglige gang dokumentert med alt som ikke står i rapportene til departementet: historiske funn og observasjoner gjort under restaureringsarbeidet, ansatte som begynner, slutter og dør, besøk av keisere og konger og ikke minst utgravningene med fjerning av flere hundre graver som ble godt dokumentert.

I perioden 1869 -1972 var det bare seks byggeledere:

Knud Guttormsen 1869-1874 (kapittelhuset og delvis oktogonen)

William Bergstrøm 1874-1904 (oktogonen, koret, tverrskipet, hovedtårnet og delvis skipet)

August Albertsen 1904-1909 og 1926-1948 (skipet og vestfronten)

Nils Ryjord 1910-1926 (skipet og vestfronten)

Wilhelm Swensen 1947-1964 (vestfronten)

Torgeir Flekk Suul 1964-1972, domkirkearkitekt 1972-1988 (vestfronten)

Knud Guttormsen førte notatbøker som er en blanding av verktøylistor, lønningslister, regnskap og enkelte bygningshistoriske observasjoner. Disse ligger i NDRs arkiv (Ga-0218 – Ga-0223), men er foreløpig ikke transkribert og tilgjengeliggjort.

August Albertsen ble født i Namsos og utdannet som arkitekt ved Trondhjems Tekniske Lærestanstalt og Technische Hochschule i Berlin i 1901. Han var byggeleder ved NDR 1904-1909 og teknisk tegner samme sted 1910-1917, da han sluttet og ble byarkitekt for Trondheim kommune. Etter Nordhagens og Ryjords død ble han i perioden 1926-1934 på nytt leder for restaureringen sammen med John Tverdahl. Disse to fullførte gjenreisningen av skipet innvendig til Olavsjubileet i 1930. Deretter var Albertsen byggeleder under domkirkearkitekt Helge Thiis fram til han gikk av med pensjon i 1948.

Denne boken består av siste del av arkivstykket Ga-0139 og første del av arkivstykket Ga-0140, for å kunne samle Albertsens første periode som byggmester mellom to permer.

Arbeidet med å gjøre dette viktige kildematerialet tilgjengelig for forskningen, begynte i 2004 med kopiering av de originale dagbøkene. Disse er etter hvert blitt transkribert og korrekturlest av NDRs personale. Den kompakte teksten er 'løst opp' ved å lage nye avsnitt der det er naturlig.

Trondheim, september 2025
Birgitta Syrstad Øystein Ekroll

INNHOLD

1904	 side 4
1905	 side 44
1906	 side 82
1907	 side 119
1908	 side 233
1909	 side 263



1906: En ung Albertsen i skipet som ble brukt som verksted frem til 1914. Pilarene i søndre midtskipsvegg er fullført, og bueprofiler hugges. (Foto 1521)

1904

JULI 1904

Juli 8.

Idet jeg tiltræder min nye Stilling som Bygmester i Trondhjems Domkirke finder jeg her i Dagbogen et løst Stykke Papir med følgende Optegnelse, (skrevet med Blyant):

«I dag er sidste Dag som jeg er her i Kirken som Bygmester ved Arbeidet. I morgen den 1ste Juli begynder en ny Mand, Hr. Arkitækt Albertsen som Mester efter mig. Og ønsker jeg ham alt Held med sin Gjerning her. – Jeg er nu gammel, har været her siden April 1876 og kun Vestskibet staar til Rest at restaurere, hvorpaa vi alt har arbeidet et Par Aar med nye Grundmure samt restaureret den første Etage af Vestskibets Langvægge.

(sign.) W. Bergstrøm»

Juli 8.

I det jeg herved tillader mig at faa takke min afgaaende Kollega, Hr. W. Bergstrøm for hans gode Ønsker om min fremtidige Gjerning her oppe, maa jeg, som sterkt interesseret for Kirkens Gjenreisning, faa Lov at udtale min store Glæde over det Arbeide, som allerede er udført, og over, at Arbeidet, saavidt jeg allerede kan se, nu er i godt Gjænge. Forhaabentlig vil vore Statsmyndigheder herefter anstrenge sig til det Yderste med Bevilgninger, saa at Arbeidet i en ikke altfor fjern Fremtid kan fuldendes.

August Albertsen.

Arch.

Jeg besøkte i formiddag Hr. Arkitekt Christie i hans Hjem. Han maa for Tiden holde sig hjemme da han er syg i sit ene Ben (Ophovning). Han ønskede mig velkommen til min nye Stilling, og haabede, at vi maatte komme godt overens, hvilket jeg nok tror, ikke skal falde saa vanskelig.

Arkitekten gav Ordres til Forberedelser for Tækning af den Del af Korets Tag, der endnu staar utækket (nærmest Hovedtaarnet). Confererende i den Anledning strax med Hr. Blikkenslager H. P. Berntzen, der har at takke denne Del af Taget iflg. en tidligere Akkord. Hr. Berntzen erklærede sig parat naarsomhelst til at kunne tage fat. Der sørges for Anskaffelser af Seil for at kunne undgaa Vand paa Hvælvet, naar Tagbordene fjernes.

I anledning det 3die norske Landsteknikermøde i Trondhjem fra 4 – 7. Juli er her i Kirken (Ruinen) udstillet en rig Samling af de originale Restaurationsplaner. Hr. Arkitekt Christie har selv velvilligst vist Deltagerne i Landsmødet omkring i Kirken og selv forklaret Planerne, hvorfor samtlige Deltagere, deriblandt ogsaa jeg, altid vil erindre disse Timer med stor Taknemmelighed. I eftermiddag er samtlige tegninger taget ned og sendt tilbage til Departementet. (Detaljer og Opmaalinger er dog tilbage.)

9.

Jeg gjør mig nu lidt efter lidt nærmere kjendt med de enkelte Arbeidere. I nordre Tverskib lægger man for Tiden sidste Haand paa Spærreloftet, og man paneler paa Vestre Side. Maleren kan her begynde om nogle Dage, og Stilladserne kan muligens tages ned om ca 4 Uger. Udvendig er 3 Blikkenslagere beskæftigede med Tækning af Taget. Der tækkes med Kobberplader N^o 22. Stangfals og Tværfalses gjøres dobbelte. Der anvendes gjennemsnitlig 9 Stk. Heftblik pr. 2 Stk. Plader, 3 à 4 pr. Langside og 2 pr. Tværside.

I dag hugges de sidste Blade i Sideskibenes virkningsfulde Gesims. (Qvam og Santi). Paa søndre Langvæg foregaar følgende Arbeider:

- 1) Vindu No 1, (nærmest Tværskibet) er under Reparation. Midtpillaren bliver omtrent helt ny opbygget.
- 2) Vægfladerne udvendig reparerer hist og her ved Indsætning af større og mindre Stene.
- 3) Man er ifærd med at indmure de sidste Stene i Sökkelen (nærmest Sydvestre Taarn).
- 4) Under Reparation er Søndre Portal. Her oplægges Dæklisten samt reparerer de til denne Stødende Vægflader.

Paa Vestgavlen rives i dag nordvestre Vindeltrappetaarn. Her viser Murverket sig at være temmelig daarligt. Her maa have foregaaet store Sætninger i Murværket, hvilket Karakteriseres af den Kjendsgjerning, at Vindeltrappens Trin er brukket tværs af. Murværket

er opdelt i et ydre Skal og en indre Mur. Skilt ad ved en paa sine Steder temmelig bred Revne. Her ser det ud, som om Vandet har trængt ind og øvet sin skadelige Indflydelse. Det anvendte Murbrug har ingensomhelst Bindekraft. Det lader sig hensmuldre mellem Fingrene. Det volder derfor ingen Vanskelighed at faa Stenene løs fra hinanden, saameget mere, som Forbandet er yderst slet. Enkelte af de gamle Stene kan antagelig igjen benyttes, men en hel Del maa dog kasseres.

Paa nordre Langvæg repareres sidste Vindu (nærmest Tværskibet). Paa udvendig Side er dette færdig.

10.

Søndag.

11.

I dag morges kom tidlig paa Morgenens et stort Selskab Franskmænd (jeg tror af «Société des Sciences»), der var kommet med den store Dampen «L'Isle de France». Da ingen Omviser var tilstede saa tidlig, lod jeg dem passere gennem Kirken mod erlæggelse af den vanlige Entré udenfor Omvisningstiden.

Der fortsættes med de under 9de Juli nævnte Arbejder.

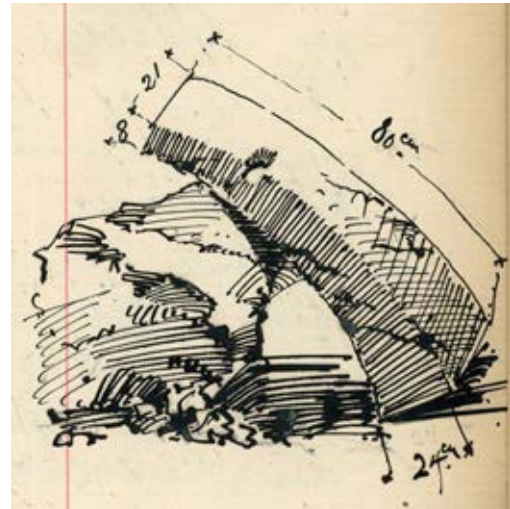
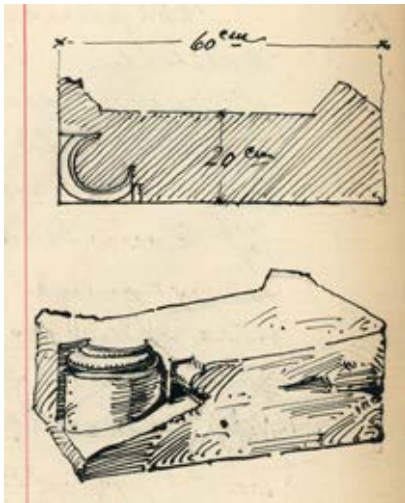
Der paabegyndes i dag ogsaa Nedrivning af det sydvestre Vindeltrappetaarn. Da her rives et større Parti med én Gang, maa den Del af det gamle Tag, der hænger udover, opstøttes.

Nedrivning er ogsaa paabegyndt af det gamle Hvælv i nordre Taarn (Se Bergstrøms Dagbog for 23. November 1898. Pag. 89). Architectens Kontor, der befinder sig over Hvælvet, maa derved opstøttes, da det helt hviler paa Hvælvet.

Paa Grund af Nedrivningen af ovennævnte sydvestre Vindeltrappetaarn med tilstødende søndre Vægparti maa Tegnekontoret (Arkitekt N. Ryjord) flytte over til nordre Side, til Arkitektens Kontor.

12.

Der fandtes i nordre Taarn under Nedrivningen de 2 hoeskitserede Stene.



Paa nordre Taarn er man i fuld Gang med Muring af de første Skifter. Hermed er beskæftiget 3 Mand.

Paa Søndre Taarn fortsættes Rivningen, ligesaa Rivningen af det gamle Hvælv. Det øverste Parti af søndre Langvæg udvendig bliver renvasket og pudset.

I dag blev Blikkenslagerne færdige med Kobbertækningen paa nordre Tværskibs østre Side, og fortsætter de strax med den vestre. Der er Haab om at blive helt færdig med Kobbertækningen paa Tværskibet til Keiser Wilhelms Ankomst hid i næste Uge.

Den af Arch. Christie reconstruerede Døbefont er under Hugning. Paa sammes Fodstykke arbejder Hr. Ellingsen, og paa selve Skaalen Hr. Gunnar Qvam. Med Ornamenthugningen begynte sidstnævne den 9de ds, hvorimod den førstnævne begyndte Grovhugningen af det færdighuggede Emne noget tidligere.

13.

Konfererede igaaftes med Architecten i hans Hjem (- han er fremdeles daarlig i sit Ben, saa han er nødt til at holde sig hjemme) angaaende Kobbertækningen idet jeg har bemærket, at denne ikke ganske blev udført efter Kontraktens Ordlyd. Heftblikkene blev forlangt tættere, i Henhold til kontraktlig Bestemmelse.

I dag nedtages Vinduesbuen paa Sydsiden af søndre Taarn, en del af Profilstenene er nogenlunde bevarede, saa de muligens kan bruges igjen, men Størsteparten er dog absolut ubrugbar, idet Stenene har Revner paa Kryds og Tværs.

Størsteparten af den Sten der udvindes af nordre Hvælv, der rives, lægges tilside, for senere at blive anvendt som Udflaskningsmaterialie ved Lægningen af Gulvfliser i Tværskibet.

De sidste Dages sure Veir er nu afløst af det herligste Sommerveir.

14.

I dag maatte jeg foretage en Generaloprydning i Kontoret efter min Forgjenger, Hr. Bergstrøm. Her var nemlig slig en Masse Jernskrab, og div. fundne Rariteter for ikke at snakke om Støv og Lort. Jeg pakkede alt Jernskrab i en Kasse, og det øvrige i en anden Kasse, hvorefter alt blev ført ned til Gipsboden ("Rødboden"). Nu skal Vadskerkonen faa rundvadske hos mig, saa jeg kan faa puste lettere, thi Decenniers Støv er lagret i alle Kroge og paa alle Hylde.

Jeg har i dag attesteret de første Regninger.

Der begyndes ieftermiddag saa smaat med Forberedelser til Istandsættelsen af de gamle Vægge i sydvestre Taarn indvendig. Det er Meningen at beholde saa meget som muligt af Murmassen. Rivningen af det ydre Parti paagaar fremdeles.

15.

Idag er Snedkerne komne saalangt med Arbeidet paa nordre Tværskibs Loft, at de kan paabegynde den sidste Del, nemlig Opsætningen af de omvendte Træbuer mellem Spærrefødderne. Fuldendtes i dag Nedrivningen af Hvælvet i nordre Taarn.

16.

I dag, Lørdag, reiste Formand Lundemo bort paa en 14 Dages Ferietur. Et større Selskab Engelskmænd gjæstede imorges Kirken.

17.

Søndag. Besøgte i dag Architecten, der fremdeles maa holde sig hjemme. Det gik smaat fremover; Doctoren mente, det var Podagra.

18.

I dag fælt Regnveir. Iberegnet de ferierende Arbeidere, er i alt ca. 33 Mand borte den første Arbeidstid 6 - 8 Morgen.

19.

Det fæle, sure Regnveir vedvarer fremdeles. Jeg læser netop i Avisen, at paa Grund heraf har den tyske Keiser vendt om igjen til stor Skuffelse for Byen, som havde tænkt at foranstalte en festlig Modtagelse. Men jeg antager at de Kr. 1000,- som han aarlighaars har foræret til Kirken, ogsaa iaar vil finde Veien hid, selv om han ikke kom i egen Person.

Der kan nu afgives følgende Rapport angaaende de i Gang værende Arbeider: Paa Vestskibets nordre Langvæg istandsættes Skjoldbue og Vægflader i Vindu No 2 fra Tværskibet. Den gamle Mur paamures i Høiden det manglende.

Paa søndre Langvæg lappes Væggen udvendig. I Vinduet nærmest Tværskibet fornyes saagodtsom helt Midtpillaren. Hermed er 3 Mand beskjæftigede. (Foruden Midtpillaren fornyes ogsaa Vinduets øvrige Dele, med Kapitåler, etc.). Søndre Taarn rives fremdeles (Vindeltrappen), vestre og søndre indvendige Vægflader bliver udforet med nye Kvadere (Fortsættelse fra Vinteren 1903 - 04.)

I Nordre Taarn arbeides paa den udvendige Sokkel. Undersokkelen blir i dag færdig. Indvendig i nordre Taarn er foretaget Opstøtning af Architectens Contor, som her er anbragt, og som tidligere hvilede paa det nu nedrevne Hvælv, saaledes, at 2 Dragere er meislet ind i muren. Dette fandt jeg heldigst paa denne Maade, for senere at have Rummet under fuldstændig frit, naar Væggerne skal sættes istand og Kjælderhvælvet slaaes.

Idag bliver Snedkerne i Tværskibet færdige med Opsætning af de øvre Partier af de omvendte Buer mellem Spærrefødderne, og kan snart begynde Rengjøring og delvis Nedtagning af Stillads, saa at Malerne kan faa begynde sit Arbeide deroppe. Paa Grund af det rædsomme Veir, er Kobberslagerne blevet noget forsinket, idet de efter Beregningen skulde været

færdige med Pladetækningen til iaften. Blir Veiret nogenlunde, kan det hænde, at de greier Resten paa etpar Dage, og kan de da faa tage fat paa Mønnetækning og Render.

I Stenhuggeriet hugges Vindeltrappetrin til nordre og søndre Taarn, Kvadere, Vinduesbaand til nordre Langvæg. Santi og L. Olsen hugger Feltet mellem Dækslist og Bue i søndre Portal (Ornament i Kraftig Relief: Bladformer, som fundne Rester af Felter mellem Triforium og de store Buer i Vestskibets Langvægge ud mod Midtskibet.)

Hugningen af Døbefonten hviler nu, da begge de respective Herrer, Qvam og Ellingsen, har Ferie. Myhre hugger det sidste Vægkapitäl (Dobbelkapitäl) for indre, søndre Sideskibsvæg. Hoem og Eriksen hugger foreløpig paa de sidste Gulvfliser for Tværskibet, og skal nu gaa over til Hugning af to Dele af Døbefontens første Trin, hvorpaa eventuelt skal gives dem Akkord. I alt kan man vel sige, at der merkes nogen Stagnation i Arbeidet, da saamange Arbeidere har Ferie nu.

20.

Til stor Overraskelse for alle kom igaar et Telegram, som meldte, at Keiseren alligevel vilde komme til Trondhjem. Han havde ombestemt sig. "Hohenzollern" ankrede paa Rheden igaaraftes Kl. 7. under Salut fra Fæstningen. Han vil i morgen kl. 11½ form. besøge Kirken. Der er bleven heist 3 Flag: paa nordre Gavl og begge de flankerende Taarne. Der feies og støves, saa der kan se nogenlunde ud til Majestätens Ankomst.

Snedkerakkordlaget for nordre Tværskibs Spærretag blev færdige idag i Middagstiden med sin Akkord og begyndte ieftermiddag paa Rivning af det Parti af Korets Tag nærmest Hovedtaarnet (paa Nordsiden), som endnu staar utækket. Kobberslageren vil sørge for Tækning efterhvert, saa at ikke formegen Lækage kan opstaa.

Der er i dag sørget for Istandsættelse af Kloaken for Nedløbsrøret ved Thomas Angells Kapel. Berntzens Folk, som nu skal takke ovennævnte Tagparti over Koret, skal da ogsaa levere og gjøre istand sidste del af Nedløbet, som hidtil har manglet, ligesaa Nedløbet i Krogen mellem søndre Tværskib og Vestskibet.

Paa nordre Taarn meisles ned i Fundamentet forat skaffe tilveie en Aftrækskanal fra Kjælderen, 10" x 10" i tværsnit. Da denne Kanal egentlig skulde været anlagt med Udløb under Sökkelen, men er bleven glemt ved Muringen af Kjældermurene, maa nu Udløbet Tages under Vindeltrappen, og i Muren over denne skaffes en Murslids, som videre kan besørge Luftcirkulationen.

Man er færdig med Rivningen af søndre Vindeltrappetaarn, og lægger i dag an ny Sokkel. De første Trin blir staaende, kun lappet og istandgjort.

Tømt Bøsserne:

Kirkens Bøsser:

I Kobbermynt: Kr.16,25

I Sølvmynt: Kr. 273,05

I Guldmynt: Kr. 10,-

I Papir: Kr. 25,-

Til sammen: Kr. 324,30.

Extraomvisningens Bøsse:

I Kobbermynt: Kr. 0,93

I Sølvmynt: Kr. 83,15

I Papir: Kr. 5,-

Kr. 89,08.

Denne sidste Bøsse er her bleven tømt for første Gang. Det er en Bøsse, som udhænges hver Gang en Omvisning i Kirken skal foretages til ekstraordinær Tid, udenfor den faste. Der er herigjennem bleven bestemt, at hver Person erlægger som Minimum Kr. 0,25, hvoraf Halvparten tilfalder Kirken og den anden Halvpart Omviseren.

21.

Omtrent præcis til den fastsatte Tid kom Hs. Maj. Keiseren til Kirken. Han spadserede med sit Følge og havde valgt Indgangen om Søndre Port hvorved Folkemassen som ventede ham ved Hovedporten i Munkegaden, blev høilig skuffet. Keiseren udtalte sig i meget begeistrede Ordslag om Taarnet med dets Stjernehvælv og Tverskibets Spærreloft, som han nu saa for

første Gang. Idet Keiseren med Følge steg ind i Koret, sattes Lyset paa samtlige elektriske Lamper, hvilket igjen var Signalet for Intoneringen af Sangen der besørgedes fra Orgelgalleriet af Trøndernes Mandssangforening under Ledelse af Hr. Løitnant K. Glomsaas. Keiseren lod til at finde Tonerne vakre, og kaldte Dirigenten ned for at Komplimentere ham.

Efterpaa besaaes Ruinen og Arbeidet her, hvorefter Keiseren med Følge ved 12½ - Tiden forlot Kirken. Baade ved Ankomsten og Afreisen blev hele Følget Kinematograferet. (foreviget i levende Billeder).

22.

Snedkerne er i dag formiddag færdige med Igjenlægningen af Tagpartiet paa østre Skib, og Kobberslagerne er i gang siden igaarmorges med Tækningen. Der blev fra Kjælderen hentet op 19 nye Kobberplader, som var en Rest efter Tækningen af Koret (i 1889?) Snedkerne gjør i dag og i morgen rent oppe i nordre Tværskibs Spærreloft, hvorefter de alle faar sin Ferie.

I dag fik vi sendt de ordinære Kr. 1000. fra Keiseren gennem det tyske Konsulat. I alt har nu Keiseren skjænket Kirken Kr. 12000.

23.

Arkitekt Ryjord reiste idag til Øisanden, forat inspicere Bruddet.

24.

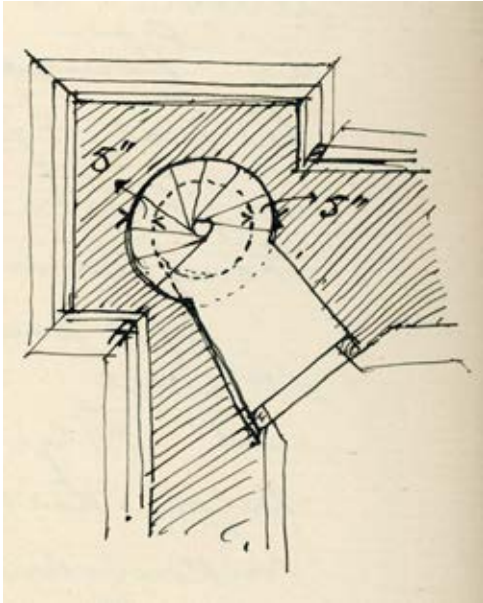
Søndag.

25.

I dag opsættes Stenene med den ornamentale Flade (Relief) over Buen i søndre Portal.

26.

Igaaraftes ved 9½-tiden forkyndte Kanontorden, at Keiser Wilhelm forlod Byen. Vi tager derfor i dag ned Flaggene, som var heist paa Nordgavlen og Taarnene.



Ved Anlægget af Vindeltrapperne i nordre og søndre Taarn er man blevet enig om at indsnævre Trapperummet 5'' paa hvert Løb, altsaa idet hele 10'' for at forstærke det svage Punkt A, der før kun havde en Afstand fra indvendig Vindeltrapsvægflade af 6'' ca: (Se hosstaaende Skizzer): (Ny Vægflugt: efter de punkterede Linjer.) Dette viste sig at være en tvingende Nødvendighed, idet Murværket her har været for svagt til at kunne holde Stand mod de stedfundne Sætninger.

27.

Architect Ryjord reiser ieftermiddag til Frosten. En del Restaureringsarbejder foregaar der ved Logtun Kirke. Han har med sig to af Domkirkens Arbeidere, nemlig Hans Thoresen og Sande. Gav i dag Fjeldseth (Elektrisk Bureau) Beskjed om Lynaflederen, der ikke er ganske i orden. (Lynaflederen fra Hovedtaarnet og ned ved Thomas Angells Kapel). Han lofte at gjøre den istand Strax.

27.

I dag blev H.P. Berntzens Folk færdige med Kobbertækningen paa Korets Tag. Der blev i alt tækket 49,92m² (se Opmaalingens Maal, Pag.144, under 3de August 1904) hvoraf 20,5m² blev lagt af 19 Plader, som var Kirkens Eiendom fra Hovedtagets tidligere Tækning. Hr. Berntzen tilkommer altsaa Betaling for Tækning af

49.92 m ² à Kr. 14,60	Kr. 728,83
<u>-19 Plader Kobber à Kr. 8.12</u>	<u>Kr. 154,24</u>
<u>Summa</u>	<u>Kr. 574,59.</u>

Kobberslagerne fra O. Moxness (nordre Tverskib) begynder i dag Oplægning af Tagrenderne. Der er i disse besluttet anvendt en tykkere Kobber end fra først af projecteret, hvorved et Tillæg i Prisen fordres. (Kr. 75,-).

29.

Idag Kl. 11½ form. døde gamle Stenhugger Furunæs, nu 82 Aar, Fader af nuværende Formand Furunæs. Han var i ca. 30 aar i Kirkens Tjeneste og traadte først af i 1901. I dag, Olavsdagen, bliver en Masse Folk omvist i Kirken af Literat Henrik Mathiesen. Han holder historisk Foredrag for dem.

30.

Maanedsoversikt:

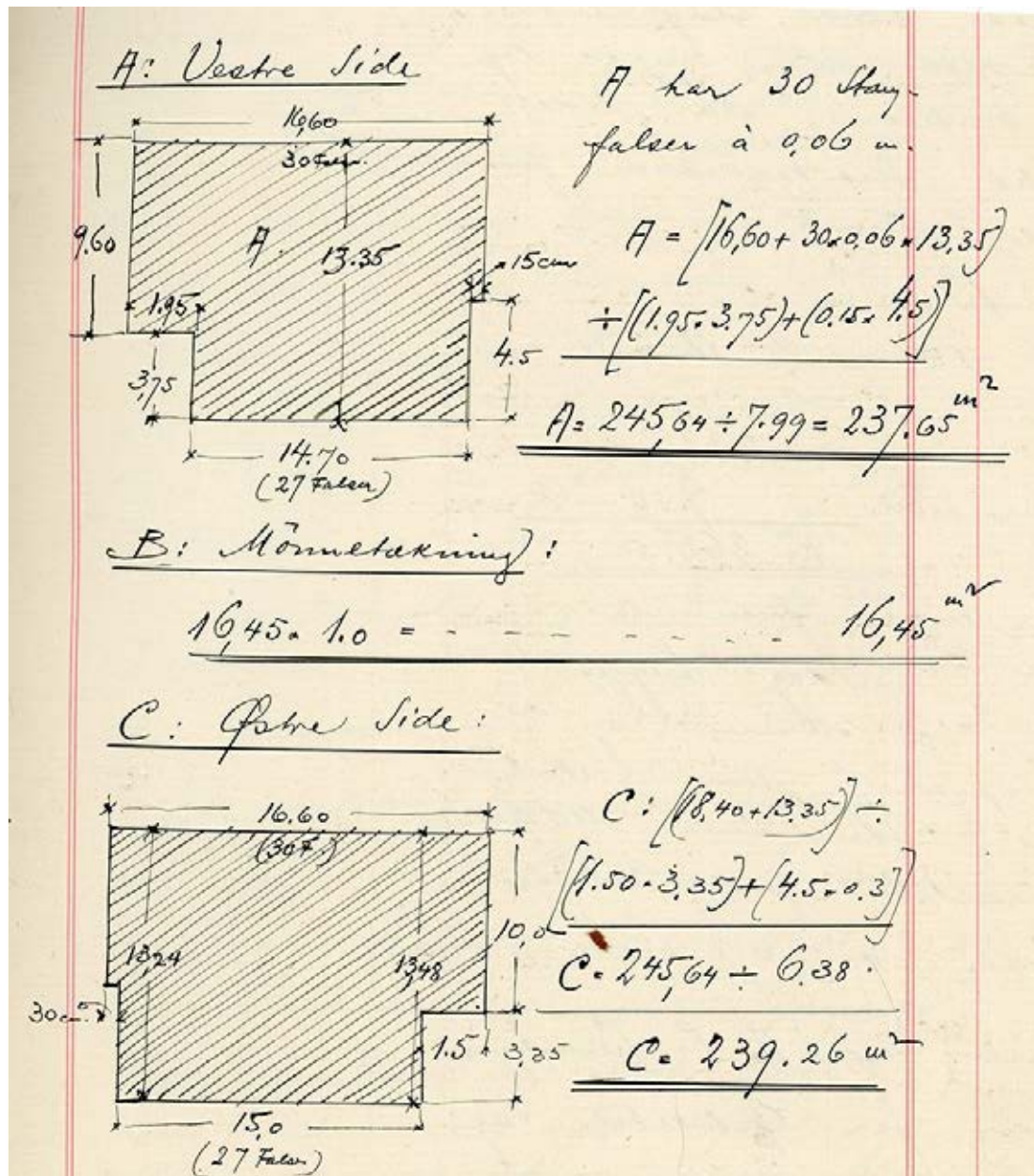
I Juli Maaned er følgende Arbejder udførte: I Nordre Tværskib er Spærreloftet bleven panelet og listet. Taget udvendig færdigtækket med Kobber. Siden 28de er Kobberslagerne beskæftigede med Rendeoplægningen. Sideskibsvindu No:1 (nærmest Tværskibet) paa søndre Side er bleven sat istand og har faaet saagodtsom helt ny Forblænding. Den sidste Buesten indsættes i dag, hvorefter Marmorsøilerne opsættes.

Der fortsættes med Arbeidet paa søndre Portal.

Vindeltrapperne i søndre og nordre Taarn er begge revet. I søndre ogsaa søndre Mur til Midten af søndre Vindu. Paa det nye Fundament er ny Sokkel anlagt og for Vindeltrappetaarnets Vedkommende idag helt færdige. Der fortsættes videre op. I nordre Taarn er det gamle Ligkjælderhvælv revet, og man har her paabegyndt Udmeisling i Væggene af de ødelagte Partier, for senere at erstatte disse. Den paa Koret igjenstaaende utækkede Del af Taget er blev færdigtækket.

Maler Holst-Grubbe har i dag paabegyndt Oljing og Fernisering af nordre Tværskibs Spærreloft.

Foretog idag Opmaaling af O.A. Moxness's Arbejde vedrørende nordre Tverskibs
Kobbertækning, med saadant Resultat:



Sammenstilling:

A:	237,65 m ²
B:	16,45 m ²
C:	239,26 m ²
Summa:	493,36 m ²

Tagrendenes Længde = 15,0 + 14,70 = 29,70 m²

AUGUST 1904

August 1.

Besøgte i formiddag Architecten, der fremdeles maa holde sig hjemme for sin Sygdoms Skyld. Det gik kun smaat fremad. Confererede med ham angaaende en del Snedkere, som maa Opsiges til Vinteren, da lidet eller intet Snedkerarbeide foreligger til Vinteren.

2.

Tømt Bøsserne:

Guld: 1£ =	Kr. 18,-
Papir	Kr. 5,-
Sølv	Kr. 233,-
Kobber x Div.	<u>Kr. 9,50</u>
	<u>Kr. 265,50.</u>

foruden endel fremmede Mynter.

I dag hugges 4 Stenprøver, 2 Marmor- og 2 Klæberstensprøver, som skal sendes til Christiania Materialprøvningsanstalt for at undersøges (Trykfasthed o.s.v.).

3.

Opmaaling af H. P. Berntzens Kobbertækning paa Østskibets Tag:

Mønne: 2,75 x 1,20 m =	3,30 m ²
<u>Tagsider: 2 (2,05 x 11,37) =</u>	<u>46,62 m²</u>
<u>Summa</u>	<u>49,92m² (Se Pag.141)</u>
<u>+ Spongblik: 1,1m²</u>	<u>1,1</u>
	<u>51.02 m²</u>

4.

I dag begravedes gamle Ole Furunæs paa Tilfredshed Kirkegaard. Domkirkearbejderne havde skudt sammen til en vakker Krands paa hans Kiste.

Ieftermiddag havde Kirken Besøg af 2 tyske Prindsers. De ledsagedes af den tyske Consul og ark. Ryjord. De afreiser i aften med det store Orlogsskib: "Kaiser Friedrich III". Deres Navne var respective Prinds Albrecht af Preussen og Prinds Leopold af Bayern.

5.

I dag nedtages Heisen, som var placeret i Hovedtaarnet. Den skal nu flyttes ind i Vestskeibet og monteres her for Opbringelse af sten og div. Materialier ved Restaureringen af samme.

6.

I dag reiste Formand Furunæs paa Ferie. Berntzen leverede i dag en Rørforbindelse No: 3 (paa Vestsiden af Søndre Tværskib.) Der mangler nu paa dette kun et Nedløb til Kloak. Kloak vil her senere blive gravet, hvorefter Berntzen har at levere Forbindelsen. Observerede i dag, at en af Buerne ved Høikoret (over Sideskeibet), var temmelig medtaget, og foreslog jeg samme repareret snarest mulig.

8.

I dag sattes den sidste Sten x af Vestskeibets Sokkel. Af Sokkelarbeide staar nu kun selve Vestgavlens Sokkel igjen. Montringen af Heisen paa sin nye Plads begyndte i dag. Dens Fundament indskrænkes nu saa det bliver mindre end før. Ved Opstillingen af samme tages Hensyn til, at Orgelet eventuelt vil komme til at blive flyttet tilbage til sin gamle Plads (i vestre Taarnbueaabning.) I dag paabegyndtes Oplægning af Nedløbsrørene paa nordre Tværskib.



9.

I dag havde Kirken Besøg af en hel Sværm Tyskere fra "Meteor", Hamburgerskib. Der var 300 af dem.

10.

Der opsættes i dag de sidste Marmorsøiler udvendig paa Søndre Sideskibslangvæg. Ligeledes opsættes endel indvendig (i første Vindu, nærmest Tværskibet.)

I dag kom Architecten hid igjen for første Gang efter sin Sygdom. Han var endda ikke ganske restitueret, men dog saapas, at han kunde gaa ud.

Jeg har nu begyndt Optælling af Værktøi og Redskaber. En saadan Optælling har sidst fundet Sted i Aaret 1902. Jeg fandt det derfor paakrævet nu at faa en Oversigt over Beholdningen. En del ubrugbart Værktøi bliver samtidig inddraget.

11.

I dag reiste Architecten bort paa en 4 Ugers Feriereise for at recreere sig efter sin Sygdom. Under hans Fravær har Arch. Ryjord Fuldmagt til Vedtagelse af alle Regninger etc.

12.

Opmaalt Nedløbsrør paa nordre Tværskib (O.A. Moxness's Akkord)

Østre Side: $(5,60 + 9,50 + 15,42 + 1,0)$ m

Vestre Side $(15,13 + 14,80 + 0,30)$

Summa: 61,75 m.

13.

Gjennem Kirketjeneren for Menighedskirken fik jeg i dag Anmodning fra res. Kap. Flood, om at skaffe ham en Afskrift af Domkirke-Klokkernes Inscriptioner. Den skulde tjene som Udgangspunkt for Inscription til Lademoens Kirkes Klokker. Jeg benytter derfor Anledningen til ogsaa at notere ned Inscriptionene her:

No 1: Den største af Klokkerne: (paa den ene Side):

“Joan Nicolaus Derck
me fecit. Hornæ Anno Domini Jesu Christi
MDCCL.
Gud bruge Klokken Lyd til Folket
at oplive,
At de med Andagts Lyst til
Kirken sig begive
Der trolig Tiene Gud og
høre Herrens Ord
Saa Christi Rige maa Stadfestes
her i Nord.
Frideric Nannestad S. Th:
D: et Pr.:
Episcop: Nidros:»

Paa den anden Side:

«Deo Trinuni O. M.
Ejusque Cui tui Sactatum
Æs Hocce Campanum
Impensis Templi
Quod Nidrosiæ Norvegorum Extat
Cathedralis
Fusum est et Adornatum
M:D:C C L.»

No 2:

Paa denne staar:

«Omstøbt i Amsterdam af
Kraus Iansz, Anno 1743
Atter omstøbt i Trondhjem
af Hans Oluf Sundt og
Knud Andreas Sundt
Anno 1838. Gud lade det Wære til
Held.»

Paa No 3 staar (den mindste af Klokkerne)

«Omstøbt
af
Halvor Sundt
Tronhjem
1828.»

Architect Ryjord reiste i dag atter til Frosten, hvorfra han igjenkommer Tirsdag d. 16de ds.

15.

I dag rives et første Parti af Stilladserne for søndre Langvæg. Denne er nu færdig udvendig med Undtagelse af søndre Portal, som endnu vistnok vil blive staaende ufærdig i længere Tid. Man er i dag endvidere færdig med Montering af Heisen, og har saavidt paabegyndt Anbringelsen af selve Heisetauget.

Maleren i nordre Tverskib har nu hvilet en Tid, hvorfor jeg i dag igjen purrede paa om Paaskyndelse af Arbeidet, hvilket blev taget tilfølge.

Arbeidet paa begge Vindeltrappetaarn fortsættes. Man er i dag paa søndre Taarn i høide med Spidsbuens Top. (Opgangsdørens Spidsbue). Paa indvendig Side fortsættes, forat komme sammen med det ydre Murværk, naar man naar over den gamle, indre Kjærne. Paa nordre Taarn er man ikke saa langt fremskreden som paa søndre. Hugningen af Døbefonten fortsættes.

16.

Ryjord kom i dag tilbage fra Frosten. Hans Thoresen og Sande kommer tilbage derfra i morgen; de har været beskæftiget derude med Restaureringsarbejder ved Logtun Kirke.

Opgangstrappen til Orgelet er i dag bleven ophængt, idet det provisoriske Trægulv under denne bliver taget bort, da vi nu skal paabegynde Fliselægningen i søndre Tværskib. Da der maa udfaskes ca. 5'' for at komme i rigtig Høide, maa hvert af de 2 første Trin, som er lagt foran Thomas Angells Kapel og Baldakinen fjernes, idet da disse kun vilde stikke op 1½" over Gulvet. Dette Arbejde skal paabegyndes af Thoresen og Sande.

18.

Thoresen og Sande maatte først foretage en Forandring i Kapitelhuset, idet her Varmerørene skal tages ud og er erstattede med en Gasovn.

19.

Paa nordre Tværskib skal opsættes en Jernstige, for at lette Adkomsten (analogt søndre). Jernstigen er nu færdig og vil blive opsat i næste Uge, efterat den er mønjet og malet, hvorefter da Stilladserne vil blive revne.

Beitsingen og Malingen af Spærreloftet i nordre Tværskib fuldendtes i dag. Her vil ogsaa, naar Tørringen er fuldendt, Stilladserne i næste Uge blive nedtagne.

Hosstaaende skitserende Redskab af Jern blev i dag fundet i et gammelt Stikhul, som skulde igensættes paa søndre Langvæg. Jeg antager det maa have været en gammel Dirk. Det var temmelig sterkt medtaget af Rust. Vil blive opbevaret.



20.

Der forlangtes igaar at faa Vægt paa de i sin Tid fra den gamle Uhrskive nedtagne Kobberplader. Disses Vægt androg til 35,0 Kgr.

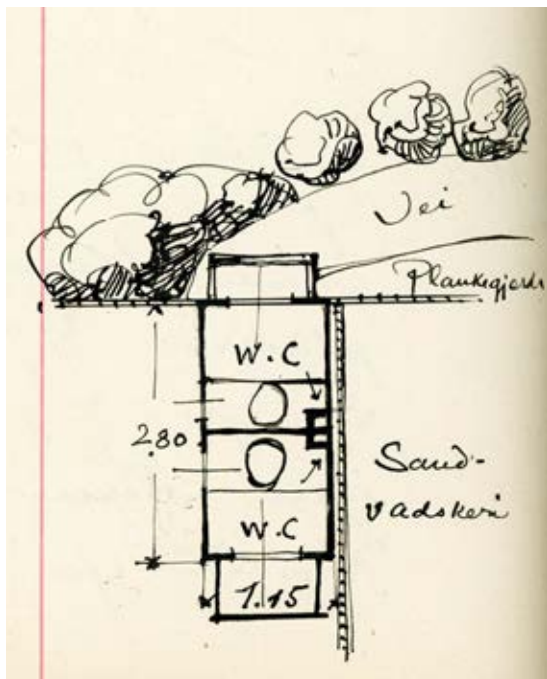
Der paabegyndtes igaar Reparation af det første Kapitæl for Vestfacaden (No: 1 fra Syd.)

Snedkerne er midlertidig beskjæftigede med Indsætning af manglende Vinduer i nordre Gavl.

De i søndre Tværskib hidtil lagrede Marmorfliser transporteres nu hen til Heisens gamle Plads, forat skaffe Plads for Fliselægningen, der begynder fra søndre Gavlæg.

22.

De foran Thomas Angells Kapel og Baldakinen i søndre Tværskib i sin Tid nedlagte Marmortrin bliver i dag borttagne, saa kun et Trin bliver tilbage foran hvert af ovennævnte Rum. Gulvhøiden i det betreffende Rum er nemlig blevet forhøiet saa omtalte Trin vilde være bleven omtrent helt skjult i Gulvet. Thoresen og Sande er beskjæftigede hermed, og vil saa begynde med Lægningen af Gulvet.



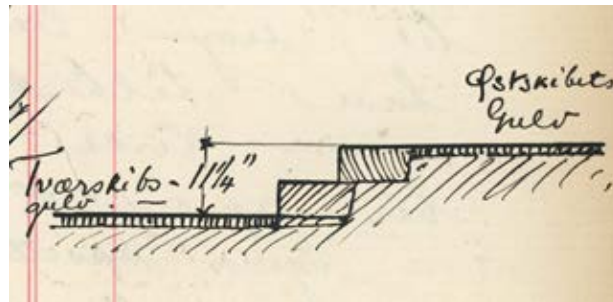
Jeg har hele Tiden, siden jeg kom her, fundet, at Kontorerne burde have sit eget W.C. Jeg har derfor, da jeg fik høre, at ogsaa Menighetskirken heller intet W.C. havde og længe havde havt til Hensigt at sætte op et saadant, udvirket, efter Conference med Hr. Ark. Ryjord, at et nyt dobbelt W.C. bliver at opsætte med Indgang udvendig fra for Menighetskirken, og Indgang indvendig fra for Kontorerne med særskilte Nøgler for hvert. Dette Arbejde er i dag paabegyndt. Formand Ingebr. Furunæs kom i dag tilbage efter endt Ferie.

Ieftermiddag Kl. 5 Kom Kirkeministeren, Hr. Statsraad Hauge, op forat bese Arbeidet, sammen med en svensk Kunstmaler, (Jansson). Kirkeministeren var øiensynlig meget tilfreds med Arbeidets Fremadskriden.

23.

Kapitæl No: 22 fra syd paa Vestgavlen, (første Række), blev igaar nedtaget. Dette holdt imidlertid ikke under Udtagningen, idet det var gennemfuret af Gange. Det maa derfor helt fornyes.

Idag paabegyndes Udflasking av Gulvet i søndre Tværskib: Gulvet lægges her 2 Trin ($11\frac{1}{4}$ ") lavere end i Østskibet. Med Arbeidet begynder Hans Thoresen og Opdahl.



Umiddelbart udenfor den provisoriske Dør ind til Østskibets Sideskibsdør forefindes en Fordybning, der ser ud til at have været tænkt til en eller anden Kanal. Den bliver staaende igjen i Gulvet, kun Overdækket med Heller, saa den eventuelt siden vil kunne benyttes.

Fra Østskibets Tag paa Nordsiden har nu Berntzen gjort istand Nedløbsrøret, saa det nu munder ud i Tværskibets Tagrende.

24.

I dag besøgte Kirken af 300 tyske Turister fra "Meteor", hvoriblandt Architect, Prof. Dr. Iaeckel, der med sit Følge ogsaa besaa Stensamlingen, hvorover stor Interesse og Begeistring udvistes.

25.

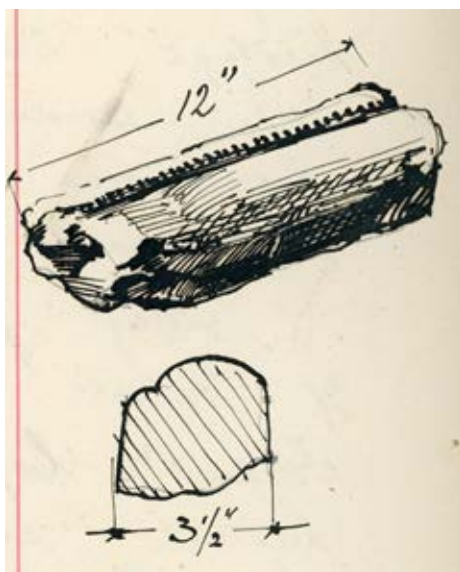
I dag paabegyndtes Nedtagningen af Stilladserne udvendig paa nordre Tværskib.

26.

Der fortsættes med Stillasenedtagningen ogsaa indvendig.

27.

Der opbragtes i dag fra Kjøbmandsgaden 42 en Profilsten af Marmor, som imidlertid ikke kan findes at kunne henføres til nogen Del af Kirken, men have tilhørt en eller anden mindre Kirke. Den er dog her opskitseret.



Igaar opsattes Kapitäl No: 1. (det første) paa Vestgavlen (ved søndre Vindeltrappetaarn). Paa Døbefonten er nu første Ornamentfelt færdig hugget.

29.

I dag nedtoges den sidste Stok af Stilladserne indvendig i nordre Tværskib. Der staar nu kun tilbage den provisoriske Gang (Overbygning) i nordre Tværskib, der samt med Træ-Gulvet her maa fjernes, naar Marmorgulvet her skal lægges. Dette vil dog vel formentlig neppe blive gjort i høst, men først til Vaaren, idet Gulvlægningen i søndre Tværskib vistnok vil optage Tiden til Begyndelsen af Vinteren.

30.

Carl Myhre paabegyndte i dag Hugningen af Kapitäl No: 22 fra syd for Vestgavlen. Da dette er et temmelig compliceret Kapitäl, vil vistnok hertil medgaa ca. 1 Maaned.

31.

Maanedsoversikt:

Heisen i Taarnet flyttes og monteres i Vestskibet. 5-15.

Sideskibenes Sokkel fuldendes. 8.

Kobberslagerarbeidet (Nedløbsrør) fuldendes paa nordre Tværskib.

Ligeledes sættes de sidste Marmorsøiler paa søndre Langvæg udvendig, hvorved denne Væg er helt færdig, med Undtagelse af Portalet. Dette er i Løbet af Maaneden fuldendt for det øvre Partis Vedkommende paa Fialtoppene nær.

Fuldendes Beitsingen af nordre Tværskibstags Spærreloft og fjernes her Stilladserne.

Fortsættes Muringen paa nordre og søndre Taarn, ligesaa Hugningen af Døbefonten.

Paabegyndes Fliselægningen i søndre Tværskib.

SEPTEMBER 1904

September 1.

Den under 12. Juli d.A. fundne Sten i nordre Taarn viser sig, ved nærmere Undersøgelse at maa have tilhørt en af Skibets tidligste romanske Pillarer, idet Krummningsradien nøiagtig stemmer med det i Stensamlingen opsatte romanske Pillarkapitæl.

Sattes idag første Marmortrin fra Tværskibet ind til Koret. Ved Muringen i søndre Taarn er man i dag naaet op til Vinduets Baser.

Der er idag opsat et Materialskur (mellem Closetterne) forat beskytte al den gode Stilladsmaterial, (Planker), som nedtoges fra nordre Skib.

2.

Tømt Bøsserne:

I Kobbermynt: Kr. 18,14.

I Sølvmynt: Kr. 349,75.

I Papir: Kr. 60,-.

Summa: Kr. 427,89.

Extraomvisningens Bøsse:

I Kobber: Kr. 1,-,

I Sølv: Kr. 47,05

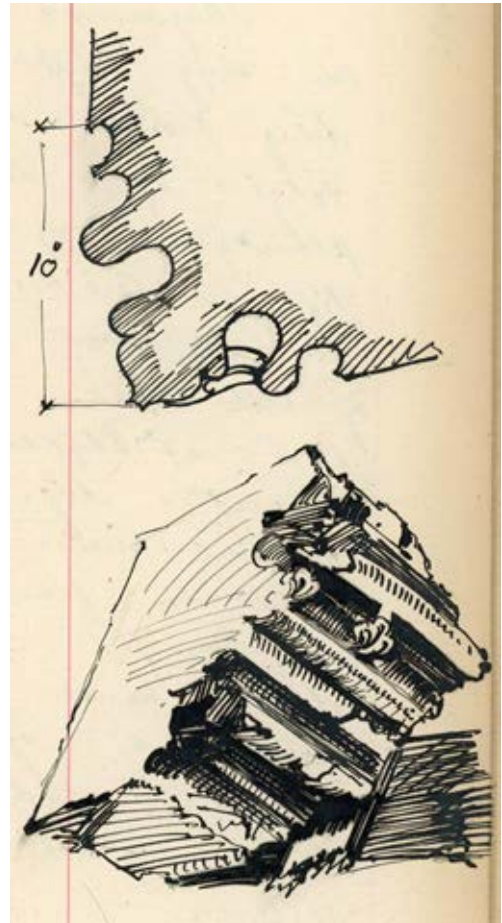
Summa: Kr. 48,05.

foruden diverse fremmede Myntsorter.

3.

Der paabegyndes Rydning i nordre Tværskib, for at gjøre dette Klart til forestaaende Udflaskning og Gulvlægning. Al Kvader og Profilsten, som her er lagret, flyttes ud i Ruinen, hvorefter Rivningen af den overdækkede Gang vil blive paabegyndt.

Paabegyndtes Rivning af de øvre Partier af Stræbepillarerne paa søndre Taarn. Indmuret fandtes her en Buesten med Bladværk, der har tilhørt Vestgavlen.



5.

Paabegyndtes idag Rivningen af den overdækkede Gang i Nordre Tværskib.

8.

I dag færdig med Nedtagningen af Gangen i Nordre Skib. For ikke at hindre Passagen, naar Gulvet nu er optaget, gjøres transportable Lemmer, der lægges paa Bukke, og kan flyttes efterhvert som Udflaskningen foregaar. Der er optaget en hel Del gammelt Træværk, som er solgt som Ved. De tidligere Gasledninger er borttagne og i stedet anbragt 5 elektriske Lamper (Pendler).

Ligeledes anlægges 3 Stk. transportable Lamper (Glødelamper) for Brug ved Gulvlægningen i søndre Tværskib.

Idagmorges havde nær hændt en styg Ulykke her, idet en tung Kvader faldt ned, som Følge af, at en Stilladsplanke røg tværs af (formodentlig en Feil i Planken). Oppe paa Stilladset var Angell Andresen og Alb. Vedø. Denne sidste faldt med et Stykke og forslog sig i Hovedet, dog ikke værre, end at han kunde fortsætte Arbeidet, Andresen fik tag i Stræbepillaren og hang i Luften. Under Stedet havde Peter Johansen netop passeret, og vilde selvfølgelig været dødsens, om han havde gaaet der et Øieblik senere.

9.

Idag færdig med Rydningen i Nordre Tværskib. Udflaskningen begynder her saasnart søndre Tværskib er færdigflasket.

I dag lægges i søndre Taarn sidste Skifte af Vinduets Solbænk.

10.

Paabegyndt Reparation af Nordre Portal indvendig. (Værness).

Den i nordre Tværskib nedtagne overdækkede Gang bliver nu opsat ude paa Tomten forat tjene som Oplagsskur, da ingen Plads haves forat lagre det. Her bliver da senere lagret al færdighuggen Sten.

12.

Fialtoppene for søndre Portal hugges nu, og vil blive opsat strax, de er færdige.

14.

Fuldendtes i dag Udflaskningen af søndre Tværskibs Gulv.

15.

Paabegyndes i dag Udflaskningen af nordre Tværskib, her vil adskillig mere medgaa hertil, da Rummet mellem Hvælvkapperne endda ikke er fyldt.

19.

Det under 10de ds. omtalte Oplagsskur er færdigt. I dets halve Høide er indlagt som et Mellemgulv, der skal tjene til Oplag for div. Træværk, etc. for at udnytte Høiden.

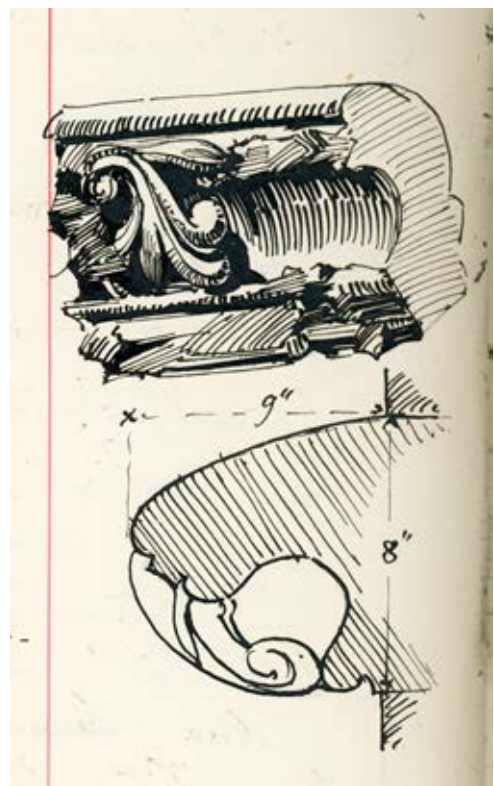
Arkitekten kom i dag tilbage fra sin Ferietur.

20.

Tømmermændene har i dag paabegyndt Reparation af det længst mod Nord liggende Skur, hvis Tagbord er helt opraadnede.

21.

I dag fandtes i Søndre Taarns søndre Væg ved Rivning nærmest de østre Stræbepillarer en Baandprofilsten, der maa have tilhørt Vestgavlen. Et lignende Profil er tidligere fundet men uden Bladværk. Dette sidste har ogsaa andre Dimensioner, omend selve Profilet er det samme i Form. (Se Skizzebogen, Pag. 126). Denne Sten vil derfor muligens kunne blive af stor Interesse for Bestemmelsen af et eller andet Led paa Vestgavlen.



22.

Jeg har, for at lette det temmelige sene og besværlige Arbeide med Hugning af 3-Kantfliser ved Gulvlægningen i Tværskibene, forsøgt at construere en Sag, der forbindes med den forhaandenværende Vandmaskin saaledes, at en Mand med Lethed skal kunne producere det dobbelte af hvad han almindelig kan greie. Hele Apparatet er gjort slig, at det kan kobles til og fra; idet det kobles til Axelen, som driver Søjleslibningen, maa det nemlig her igjen kunne fjernes, naar Søjleslibningen skal foregaa. Anordningen er nu under Arbeide.

Søndre Taarns søndre Stræbepillarer er nu efterseet og repareret op til Ruinens Høide. Der fortsættes fra disse paa Søndre Taarnvæg.

Paa nordre Taarns Nordside er indlagt nyt Vinduesbaand (sidste Parti af dette Profil), ligesom her ogsaa Solbænken (under Arkitektens Kontor) sættes istand.

I dag sættes det første, helt nye Kapitæl paa Vestgavlen, (første Arkaderække nærmest Nordtaarnet). Dette er et af de rigeste Knollekapitæler.

Paa søndre Taarn er Topbuestenen af første Arkaderækkes første Hovedbue sat.

23.

Paa Grund af Kassererens optagne Tid hver Fredag Em. vil fra i dag Folkenes Lønning foregaa om Morgenens fra Kl. 7-8.

Paa nordre Taarn paabegyndes i dag Neddriving af de to østre Stræbepillarer. Disse ser ud til at være daarligere end de tilsvarende paa søndre Taarn.

I søndre Taarn nedtages i dag den anden Halvpart af den gamle Skjoldbue. En del af de gamle Skjoldbuestene vil igjen blive benyttede, idet de kun rykkes frem i den nye Lodlinie.

24.

I dag fik vi en Jernbanevognlast med Skiferaffald fra Stjørdalen. Denne Skifer skal anvendes til Udflasking i Tværskibet for Gulvfliserne, da nu al denslags Sten af tidligere Beholdning er opbrugt.

Vi fik i dag gennem Arkitekten overladt en Plads ved Kongsgaarden til Oplag for alle de Stene af Vestfacaden, som bliver nedtaget og viser sig ubrugbare. Disse Stene vil da senere alle blive indlemmede i den nuværende Samling, idet der for nærværende ikke er mere Plads i samme for Anbringelse af nye Stene.

Tømmermændene fuldendte i dag det store Opslagsskur. Som Mellemarbeide skal de nu sætte op et provisorisk Tag over de ved Kongsgaarden lagrede Tømmerstokker, for at beskytte disse. Hertil benyttes de fra det nedtagne Skur nogenlunde brugbare Bord.

26.

Ifl. Opgjør af i dag udgjorde det indkomne Beløb for Extraomvisning i 1904: Kr. 206,40 (inclusive fremmede Mynter).

Arkitekt Ryjord reiste i dag bort til Hitteren for at overvære Indvielsen af Froan Kapel.

27.

I dag sattes Fialtopstenene over Søndre Portal. Paa Bagsiden af hver Topsten blev indhugget: «27/9 1904.»

Jeg fik igaaraftes gennem Ronander Besked om, at der under Gravning ved en Gaard i Thomas Angells Gade var seet en større profileret Klæbersten. Jeg gik derned i dag forat se om den muligens kunde være værdifuld, men da jeg kom didned, havde Arbejderne allerede kastet til Grøften igjen. Jeg maatte derfor faa dem til paa Fyraften at grave den op igjen.

28.

Da jeg igjen kom derned, var intet gjort, og kunde heller intet gøres, da de enten ikke vilde, eller som de sagde, ikke længer vidste, hvor Stenen skulde ligge.

29.

Har i dag opmaalt Søndre Taarn indvendig for at kunne slaa op Hvælvsystemet.

30.

Slog i dag op Hvælvsystemet i Grundris og Oprids.

Maanedsoversigt.

Fortsat Muringen i søndre Taarn (fra og med Vinduets Solbænk til Underkant Kapitælstén).

I Nordre Tværskib paabegyndt Udflaskning for Gulvlægningen.

Revet og igjen opmuret søndre Taarns Stræbepillarér.

Diverse Skur er opsat og gamle udbedret.

Paa Nordre Taarn er Muringen fortsat, og har man nu omtrent naaet Marmorbaandet over første Arkaderække.

Paa nordre Taarn er nedrevet Stræbepillarerne og atter under Opmuring og Reparation.

Under Reparation er ligeledes Nordre Portals Bue indvendig (Tværskibet). Fliselægningen i søndre Tværskib fortsættes.

OKTOBER 1904

October 1.

Idag sættes Kapitælerne ud- og indvendig i søndre Taarns Sydvindu.

3.

Før mere tages ned af Vestfacaden, skal nu samtlige Stene opmærkes, og Merkningen overføres paa Tegning, saa det hele siden saavidt mulig kan sættes op i den Orden, som Facaden tilsiger.

Der gjøres nu Forberedelser til Indflytningen af Arbeiderne. I Nordre og Søndre Langvægs Vinduer (de færdigrestaurerede) opsættes Værktøjsbænker; Kapitæler og Søiler samt delvis Vægflader beskyttes ved Staaltraadnet.

Der paabegyndtes i dag Lægningen af Skiferborden rundt i nordre Tværskib.

4.

I dag flytter de to første Stenhuggere ind for Vinteren, nemlig G. Qvam og E. Ellingsen.

6.

I dag rives den sidste Del af Stilladsen udvendig paa søndre Langvæg. For den endnu urestaurerede Del af selve Portalet maa siden extra Stillads opsættes i ethvert Tilfælde. Paa Grund af det fæle Veir gav jeg Tømmermændene Ordre til at sætte igjen alle aabne Luger i Taarnene etc. Solbænkstenen for Vindu No 2 i søndre Taarns Vindeltrappe sættes i dag.

Blev enig med Architecten om at faa anbragt et extra Tag ud over Nordre Taarn for at kunne beskytte Muren bedre her. Dette lægges da op under det gamle Tag slig, at alt Vand ledes ud over Stilladset.

8.

Under Rivning paa Vestgavlens Nordside fandtes i dag 3 Brudstykker af en Sten (Se Skizzebogen, Pag. 127.) der formodentlig har tilhørt Vestgavlen.

10.

Idag flytter de sidste af Folkene ind for Vinteren. Veiret er nu igjen bra, saa Muringen uhindret kan fortsætte paa Hjørnetaarnene.

Der rives første Nische fra Nord paa Vestgavlen samt Vægpartiet paa Nordvæggen ved Vindeltrappen nord for nordre Vindu.

13.

Idag fuldendtes Fliselægningen i søndre Tværskib, paa endel Spidser nær, der endda ikke er hugne, og hvis Lægning derfor maa udstaa til senere. Lægningen i nordre Tværskib er nu i fuld Gang. Trinnet fra nordre Skib til Lectoriet sættes i dag. Fuldendtes det under 6te ds. nævnte Udliggertag over Nordre Taarn. Dette er gjort slig, at det kan fortsættes langs hele Vestgavlen, der vel maa skaffes baade Tag og udvendig Væg, naar Arbeidet paa samme skal begynde for Alvor.

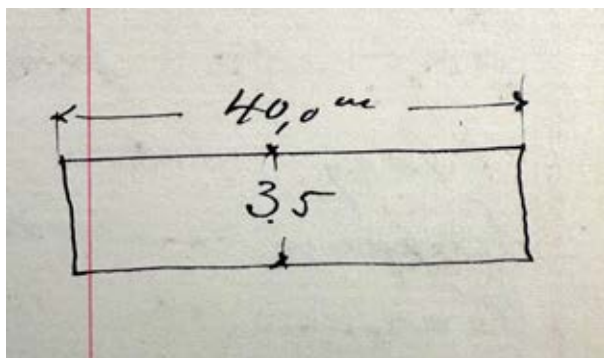
Omlægges alle Gasledninger i Ruinen, for at rydde Pladsen for Arbeidet paa Søndre Langvæg.

Nu, da første Nische paa Vestvæggen (fra Nord) er revet, har man et godt Overblik over, hvor ilde det staar til med denne Væg. Det ydre Parti af Facaden er kun et Skal, der har løst sig fra den egentlige Murmasse. Ark. Ryjord har taget en Skizze af Partiet.

Der opsættes iflg. Ordre fra Arkitekten i dag etpar nye Garderobeskab for Arbeidsstyrken. Hver Mand faar her sit Nummer, tilsvarende Kontrolnummeret, og har der at lægge sit Tøi og hensætte sine Sko, hvilke Klædningsstykker hidtil er anbragt overalt, ligetil i Spisestuen, til stor Gene for de fleste.

Har i dag opmaalt den endnu ikke overhængende Del af Vestre Skibs Kjælder (Søndre Sideskib) for paa Grundlag heraf at indbyde til Anbud paa Levering af Mursten, idet Hvælvet her tænkes slaaet i Løbet af Vinteren.

Opmaalingen gav følgende Resultat: $40,0 \times 3,5 = 140,0 \text{ m}^2$ Hvælv Pr. m^2 regnet iflg. udført Hvælv 104 Sten. Med rundt Tal - 110 stk. (for Brud, etc.): $110 \times 140 = 15400$ Sten.



Der udstedes Indbydelse til Anbud paa ca. 16000 Stk. beste Sort melleembrændt Sten for Levering i November til 5 Teglværker nemlig:

- 1) Tangen Brug, (H. P. Jensen)
- 2) Trondhjems Aktieteglværk
- 3) Strindens Teglværk og
- 4) Nidaros Teglværk
- 5) Lundemo Teglværk, Lundemo.

14.

I dag nedtoges sidste Rest af Stilladset paa søndre Langvæg udvendig. (Der blev nemlig et Parti staaende igjen for Vadske af Vinduerne).

15.

I dag sættes Slutstenen i Vinduet paa Sydvæggen i søndre Taarn (inderste Bueprofil). Paa nordre Taarn igjentaettes for Vinteren ved en Trævæg indvendig.

19.

Der lægges i dag Trin i Tværskibet (nordre): 1) Ved nordre Portal og 2) ved nordre Sideskibs Indgang. Denne er nu afstængt og søndre igjen aabnet for Trafiken.

21.

I dag sat Slutstenen i Vindeltrappens andet Vindu i søndre Taarn.

For at rydde Pladsen for Arbeidet paa søndre Langvæg indvendig, flyttes her ogsaa nu det store Røgrør fra Varmeapparatet indenfor Pillarrækken.

Der er nu indkommet følgende Anbud paa den under 13de ds. udskrevne Concurrance om Levering af Sten til søndre Sideskibs Hvælv:

- | | |
|--|----------------------|
| 1) Lundemo Teglværk: Kr. 30,- pro mille - 2% net = | Kr. 29,40 pro mille |
| 2) Strinden Teglværk do. | Kr. 26,- pro mille |
| 3) Thjems Actieteglværk do. | Kr. 28,- pro mille, |
| 4) Nidaros Teglværk Kr.26 – 3 % = | Kr. 25,22 pro mille. |

De indkomne Prøver vil nøie blive holdt op mod hinanden, saaledes, at Kirken erholder det bedste og billigste.

Jeg har samlet sammen en del af det i gamle Stene anvendte Bindemiddel for Lapning og sendt det til Hr. Overlærer Wleügel til chemisk Analyse. Da dette Bindemiddel nemlig giver Indtryk af at være meget godt, vilde det ikke være af Veien at faa Besked paa dets Sammensætning, for eventuelt i Fremtiden ogsaa at kunne benytte det.

Der er indkommet fra Arbeiderne et Andragende om Forkortelse af Arbeidsdagen for Vintermaanederne (8 Timer). Jeg har expederet Andragendet videre.

Der indkom idag ogsaa fra H. P. Jenssen Anbud paa Levering af Stenen til Hvælv i søndre Sideskib. Dette Anbud lyder paa Kr. 28,- pro mille - 2½% Contantrabat.

I dag er vi færdige med Udflaskningen af nordre Tværskib. Der staar nu tilbage Partiet under Hovedtaarnet at udflaske. Dette vil vel neppe blive taget med før til Vaaren. Imidlertid fortsættes Fliselægningen i nordre Skib, saalænge Veiret tillader.

22.

I dag sat Slutstenen af Ydre Bueprofil i Vinduet i søndre Taarn. Der ophænges i dag nye Lysekroner i Sakristiet i anledning Prestemødet der finder Sted her fra 21de til 26de. I samme Anledning gives Kirkeconcert i morgen, hvorda alle Lamper vil være tændte, for at give de Fremmede Anledning til at se Kirken i dens fulde elektriske Belysning.

25.

Paabegyndtes i dag Restaureringen af Vægbue og Skjoldbue omkring det færdigmurede Vindu i søndre Taarn. For at denne nu skal klaffe med den nye Bue, kommer den til at maatte trykkes mere tilbage, saa at altsaa Skjoldbuen vil voxe ud af Ribben høiere oppe.

29.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden er Muringen paa søndre Taarn er skredet frem fra Vinduets Kapitælhøide op til sidste Skifte under Remmen af det gamle Tag. Man vil derfor her om nogle Dage maatte stanse: Imidlertid fortsættes Arbeidet indvendig med Opmuring af vestre Væg med Skjoldbue, samt Fornyelse og Lapning af Hvælvanfænger i Sydøstre Hjørne. Der er til i dag paa nordre Taarn opmuret til 3die Skifte i 2det Vindu i Vindeltrappen. Fliselægningen i nordre Tværskib fortsættes. Lapningen af Nordportalets udvendige Bue er igjen optaget, efterat det nu har hvilet i længere Tid.

31.

Tømt Bøsserne:

Papirpenge: Kr. 15,- ,

Sølvpenge: Kr. 154,-,

Kobberpenge Kr. 18,45

Kr. 187,45

Der er nu gjort istand nye Prøver af Klæber og Marmor, der skal sendes ned til Materialprøvningsanstalten i Christiania. Prøverne er forlangt i Format 7x7x7 cm. og 6x6x6''. Der er hugget 15 stykker Prøver af hver af nedennævnte Sorter:

a) Af Klæber:

1) Bjørnaa-Sten mrk. I

2) Heyerdahl-Sten mrk. II

3) Vikdal-Sten mrk. III

b) Af Marmor:

1) Sparboen-Sten mrk. I

2) Bjørnør-Sten mrk. II

NOVEMBER 1904

November 1.

Prøverne afsendtes i dag som Fragtgods til Christiania.

Efterat have prøvet de indkomne Prøver paa Teglsten bestemtes at antage det af Nidaros Teglværk indkomne Anbud paa Stenen. Meddelelse herom er afsendt.

I dag faldt den første Sne.

3.

I dag sattes den sidste Sten paa søndre Taarn, saa her nu kan igjentættes for Vinteren.

Det fortsættes indvendig med Forblænding af vestre Vægflade, med samtidig Opmuring af dennes Væg- og Skjoldbue. Ligeledes udbedres Hvælvanfængerens (østre) paa søndre Væg.

Paa nordre Taarn sættes i dag Buestenen (Overdækningen) over Vindeltrappens andet Vindu. Skjærerlagene har hidtil holdt til ude, men paa Grund af det fæle Veir har ogsaa disse nu, som de sidste Efternølere, maattet ty ind.

Der smedes nu Beslag til en Del Døre for Hjørnetaarnene paa søndre og nordre Gavl, samt for Hovedtaarnet.

Et Murerlag fra søndre Taarn gaar idag over paa Skibets søndre Langvæg, med Udbedring af denne, og da begyndes med Reparation af Baser i Vindu No 2 fra Portalet mod Vest.

5.

I dag flyttes Kontoret (Regnskabsførerens) til nordre Langvæg ved Tværskibet, idet Arbeidet paa søndre Væg under Kontorerne er saa langt fremskreden, at disse maa rømmes for at skaffe Plads.

Over det færdige Parti af søndre Taarn er i dag lagt et provisorisk Tag til beskyttelse af Murværket.

8.

Muringen paa nordre Taarn maatte i dag indstilles paa Grund af Kulden. Der manglede kun 3 Skifter paa, at vi var komne helt op. Muligens kan en Mildveirsperiode komme, saa dette kan fuldføres. De her beskæftigede Folk er nu sat indvendig i samme Taarn, til Reparation af Vægge og Pillarer sammesteds. Fra i dag kan vi altsaa sige, at hver Mand arbejder inde.

Nedrivning paabegyndtes af Vægpartiet mellem Hvælvsøilen ved søndre Taarn og første Vindu mod dettes Fasestene, ligesom Hugning af nye Søjlebaser etc. for Bagvæggen er i gang.

10.

I dag sat Slutstenen i Vægbuken paa vestre Væg i søndre Taarn. Paabegyndt Reparation af Alternischen i nordre Taarn.

Fotograf Olsen tog i dag en del Plader af Søndre Tværskib og Hovedtaarnet.

11.

Paabegyndt Reparation af østre Vægparti i søndre Taarn (i Vindueshøiden: i det tidligere Tegnekantor). Her er det væsentlig Fugernes Udbedring, det gjælder, da Stenene er ganske godt bevarede. Naar her er sat istand, vil mit Kontor blive overflyttet did, forat Arbeidet kan fortsættes paa Væggen i mit nuværende Kontor.

Paabegyndt Udmeisling af det ødelagte Dækled over søndre Portal indvendig.

15.

Da nu atter mildt Veir er indtraadt, fortsættes udvendig med Muring paa nordre Taarn, for om mulig her at naa op med Resten af Murværket.

Ligeledes renses Murværket paa søndre Taarn, saa Stilladset her kan nedtages. Senere vil da her benyttes Udliggerstillads, naar Murværket skal fortsættes opover.

16.

Nye Søjler indsættes udvendig i Søndre Vindu. Paabegyndt Rivning af den sidste Væg- og Skjoldbue i Søndre Taarn (østre Bue).

Ved Sammentælling af Arbejdslønn for Lægningen af Fliser i søndre Tværskib, viste denne sig at beløbe til Kr. 1146,03.

17.

Ved Indhenting af Anbud paa Cokes for Vinteren, blev Leveringen overdraget Thjems Kulkompagnie, der leverer samme for en Pris af Kr. 1.20 - 2% pr. hl. De øvrige Anbydere havde ogsaa samme Pris, men da ovennævnte Firma har havt Leverancen tidligere, og det garanterer absolut rene Cokes, blev dette Anbud besluttet antaget.

Det gamle Vindfang, der har staaet foran nordre Portal indvendig, bliver nu erstattet med et nyt, da det gamle baade var skjævt og vindt. Og desuden nu ikke længer passer, efterat her Gulv og Trin er lagt.

21.

Paabegyndt Oprivning af det gamle, provisoriske Trægulv i Hovedtaarnet forat Flasking af Gulvet her kan paabegyndes, idet Lægningen af Fliser i nordre Tværskib vil fuldendes i Løbet af ganske kort Tid.

22.

Paabegyndtes i dag Nedtagning af det Sidste Parti af det gamle Galleri i Tværskibet. Indgangsdøren til Koret vil blive sænket, saaat den hidtil brugte Skraaning ned til samme vil bortfalde, og man i stedet faar 2 Trins Skraaning ned til Tverskibet. Da Lægningen af Fliser i Tverskibet (nordre), nu er omtrent fuldendt, vil, hvis Veiret tillader. Arbeidet med Gulvet fortsættes i Hovedtaarnet. Da Arbeidet allerede nu stagneres, paa Grund af Departementets Tøven med Approbation af Planerne, fik jeg i dag overtalt Architecten til at lade en del af Folkene faa begynde med endel Masseartikler for Vestfacaden, saasom Marmorbaand, Sokkelsten, Kapitælpilader, Søjler etc. Samtidig reiser Stenbruddformand L. Reitan indover til Sparboen for at sende hid en Last Marmor.

25.

I dag færdig med Bortrivningen af Galleriet i Tværskibet. Her er nu ryddet og stelt, saa Færdselen kan foregaa uhindret.

I søndre Taarn gjøres Forberedelsen til at slaa Hvælvet.

25.

Idag lagdes den sidste Flis af Gulvet i nordre Tværskib.

26.

Der fortsættes med Arbeidet paa Vinduespartiet nærmest søndre Taarn. Idag her sat Hvælvcapitalet nærmest Taarnet.

Idag sattes sidste Sten i den sidste Bue i søndre Taarn. Her fortsættes nu med Opmuring af Graasten til Bagmur, hvorefter man vil gaa i gang med Hvælvet. Der gjøres Forberedelser til at begynde med Gulvet i Hovedtaarnet.

Da nu Døbefonten snart nærmer sig sin Fuldendelse (med Undtagelse af Vigelands Reliefer) blev der lavet en Modelschablon i fuld Maalestok (i Træ) for at undersøge, paa hvilken Plads man helst burde anbringe den. Som Alternativer er man foreløpig bleven staaende med Kapellet over Thomas Angells Gravsted og ved søndre Gavlvæg i søndre Tværskib. Denne sidste Plads vil vistnok blive den heldigste.

28.

Døbefontens Skaal er i dag færdig. Blev paabegyndt d. 7de Juli d. A. og har kostet 98,7 Dagsværk. Accordpris Kr. 600,- undtagen Relieferne.

29.

Disse sidste paabegyndtes idag: med Noah`s Ark.

Ligeledes paabegyndtes idag i Hovedtaarnet Lægning af Skiferheller.

30.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden blev man færdig i søndre Taarn med samtlige Buer. For Øieblikket er man beskjæftiget med Opmuring af Graasten over disse og i Bagmurene. For at kunne komme til med dette Arbeide, har det været nødvendigt at fjerne øverste Bjælkelag, hvorfor Taget der er bleven afstivet.

Der fortsættes paa søndre Langvæg med tvende Vinduespartier samt Portalbuerne. Udvendig paa søndre Taarn kom man ikke helt ned med Efterpudsen og Stilladserne, paa Grund af Kulden.

Paa nordre Taarn rak man at faa op og sat Murværket helt op, paa sidste Skifte nær, der kun maatte lægges op tørt.

I Tværskibet rak man at faa færdigt Gulvet i nordre Tværskib, samt blev Gulvet i Taarnet paabegyndt. Indgangen til Choret maatte herunder forandres.

Der paabegyndtes Hugning af diverse Massearticler for Vestfacaden, saasom Sokkel, Marmorbaand over Sökkelen, Søjler til Arkaderne o.s.v.
Den store Døbefontskaal blev for Ornamentfelternes vedkommende færdighugget.

Fuld Kraft er sat paa Hugning af Gulvfliser til Hovedtaarnets Gulv.

I nordre Taarn fortsættes indvendig med Reparation af Vægge, Pillar, Nische etc.

DESEMBER 1904

Desember 3.

Ved Sammendrag af Arbeidslønnen for Lægningen af Fliserne i nordre Tværskib viser denne sig at beløbe til Kr. 1110,42, altsaa Kr. 35,61 mindre end i søndre.

5.

Hugningen af de 4 Smaa Kapitæler til Døbefonten paabegyndtes. Opsættes i dag det nye Vindfang i nordre Tværskib. Arbeidet og opsat blev ogsaa et Vindfang af Egetræ i Kapitlet. Vindfanget her blev combineret med Garderobeskab og Toiletteskab.

Der sattes i dag 2 af Vindueskapitælerne i søndre Sideskibs vestligste Vindu. Det tredie (og sidste) paa søndre Langvæg (i samme Vindu) er under Hugning.

8.

Det nye Vindfang i nordre Tværskib oljes og beitses.

I Hovedtaarnets Hvælv (over Kjælderen) var en større Kanal sat igjen. Denne blev i dag overhvælvet med $\frac{1}{2}$ -stens Kappe. Da nu Sakristiet er forsynet med elektrisk Lys, samt, som nævnt, nye Garderobeskab, etc., blev i dag alle de hidtil anvendte Gaslamper fjernede, samt det hidtil anvendte store, løse Skab, Vadskeservant, etc.; disse sidste Inventargjenstander bragtes op paa Sakristiets Loft.

12.

I dag foretages Hovedrengjøring i Choret og Sakristiet (for Julen). 4 smaa Marmorsøiler for Døbefonten hugges. Det første Emne for 3-delt Kapitæl i 1ste Arkaderække paa Vestgavlen blev lagt op 10/12-04, saavelsom den til samme svarende Marmor-Kapitælpade.

13.

I dag lagdes op Kapitæl No: 3 af Vestgavlens Kapitæler i 1ste Arkaderække til Hugning. (Karl Myhre).

I søndre Taarn er nu paamuret med store Graasten over samtlige Buer. Der fortsættes op med Trappevæggen, saa man faar lægge an Begyndelsen til Gang og Dør, som skal føre ind paa Hvælvet fra Vindeltrappen.

14.

Igaaraftes døde pludselig Stiftets nuværende Biskop J. N. Skaar.

15.

Han vil vistnok blive bisat i Domkirken.

Nat til 11te ds. afgik en Last Marmor fra Lehn Brud i Sparboen. Den ventes hid i dag eller i morgen.

Det er nu saapas koldt i Tverskibet, at Vandet fryser under Lægningen af Fliserne. Vi har derfor maattet arrangere endel Jernhyller rundt Fyrapparatet, hvor Fliserne stilles op og varmes, før de lægges ned.

19.

I dag kl. 1. blev Biskop Skaar bisat. Kirken var i Anledningen fyldt til Trængsel.

21.

I dag er Arbeidet skredet saa langt frem, at Nedrivning av Pillarerne paa Vestgavlen indvendig er paabegyndt. Bogholderens Kontor gøres istand efter at nu Vægpartiet i dette er sat istand og færdigt. Samtidig bliver nu Arrangementet i Kontoret noget ændret, saaat det Hele bliver mer praktisk end før. Pillarpartierne paa Vestgavlen blev først fotograferede «en face» og «en profil». Der er paabegyndt Rivning af Gulvet over søndre Sideskibs Kjælder, og paabegyndt Muring af Hvælvet her.

22.

Graastensmuringen paa søndre Taarn fortsættes.

Nye Gelænderstene for nordre Tværskib er hugne og opsatte.

24.

Til i dag, Juleaften, blev vi helt færdige med Graastensmuringen paa søndre Taarn, og blev nu her det gamle Tegnekontor nedrevet, forat Opstilling af Lærbuer for det nye Stjernehvælv kan finde Sted. Først vil dog Hvælvanfængere blive helt gjort istand med de manglende Lapper.

28.

Man blev færdig med Rivningen af Pillarerne udvendig, og har paabegyndt Anskaffelsen af Emner til disse.

Paabegyndt Lægningen af det store Kors i Gulvfeltet under Hovedtaarnet.

29.

Tømt Bøsserne:

I Sølv: Kr.83,15

I Kobber Kr. 7,68

 Kr. 90,83

30.

Endel fremmed Mynt blev vexlet hvorved indkom Kr. 23,90, til sammen Kr. 114,73.

31.

Resumé og Oversigt over Arbeidet 1.07.1904 - 31.12.1904.

I nordre Tværskib blev det nye Spærreloft reist og gjort helt færdig med hel ny Kobbertækning udvendig. Søndre Langvæg i Vestskipet blev udvendig gjort helt færdig med Undtagelse af selve Portalet. I søndre og nordre Taarn blev Hjørnepartierne med Vindeltrapperne helt nedrevne og igjen opmuret i hel ny Mur. For søndre Taarns Vedkommende blev Vægpartierne indvendig ogsaa helt fornyede samt samtlige Buer helt reconstruerede. Man er her nu ifærd med Bygning af Stilladser og Lærbuer for Muring af det nye Stjernehvælv. I det nordre Taarns Indre blev det gamle Ligkjælderhvælv fjernet, ligesom Væggene her blev rensede og istandsat.

Tværskibene blev ryddede for alle Stilladser, saavel som det gamle Galleri og Gulv. Opflaskningen og Lægningen af Marmorfliser fuldendtes i begge Tværskib, og blev delvis udført under Hovedtaarnet. Nordre Portal i Tværskibet blev istandsat, og anbragtes her et nyt Vindfang.

Der paabegyndtes Ophugning af Sokkel, Søiler, Kapitæplader, Kapitæler etc, for Vestgavlen, ligesom man indvendig tog fat paa samme ved Rivning af begge de store Pillarer og de til disse stødende Vægpartier. Der paabegyndtes med Arbeidet paa Hvælvet over søndre Sideskibs Kjælder. Arbeidet paa søndre Langvæg indvendig fortsættes (ét Murerlag). Der staar her nu igjen 3 Vinduespartier.

Døbefonten blev hugget færdig paa 3 Relieffelter nær, der vistnok vil fordre endnu ca. 2 Maaneders Arbeide.

Man gaar nu over i det nye Aar med Udsigt til at kunne drive Arbeidet kraftigt frem, da det kan fordeles saaledes, at intet Spild af Kraft og Tid behøver at skulde indtræde, og derfor vil vi med fornyet, rastløs Iver tage fat, for at fremme Arbeidets Gang.

1905

JANUAR 1905

Januar 1.

Nytaarsdag.

5.

I dag sattes den første Sten paa Vestgavlens indvendige Vægflade, nemlig Hjørnestenen ved nordre Portal.

Bøssen for Slibepengene blev tømt og indeholdt Kr. 14,02. Der oversendtes Kassereren Kr. 330,00 hvori Slibepengene inkluderer, idet et Beløb stort Kr. 316,68 beror her i Kassen siden Bergstrøm sluttede. $316,68 + 14,02 = \underline{330,70}$. Beløbet afrundedes til Kr. 330,00, som sendtes Kasserer Dahl, hvilket Beløb med Indtægtsbilag føres ind i Vestskibets Kassaregnskab.

Bogholderkontoret er nu flyttet tilbage til sin gamle Plads, hvor alt nu er gjort istand. Mit eget Kontor er flyttet over til nordre Væg, (Bogholderkontorets midlertidige Plads), hvor det forbliver indtil Vægpartiet paa søndre Væg ved mit Kontor er gjort istand.

I nordre Taarns Vindeltrappegang lægges nu Gulvet. Jeg fandt i Kjælderen under nordre Tværskib endel gamle Fliser (vistnok støbte), som vel er en Rest fra et eller andet Parti i Østskibet, og som jeg lod lægge ned i ovenanførte Vindeltrappegang. Her passer de udmerket. Friskluftskanal fra Kjælderrummet under Taarnet er anlagt med Udmundig under Trappen, (over Gulvet).

Til Dato er modtaget fra Nidaros Teglværk 6250 stk. Mursten. Varen stemmer med Prøven. Med Hvælvet over Kjælderen gaar det raskt fra Haanden. Et Murerlag har paataget sig Arbeidet for Kr. 3,50 pr. m², incl. Udflaskning.

6.

Idag døde gamle Gunnar Kvam, han blev ansat ved Restaureringsarbeidet d. 20.09.1876. Forlod samme Aar 1896 den 24.12.

Igaar besøgte Storthingsmand Castberg Kirken. Jeg førte ham rundt og forklarede ham grundig paa hans tilsyneladende meget interesserede Spørgsmaal.

9.

I dag bortakkorderedes Hugningen af nordre Vægpillar paa Vestgavlen indv. for Kr. 475,- fordelt paa 4 Mand, (Løhre, Jenssen, Lund og Benj. Hanssen) fra Grunden, incl. Basis og til Underkant Kapitæl. Ved søndre Pillar kunde vi delvis beholde Basis, medens saagodtsom hele Pillaren, paa et Skifte nær, bliver ny.

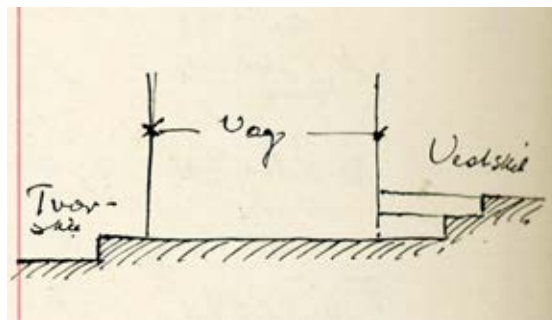
11.

Først i dag ankom den Jægtladning med Marmor fra Sparboen, som blev indlastet for ca 1 Maaned siden. Et slemt Veir har hindret Fartøiet fra at naa frem tidligere. Losningen begynder imorgentidlig ved Jernbanekaien.

Til i dag er leveret fra Nidaros Teglværk: 12150 Mursten.

17.

I dag blev Lærbuerne for Stjernehvælvet i søndre Taarn færdig, og blir nu opsatte. Man paabegyndte Hugning af Plader for Gjennemgangen fra Tværskibet til søndre Sideskib. Begge Pillarer paa Vestvæggen er nu under Muring. Til i dag er paa begge Baserne færdigsatte samt et Skifte Pillar.

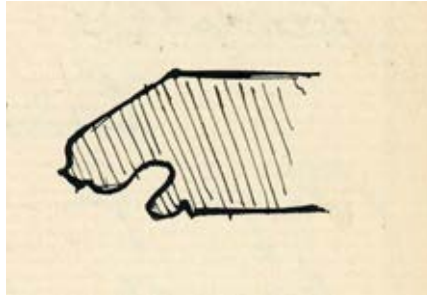


18.

I dag blev vi færdige med Hvælv-muringen over søndre Sideskibs Kjælder. Dette Hvælv koster os nu ca. Kr. 8,50 pr. m² eller ca. 30 % billigere end, hvad saadant Hvælv betales med f. Tiden her i Byen. Der paabegyndes Indlægning af det borttagne Trægulv, der lægges op igjen paa det nye Hvælv for at beskytte dette.

For at kunne komme til under Orgelet ved Lægningen af Fliserne her, blev dette opstøttet, saa de gamle Murstenspillarer under det kunde fjernes. Dette Arbeide vil antagelig fuldendes i indeværende Uge.

Paabegyndt er Hugningen af samtlige Marmor-Kapitæplader for Vestgavlens første Arkaderække, saavel som Marmorbaandet over samme.



19.

I søndre Taarn paabegyndes Reparationen af østre Væg (under det gamle Kontor: fra Vinduesbaandet og ned). I Kjælderen under det netop færdige Hvælv planeres Gulvet med Affald fra Stenhuggerne, hvorefter det afdækkes med Klæberstensstøv, godt gennemfugtet med Vand. Denne Art Gulvbelæg viser sig at blive meget god og solid.

20.

I dag færdig med Opstillingen af Lærbuerne for Stjernehvælvet i søndre Taarn. Paabegyndtes i dag Hugningen af Hovedslutstenen til Hvælv.

21.

I dag fuldendtes Gulvet under Hovedtaarnet med Undtagelse af Fladen under Orgelet og Indgangen, hvor man nu ikke kan komme til. Lægningen af det totale Gulv (i Tverskibe og Hovedtaarn) har krævet omtrent akkurat 5 Maaneders Arbeide af gennemsnitlig 7 Mand, idet den første Udflaskning paabegyndtes den 23de August 1904.

21.

Gulvets totale Kostende, incl. Alle Materialier og al Bearbejdelse beløber sig til ca.

Kr. 30. 000. (nøiagtig: 28.519,13).

(Hugningen af Fliserne var paabegyndt allerede i 1902), eller pr. m² ca. Kr. 75,75.

23.

De fra Tværskibet ved Gulvlægningens Afslutning ledigblevne Arbeidere flyttes i dag over paa Vestskeibet. Foreløpig tages fat paa Meisling i Vestgavlen indv. (Partierne mellem begge Pillarer).

28.

Muringen af begge Pillarer paa Vestvæggen indvendig samt af Vægfladerne skrider jevnt frem. Nordre Pillar vil være færdig om ca. 8 Dage.

Igaar paabegyndtes Arbeidet paa en ny Vindeltrappe af Træ, der skal anbringes som Opgang til Orgelet, istedetfor den gamle, to-løbede Trappe, der nu tager sig ilde ud, efterat Tværskibene er færdige. I Forbindelse hermed tænkes ogsaa Orgelets Bælger forandrede. De vil nemlig blive flyttede op over Orgelet for at kunne fjerne det Udbyg, som nu stikker langt ud i Rummet.

Der hugges Kapitæler og Kapitælplader til begge Vestvægspillarer. Ifølge i dag revideret Regnskab for Bøsserne, er paa disse i 1904 indkommet et Beløb af Kr. 1966,48 + Halvparten af beløbet Kr. 206,40, indkommet paa Extraomvisningens bøsse, eller alt i alt Kr. 2069,68.

30.

Maanedsoversigt:

Det nye Aar - 1905 - paabegyndtes med Sætning af den første Hjørnesteen paa vestre Gavl indvendig. Hugningen af Pillarerne der bortakkorderedes omkr. d. 9de er i dag omtrent fuldført, paa etpar Skifter nær. Sætningen af disse Stene har ogsaa gaaet raskt fra Haanden. Der er nu paa Vægflugten sat i alt 4 Murerlag eller idethele 12 Mand, saa Vægfladerne kommer ogsaa nu raskt med. Vægpartierne og Vindeltrappegangen med dennes Gulv i nordre Taarn fuldendtes. Muringen af det nye Hvælv over søndre Sideskibs Kjælder fuldendtes, ligeledes blev Gulvet i Kjælderen herunder planeret færdig, i Lighed med det øvrige, færdige Gulv. Lærbuerne for søndre Taarns Stjernehvælv blev opsatte. Muringen af dette maa dog foreløpig udstaa indtil Slutstenene, der nu er under Hugning, bliver færdige.

31.

Lægningen af Marmorflisegulvet i Tverskeibet fuldendtes den 21de ds.

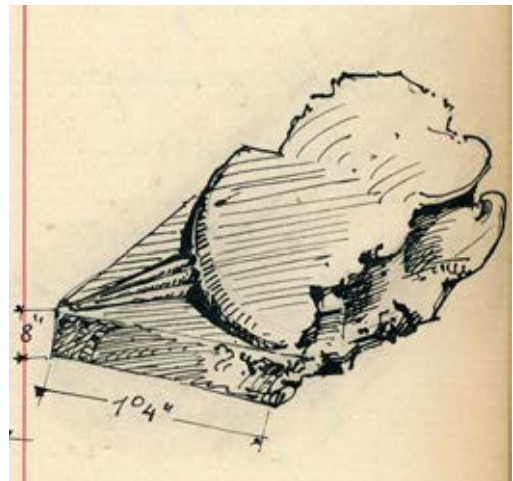
Reparationen af søndre Vægs Vinduespartier fortsættes. Det er hovedsagelig Skjoldbuer og Kapitæler, som har lidt mest, og som derfor overalt maa helt fornyes. Selve Væggene er heller ikke rare, men kan dog, ved Støbning gøres saapas Stabile, at de vil kunne taale det forholdsvis lille Tryk, som disse faar.

Døbefontens tredie Relief «Kristi Daab» paabegyndtes igaar. Der fortsættes med Hugning af Kapitæler for Vestgavlen, ligesom ogsaa Massearticler, som Marmorbaand etc. fortsættes hugget.

FEBRUAR 1905

Februar 1.

En af de til de gamle Vægpillarer paa Vestvæggen hørende store Kapitælstene, viser sig tidligere at have været en Del af en romansk Basis, tilhørende den tidligere fundne store romanske Pillar, der er opstillet i Samlingen. Jeg har, før den bringes did, taget en Skitse af den. (Skitsebogen Pag. 127).



2.

Igaar meddeles gennem Aviserne, at Stortinget har bevilget Kr. 60.000. til Restaureringsarbeidets Fortsættelse (mod 25 stemmer, der stemte for 50.000).

I dag færdig med Hugningen af Fliser til Portalindgangen mellem søndre Tverskib og Vestskebet. Lægningen af disse vil foregaa med det første.

3.

I dag fuldendtes Hugningen af de 2 store Vægpillarer paa Vestvæggen. De tilhørende Kapitæler og Marmordækplader er under Hugning.

4.

Som Prøve skal nu hugges en Basis til en af Skibets fritstaaende Pillarer. I dag solgtes den gamle Orgeltrap for Kr. 35,- til Nidaros Teglværk.

6.

Oprydning paabegyndt i nordre Taarn. Her skal Hvælv slaaes over Kjælderen, og Rummet gøres helt istand op under Hvælvet.

8.

Igaareftermiddag nedtoges den gamle Orgeltrap i Tværskibet, hvorefter Opsætningen af den nye tog sin Begyndelse i dag.

10.

I dag er den nye Orgeltrap færdig med tilhørende Forandringer af Indgangsdøren etc. Forandring af Lyset. (Fjeldseth). Muringen i nordre Taarn paabegyndt. Ankommet igaar en Jernbanevognlast Graasten fra Lundemo.

13.

En ny Vognlast Graasten ankom i dag. (Fragt pr. Vogn 10,50)

I dag er Udbedringen af Østre Væg i søndre Taarn færdig.

Sættes i dag 2 Hvælvsøilestykker paa søndre Væg.

Paabegyndt er Rydning om Tagværkets Stolper for Afstivning af Taget og Bygning af Stillaser med Løbebroen for Muring af Pillarerne i Vestskipet.

15.

I dag paabegyndt Arbeidet med Hvælvet i søndre Taarn, idet den store Slutsten, og etpar af de mindre Slutstene er bragt paa sin Plads. Vestre Vægs nordre Pillar blev kronet med sit Kapitæl. Paabegyndt Muringen af det tilstødende Portals Bue. Afstivningen af Taget med Bygning af Stilladser etc. for de nye Pillarer er nu i fuld Gang.

Fuldendtes i dag Muringen og Udflaskningen af Hvælvet over Kjælderen i nordre Taarn. Marmorfliser til samme er under Hugning og vil blive lagt saasnart Slibningen af Fliserne er tilendebragt.

Revet i dag et større Parti af Vestvæggen indvendig. Ganske eiendommeligt var det her inde i selve Murmassen at finde en hel Del Grene og Trevler af Træ, der formodentlig maa hidrøre fra Trær og Buske som en gang i Tiden har voxet paa selve Muren. De revne Partier er yderst daarlige, Stenene sidder saa løst, at større Dele - flere Skifter - løsner paa én Gang og falder ud.

I dag paabegyndtes Hugningen af Døbefontens sidste Relief, nemlig "Opstandelsen".

17.

Der ankommer hver Dag en Vognlast Graasten fra Lundemo.

20.

Søndre Pillars Kapitæl er færdig. Under Rivningen af Vestvæggen fandtes et Brudstykke af Gravplade, der var anbragt som Kvader paa nordre Side af Midtportalet. (Se Skitzebogen Pag. 128.). Den blev lagt op paa Kappellet, hvor de øvrige Brudstykker af Gravplader findes.

Idag havde vi Besøg af Storthingets Budgetkomité, der blev ført om i Kirken af Arkitekten og mig.

21.

I dag sættes Dækpladerne paa søndre Vægpillars Kapitæl.

Arkitekt Ryjord reiste for 8 Dage siden bort paa en Studietrip til England. Foreløpig bliver han vel borte et halvt Aar.

25.

I dag sættes den første Sten af første Pillarbasis i Vestskipet. Paa samme indridsedes:

25.2.1905

Der fortsættes med Hugning af Baser.

27.

Stjernehvælvets Diagonaler i søndre Taarn er færdige; samtlige Slutstene er bragt paa Plads og Stjerneribberne er under Sætning. Buen indvendig over nordre Portal er færdigsat i dag. Opstøtningen af Taget med Bortskjæring af de gamle Stolper fortsættes.

28.

Efter mit Forslag blev i dag Arbeidet sat igang med Anbringelse af Kjældernedgang i Vestskibets søndre Sideskibs østre Hjørne.

28.

Maanedsoversigt:

Februar forløb gunstig, idet Arbeidet paa Vestvæggen indvendig gik raskt fremad. Begge Vægpillarer blev helt færdighugne, samt disses Kapitæler og Kapitælpilader, paa en Sten nær, samt sat paa sin Plads. Der fortsættes nu videre op indvendig. Stilladser herfor er under Bygning.

I nordre Taarn blev nyt Hvælv slaaet over Kjælderen samt her opflasket til Lægning af Fliserne.

Den gamle Orgeltrap i Tværskibet blev udbyttet med en ny Vindeltrap af Træ, der tager op et Minimum af Plads mod den gamle. I Maanedens Løb er modtaget 15 Jernbanevognlaste med Graasten fra Lundemo (Samdahl Stenbrud). Søndre Taarn indvendig, østre Væg, under Galleriet, blev fuldendt. Ved Midten af Maaneden paabegyndtes Opstivning af Ruinens Tagværk for at borttage de gamle Stolper, idet Anlægget af de nye Baser for Vestskibspillerne tog sin Begyndelse den 25 Febr. 1905.

Den 15de Febr. paabegyndtes Hvælmuringen af Stjernehvælvet i søndre Taarn.

Der paabegyndtes Arbeidet med en ny Kjældernedgang fra Vestre Skibs søndre Sideskib.

MARS 1905

Marts 1.

I Kjælderen blev sat op endel Reoler og Hylder, for der at kunne sortere den Masse Jernaffald og forskellige Jernbrugsgjenstande, som hidtil har ligget i et Kaos.

4.

Jernet er nu sorteret og bragt i orden, saa man for Fremtiden altid med Lethed vil kunne nyttiggjøre sig alt, hvad der findes af Brugbart.

4.

Idag, Lørdag 4de Marts, paabegyndtes Rivningen af sidste Parti af Vestvæggens Midtparti indvendig. Dette toges ned ovenfra. Herunder gjordes en merklig Opdagelse: eller rettere: man fik en uventet Overraskelse. Omtrent 1 meter indenfor den revne Væg stødte man paa en anden Vægflade, og ved nærmere Undersøgelse traf man paa Rester af 2 Trapper, der ser ud til at have staaet i Forbindelse med begge Triforier i Vestskibet.

10.

Partiet er nu blevet opmaalt og tegnet.

Skizze blev gjort for Lægning af Fliserne i nordre Taarn.

Døbefonten er nu helt færdighugget. (færdig d. 6.3.) og vil antagelig snart blive opsat.

Første Basis i Vestskibet er færdig. Under Sætning er No 2 og No 3.

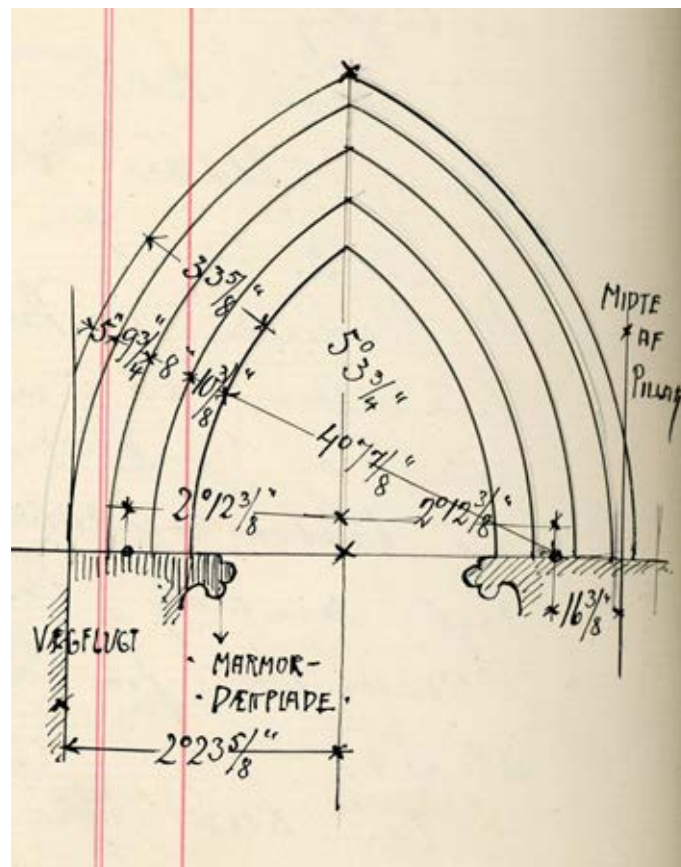
Pladerne i Indgangen fra Tværskibet til Vestskibet lægges nu, og vil de 3 Trin op til Vestskibsgulvets Niveau blive lagt samtidig, hvorved Gulvhøiden i Vestskibet for stedse er fastslaaet.

Der blev igaar og tidligere taget Detailfotografier af Portalbaserne paa Vestfasaden (Hugning af nye Baser til Portalerne er sat i gang) foruden hele Midtpartiets Bue. Der vil blive fortsat i samme Maalestok for samtlige Partiers Vedkommende.

Arbeidet med Stjernehvælvet i søndre Taarn skrider jevnt frem. Opsætningen af Vægge for mit gamle Kontor er paabegyndt.

Foruden at Hr. Lars Reitan nu er sendt indover til Lehn Marmorbrud, forat faa den færdigbrudte Marmor hidtransporteret, sendes nu ogsaa paa førstk. Mandag Ole Fredriksen nordover til Vefsen for at gjenoptage Driften i Klæberstensbruddet deroppe.

For paa Vægpillaren at kunne sætte Anfængeren til den store Arkadebue, har jeg slaaet op denne efter hosstaaende Maal, idet jeg har gaaet ud fra de gamle, forhaandenværende Stene, samt Topmaalet $5^{\circ} 3 \frac{3}{4}''$, opgivet af Arkitekten.

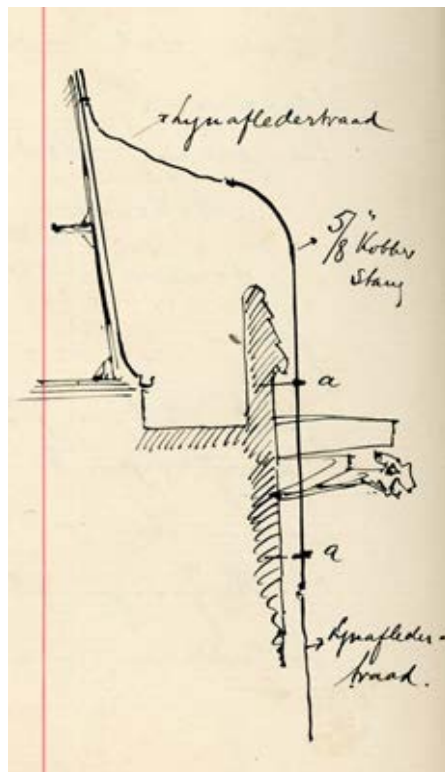


11.

Fotograf Olsen har nu taget Detailfotografier af Midtportalets Dele. Der fortsættes med Sideportalerne samt Arkaderne.

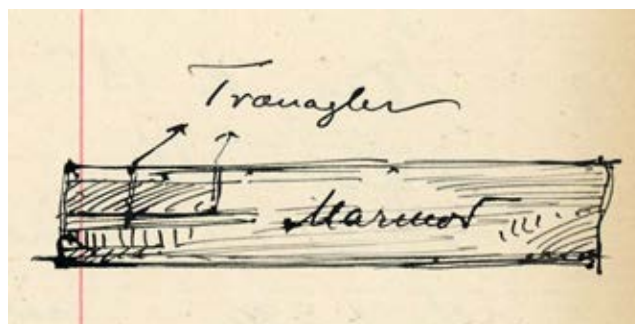
13.

Først i dag paabegyndtes den ifjor paatænkte Anbringelse af Lynaflederen fra Taarnpyramiden og ned til Grunden. Man enedes om at anbringe samme paa hoeskitserede Maade: En $5/8''$ Kobberstang fæstes til Muren i 2 Fastpunkter, *a*. Denne Stang rager saa høit op (Længde i alt ca. 3.0 m) at man faar Mandshøide i Parapetet. Stangens begge Ender forbindes med Lynaflederkabelen.



14.

Som en Kuriositet kan nævnes, at ved nærmere Undersøgelse af en i vestre Væg beliggende større Marmorblok, (ca. 2,0 m lang), hvis Overflade kom i Dagen ved den under 4de ds. nævnte Rivning af et Parti af Vestvæggen indvendig, fandt jeg, at denne var, paa Grund af liden Styrke, forsterket med Træagler, der var sat igjennem Stenen. Denne viste sig nemlig at have mange horizontale Gange.



Der paabegyndtes Lægning af Marmorgulvet i nordre Taarn. Arbeidet paa Vestvæggen indvendig vil nu forløbig ikke kunne bringes videre før Forholdene med ovenomtalte (under 4de ds.) Gang er klarlagt.

Til idag er Basis No: 1 og 2 fuldt færdige. De første Skifter af No. 3, 4 og 5 er lagt. Der fortsættes med samme. Ophængningen af Taget fortsættes paa søndre Side.

Mit gamle Kontor paa søndre Side bliver nu gjenopbygget efter Restaureringen af Væggen. Denne Gang gjøres det både større og høiere end det tidligere har været.

Ifl. i dag indløbet Telegram er til Trondhjems nye Biskop udnævnt fhv. Kirkeminister Fr. Wexelsen.

16.

De forskjellige Brudstykker af Profilstene, af Vestgavlens Statuer, etc. som blev fundne under Rivningen paa Vestvæggen, omtalt under d. 4de ds. har jeg nu skitseret (Se Skitsebogen, Pag. 128 og 129.).

18.

I dag, d. 18de Marts, sattes den sidste Sten af Stjernehvælvets Ribber i søndre Taarn. Der fortsættes med Muring af Kapperne.

Da der nu ikke længere findes passende Emner for Baserne rekvirerede jeg sendt med første Dampskib fra Mosjøen 56 Blokke efter opgivne Maal (se Kopibogen) til de 7 Pillarbaser paa Søndre Side.

Lægningen af Marmorpladerne i Portalindgangen fra søndre Tværskib til Vestskibet er fuldendt. Der vil blive fortsat med Fliselægning frem til de 3 til Vestskibets Gulvniveau førende Trin.

21.

Sattes første Basissten af Basis No: 6. Der paabegyndtes Sokkelstene til Nordre Portal.

25.

Til i dag er de fire første Baser i Vestskibet fuldt færdige. For Tiden er de fire næste under Arbeide. Sattes i dag Slutstenen i indre Bue af Vestvæggens søndre Portalbue.

Kjældertrappen i søndre Sideskib er færdig. Der fortsættes med tilstødende Partier. Der gaaes nu i gang med Hugning af Buesten til Vestskibets store Arkader.

27.

Idag ankommet pr. D/S "Jupiter" 17 stk. af de den 18de ds. rekvirerede Stenblokke fra Mosjøen. Fragten beløber sig til Kr. 7,0 pr ton.

31.

Maanedsoversigt:

Marts Maanedes store Begivenhed var Fundet af den hidtil ukjendte Gang med Trapper i Vestre Væg. Det fremgaar klart, at Gangen har tjent som Forbindelse mellem begge Triforier, men hvorfor Gangen ved Trappetrin er ført ned, er endnu ikke tilstrækkelig belyst. Imidlertid blev Arbeidet paa dette Punkt strax stanset.

Fliselægningen i nordre Taarn er ved sin Fuldendelse. Døbefonten blev færdighugget.

Af de nye Baser er 3 Stykker under Arbeide, medens 6 er helt færdige.

Indgangen fra Tværskib til søndre Sideskib er færdig. Lagt er til dels ogsaa de to første Trin, der fører op til Vestskibet. Kjældertrappen er færdig. Tilbage staar en del tilstødende Partier.

Stjernehvælvet i søndre Taarn nærmer sig sterkt sin Fuldførelse (Muringen). Lynaflederen paa Hovedtaarnet bragtes i orden. Man er begyndt paa et stort Arbeide: Hugningen af de store Arkadebuer.

Opstøtningen af Ruintaget med Bortskjæring af de gamle Stolper er omtrent fuldendt.

APRIL 1905

April 1.

Budgetaaret $\frac{1}{4}$ 1905 - $\frac{1}{4}$ 1906.

Har i dag ved Hjælp af en udmærket Nivellerkikkert corrigeret de i Vestskibet og paa Vestre Facade udsatte Vatermerker. Disse viste sig ikke at stemme rigtig overalt.

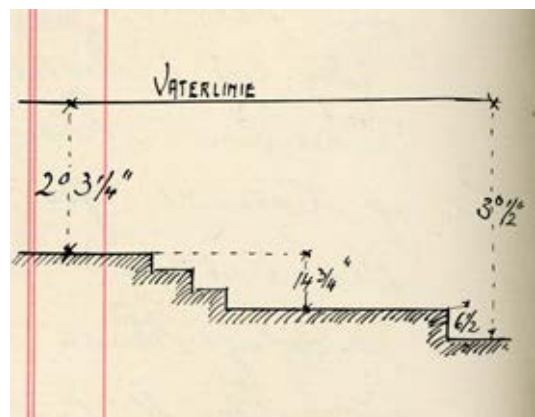
3.

Idag er ankommet første Ladning Marmor - 55 Tons - fra Lehn Marmorbrud i Sparboen. Hugningen af Pillarerne iværksættes strax. I dag fuldendes Opstøtningen af Ruintaget: Som sidste Led i dette Arbeide flyttes den hidtil benyttede Opgangstrap, der stod i Retning N - S, til Side for Pillaranlægget og vendes nu i Retning Ø - W. Jeg lod i Midten af forrige Maaned udskrive Anbud paa Levering af Cement for Budgetaaret 1905-1906. Der indkom Anbud for d'Herrer Nicolay Buck, T.hjems Aktieteglværk og A/S H. P. Jenssen. Den førstes Anbud blev antaget. Det lød paa kr 6,- (Kr 0,25 under den tidligere Pris.) pr. T. norsk Cement og Kr. 6,50 for tysk Hannover. Da ingen andre end N.C. Buck fører den i Aarrække her benyttede tyske Hemmoor, blev Leveransen af denne ogsaa overdraget Hr. Buch. (Kr. 6,50 pr. T.). Fra H.P. Jenssen var anbudt en Sort Hurtigbinder "Germania" til Kr. 6,25 pr. T. Der besluttedes at gjøre Forsøg med denne udover Vaaren og Sommeren.

De to første Stene af Marmorpillarerne i Vestskibet blev oplagt og paabegyndt i dag. Der vil blive sat fuld Kraft paa dette Arbeide.

4.

Fuldendtes i dag Muringen af Stjernehvælvet i søndre Taarn. Det første Arbeide her paabegyndtes d. 15de Februar og har altsaa varet ca 6 Uger. Hvælvet bliver nu pudset i Cement paa Oversiden og i Kalk paa Undersiden. Ved den under d. 1ste ds. omtalte Correction af tidligere udført Nivellement i Vestre Skib, blev Høideforholdene fastslaaet som i hosstaaende Skitse vist.



6.

Der paabegyndtes Opsætning af Vinduessøiler indvendig i søndre Taarn.

7.

I dag døde Hilmar Lagerfeldt, Stenhugger fra 7/9 1895.

8.

Idag nedtoges Buestillingerne under Stjernehvælvet i søndre Taarn.

10.

Hvælvet er udflasket og pudset paa Oversiden. Der paabegyndes idag Efterpuds etc paa Undersiden.

I nordre Taarn paabegyndtes Reparation af Hvælvanfængerne for her ogsaa at kunne paabegynde Opsætningen af Buestillingerne til Stjernehvælvet, som her nu skal mures. Vi har nu fuld Vinter med Sne og Is, saa det ser ud til, at vi endnu en rum Tid maa holde til inde med Arbeidet.

Tømte den 4de April Bøssene. Indholdet var Kr. 180,30.

12.

Paa søndre Vægpillars Kapitælplade er opsat og fastmuret de gamle Bueanfængere. Paa nordre do. bliver opsat de tilsvarende Skifter i nye Stene.

Der beskjæftiges nu flere og flere Mand med Marmorhugningen til Pillarerne. Til Dato er ialt 15 Mand taget med til dette Arbeide.

Fuldendtes idag Fliselægningen i nordre Taarn. Dette Arbeide har drøiet svært længe paa Grund af, at vedkommende Murer ogsaa har udført alt Sætningsarbeide paa Vestre Væg indv. i Mellemstunderne.

Fjeldseths Bureau sætter Ringeledningen fra Arkitektens Kontor til de andre Kontorer i Stand. Ligeledes nedtages Lysledningerne (Arbeidslyset) i Tværskibet. (Hertil medgik 7 Timers Arbeide.)

De i nordre Tværskib tidligere Anvendte Vindfangdøre omgjøres nu til Brug mellem søndre Tværskib og Vestskibet, hvor nu Gulv og Trin er færdiglagte.

17.

Til den nye Biskops Indvielse, der fandt Sted igaar, Palmesøndag, blev Indgangen til Vestskibet fra Tværskibet helt færdig. Fotograf Olsen tog i sidste Uge endel Fotografier fra Tværskibet i dets fuldendte Sikkelse.

Idag kom en ny Last Pillarmarmor (55 Ton) fra Sparboen. For Tiden er ca. 20 Mand beskæftiget med Hugningen af Pillarerne.

18.

Reparationen og Efterhugningen af Hvælvanfængerne i nordre Taarn fuldendtes igaar, hvorfor idag paabegyndes Opsætningen af Lærbuerne for Ribbesystemet.

19.

Der fabrikeres for Øieblikket en hel Del nyt Stenhuggerverktøj, som Hakker og Meisler, etc. for Marmorhugningen. ligesom ogsaa nye Bukke for Marmorblokkerne.

20-21.

Skjærthorsdag og Langfredag.

22.

Der gaar Snebyger over Byen. Smaa Udsigder til Vaar og Sommer endda, skjønt Solen imellem er god og varm.

26.

Færdig med Opsætningen af Lærbue-systemet for nordre Taarns Stjernehvælv. Paabegyndes Opslag for Slutstene. Bestiltes idag fra Erik A. Gude, Christiania, gennem N. Christensen herstedes, en poleret Labradorplade for Døbefontens Skaal.

27.

Paabegyndt Hugningen af Slutsten til Stjernehvelvet. De smaa Slutstene konstrueres denne Gang anderledes end i søndre Taarn, idet Ribbernes underste Profilsids skjærer i ét Punkt.

29.

Idag flyttede de første Par Stenhuggere ud. I Løbet af kommende Uge vil vel alle omtrent være ude. Der ryddes op ude paa Tomterne til at modtage baade Sten og Arbeidere.

30.

Maanedsoversikt:

Det væsentlige Arbeide i April Maaned blev lagt paa Marmorhugningen til de nye Pillarer i Vestskipet. For Tiden er 30 Mand beskjæftigede hermed. Et ualmindeligt sent Arbeide viste sig at være Efterpudsen paa Stjernehvælvet i søndre Taarn. Dette Arbeide er nemlig endda ikke færdigt. De forberedende Arbeider til nordre Taarns Hvælv er udførte. For Øieblikket hugges de første Slutstene til samme.

I Løbet af Maaneden fuldendtes Arbeidet med den nye Kjældertrappe og Marmortrinn og Gulv i Sideskibsportalindgangen til Tværskibet.

Paa Vestvæggen indvendig blev opsat de 3-4 første Skifter af de store Arkadebuer med tilstødende Partier, hvorefter paabegyndtes Opmaaling og Optegning af Vinduet over nordre Portal, for her senere at kunne nedtage Partiet og igjen opmure samme. Man blev færdig i nordre Taarn med Gulvet.

MAI 1905

Mai 1.

De til Tverskibene tidligere utførte Døre med Smedjernbeslag for Vindeltrappen bliver nu opsat.

Der nedtages paa søndre Taarn de udvendige Stilladser, der blev stående igjen i fjorhøst. Kranen i Nordre Tomt bliver nu forandret derhen, at den kan ompænde større Terrain. Bestilte i dag hos Blikenslager Berntsen 2 Nedløbsrør af Zink.

4.

Disse er nu færdig opsatte. Rummet foran søndre Taarn (mod syd) omgjøres nu til oplagsskur. Nu er omtrend alle arbeidere utflyttede.

Der er ankommet paanyt en last Marmor fra Sparboen. Ligeledes er igaar og i dag opkjørt 103 Tons Klæber, der er ankommet fra Mosjøen. Der er nu af Baserne for Pillarerne i Vestre Skib igjen 3 Stykker, der endda ikke er paabegyndte, da man hidtil ikke havde Emner. Nu vil disse blive huggede, da man har faaet den nye Forsendelse fra Mosjøen.

5.

Efterpusen i søndre Taarns Hvælv er i dag færdig. Buen mellem Taarnet og Skibet bliver nu efterpudset.

6.

Slutstenene til Nordre Taarn er nu under Arbeide, efterat Model og andre Forberedelser er tilrettelagt. I dette Taarn vil, i Modsetning til søndre, Slutstenene blive construerede med synligt Skjæringspunkt for Ribberne, altsaa Ornamente voxende ud fra underste Staf.

11.

Stilladserne og Gallerigulvet i søndre Taarn er nu nedrevet, saa Kapellet her viser sig i fuldendt skikkelse. Det hele præsenter sig udmerket. Der vaskes nu og pudses op, hvorefter her vil blive placeret Fotografiudsalgets Inventar.

Der arbeides midlertidig udvendig paa nordre Taarn med Sætning af Kvadere op under Baandhøiden. (forsk. i Høide med Sideskibenes Gesims).

12.

Ombygning foregaar af Arbeidskurene, der for fleres Vedkommende er absolut nødvendigt, da de er næsten faldefærdige. Den 26 April sistleden bestiltes fra Erik A. Gude, Christiania, en Plade, poleret, af Labrador (Angit-Syenit) til Døbefontens Skaal. Denne er nu ankommet, og bliver nu forsynet med Huller og Løftestænger for at kunne opløftes og sænkes i Skaalen.

Til i dag er man kommet omtrent op til Vindusbaandhøiden med Sætningen af den første Marmorpillar i Vestskibet.

15.

Den unge, dyktige Ornamenthugger Eyvind Ellingsen har i dag opsagt sin Plads ved Arbeidet her, for den 24de ds. at utvandre til Amerika. E. Ellingsen har været ansat her siden den 21te juli 1899.

17.

Deiligt Veir i dag paa Frihetsdagen.

22.

Paabegyndtes foreløpig Opstilling af Døbefonten i Ruinen, for at tilpasse den nye Opgangstrap til samme.

I dag kom ark. N. Ryjord tilbage fra England efter ca. 4 Maaneders Ophold sammesteds.

23.

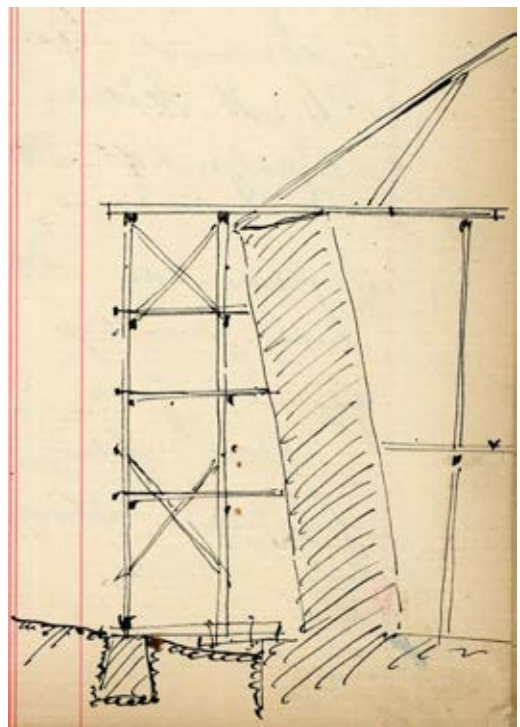
Sætning af Marmorpillar No. 2 og No. 3 er paabegynt. Reparation af Nordre Vindu udvendig i Nordre Taarn er paabegynt.

I dag færdig med de nye Arbeidsskur paa nordre Tomt. Her er nu ogsaa fremlagt Spor for Stentransporten. Igaar fotograferedes søndre Taarn med sit nye Hvælv.

24.

I dag paabegyndes Arbeidet med Reisning af de nye Arbeidsstilladserne for Vestre Gavl. Stilladsene tænkes her gjort med dobbelte Stolperækker, saa som vist hosstaaende, forbunden over Muren med gennemgaaende Remmer med Tagværket indenfor.

Før Døbefonten oppsættes paa sin endelige Plads, bliver nu paa dens Fodstykke indhugget følgende Inscription (i Bogstaver fra 1300-Tallet): «Herman Hoë Brodtkorb paa Kjørbo og hans Familie har givet denne Døbefont. Rekonstruert efter gamle Rester. Reist 1905».



Der sættes nu i stand for Fotografiudsalget i søndre Taarn.

Paa søndre Side udvendig af samme er nu nye prægtige Arbeidsskur sat istand.

26.

I dag paabegyndes Sætningen af den sidste Pillarbasis (paa søndre Side). (Der indhugges paa denne: **26:5:1905**: analogt med den første, der sættes 25 Febr. d. A.) Hovedslutstenen for nordre Taarns Stjernehvælv vil blive færdig i dag. Hvorefter Muring af dette Hvælv vil tage sin Begyndelse.

Ifl. indhentet Anbud paa Levering af et Messinggelænder for Døbefontens Adkomststrapp er i dag indkommet følgende Anbud:

A/S H. Møllers Metalvarefabrik:	kr. 300 (færdig opsat)
Baklandets Støberi & mek. Værksted	kr. 280 (færdig opsat)
O. A. Moxness	kr. 315 (jern i messing) & 350 (massiv)(færdig opsat)

27.

I eftermiddag blev hele Arbeidsstokken med samtlige Funktionærer fotograferede foran nordre Portal.

Der blev laget 2 Billeder i forskjellig Størrelse.

30. 31.

Maanedsoversigt:

Mai Maaned oplevede Fuldendelsen af søndre Kapel. Efterat her var pudset og gjort rent, blev Kapellet fotograferet. Nu er her Rummet omdannet til Udsalgsted for Fotografier. Udsalget vil begynde imorgen d.1ste Juni.

I Løbet af Maaneden er foretagne en hel Del Udvidelser og Forbedringsarbeider paa Arbeidsskur, Heisekran, Spor etc. Disse Arbeider vil ved given Leilighed fortsættes, hvor det mest tiltrænges.

Istandsættelse af nordre Taarns nordre Vindu med tilstødende Partier udvendig paabegyndtes og fortsættes fremdeles. Først naar dette Arbeide er ferdig, vil Hvælmuringen i nordre Taarn tage sin Begyndelse.

Hovedarbeidet er for Tiden fremdeles Hugningen af Vestskibets Marmorpillarer. Der er herved beskjæftiget 37 Mand.

Adkomstrappen til den nye Døbefont er omtrent færdighuggen. Her mangler nu kun Messinggelænderet, der vil blive overdraget Møllers Metalvarefabrik til Udførelse.

Under Reisning er nye Stilladser for Vestre Gavl.

JUNI 1905

Juni 2.

I dag reiste Arkitekten bort paa etpar Maaneders Ferie.

7.

I dag blev sidste Sten af Adkomstrappen til Døbefonten færdig. Trappen vil nu blive opsat paa Prøve i Ruinen, forat passe den til Fontfoden.

9.

I dag form. Kl.10. blev det norske Flag ændret, idet Landet fra nu af er erklæret selvstændigt og løst fra Union med Sverige.

Pintse

14.

I dag blev den Sidste Basis-Sten færdighugget. Opsætningen vil ogsaa snart være tilendebragt, hvorefter altsaa samtlige Baser vil være færdige.

Tømt Bøsserne Kr. 208,80.

15.

I dag er samtlige Baser for Pillerne i Vestre Skib færdige. Hugningen og Opsætningen af selve Pillerne skrider jævnt frem. For Tiden er 4 Piller under Opsætning, hvoraf den første er kommet næsten under Kapitælhøide.

Til Pintse blev bragt istand endel nye Afvisere, samt anskaffet nye Matter for søndre Tværskib, saaledes, at Turiststrømmen kan dirigeres rundt i samme.

17.

I dag fuldendtes de nye Stilladser paa nordre Halvdel af Vestgavlen. Der fortsættes paa Søndre, med det samme Arbeide.

21.

I dag fuldendtes Muringen paa Nordtaarnets Nordside (Vindu og Mur) op til Baandhøiden (Sideskibenes Ornamentgesimshøide). Det her beskjæftigede Murerlag gaar nu over til Paabegyndelse af Stjernehvælmuringen i nordre Taarn, hvortil samtlige Slutstene for længere Tid siden er færdighugne.

I dag ogsaa fuldendt første Pillar op under Kapitælet. Der er nu 41 Mand beskjæftigede med Hugningen af Marmorpillarene.

26.

Der paabegyndes Nedtagning af Stilladserne paa nordre Taarn, efterat nu Væggene renpudses.

27.

I dag noteres 46° Varme Celsius paa Vestvæggen. 20° i Skyggen. Varmeste Dag iaar til Dato. Man sveder sterkt.

28.

I dag allerede fuldendes Diagonalribbenes Sætning i nordre Taarn.

Tømt Extraomvisningens Kasse: Kr. 53.99. Udbetalt til Omviseren heraf kr. 27.-

30.

I dag sat færdig det første Marmorkapitæl i Vestskibet.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden blev de sidste Pillarbaser i Skibet færdighugne og opsatte.

Hovedarbeidet har koncentreret sig om Pillarene i Skibet. Dette skrider jævnt frem.

Vestveggen blev forsynet med nye Stilladser. Restaureret blev Nordre Taarns nordre Vindu og Vægflade udvendig. Der paabegyndtes Muringen af Stjernehvælvet i nordre Taarn. For Øieblikket anbringes de 4 mindre Slutstene, efterat Diagonalerne er færdige. Der vil foreløpig blive holdt samme Styrke paa Marmorhugningen som hidtil.

JULI 1905

Juli 4.

I dag paabegyndtes Sætningen af Marmorpillar No. 5 (nordre Side).

5.

Der tages Fotografier af samtlige Kapitæler paa Vestgavlen i stor Maalestok. Der er nu Ankommet en Jægtslast med Marmor igjen fra Sparboen, dennegang en hel Del Kapitæl- og Kapitælpladeemner.

7.

Ifl. Telegram af idag er ogsaa nu afsendt en Last Klæber fra Mosjøen. Nu er nye Skur sat istand paa nordre og delvis vestre Side af Arbejdspladsen. Der staar nu kun igjen søndre og Resten af vestre Side. Her vil ogsaa nu disse blive sat istand, da det høilig trenges.

I dag sættes 1ste Skifte af Pillar No. 6.

11.

Tømt Bøsserne: Kr. 263,02. Extraomvisningens Bøsse: Kr 144,80.

I dag ankom atter en Last Marmor fra Sparboen.

14.

I dag kan vi sige, at Ribbesystemet i nordre Taarns Stjernehvælv er ferdigmuret. (Der blev af det ophugne Antal Stene 2 Stykker forliden. Disse hugges nu efter at nøiagtigt Maal herpaa er optaget.) Naar Kappeansatserne her er ferdigsatte, vil samtlige her beskjæftigede Arbeidere faa sin Ferie, hvorefter da den egentlige Kappemuring vil tage sin Begyndelse.

I dag begyndte Losningen af den fra Mosjøen ankomne Klæbersten.

20.

De 3 første Marmorpillarer i Skibet er nu omtrent ferdigsatte. Til 2 af disse er Kapitælerne og Pladerne i fuldt Arbeide. Forøvrigt er Arbeidsstyrken netop nu noksaa fortyndet, idet flere har Ferie og andre bliver holdt borte af Extratjeneste i Værnepligten.

29.

I dag er det 36 Aar siden Kirkens ældste Arbeider, John Solem, tiltraadte Tjenesten her. Han er fremdeles rask og rørig, og har Udsigt til endda i mange Aar at kunne røgte sit Arbeide ved Kirken.

31.

Maanedsoversikt:

I Juli har ogsaa det væsentlige Arbeide concentreret sig om Skibets Marmorpillarer. Til idag er 4 Pillarer næsten fuldførte, (dog heraf én aldeles færdig, med Kapitæl og Plade), No. 2 er færdig med Kapitæl endnu usat, men færdighugget.

Under Arbeide er Kapitæl No. 3 og 4. Pillarer No. 5 og 6 er naaet næsten halvveis i Høide. I dag sattes ogsaa 1ste Skifte af Pillar No. 7 (sidste Pillar paa Nordre Side).

Udvendig Stillads for Vestgavlen med dettes Trapper og Indklædning er i dag fuldført.

Der paabegyndes, af det hermed hidtil beskjæftigede Arbeidslag, i dag Indsætning af Døre i Smaataarnene etc. for Vinteren. Der er nu i Løbet af Sommeren ophugget de manglende Hvælvanfængere for Søndre Sideskibs Langvæg. Ligeledes er ophugget Dækled og paabegyndt Hugningen af Ornamentbue i Nordre Portal, Vestfacaden.

AUGUST 1905

August 7.

Igaar stod en Notits i "Verdens Gang", som meddelte, at Regjeringen under den 20. Juli d. A. havde aproberet Arkitækt Christies Tegninger til Vestre Skibs Restauration med Undtagelse af Vestgavlen med dens 2 Taarne samt Hvælvets vestre Parti. Videre skulde nedsættes en Tilsynskomité paa 3 Medlemmer, der fra Tid til anden skulde inspicere Arbeidet heroppe.

Ogsaa iaar har Keiser Wilhelm skjænket Kirken de sædvanlige 1000 Kroner til Restaureringen. Personlig kom han desværre iaar ikke hid paa Grund af de vanskelige politiske Tilstande, der nu en Tid lang har hersket her i Landet. Saa meget mere nyt fra sit sidste Besøg vil han derfor faa at se, naar han engang et Andet Aar, kommer tilbage paa Besøg her.

10.

Nu er en hel Del Marmorarbeide bortsat paa Akkord, saasom baade Pillarstene, Kapitæler og Kapit lplader.

Det i sin Tid (Mai d. A.) hos M llers Metalvarefabrik, her, bestilte Messingtrappegel nder for Døbefontens Adkomsttrappe har en trang Fødsel. Først nu kom de fra Sverige bestilte R r, hvilke naar det kom til Stykket, viste sig at være feilsendte (runde istedetfor som bestilt firkantede). Der vil da vistnok endnu hengaa en rum Tid, f r Døbefonten kan sættes op.

11.

Idag sattes første Pillarskifte paa Basis No. 8 (første Pillar paa søndre Side -  st -). Dette er det høieste Pillarskifte, der hidtil er hugget, nemlig 18''.

12.

Sidste Søndag bestod Hovedtaarnets Lynafteder en Ildpr ve, idet her da rasede et Tordenveir, hvis Mage man ikke kan erindre i Trondhjem. Lynet slog ned flere Steder forøvrigt og anrettede Skade. Det blev af flere iagttaget, hvorledes Lynet ogsaa slog ned i Domkirkens Spir, men altsaa ingen Skade forvoldte, idet Lynaflederen var bragt i fuld Stand i Vaares. (Se under 13. Marts d. A) og derfor fungerede udmerket.

13.

Idag, paa den store Folkeavstemningsdag, der vil blive en Merkesdag i Norges Historie, har vi prydet Hovedtaarnets 4 Hjørnetaarn med Flag. Der flages overalt idag.

14.

Idag kom Arkitekten tilbage fra sin Feriereise og overtog paanyt Ledelsen af Arbeidet.

Idag fuldendtes Hvælmuringen i nordre Taarn. Der gaaes derefter her igang med Opfylding i Hvælsækkene samt Puds af Oversiden.

Foreløbig vil intet blive foretaget med Vestgavlen i Henhold til den før omtalte Regjeringsbeslutning af 20de Juli d. A. (se Dagb. 7. Aug.).

15.

Tømt Bøsserne: Kr. 440,25.

Tømt Extraomvisningens Bøsse Kr. 417,20.

17.

Idag ankom en ny Last Marmor (55 Tons) fra Frøseth Marmorbrud igjen.

18.

Idag tages Lærbuerne ned for Nordre Taarns Hvælv. Pudsningen af Undersiden tager derpaa sin Begyndelse.

Endelig kom man saa langt med Arbeidet paa Døbefontens Gelænder, at dette nu kan tilpasses. I Løbet af næste Uge vil den blive færdig opsat i Koret.

21.

Idag paabegyndt Montering af Døbefonten.

24.

Idag fik jeg en Orlov til Ferietur.

SEPTEMBER 1905

September 25.

Mandag: Har idag gjenoptaget Arbeidet, efter at have nydt en prægtig Ferie. Her er i Løbet af September fortsat næsten udelukkende med Pillararbeidet i Vestskibet. Paa nordre Side er samtlige Pillarer færdig reiste, med Undtagelse af de to østligste, som endda mangler Kapitæler. Paa søndre Side er ialt til Dato 4 Pillarer anlagt, og opført omtrent halvveis. Forudsættes samme Gang i dette Arbeidet, vil formentlig ved Nytaar 1906, ikke meget staa igjen som ufuldført.

Døbefonten blev indviet og taget i Brug en af de sidste Dage i August.

Hvælvet i nordre Taarn er nu ved at fuldendes paa Undersiden med Efterpudsen. Det ser bedre ud end søndre Taarns Hvælv, idet her de smaa Slutstene konstrueredes paa et andet Princip.

Da der, paa Grund af en Masse Skriverier i Aviserne angaaende Vestvæggens Restaurering er fremkommet direkte Forbud mod at røre samme foreløbig, er man nu iferd med at dække til alle Aabninger for Vinteren herude.

26.

Over søndre Taarns Hvælv er nu inredet et praktisk Loft for Opslag og Optegning i fuld Størrelse af større Bygningsdele.

Lars Reitan er kommen tilbage, efterat Driften i Frøseth Brud for iaar nu er afsluttet.

27.

Der gjøres nu Forberedelser til at sætte igang Hugningen af Vestskibets store Arkader og de mellem disse beliggende ornamenterede Felter, ved Optegning af disse i fuld Størrelse. Endel af de opbevarede fundne Rester, hørende hid, vil blive saavidt mulig taget med ved Opbygningen.

28.

I dag anlagdes Pillar No 12 og 13. Der er saaledes igjen kun én Pillar som ikke er paabegyndt. Pillararbeider skrider jevnt og godt fremad.

29.

Igaaraftes bragte Aviserne Meddelelse om, at vor Chef, Arkitekt Christie har indgivet sin Afskjedsansøgning. Dette vil sikkert hos hele Arbeidsstokken fremkalde Sorg, i Bevidstheden om, at der ikke vil kunne gives en Christie No. 2, der som han i den Grad vil kunne vinde alles Hjerter.

OKTOBER 1905

October 2.

Idag ankommet en større Last Klæber fra Mosjøen.

En Last Marmor er ogsaa ventendes, og vil antagelig ankomme en af de første Dage.

3.

Omtalte Last er ankommet, og losses idag.

4.

Indflytningen for Vinteren tager sin Begyndelse idag, idet den første Stenhugger er indflyttet. Til Sammenligning anføres at ifjor de første Stenhuggere flyttede ind akkurat paa samme Dato.

6.

Ved Opmaaling af det samlede Lager Marmor, viser det sig at der til Pillarenes Fuldførelse kun mangler 4' 9 ½'', forudsat, at intet maa kasseres af de ankomne Stene.

Idag kan fuldføres det næstsidste Kapitæl paa nordre Side.

7.

Idag fuldførtes Efterpudsen paa Nordre Taarns Hvælv og Taarnets Vægge, med Undtagelse af de Dele, nærmest Kapitælhøiden, som endnu er utilgjængelig (Arkitektens Kontor). Disse Dele vil først kunne tages under Behandling, naar Kontoret her engang bliver nedrevet.

Alle Stene, der i Løbet af Vinteren og Sommeren er ophuggede paa Lager for Vestre Gavl etc., bliver nu samlet og lagret i nordre Taarn forat skaffe Plads for Stenhuggerne paa Galleriet for Vinteren.

Der vil nu blive paabegyndt med Formuringen af de i Løbet af Sommeren ferdighugne Anfængere for søndre Sideskibsvæg.

Ligeledes paabegyndes Hugning af den første Pillaranfænger, efterat nu Emner blir udsøgt og tilpasset.

9.

Tømt Bøsserne	Kr. 286,79
Extraomvisningens Bøsse	<u>Kr. 120,42</u>
	<u>Kr. 407,21</u>

10.

Omvekslet Fremmedmynt til: Kr. 36,84 (Extraomvisningen).

13.

Idag sattes ferdig det sidste Pillarkapitæl & Plade paa nordre Side. Hermed er altsaa alle Pillarer fuldt ferdig paa Nordsiden.

14.

Idag oplagt og paabegyndt første Ornamentfeltsten for Ornamentfelt No. 1 Nordre Arkade.

Idag - første Vinterdag - falder den første Sne.

Efter 13 Ugers Fravær paa Grensevagt i Meraker, vendte L.O. Lundemo idag tilbage hid.

16.

Idag sat første Skifte paa sidste Pillarbasis. Dette er det største hidtil udførte Skifte i Marmorpillarerne, idet det holder 21" - enogtyve - Tommers Høide. Der er Udsigt til at samtlige Pillarer skal staa ferdige til Jul dette Aar, muligens manglende kun Kapitæler og Plader for enkeltes Vedkommende.

23.

Da nu omtrent hele Styrken er beskjæftiget med Hugning, er det besluttet, at saamange som muligt maa forblive ude, da det ellers bliver svært trangt indvendig. I den Hensigt er der i Arbeidsskurene i Nordre Have indlagt provisorisk elektrisk Lys (14 Lamper).

(Montør: 28 Timer) + 22 = 50 Timers Arbeide.

Idag paabegyndt Udhugning af 2 Hvælvanfængere, sat raa i Væg ved nordre Taarn.

26.

Marmorlageret er nu minsket sterkt, hvorfor endel Arbeidere trækkes over paa Hugning af Klæberarkaderne. Om Marmorlageret vil strække til for Pillarerne er endnu noget tvivlsomt, men mange Skifter vil ikke blive manglende.

Inat reiste Arkitekt Ryjord atter til England for et ca. 4 Maaneders Ophold der (London).

28.

Idag sættes første Kapitæl paa Søndre Side.

Et Varetag for Hovedtaarnets Hvælv er nu anbragt over dette, da Taarnsiderne ved Sterkt Drivveir har vist sig mindre tætte, saaledes at Vand har samlet sig i Hvælvsækkene og foraarsaket Ulemper for Hvælv.

31. Maanedsoversikt:

I Løbet af Maaneden har fremdeles Hugningen af Marmorpillarerne været Hovedarbeidet. Da dette Arbeidet fremdeles har været drevet paa Akkord, er det nu allerede saa langt fremskredet, at man i Løbet af næste Maaned vil være ferdig dermed, med Undtagelse af endel Kapitæler, der vil tage noget længre Tid. I Maanedens Løb fuldendtes Stjernehvælv i nordre Taarn, ligesom der paabegyndtes med Arbeidet paa Vestre Skibs Arkader, og Ornamentfeltene mellem disse. Dette Arbeide vil saa blive det næste store Led.

NOVEMBER 1905

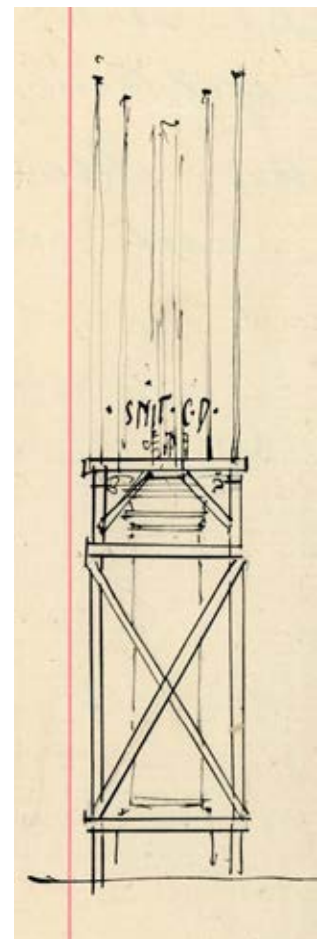
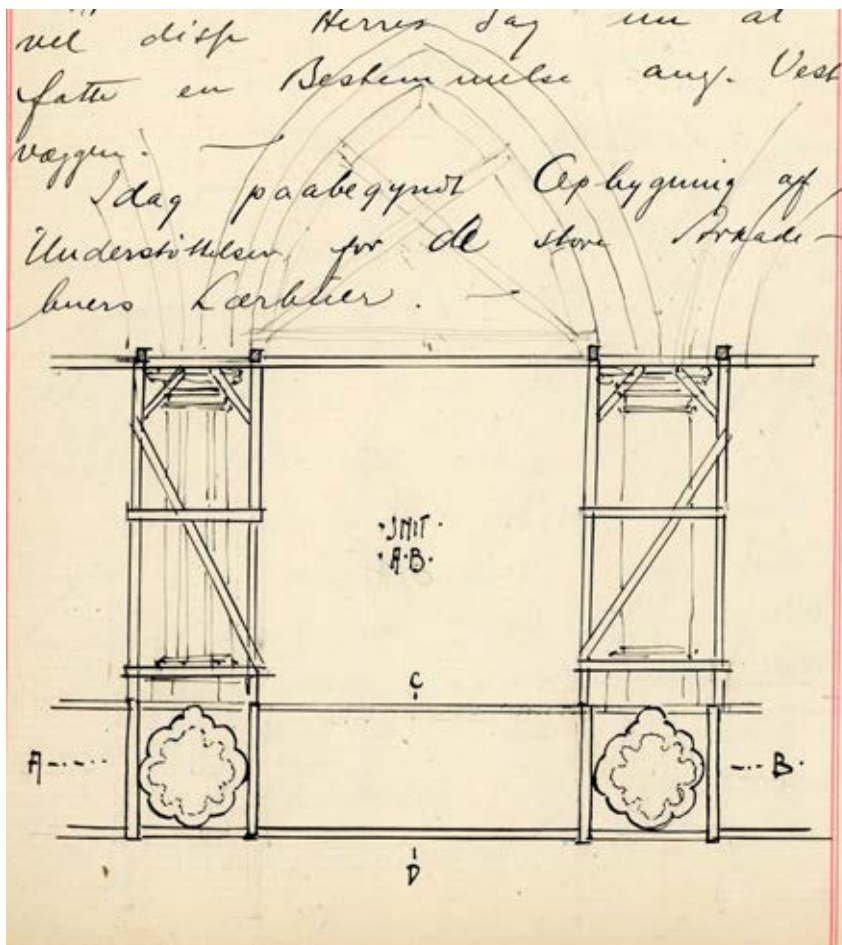
November 1.

Idag paabegyndes Udbrydning af de gamle Rester af Vægpillar-Kapitæl ved Taarnet, søndre Sideskib. Samtidig paabegyndes Hugning af nyt Kapitæl og Plade. Idag leveres ogsaa ferdig Kapitæl No. 2 paa Søndre Side.

6.

Ifl. Aviserne er nu udnævnt en Tilsynskomiteé for Arbeidet her i Kirken bestaaende af D'Herrer Ark. Joh. Meyer, Christiania, Ark. Adolph Fischer, Bergen, og Ark. Lars Solberg, Trondhjem. Disse skal indtil videre føre Overtilsyn her, indtil Forholdene bliver ordnede efter Ark. Christies Afgang. Hovedsagelig bliver det vel disse Herrer's Sag nu at fatte en Bestemmelse ang. Vestvæggen.

Idag paabegyndt Opbygning af Understøttelsen for de store Arkadebuer's Lærbuer.



9.

I Søndre Sideskibs Østvæg skitseret et gammelt Buefelt før Nedtagning og Restauration. Stenene opmerket for at benyttes. (Se Skitsebog Pag. 130).

13.

Igaar, Søndag d. 12te Nov. holdt Nordpolfareren, Fridtjof Nansen, Folketale ianledning Kongeafstemningen. Efter Foredraget blev jeg anmodet om at vise ham rundt i Kirken, hvilket tog ca 1 ½ Time.

14.

Den til idag bebudede Ankomst af den nyudnævnte Tilsynskomite med Kirkestatsraaden i Spidsen er nu udsat til førstkommende Mandag den 23de ds. Kl. 10 Form.

16.

Idag paabegyndtes Opstilling af den første Lærbue for Skibets store Arkader. De første Anfængerstene er ogsaa bragt op paa Plads, saa man kan sige, at fra idag begyndte et nytt stort Afsnitt i Arbeidet: Bygningen af de store Arkader.

17.

Ifl. Telegram fra Kirkedepartementet er Tilsynskomiteens Møde her paany udsat paa ubestemt Tid, idet et af Medlemmerne, nemlig Hr. Ark. Joh. Meyer, Christiania, er syg.

20.

Idag sattes den sidste Marmorpillarsten i Vestre Skib. Tilbage staar nu kun 3 Kapitæler med tilhørende Plader, hvilket Arbeide vistnok vil være afsluttet ved Juletider. Paa denne Vis vil det store og besværlige Marmorarbeide være afsluttet paa ca. $\frac{3}{4}$ Aar, istedetfor som oprindeligt tænkt ca. 1 ½ Aar. Dette skyldes jo væsentlig, at Arbeidet har været udsat paa Akkord.

Lørdag d. 18de ds. Kl. 6.15 Aften forkyndte 42 Kanonskud fra Kristiansten Fæstning, at den danske Prins Carl var bleven valgt til Norges Konge. Indtoget finder Sted Lørdag d. 25te ds. og Kroningen sandsynligvis til Sommeren.

I margen: **Håkon VII**

24.

Der er paabegyndt Arbeidet paa Arkadetilslutningen ved Nordre Taarnpille, med tilhørende Kapitæl og Plade.

27.

Fra Mosjøen er iaar til Dato hjemført 487.0 Tons Klæber. Der ventes endnu før Jul en Last.

28.

Idag sættes det første Skifte af de store Arkader paa Pillar No 1.

29.

Idag døde i Christiania min Forgjænger, William Bergstrøm, i en Alder af ca 74 Aar. Han skal stedes til Hvile her i Trondhjem paa Domkirkegaarden.



30. Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden fuldendtes det temmelig omfangsrige Marmorarbeide paa Pillerne. For Tiden staar kun igjen et par Kapitæler og Plader, der nu samtlige er under Arbeide. I søndre Sideskib restaureredes østre Væg med tilhørende Buefelt. Dette Arbeidet fortsættes.

Paabegyndt er Bygningen af de store Arkader. For Tiden er første Anfænger færdig opsat. Flere og flere Arbeidere tages med i dette Arbeide.

DESEMBER 1905

December 1.

Idag ankom endelig den længe bebudede Tilsynskomiteé, d'Herrer Arkitekter Meyer, Christiania, Fischer, Bergen og Solberg, Trondhjem. De har idag beseet sig rundt i Ruinen.

2.

Komiteen har idag havt Møde her. Vestvæggens Skjæbne har været drøftet.

4.

Som adjungerende medlem til Tilsynskomiteen er idag ogsaa Ankommet Kirkestatsraaden, Hr. Chr. Knudsen.

5.

Idag Kl. 1 ½ Em. begravedes W. Bergstrøm under stor Deltagelse. Han havde selv for flere Aar siden udvalgt sig et Sted paa Kirkegaarden under et Stort Træ. Paa hans Kiste nedlagdes en Mindekrans af Sølvplet fra samtlige Arbeidere.

7.

Idag - Halvaarsdagen efter 7de Junibeslutningen, holdes Takkegudstjeneste i samtlige Landets Kirker. Arbeidet slutter derfor Kl. 8 ½ Morgen.

9.

Tilsynskomiteén var færdig med sin Indstilling for 3-4 Dage siden, og er nu de fremmede Arkitekter reist hjem igjen.

12.

Idag fuldendtes Hugningen af det sidste Marmor-pillarkapitæl for Vestre Skib. Vedk. Huggere flytter idag ind. Til sidste Pillars Kapitælplade mangler vi Emne, hvorfor dette maa henstaa indtil dette kan skaffes. Hovedarbeidet vil nu koncentrere sig om Anfængerarbeidet.

Ianledning Halvaarsdagen for 7de Juni beslutningen har Christiania Glasmagasin skjænket Kirken 1000 Kr, der skal anvendes til Glasmalerier i Lektoriet.

14.

Igaar var dette Aars store Statschef, Statsminister Chr. Michelsen i Byen paa Gjennemreise til sit Hjem. Han hyldedes med en stor Fest.

Efterat nu alt Pillararbeide er færdigt, foreligger Resultatet af Pillarenes Kostende, som meddeles nedenfor:

Til 14 Pillar i Skibet medgik:

1) 3300 kubikfod Fod raa Marmor: á 3.95	13.035,-
2) Hugning: Akkord: 2336 Dgv.: Kr. 12.910.46	
Dagsverk: 3248.3 Kr. 10.525.66	23.436,12
3) Muring: 457.9 Dgv.	1398,01
4) Smedarbejde 164.2 Dgv.	673,22
5) Slitage og Værktøj: 300,- + Div. Material,	
Assistanse v/ Losning m/m Kr. 157,65:	<u>457,65</u>
14 Pillarer à Kr. 2.785,72 (incl. Kapitæl-Plader)	<u>Kr. 39.000,00</u>

De til Pillerne hørende Baser koster tilsammen Kr. 5.355,62 eller gennemsnittlig Kr. 382,54 pr. Basis, incl. alle Materialier. Baser og Pillarer med Kapitæler & Plader, kommer altsaa tilsammen paa ca. Kr. 44.400,00.

I søndre Sideskib (Vestre Skib) ved Hovedtaarnet istandsættes Væggen. Den gamle, hidtil benyttede Dør ind til søndre Tværskibs Triforium bliver foreløbig staaende, og vil sandsynligvis senere tjene som Udsigtssted fra Tværskibet mod Vestre Skib.

Under Hugning befinder sig nu 4 Anfængere, hvoraf 1 er helt færdig Opsat.

16.

Anfænger No. 2 færdig opsat. Anfænger No. 3 færdighugget. Anfænger No. 4 under Hugning.

18.

«Dagsposten» for 18. Decbr 1905

Domkirken.

Tilsynskomiteens Indstilling

Den for Restaurationsarbejdet nedsatte Tilsynskomité har nu til Kirkedepartementet indsendt sin Indberetning angaaende Forhandlingerne under Mødet i Trondhjem i Begyndelsen af indeværende Maaned. I Indberetningen anføres bl. a. følgende:

Kirkens Vestfront er i en meget skrøbelig Forfatning. Paa en Høide af 9,5 M. fra Jordbaandet hælder Muren ca. 1 M. ud over Lodlinjen ved Midtportalet, og den øvre Murkant gaar derfra til begge Sider i ujevnt — tilbøls bølgel — løb ind mod begge de smaa mod Nord og Syd afsluttende Trappetaarne, hvor Afvigelsen fra Lodlinjen er henholdsvis 23 og 32 Cm. Væggens Hældningsvinkel tiltager nedensfra opad. Muren, der er nær 2 M. tyk, men i den nedre Del svækket ved de dybe Blindarkader og de 3 store Portaler, bestaar af en ydre og en indre Skaf af Klæbersten og en Kjerne af Brudsten og

Kalk. Den ydre Skaf er navnlig ovenfor i stor Udstrækning skilt fra den faste Kjerne, og Mortelen her er ødelagt og udvasket. Vestfrontens indre Side er restaureret til over Midtpartiets Duehøide. Uden at dette indre Kvalderværk tilligemed Graastensstjærmen helt fjernes, vil en Indtvingen af de ydre Partier være utænkelig. Men selv om det ydre Kvalderværk blev blot lagt indensfra og en Indtvingen derefter forsøgt, vilde paa Grund af Murværkets stærkt medtagne Forfatning, dets eiendommelige Sugning og Forstyvningernes Uregelmæssighed, en saadan Fremgangsmaade være forbundet med den allerstørste Risiko, og Resultatet vilde efter Komiteens Overbevisning vise sig i alle Henseender lidet tilfredsstillende. Komiteen finder derfor at maatte anbefale den af Arkitekt Christie foresatte Fremgangsmaade: Efter en omhyggelig gennemført Nummerering af de enkelte Stene nedtages disse og lagres midlertidig paa de dertil indrettede brede Skiflodder umiddelbart foran vedkommende Murparti. Alle de brugbare Værkstøtter gjenopstilles derpaa efter Lodlinjen, idet saa meget, som paa hvert Sted krævet, bortmeisles af den faste frem-

overludende Graastensstjerne. Medtagning og Gjenopsætning af Muren udføres partvis.

Antagelig vil paa den Maade et efter Omstændighederne tilfredsstillende Resultat lade sig opnaa, forudsat, at de gamle Værktykker gjenindsættes i størst mulig Udstrækning, at blot rent konstruktive Led, som f. Ex. faste Bægpiller og Buer, under Gjenopsætningen fuldstændiggjøres, og at det ornamentale Udsmyk med frie Søiler, Kapitæler og Sokler samt al Lapning udstaar, indtil Spørgsmaalet om, i hvor stor Udstrækning Fornyelsen bør gennemføres, efter Gjenreisningen kan optages til fornyet Behandling. Vestfrontens Sokkel og for enkelte Partiers Vedkommende muligens et Par Kvaderskifter over denne maa antages at kunne blive staaende under Forudsætning af, at intet yderligere bør foretages ved Vestfrontens Fundamentering. For Komiteen staar det klart, at Bevarelsen af det historiske Præg for ovenomhandlede Deles vedkommende er af større Betydning end en gennemført arkitektonisk Formstjælnhed. Medtagningsarbejdet og Forarbejdelsen af nye Værktykker til Vestfrontens gamle Dele forudsættes udsat, indtil en Plan for Frontens nye Dele er approberet.

Komiteen antager, at Vestskibets Arkader maa kunne reises, og store Dele af de paa disse hvilende Triforier opføres, førend Vestfrontens nedre Dele er restaureret. Der paapeges forøvrigt Ønskeligheden af, at Arbejdet skrider jævnt frem opover, og at Spørgsmaalet om Plan for Vestfronten derfor søges løst saa hurtigt, som Omstændighederne tillader.

Komiteen anbefaler endvidere, at den figurlige Udsmykning af Kirkens Korbue paastynes mest muligt. Det store Krusifix med Maria og Johannes og den over Korset knælende Engel forudsættes udført efter Billedhugger Vigelands Modeller og under hans Tilsyn staaet i Sketæ, frideret og polstro-meret. Gruppens to ydre Figurer, Esajas og David, der skal finde Plads i de trange Murnischer, forudsættes hugne i Alabaster, ligesom ogsaa de 3 lavere staaende Figurer, Kristus med Moyses og Elias.

Under Besigtigelsen af Kirkens Tverrsnit drøftedes den aabne Tagstols videre Behandling og Arten af Glasmalerier for Tverrsnitsgavlernes Vinduer. Man enedes om at anbefale Arkitektens Forslag om figurlige Billeder (Enkeltfigurer) i Gavlfleristoriets Vinduer og forøvrigt ornamentale Kompositioner.

19.

Idag ankom de to manglende Emner for Marmorkapitelplade: Disse er de første Stene som er fragtede pr. Jernbane fra Frøseth Marmorbrud. Frakten andrager opimod det samme som for Fragt pr. Skib.

20.

Under Opsætning er nu Anfænger No. 3. Under Hugning er No. 4 og No. 5.

23.

Julaften falder iaar paa Søndag, hvorfor Arbeidet slutter idag Kl. 5 Em.

28.

Architekt Ryjord er nu kommen tilbage fra England.

30. Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden fuldendtes Arbeidet med Vestre Skibs Marmorpillarar, og Hovedarbeidet har siden concentreret sig om Arkadernes Anfængere samt Hugning af Buesten til Arkaderne. 5 Stk. af de store Anfængere er nu næsten færdig. No. 6 er paabegyndt.

Paa Bogh. F. Bruns Forlag hersteds er nu udkommen en 3die Udgave af O. Kreftings: Trondhjems Domkirke, revidert og delvis forandret i ny Oversættelse paa Engelsk af Rob. A. Millar Red. Værket er smagfuldt udstyret med Billeder etc. udført af Aktietrykkeriet i Trondhjem.

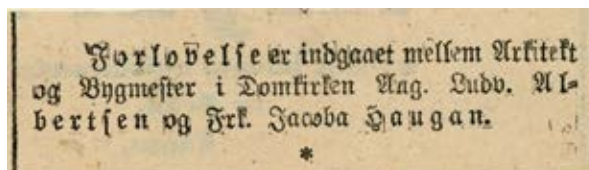
«Dagsposten» 27/12 05:

«Forlovelse er indgaaet mellem Frk. Floan og Arkitekt Nils Ryjord hersteds.»



«T.hjems Adressavis» 27/12 05:

«Forlovelse er indgaaet mellem Arkitekt og Bygmester i Domkirken Aug. Ludv. Albertsen og Frk. Jacoba Haugan».



Finis

Anno Domini MCMV

1906

JANUAR 1906

Januar 4.

De hidtil paa Dagsværk hugne Arkadeanfængere har kostet i Gjennemsnit Kr. 517.- (Pris af Vestre Skibs Arkadeanfængere 1ste Række). Idag bortakkorderedes den første (No. 1 paa Søndre Side) for Kr. 400.-.

5.

Idag afsendes herfra til Christiania: 7 stk. af Vigelands Modeller, der nu skal forfærdiges, resp. i Klæbersten og Egetræ med Polychromering.

De 7 ere følgende:

- 1) Christus paa Korset – Skjæres i Træ
- 2) Engelen – Skjæres i Træ
- 3) Maria – Skjæres i Træ
- 4) Johannes – Skjæres i Træ
- 5) David – Hugges i Sten
- 6) Esaias – Hugges i Sten
- 7) Hellig Olaf – Hugges i Sten

Saa vel dette Arbejde som Forsyning med Glasmalerier i Tværskibet tænkes tilendebragt til Kroningen i Sommer.

Tømt Bøsserne	Kr. 159.71
Vexlet Fremmedmynt	<u>Kr. 11.58</u>
	<u>Kr. 171.29</u>

Foruden ovennævnte Gipsmodeller til Billedhugger Vigeland afsendtes idag ogsaa til Chr.a. tekn. Skole. ifl. Requisition af Hr. Ark. Joh. Meyer 8 Afstøbninger, Kapitæler etc. til et Beløb, incl. Emballage & Transp. af Kr: 116.-, hvorpaa er sendt ukvitteret Regning.

8.

Ny Akkord paa Arkadeanfænger (No. 6 nordre Side) sættes idag igang.

13.

Idag losses Klæberlast, ankommet igaarnat. Lasten der bestaar af 100 Tons, har været 3 Uger underveis fra Mosjøen, idet Ishindringer har medført mange Vanskeligheder. Som Følge heraf fik Skipperen bevilget et Extratillæg paa Fragten af 10% (alt i alt Kr: 5,50 per ton).

19.

Igaar og idag fotograferedes diverse Partier i Vestre Skib, forat vise det nuværende Stadium af Arbeidets Gang.

21.

Idag kom den glædelige Nyhed til vor Kundskab, at Kirkedepartementet og Stiftsdirektionen paa sin indtrængende Anmodning til Hr. Arkitekt Christie, om at fortsætte sin Funktion som øverste Chef for Restaureringsarbeidet, er blevne imødekomne fra Arkitæktens Side. Alle ved Arbeidet ansatte Funktionærer og Arbeidere er glade over denne heldige Løsning af denne Sag.

«Nidaros» 19/1 06



23.

Det gaar nu raskt fremad med Anfængerarbeidet. Til idag er kun 4 Anfængere igjen, som ikke er paabegyndt. De fleste gaar paa Akkord, en enkelt paa Dagsværk. Paa nordre Side er 6 Anfængere helt monterede, medens den sidste er paabegyndt.

Akkordhugningen af Arkadernes Dækled sættes ogsaa igang idag, ligesom en Flerhed af Ornamentstene er færdige og under Arbeide.

Færdigrestaureret blev ogsaa idag Vægpartiet i søndre Tværskib, østre Side; der fortsættes her nu med Anfængerpartiet paa Pillaren mod Taarnpillen. (Undermuring af fremoverludende Graastensmurværk). Desuden fortsættes naturligvis med Hugningen af Buesten til Arkaderne. Heraf haves nu allerede et stort Lager.

26.

Idag besees Kirken af den til anstundende Kroning nedsatte Kroningskomité, bestaaende af D'Herrer Ark. Prydz, Kammerherre Mohr, m. fl. Christiania. Der tales om, at lade Processionen gaa ind om Vestre Skib. (Kroningskomiteens første Besøg i Kirken).

29.

I Anledning forannævnte, at Kroningstoget muligens skulde gaa ind gennem Vestre Port, har jeg nu gjort op et Omkostningsoverslag over Udgifterne ved Ryddiggjørelsen af Vestre Skib, Flytningen af Orgelet, etc. Efter dette, (Kopibog Pag. 189) vil disse andrage til Kr 6000. (ca). I denne Sum er da ogsaa medtaget Opsætning igjen af Galleriet, mulig Tilbageflytning af Orgelet osv.

Paa søndre Side er til idag 2 af Anfængerne under Montering. Der hugges nu videre paa Ornamentfelterne.

FEBRUAR 1906

Februar 2.

Anfænger No 3 er paabegyndt opsat.

8.

Stilladserne i og udenfor Vestre Skib er bleven opmaalte og optegnede, for at Kroningskomiteen kan anvende disse som Grundlag for Udkast til Decorationen ved Kroningen.

Det gaar nu raskt fremad med Anfængerne og Buestenhugningen. Ialt er til Dato færdig og under Arbeide 12 Stykker af de 14 Anfængere. Der fortsættes med Muringen.

25.

Idag er det et Aar siden den første Basissten blev sat til Pillar No 1, nordre Side.

Idag er alle Anfængere færdige og delvis i Arbeide. Paa nordre Side er Rækken færdig til og med Hovedstenene. Paa søndre Side er de to sidste Anfængere halvfærdige.

27.

En Correspondent for Verdensbladet «Times» besøgte idag Kirken i anledning Kroningen. Han skal levere en Artikel til Ovennævnte Blad om Kirken og Kroningsstaden, ligesom ogsaa Norske Forholde idetheletaget.

28.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden er Arbeidet kun lagt paa Vestre Skibs Arkader, med deres Anfængere, Buerækker og Ornamentfelter og Reliefomramninger. Dette Arbeide fortsættes med hele Arbeidsstyrken.

MARS 1906

Marts 1.

Idag er den sidste Anfænger færdighugget. Dette Arbeide har gaaet meget raskt.

2.

Idag slutes den første Underbue i Top. - 1ste Arkadebue fra Vest paa Nordre Side. En hel Del af Buearbeidet gaar nu paa Akkord.

8.

Idag kunde den første Feltornamentsten (Felt II og III) sættes. Bue No. II slutes i Top (Underbue).

14.

Muringen af Arkaderne glider jævnt fremover. Til Dato har jeg optegnet og detailleret 16 Stk. af Ornamentfelterne mellem Buerne, 14 paa nordre, og 2 paa Søndre Side. Heraf er til Dato færdighugget 7 Felter. De første Ornamentstene paa Pillar II og III er sat.

15.

Tømt Bøsserne: Kr 135,-

«Aftenposten» 18.3.06

Kroningen

i Trondhjems Domkirke.

Man begynder nu at faa en Ide om, hvorledes Aarets store Begivenhed, Kroningen i Trondhjem, vil komme til at finde Sted.

At det vil blive en Høitidelighed, som længe vil mindes, siger sig selv.

Det meget komplicerede Ceremoniel fra den tidligere Kroning vil dog blive meget forenklet. Det hele vil gives et smukt, enkelt, smagsfuldt og mere demokratisk Præg.

Men det, som kommer til at give Kroningen den mest pompøse Karakter, er — efter Kroningskomiteens Forslag — selve Arrangementet med Domkirken. Det statelige Bygverk vil for første Gang fremtræde i en Skikkelse, som vil give et helt og forslagent Indtryk af dette vort stolteste Monument fra Norges Storhedstid.

De store Bueaabninger ved Taarnsoden til Øst- og Veststrib, som nu er tilpaneled, vil nemlig blive helt aabnede. Derved vil man faa det lange Perspektiv helt fra Veststribets Indgang til Høialleret, — et Syn, som utvivlsomt vil blive af den mest imponerende Birkning. Nebenslaaende, af Arkitekt Chr. i. stie tegnede store Grundplan, som "Aftenposten" ved Kroningskomiteens udsøgte Elfskørdighed har faaet Anledning til at kopiere og saaledes bringe til mange Tusinders Kundskab, vil tydelig vise dette.

Trondhjems Domkirke vil med andre Ord blive sat i en Stand, der giver Illusionen af et færdigt og afsluttet Bygverk.

Lad os da gaa nogle Maaneder frem i Tiden og i spredte Træk se, hvorledes Kong Haakon og Dronning

K a n d s Kroning vil forløbe efter de nu foreslaaede Bestemmelser til Arrangementet.

Da Kong Oscar kronedes i 1873, gik den store Procession med Kongeparret i Midten gennem Munkegaden fra Stiftsgaarden til Domkirken.

Med denne Kroning vil Majestæterne høre fra Stiftsgaarden til Domkirken, — en Afstand fra Stortingsbygningen til Universitetet.

Men ifølgelig at staa ved Domkirken Hovedindgang i Munkegaden Forskænkelse saaledes som ved sidste Kroning, vil den kongelige Kortege bringe tilhøre ind i Bispegaden til **B e s t i l l e t s** Portal.

Der bliver der opbygget en prægtig Modtagelsespavillon, hvor Kongeparret bliver hjulpet af de geistlige Myndigheder med Trondhjems Biskop i Spidsen.

Med at anvende Bestillets under Kroningen — saaledes som Komiteen foreslaar — vil man ikke bare opnaa at give Begivenheden en større Højhed og Pragt. Man vil ogsaa opnaa en samlet Plads i Kirken for ca. 2000 Mennesker, medens man ellers knapt vilde kunne faa Plads til mere end 1000.

Man har tænkt sig den midtre Del af Bestillet benyttet saaledes, at Søjlerne toges med. Disse er nu reist med sine Kapitæler, og man er for Tiden beskæftiget med at opmure Væggene over disse. De udenfor liggende Dele af Bestillet, som naar uferdige, vil blive afgrænset ved Panelinger og Stof.

Orgelet, som nu er anbragt i den store Bueadning, mellem Bestillet og Tverstillet, vil blive flyttet til Midtstils ene Side mod Munkegaden, hvor ogsaa et stort Galket for Sangerne reises. Denne Flytning af Orgelet er kun provisorisk.

Vi skal derefter nævne den vigtigste Forandring, som vil gøre Kroningshøitideligheden langt mere storlagen end tidligere.

Det er, at Tronerne anbringes midt i Kirken under selve Hovedaltaret ved Taarnsøens Villæer mod Bestillet. Ved den tidligere Kroning var Tronsolene opstillede øverst i Bestillet. Ved det nye Arrangement opnaar man imidlertid, at Kongeparret vil blive set fra alle Kanter. Alle Pladse i Kirken bliver derved gode.

Fra Modtagelsespavillonen vil Majestæterne begive sig op gennem Bestillet til disse Tronsole. De finder sig oppe paa en Forhøjning, som er beklædt med rødt Klæde. Over disse Forhøjninger paa hver sin Side af Taarnsøens Kvadrant bliver der reist Balbaliner, som afsluttes med en Krone. Røde Blødsdraperier med Gulv vil hænge frit ned paa begge Sider.

Omkring Tronerne vil de fremmede fyrstelige Gæster og de allerhøieste Rangs personer faa sin Plads. Her vil der ikke opstaaes Vænge, men kun anbringes Stole eller Taburetter.

Fra denne Plads, der danner Høitidelighedens centrale Punkt, vil Processionen foregaa til Høikoret.

Først begiver Kongen sig med sit Følge op til Alteret, hvor hele Høitideligheden faar opstillet. Der krones og salves Kongen, væsentlig efter det tidligere benyttede Ritual.

Vi nævner, hvad dette i Korthed gaar ud paa.

En af Biskopperne holder en Bøn. Ved Ordens "Tag da Kronen" træder Kongen frem til Alteret.

Kaaden lægges ved Tronsolen over Kongens Skuldre af Biskopen over Trondhjems Stift, hvorpaa Kongen opstiller sig og Biskopen tager Salvingshornet og salver Hans Majestæt paa Panden, Brystet, Tindingerne og Haandledene, sigende: "Den almægtige, evige Gud udgødde sin Ånd og Naade over eder, at I med Visdom og Kraft og Mildhed maa føre Eder kongelige Regimenter, saa at Guds Ravn derved heiliggøres, Ret og Sandhed befæstes, Folkets og Landets Vel fremmes og beskyttes".

Naar Kongen har reist sig, tager Statsministeren den kongelige Krone, som han i Forening med Biskopen over Trondhjems Stift sætter paa Hans Majestæts Hoved.

Derefter læses en Bøn.

En af Statsraaderne tager derpaa Sceptret, som han i Forening med Biskopen overleverer Kongen, en anden Statsraad rækker ham Øblet. Kommanderende General vil formentlig sammen med Biskopen række Sverdet til

Kongen, som da leverer Øblet tilbage til den, som har baaret det.

Biskopen gaar derpaa foran Alteret. Kongen leverer Sverdet til Generalen, tager Sceptret i højre og Øblet i venstre Haand. Sverdet holdes til venstre nærmest Tronen.

Umiddelbart efter afgives Kongesalat.

Kongen gaar nu tilbage til Midtstillet hørt den kongelige Naade, Kronen paa Hovedet samt Sceptret i højre og Øblet i venstre Haand. Efter Kongen bæres Rigsbanneret.

Dronningen bliver derefter salvet og kronet efter det samme Ceremoniel. Hendes Majestæts Højheds vil blive baaret af Højdamerne.

Under disse Ceremonier spilles Kroningsmarschen og lynges den for Anledningen skrevne Kanate.

Processionen begiver sig tilslut ned Bestillet.

Den høitidelige Akt er forbi.

Det oppe i Koret naar Tronsolen, som er tegnet af kongen. Bygningschef Dull og udset af Billedhugger Olo Simonsen. Den benyttes ved sidste Kroning og er et sjældent smukt Arbejde. Carl Johan brugte en anden Stol med højere Ryg. Den første Bernadotte havde imidlertid ved den Anledning Ansiget vendt mod Kirken. Og da generede ikke den høje Ryg. Kong Oscar fandt det imidlertid mest passende at vende Ansiget mod Høitalteret, og en ny Stol med lav Ryg blev i den Anledning forberedt. Ogsaa Kong Haakon vil sidde med Ansiget mod Alteret.

Præstolen vil antagelig ogsaa blive flyttet fra det venstre Hjørne ved Høikoret ned til Midtstillet.

Det vanlige Kroningsceremoniel vil saaledes blive bibeholdt i sine Hovedtræk. Men man har dog søgt at begrænse de vidtløstige Ceremonier noget. Rigsherolden, der under tidligere Kroninger ved Høitidelighedens Afslutning med høj Røst har udraabt Kongen og Dronningen, vil antagelig blive afsat. Den høitidelige Overrækkelse af Øblet, Sceptret og Sverdet vil selvfølgelig blive bibeholdt.

Salvingen og Kroningen foregaar ogsaa som tidligere, saaledes at den

geistlige og verdslige Ørigheid — i dette Tilfælde sandsynligvis Biskop Bergesen og Statsminister Michelsen — i Fællesskab vil sætte Kronen paa Kongens Hoved.

—

Det store, vældige Bygverk, vort innesteste og ærværdigste Fortidsminde, vil paa Kroningsdagen hvælte sig over den høitidsfuldeste Begivenhed i Norges Nutid. Man vil paa den Dag se, hvorledes Fortiden staar i Bøgt med Fremtiden.

Selve Domkirken vil være et Værk om det, som er, og det, som kommer.

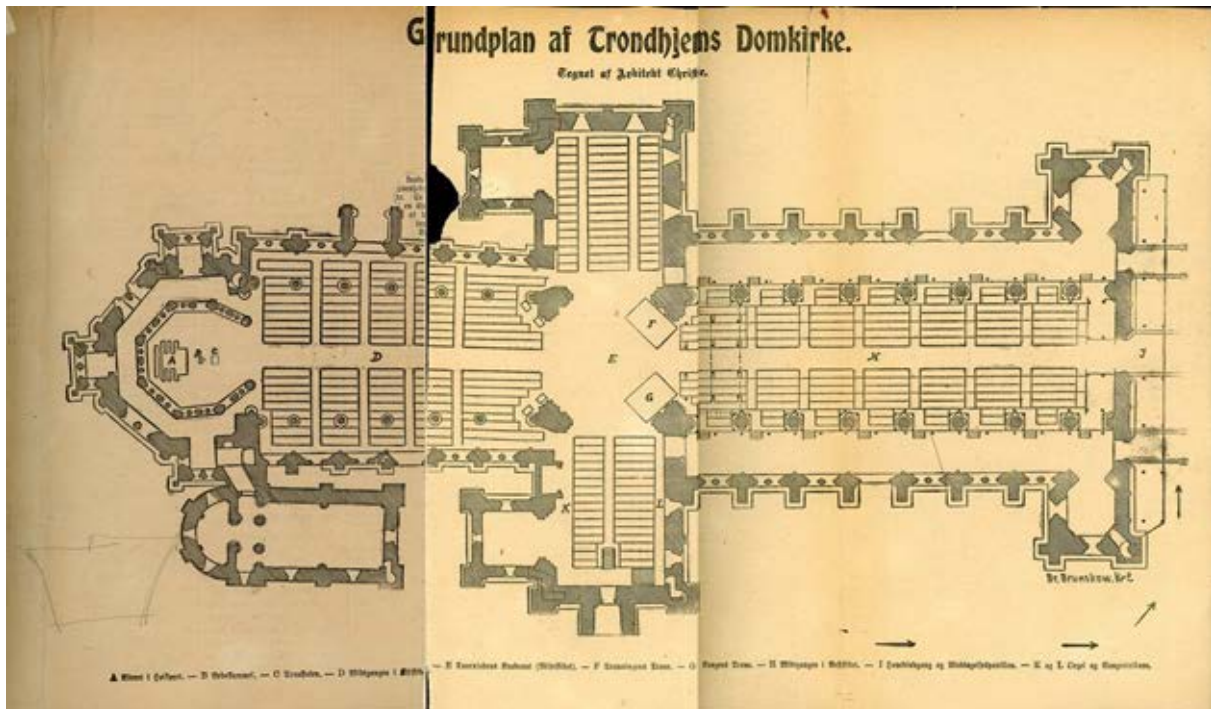
Den vil — hvis Komiteens udmærkede Forslag gaar igjennem — paa Kroningsdagen fremtræde i en Skikkelse, som synes særdig — og fra de høie Hvalvinger vil Glæden klinge over det Værk, som er bygget op. Men samtidig vil de nøgne Mure udenfor paa Bestilbet være os en Mindelse om, at endnu staar der meget tilbage, før Kongeriget Norges nye Bygning er reist af et helt og villigt Folks Arbeide.

22.

I Forbindelse med ovenstaaende Artikel, hentet fra «Aftenposten», kan noteres, at vi har godt Haab om at naa Triforiet, iallefald paa nordre Side.

De 4 første Buer paa nordre Side er sluttede i Top for I og IIs-Buenes Vedkommende. De to første Stene af Reliefomramningerne er heiset op paa Muren idag (Pillar II Nord).

Reliefomramninger og Ornamentfelter hugges nu paa Akkord. De første betales med Kr. 155 pr. Felt (incl. Emne) de sidste med Kr. 7,50 pr. Kubikfod excl. Emne.



23.

Der indredes nu nyt Tegnekontor over Hvælvet i nordre Taarn. Dette bliver kun provisorisk.

24.

En ny Plan for Vestgavlens Reconstruction er nu bleven til under Arkitekt Christies Haand. Her er taget hensyn til den ifjor i Marts Maaned fundne, indtil da ukjente, Forbindelsesgang, hvorved Stigningen af Hvælvkappen er undgaaet, idet det store Vestvindu er rykket ned. Skizzen fotograferes og indsendes til Departementet.

26.

Idag døde en af Kirkens Arbeidere, Peter Melhus af Tæring. Han har været i Kirkens Tjeneste i ca 11 Aar. Sluttede Arbeidet her paa Grund af sin Sygdom for ca 1 ½ Aar siden.

31.

Maanedsoversigt:

Det har gaaet tilfredstillende raskt med Arbeidet paa Skibets Arkader i denne Maaned. De fleste (6 Stk.) af Buerne paa nordre Side er sluttede i Top (for Bueskifte I's og II's Vedkommende).

Bagmuringen har hidtil holdt skridt med Forblændingen, men fra 1ste April tænker vi at sætte flere Folk til dette Arbeide, da Muren nu i den Høide, som er naaet, bliver saa drøi, at et Graastenslag ikke strækker til.

For Nordsidens Vedkommende, vil vel desuden blive sat flere Klæbermurere igang, forat kunne repræsentere denne Side færdig til og med Triforiebaandet til Kroningen isommer, dvs saa alle Arbeidsstilladser her kan nedtages.

Ornamentfelterne for denne Side er allerede idag omtrent ferdighugne. Der mangler kun endel Stene af Felt XVI Nord samt Topstene i alle, der først kan hugges naar Muringen er saa langt fremskreden, at Maal kan tages paa Stedet. Naar Felt XVI (sidste paa Nordsiden) er færdighugget, sættes Hugning af Triforiebaandet igang. Selvfølgelig vil ogsaa søndre Side drives frem saa langt som muligt, men at naa Triforiet her, bliver nok for drøit til den Tid.

APRIL 1906

April 2.

I det nu afsluttede Budgetaar er der anvist og brugt Kr: 132.329,40. (incl. Arkitektens Honorar).

6.

Afleveret idag Regnskapet for Værkførerkassen for Budgetterminen 1905-06, udvisende en Kassabeholdning, stor Kr. 715, 68.- syv hundrede og femten Kroner 68/100.- for solgt Affaldssten, gammel Ved etc. I Slibepenge indkommet i samme Tidsrum Kr 8,31.- otte Kroner 31/100 Krone, tilsammen Kr: 723,99, hvilken Sum idag er oversendt Kassereren.

Fra 1ste April d. A. at regne har 30 Mand af Arbeidsstokken erholdt Tillæg til sin Dagløn, fra 10 øre opover til 40 øre pr Dag. Første Udlønning efter den nye Liste fandt Sted idag.

7.

Idag slutes den første Arkadebue i Top med samtlige Profiler. Vi har godt Haab om at naa Triforiet, iallefald paa Nordre Side, til Kroningen.

10.

De første Par Stenhuggere flyttede ud allerede for ca 8 Dage siden. Nu flytter flere og flere ud.

Der er nu sat større Styrke paa Muringen af Nordre Væg, da nu Massen bliver saa drøi, efterhvert, som Buerne sluttet.

Idag er modtaget som Gave til Domkirken en storartet vakker Lysekrone, der er en tro Copi af den store Lysekrone i Høikoret. Kronen er foræret Domkirken af Fabrikdirektør Ditlev v. Voss, Fredericia, Danmark, og bærer paa Undersiden af den store Kugle følgende Inscription: «Til Minde om Kong Haakon VII's og Dronning Maud's Kroning 1906.»

Den blev foreløbig udpakket og ophængt i Lektoriet. Under Kroningen er det Tanken at placere den under Hovedtaarnet.

17.

Idag besøgte os Stadsraad Hagerup Bull og Frue og etpar andre Herrer. Stadsraaden udtrykte sin Glæde og Overraskelse over de store Fremskridt, Arbeidet havde gjort, siden han sidst (ifjor) var heroppe.

20.

Idag naaet de første Sten af sidste Skifte af 1ste Arkadefelt. Der fortsættes ogsaa nu med Muringen paa søndre Side (Bue I og II). Der vil blive forsøgt paa at naa saavidt paa begge Sider til Kroningen, at Buestillingerne kan nedtages, saa omtrent hele Kirkerummet kan faaes frit.

23.

Idag fuldendte jeg Optegningen (Detailleringen) af Ornamentfelterne for 1ste Arkaderække (Vestre Skib). Hugningen af disse er nu saa langt fremskreden paa begge Sider (nordre Side færdig), at dette Arbejde foreløbig stanser, til Fordel for Buerne paa søndre Side, hvilke ogsaa tænkes sluttet i Top, saa Buestilladserne ogsaa her kan fjernes til Kroningen.

25.

Idag kom Kroningskomiteen til Byen. Vi har allerede begyndt saa smaat med forberedende Arbeider til Ryddiggjørelsen af Vestre Skib: Nedtaget Heisen samt Fyrapparatet. Snart følger ogsaa Smedien.

30.

Maanedsoversigt:

Nu er omtrent alle Stenhuggere udflyttet. Veiret er fint og friskt, men dog endnu noget kjøligt.

Fik forleden se Tegningerne til Modtagelsespavillonen heroppe ved Domkirken hos et af Kroningskomiteens Medlemmer. Efter dennes Størrelse at dømme, bliver man nok nødt til at flytte baade Arbeidsskur og Heisekran ude paa Tomten foran Vestvæggen. Ligesaa er det paa Tale at nedtage de ifjor for Vestvæggen opsatte Stilladser igjen, forat Ruinens Vestfacade kan sees. For de nødvendige Arbeider hertil, saavel som til Sidegallerierne indvendig, Arbeidsskurenes Flytning, Heisekranens do. etc. har vi regnet ca Kr. 3000.-

Der begynder nu at blive travel Virksomhed rundt om i Byen. Kongeboligen, Stiftsgaarden, er nu overalt under Oppudsning og delvis Forandringer og Tilbyg. Borgerne rundt om i Byen maler og pudser sine Huse op.

Paa nordre Side er til idag sluttet samtlige Buer i Top, med Undtagelse af en, hvis 3die Bueskifte endnu mangler. Felt- og Bagmuringen følger jevnt med. Paa søndre Væg er der fortsat med Underbuerne, hvilke omtrent vil være færdige til Midten af denne Uge (2/5. 06). Med dette Arbeide er man særdeles godt tilfreds, da det har gaaet saa jevnt og godt fremad.

MAI 1906

Mai 1.

Samtlige Stenhuggere er nu udflyttede paa to Efternølere nær.

3.

Idag sluttet paa søndre Side den første Underbue i Top. Et par af Bueskifte II er ogsaa kommet efter i Top.

7.-8.

Idag paabegyndes Flytningsarbejder etc. i anledning Kroningen. Kirken er fra nu lukket for Gudstjeneste. Der paabegyndes med Orgelet, der skal flyttes fra Taarnbuen til nordre Tværskib.

Det første Arbejde er her at tage ned Bælgerne, der nu skal flyttes op, for at indskrænke Orgelets Dybde, samtidig som de nu skal overgaa til elektrisk automatisk Drift, istedetfor som før, Haandkraft. Derefter pakkes hele Orgelet ind, afstives paa alle Kanter, hvorefter det paa en opbygget Bane vil blive kørt paa Hjul hen til sin Plads.

Udvendig er Flytning af Arbejdsskurene igang, for at skaffe Plads til en større Tilskuertribune, som skal reises paa Vestsiden. Paa Muren indvendig er 5 Buepartier omtrent færdigsatte paa Nordsiden. Denne Væg er nu omtrent sikret at blive færdig i god Betids. Paa søndre Side gaar det ligeledes jævnt fremad. De nødvendige Antal Stene til Bueskifte No. II er nu færdighugget, og flere og flere af Folkene bliver derfor nu sat over paa at hjælpe til med Rydnings – og Flytningsarbejdet i anledning Kroningen.

23.

Det ifjor opsatte Stillads paa Vestre Væg er nu nedtaget igjen, for Kroningens Skyld. Hele Tomten foran Vestvæggen er nu ryddet for Sten etc. Arbejdsskurene er flyttede helt ud til Kongsgaardsgaden. For Orgelet er en Bro bygget, hvorpaa Orgelet nu skal flyttes til nordre Tværskib. I søndre Gavl (Tværskibet) sættes ind nye Speilglasruder, der vil tjene som Beskyttelse for senere anbringendes Blyglas.

Nordre Væg er nu saa færdig, at der kun mangler 4 Stene, der ikke er sat, hvoraf 2 endnu er under Hugning. Endel Efterhugning og Efterpuds foregaar nu. Søndre Væg er bragt op i Høide med Underkant 2det Ornamentskifte.

Paabegyndes idag Rydning og Rivning af Galleri i nordre Sideskib (Vestskibet).

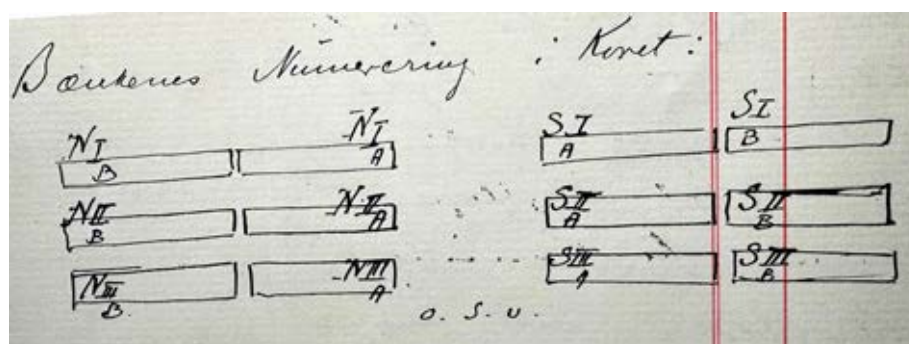
Iforgaars paabegyndt Bortrivning af Skillevægge mellem Koret og Tværskibet (1 Stens og 1 $\frac{1}{2}$ Stens Mur).

25.

Orgelet er nu paa Vandring. Tribuner bygges i Koret og udenfor Vestvæggen. Her er for Øieblikket stort Kaos.

28.

Bænkenes Numerering i Koret:



29.

Idag faldt Skillevæggen mellem Vestre Skib og Tverskibet, saa man har nu det storartede Skue helt fra Vestvæggen og op i Høikoret.

Igaar sattes den sidste Ornamentsten paa nordre Flugt, hvorved altsaa Triforiet er naaet paa denne Side.

Flytning af Apostelfigurene foregaar nu.

Nedtagning af Maskinerne er i fuld Gang, ligesom Opsætningen af Tribuner & Pavillon er paabegyndt.

At nu hele Kirken vil blive benyttet, og fyldt med Siddepladse kan vel betragtes som et historisk Øieblik, idet dette neppe vel har fundet Sted siden i 1500-Tallet.

Orgelet er nu kommet paa sin Plads.

Ganske ufarlig er det ikke at færdes her under den paagaaende Revolution, idet Omviseren igaar fik en Bjælke nedstyrtende over sit ene Ben saa han maatte kjøres hjem.

Adgang er forbudt over alt i Kirken, men ikke destomindre lister en og anden sig ind, forat iagttage Forberedelserne til Kroningen.

Tømt Bøsserne Kr. 146,79, hvilken Sum deponeres i Bank, indtil Kassererens Hjemkomst (Komm. serg. Gaustad paa Exercitie).

30.

Summen senere oversendt Hr. Gaustads Værtinde til Deponering indtil dennes Hjemkomst.

31. Maanedsoversigt:

I Løbet af Mai afsluttedes Restaureringsarbejderne i Vestre Skib før Kroningen. Det væsentlige Arbejde har været Rydning og Flytning ianledning samme. Det væsentlige af dette Arbejde vil være afsluttet til Pintse (2.6.06). Det nye Orgelgalleri ianledn. Kroningen er under Bygning. Tribunerne i Koret er snart færdige – ligeledes paa Vestsiden. Veien fra Bispegaden til Modtagelsespavillonen er under Opsætning. Efterhvert som Rydningsarbejdet fuldendes, vil vore Folk gaa over til Stenhugning igjen.

JUNI 1906

Juni 5.

Maleren Stray er nu ankommet forat begynde med Decorationsarbejdet i Vestskibet og udenfor samme. Ligeledes er Orgelbyggeren Olsen fra Christiania ankommet forat paabegynde Arbejdet med Orgelets Istandbringelse. Idag kjøres ud det sidste Affald efter Arbejdet i Vestre Skib.

6.

Saavidt mulig placeres nu Arbejderne over paa Stenhugning, men da Pladsen nu er svært optaget af alle udbragte Materialer, bliver der ikke Plads til alle. Idethele foraarsager Kroningen et ikke uvæsentligt Afbræk i Restaurationsarbejderne.

7.

Idag forærtes Domkirken Kr. 1000 af Handelsmand G. C. Prøsch til Glasmalerier i Tværskibet til Erindring om 7de Juni 1905.

8.

Man er nu i Gang med Decorationsarbeidet ianledn. Kroningen. Malere, Tapetsere, Snedkere, Elektrikere etc. er i fuld Virksomhed. Paa de nærmest Vestvæggen igjenstaaende Galleripartier indredes Tilskuerpladse for Kirkens Arbeidere.

12.

Det bestemtes, at Restaurationsarbeidet slutter Onsdag d. 20de ds. Ferier skal tages til 1ste Juli, idet man ikke kan komme til med noget Arbeide før den Tid. Snedkerarbeidet indvendig er nu paa det nærmeste færdigt. Der decoreres nu videre ud- og indvendig. Orgelet er nu saavidt færdigt, at Stemningen kan udføres.

JULI 1906

Juli 2.

Nu er den store Begivenhed: Kroningen, over, og atter begynder Arbeidets Dag. Den sjeldne Høitidelighed er forløbet godt, alle dens Faser kan følges i Byens Aviser. For dem, som var saa lykkelig at faa opleve Kroningshøitidelighederne vil disse staa som uforglemmelige Minder gennem hele Livet.

De amfiteatraliske Opbygninger i Kirken skal blive staaende helt til 12te Juli, da Kirken skal benyttes til Concert af et amerikansk Studentchor & Orchester.

Tiden fra nu og til den Tid vil da blive nyttet til at rydde Tomten foran Vestfronten, Opsætning af Kran, Lægning af Skinnegange o. s. v. Det kan imidlertid ikke nægtes, at Restaureringsarbeidet vil lide et ikke uvesentligt Afbræk gennem Kroningen. Man kan sikkert ikke gjøre Regning paa at være i fuld Gang med Arbeidet før udi Midten af August Maaned.

3.

Kirken er i Kroningstiden bleven foræret Kr. 1000,- af Hr. Kammerherre Aug. Mohr og Frue. Kammerherren var Medlem af Statens Kroningskomite.

6.

Idag blev man færdig med Nedrivning af Pavillonen og Bortrydningen af de øvrige Arrangements udenfor Kirken. Samtidig er Indhegningen kommen op, saa Arbeidsskurene ikke længer staar aabne. Vi har paabegyndt Opbygning af ny Smedie, der nu placeres ude paa Tomten istedetfor som før inde i Kirkerummet.

Bøssetømming foretoges den 27de Juni sidstleden, hvorda tilsammen Summen udgjorde Kr. 346,79.

6.

Tømt idag Bøssen ved Kapitlet: 122,52.

7.

Ifl. Formandskabets Belutning af igaar, er Domkirken bleven tilstaaet, ifl. Ansøgning, elektrisk Energi, 10 HK, for Drift af Maskinerne, istedetfor som tidligere anvendt, Vandkraft.

9.

Fredag sidstleden, den 6te Juli, blev Restaureringsarbeidet foræret Kr. 5000,- af H. M. Kongen. Disse Penge skal fortrinsvis anvendes til Skulptur for Vestgavlen.

8.

Igaar, Søndag, kom Keiser Wilhelm til Byen, for som den første udenlandske Monark, at gjæste vor nye Konge i sit eget Land. Kort efter Ankomsten, kom Keiseren med Følge, samt Kongen med sit Følge herop forat se Kirken, i sin nuværende Stand. Keiseren udtalte sig overrasket, over at finde Arbeidet saa langt fremskredet siden sit sidste Besøg i 1904. Følget opholdt sig over ½ Time heroppe, hvor de blev ført rundt af Arkitekt Christie og mig. Alle var interesserede Spørgere om forskjelligt, vedrørende Kirken. Keiseren var jo godt kjendt her fra før, og optraadte sogar som Omviser for Kong Haakon VII. Ved Afskeden overræktes Arkitekt Christie en Orden af H. M. Keiseren. Igaarftes gav Kongen Middag i Stiftsgaarden for H. M.

Keiseren samt ialt ca. 80 Indbudne. Iaften giver H. M. Keiseren Middag kl. 8 ombord paa H.M.S. «Hamburg». Til begge de nævnte Anledninger var Arkitekt Christie indbudt.

Iaften giver en Tourné af norsk-amerikanske Studenter fra St. Olaf College, Minn., en Concert i Domkirken. De vil senere give en Concert paa Kongsgaarden.

10.

Concerten igaaftes var godt besøgt. Studenterne udførte sine Sager med Præcision og Foredrag.

Nu vil Bortrivningen af de amfitheatralske Opbygninger i Kirken tage sin Begyndelse.

Idag fik Kirken tilsendt Kr. 1000,- fra H. M. Keiser Wilhelm gennem det herværende tyske Consulat. 'Keiserens Gave' er med Renter nu steget til ca. Kr. 17000,-. (Det givne Beløb er Kr. 15000,- foruden Renter).

11.

Vi har nu saavidt faaet Arbeidsskurene udenfor Kirken istand, saa Arbeiderne har nok Plads til Hugningen.

14.

Tømt Bøsserne: Extraomvisning Kr. 211,06

Tømt Bøsserne: Kirkens Kr 22,33.

Den 27. Juni sidstleden Kr. 201,64

Igaar førte jeg den tyske Minister – von Stuebel – med sit Følge (Legationsraader) omkring. Ministeren gjenkjendte jeg godt fra hans forrige Besøk her, (med Keiser Wilhelm i 1904). Han var særdeles interesseret i Kirken og forhørte sig nøie om de forskjelligste Ting ang. samme.

Igaaraftes Kl. 6 reiste Kongefamilien bort fra Trondhjem efterat have resideret her siden 19de Juni sidstleden.

Der er før og efter Kroningen taget Fotografier af Kirkerummet i de forskellige Stadier af Arbeidet under Kroningen. Disse indlemmes i Samlingen.

I Tiden fra Kroningsdagen og udover har der nu været en Masse Udlændinger og andre Besøgende i Kirken. Tallet har naaet flere Hundrede om Dag. Igaar besøgte saaledes Kirken af ca. 180 Franske fra «Isle de France».

Som nævnt tidligere (Pag. 259) er Kirken nu tilstaaet elektrisk Energi gratis af Byen, istedetfor, som før Vandkraft. I den Anledning har jeg nu indhentet Anbud paa Levering af Elektromotor, for Drift af Maskinerne. Der er indkommet følgende Anbud:

I. E. Fjelseth: Kr. 980,-

II. H.H. Thaulow Kr. 955,-

Leveringen vil blive afgjort med det første.

18.

Kanontorden meddeler i dette Øieblik, at Keiser Wilhelm er kommen tilbage fra sin Nordlandsfærd. Sandsynligvis vil han atter aflægge os en Visit heroppe i Kirken.

Efterat nu Rydningen indvendig efter Kroningen er færdig, er igangsat Marmorarbeidet paa Fliser og Trin forat fuldføre den endnu under østre Taarnbue, mellem Koret og Tverskibet igjenstaaende Rest af ufuldført Gulv og Trin, før Orgelet flyttes tilbage paa sin gamle Plads.

19.

Igaaraftes kom endel af den tyske Keisers Følge herop forat bese Kirken. De førtes rundt af mig og den tyske Konsul.

23.

Idag er igjen paabegyndt Montringen af Maskinerne. Disse skal nu drives elektrisk. Ligeledes er paabegyndt Opsætning af Skilleveg mellem Vestslib og Tverskib.

Tømt Bøsserne Kr. 461,40.

26.

Ifl. Tillægsanbud fra Hr. Fjeldseth, paa Levering af en Elektromotor, kan denne leveres for Kr. 900,- ni hundrede Kroner - hvorfor dette Anbud vedtages. Montagen begynder med det første. Paabegyndt Igjenopbygningen af Stilladserne udenfor Vestre Væg.

Iforgaars besøgte Kirken af den spanske og russiske Minister.

30. Maanedsoversigt:

Naar vi ser tilbage paa denne Juli Maanedes Forløb, har denne m. hensyn paa Arbeidet artet sig ret mærkelig. I Førstningen endnu midt oppe i Kroningsfestens Tummel, med Kirken staaende i Skrud næsten til Midten af Maaneden, har det hovedsagelige Arbeide været concentreret paa at bringe Arbeidsskurene og Tomten iorden efter at alle Arrangements udenfor var skaffet bort. Dette er nu besørget, og man er nu atter iferd med at reise den paa Vestre Væg til Kroningen nedrevne Stillads. Denne vil nu blive forbundet med det nye Opbyg, som skal bygges over Vestre Skib og saaledes danne et Hele. Der er ianledning disse noksaa omfattende Tømmerarbeider, engageret 4 nye Arbeidere. Ialt er nu med Tømmerarbeide beskjæftiget 11 Mand.

Med Stenhugning har vi fortsat hele Maaneden, uden at kunne faa mure noget af den hugne Sten. Det vil nok ogsaa vare en Tid, før Sætning af Sten kan begynde, da det er Meningen, først at gjøre Overbygget istand over Vestskibet, før Gallerier og Stilladse indvendig sættes op.

Ryjord og Form. Lundemo har nu Ferie, og om etpar Dage reiser Ark. Christie, saa vi bliver kun 2 af Opsynet igjen. I Løbet af kommende Vinter haaber vi at være kommet et godt stykke paavei med Triforiet.

AUGUST 1906

Aug. 1.

Alle de til Kroningen anvendte Træmaterialier i Kirken har jeg indkjøbt til Kirken for 2/3s Pris. Materialierne er fuldstændig lige gode, og vil komme vel med til de netop igangsatte

store Arbejder med Stilladser og Overbyg over Vestre Skib. Den samlede Sum for Materialierne androg til ca. Kr. 2000,- hvorved Kirken har indsparet Kr. 1000,-

Kirken besigtes ieftermiddag af den unge Prins Adalbert, Keiser Wilhelms yngste Søn. Han tjenestegjør som Lieutnant paa den for Tiden her paa Havnen liggende tyske Eskadre («Preussen»). Prinsen lignede sin Fader meget. Han var en interesseret Spørger ang. Kirken. Prinsen ledsagedes i Kirken kun af en tysk Kavalier foruten Arkitekten og mig.

3.

Arkitekt Christie reiste idag bort paa ca. 1 Maanedes Ferie. Ark. Ryjord maatte derfor vende tilbage tidligere end tænkt.

6.

Paabegyndt Opbygning af Transportbro for Orgelet til dettes Tilbageflytning i østre Taarnbue.

Fra Stilladserne foran Vestre Væg hvilke nu atter er reist, bygges videre op, for det første en Platform, med Heisestok, forat Opbringelsen af alt Træværk til Vestskibsopbygget kan foregaa herfra. Der paabegyndes derefter ganske strax Arbeidet paa nævnte Opbyg.

Indvendig er nu samtidig paabegyndt Opsætning af Stilladser igjen for søndre Væg, da Muringen her igjen maa fortsætte hurtigst mulig.

Med Maskinens Montering gaar det videre fremad. Fundamentet er støbt for den nye Dynamo. Nyt Rum er opsat for Lysets Kontaktrum.

Med Stenhugningen fortsættes Buesten, Marmorflise, Reliefstene, Ornamentstene.

10.

Orgelet er idag atter paa Vandring tilbage til sin tidligere Plads i østre Taarnbue. Det Parti af Gulvet under Orgelets Plads, som stod igjen fra før, er nu omtrent færdig.

14.

Tømt Bøsserne 8/8 06, Kr. 615,17.

Idag fuldførtes Gulvlægningen under Orgelets tidligere Plads, hvorefter nu Orgelgalleriet opsettes paa den gamle Plads i østre Taarnbue. Det hele Arbeide med Orgelet og Væggene mod Koret vil formentlig være fuldt færdigt, saa Kirken kan tages i Brug til Gudstjeneste igjen om 14 Dage, altsaa ca. 1ste September, vel 2 Maaneder efter Kroningsdagen.

21.

Orgelgalleriet er nu kommet tilbage paa sin gamle Plads hvorefter nu Orgelet i Løbet af denne Uge ogsaa vil være kommet tilbage paa sin Plads og saaledes Kirken sandsynligvis i Løbet af 14 Dage à 3 Uger vil være fuldt færdig til Gudstjenesten igjen.

Stilladserne paa søndre Væg er nu igjen saavidt færdige at Muringen kan begynde imorgen eller iovermorgen.

22.

Tømt Bøsserne Kr. 541,55.

23.

Idag kunde Muringen paa søndre Væg igjen tage sin Begyndelse efter 2 Maaneder fra Kroningsdagen. Ialt har Muringen nu staaet stille paa Grund af Kroningen i 3 Maaneder idet den afsluttedes den 28de Mai.

Aug. 31. Maanedsoversigt:

Idag vendte Arkitekt Christie tilbage, efter en Maanedes Ferietur.

I Løbet af Maaneden har man været beskjæftiget med at bringe alt tilbage i sin gamle Gjænge. Orgelet er nu kommet tilbage til sin tidligere Plads. Grunden hvorfor dette Arbeide ikke har kunnet gaa hurtigere, er at de dermed beskjæftigede Folk blev taget til Hjælp ved Bygning af de indvendige Stilladser for Muringen paa søndre Væg, hvorved Arbeidet med Orgelet blev endel forsinket. Muringen paa søndre Væg er nu igjen i fuld Gang. Marmorgulvet under Vestre Taarnbue lægges der ogsaa nu i disse Dage sidste Haand paa.

Som Nyhed kan noteres, at vi for etpar Dage siden har begyndt at hugge paa Triforiets Baser, idet nu al Buesten for Arkaderne er færdighuggne. Tilbage staar kun endel Ornamente og Relieffelter.

SEPTEMBER 1906

Sept. 1.

Med det nye Opbyg over Vestskebet er man nu naaet omtrent halvveis, d.v.s. med Stolpeværket. Da vi foreløbig kun har 5 Mand til vor Raadighed til Udførelsen af dette Arbeide, vil det antagelig vare endda etpar Maaneder, inden det vil være tilendebragt.

Tømt Bøsserne Kr. 341,87.

10.

Da ved Opbygget over Vestre Skib kolossale Træmasser gaar med, og nu Høiden bliver for svær for Haandheisning, skal vi forsøge at bringe en alm. Heisekran i Forbindelse med Maskinen, der nu er i Orden og gaar hver Dag. Der vil da blive anlagt elektrisk Signalledning fra øverste Top, ned til Kranen i Kirken.

Den nye Orgelvæg er nu saavidt Opsat. Tilbage staar Igjensætningen af Taarnbuen, samt Tag over Orgelet. Desuden skal alt efterpaa trækkes med Pap.



13.

Idag, den 13de September blev en Sorgens Dag for os alle her i Domkirken idet vor høit elskede og agtede Chef, Arkitekt Christian Eilert Bordtkorb Christie, pludselig afgik ved Døden af Hjertelammelse. Ligetil igaaraftes til 6-Tiden sad han endnu hos mig til Conferance om forskellige Arbeider og Anbud, og han forlod mig som ellers, jeg kunde intet mistænkeligt opdage. Da imidlertid idagmorges ved 7-Tiden, Christies Tjenestepige kom hid forat telefonere efter Lægen, skjønte vi, at noget maatte være paafærde. Men at Døden var saa nær, var det ingen, som kunde ane. Arkitekten havde begyndt at føle sig uvel om Aftenen, og

havde senere ikke kunnet faa sove om Natten. Om Morgenens ved 6-Tiden var han kommen ind til sin Søster for at bede hende hente Lægen. Som ovenfor nævnt, blev denne budsendt ved 7-Tiden, men kunde først komme ved 9-Tiden. Han fandt ham ved fuld Bevidsthed, kun følte han Tryk for Brystet. Han havde sin Bevidsthed lige til det sidste Øieblik, idet hans sidste Ord gjaldt Arbeidet i Domkirken. Han sov blidt ind Kl. 10½ Form.

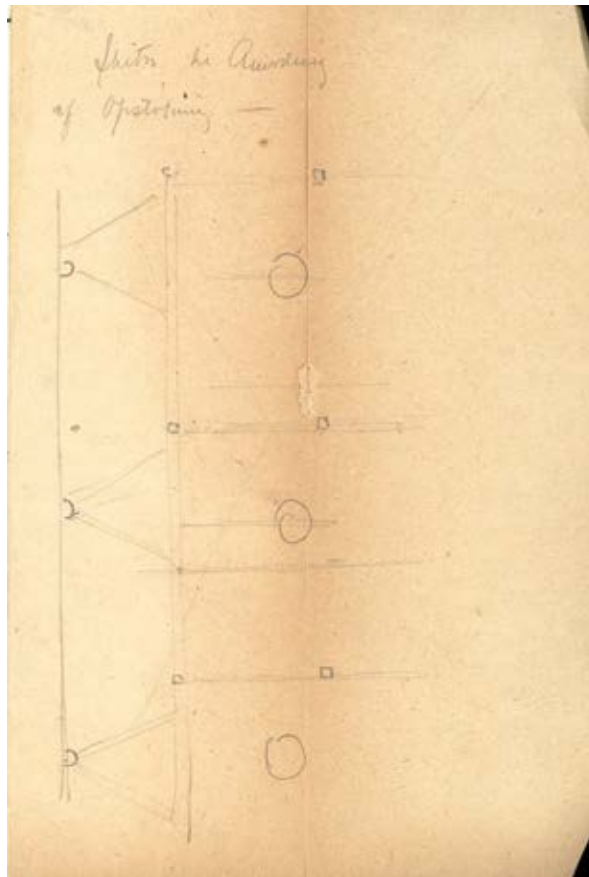
Christie vil blive svært savnet af alle her i Domkirken. Da han nemlig ved sin personlige Elskværdighed og enestaaende Behandling af sine Undergivne, fuldstændig har vundet disses Hengivenhed, kan det neppe forudsættes, at nogen tilnærmelsesvis vil kunne naa op til den Grad af Humanitet som Chef for Restaureringen, som Christie. For min personlige Del, maa jeg takke Skjæbnen, som forundte mig at faa arbeide sammen med den store Mester i den vistnok korte, men lærerige Tid jeg hidtil har været her ved Domkirkens Restaurering. Ark. Christie blev ca. 73 $\frac{3}{4}$ Aar gammel.

18.

Vi har nu været ivrig beskjæftiget med at bringe Kor og Tværskib i fuldt brugbar Stand til Arkitektens Begravelse, som finder Sted Torsdag den 20de ds. Kisten vil bæres ud af Kongeindgangen. Liget bringes hid imorgen Aften.

Da der i disse Dage skrives meget i alle Aviser, ogsaa delvis Udenlands om vor hedengangne Chef, syntes jeg det skulde være interessant at faa samlet, alle de forskjellige Landes Udtalelser. Jeg har derfor givet Firmaet «Norske Argus» Ordre til at indsamle alt, hvad der skrives, og tilstille Restaureringen samme, forat indlemmes i Kirkens Arkiv.

Hosstaaende har jeg indklæbet den sidste Skitse, som blev drøftet mellem mig og Arkitekt Christie. Den fremstiller en Anordning ved Opstøtning af det gamle Ruintag, som nu udføres forat befri Muren for Belastningen, saa Muringen uhindret skal kunne fortsætte.
(Se neste side.)



22.

Nu er vor gamle Chef stød til Hvile i Ly af sit store Livsværk. Begravelsen fandt Sted Torsdag d. 20 ds. Kl. 1. Ang. selve Høitideligheden henviser jeg til Referaterne af Aviserne. Indvendig i Kirken var Lysekronerne draperede med Sørgeflor. Udvendig havde vi klædt Sökkelen med Granbar fra 'Kongeindgangen' og rundt hele Ottekanten, frem rundt Sakristiet. En større og hjerteligere Deltagelse har hidtil aldrig været seet her i Trondhjem. Til Graven har Folk nu valfartet hele Tiden siden Torsdag, og de staar fremdeles i Kø forat komme til for at se alle de prægtige Kranse, som er anbragte paa en hel del hvidmalede, med Sørgeflor omvundne Kors, placerede i Halvcirkel om Graven. Igaar lod jeg Fotograf Olsen tage et Billede af Graven. Dette vil blive indlemmet i vor Samling, og tilstillet Arkitektens Familie.

Til Begravelsen fremmødte ogsaa Tilsynskomiteen for Restaureringsarbeidet, D'Herrer Ark. Meyer, Solberg og Fischer. Disse Herrer sammentraadte igaar til et Møde for Behandling af Ark. Christies efterlade nye Forslag til Restaurering af Vestgavlen. Mødet fortsetter idag, og vil antagelig Komiteens Indstilling til Departementet være færdig imorgen.

Apostelfigurerne, som hidtil, siden Kroningen, har staaet paa sin Plads i Tværskibet, vil nu atter blive flyttet ind i Koret. Dette Arbeide begynder idag.

Med det nye Opbyg over Vestskibet er vi nu naaet til øverste Høide. 4 Mand er begyndt at afbinde Taget, medens 4-5 andre fuldfører øverste Høide.

Idag er, gjennem Hr. Ingenør O. B. Kvande, hersteds, bestilt en ny Travelling-Kran for Arbeidsgalleriet, som Prøve. Denne er en saakaldt «Overhead Traverser». 2 Tons og 2,66 cm Spænd fra Skinnemidt til Skinnemidt. Vor tidligere Kran viste sig nemlig meget upraktisk, og ofte rent farlig for uvante Folk. (Den var en alm. Løbekran, som jeg nu vil forsøge at faa afhændet). Den gamle Kran er senere bleven monteret nede paa Gulvet ved siden af Maskinen og gjør nu her, som stationær Kran, god Nytte. Prisen for den nye Kran er Kr. 745,-.

Af andet nyt kan nævnes at Arbeidsrummet nu skal faa elektrisk Lys, istedetfor, som tidligere, Gas. Dette Lysanlæg blev efter Anbud overdraget Hr. Ing. Arne Høeg for Kr. 1413,54. (Fjeldseths Anbud var Kr. 1625,-.)

Nu er Maskinerne atter i fuld Gang. For første Gang efter Kroningen skjæres nu Sten idag igjen. Slibemaskinen er nu placeret nede paa Gulvet, istedetfor, som tidligere oppe paa Galleriet. Midtgalleriet bliver nemlig nu sløifet, og istedet et Tværgalleri – bredt – ved Taarnet for Stenhuggerpladse anbragt.

Arbeidet paa søndre Mur er nu naaet saavidt, at man med Muringen er naaet op under Triforiebaandhøiden paa flere Strækninger af Muren. Samtidig fortsættes paa nordre Væg Graastens- (Bagmuringen) som blev udsat før Kroningen. Der begyndes hermed fra Øst, hvorefter Triforiebaandet herfra med sine Figuremner vil blive sat.

Triforiets Baser og Pillarer er nu i fuldt Arbeide.

(Skrevet i margen ved nest siste avsnitt:)

Paabegynt Hugging af Triforiets Baser og Pillarer.

26.

Idag blev Restaureringsarbeidet foræret Kr.1000,- af Skibsreder etc (?) Salvesen i Leith. Ialt har Restaureringsarbeidet isommer faaet Kr. 10.000, - nemlig:

Kong Haakon	Kr. 5000,-
Keiser Wilhelm	Kr 1000,-
Kammerherre Mohr	Kr. 1000,-
A. C. Prøsch	Kr. 1000,-
Chr.a. Glasmagasin	Kr. 1000,-
<u>Salvesen, Leith</u>	<u>Kr. 1000,-</u>
<u>Summa</u>	<u>Kr 10.000.</u>

Apostelfigurene er nu atter placeret paa sin gamle Plads. Hermed var 6 Mand beskjæftiget i 4 Dage.

30. Maanedsoversigt:

I Løbet af September tilendebragtes Arbeidet i Tværskibet med Flytningen af Orgelet og de hermed forbundne Arbeider. For Øieblikket er Montering af det sidste Tværgalleri igang. Nye Travellingkraner er bestilt, ligesom Indstationen af elektrisk Lys i Vestskibet er igang.

Forøget Styrke er sat paa Hugningen af Triforiebaandet. Dette er nu sat paa en strækning af 2 Buepartier paa Nordre Side.

Med det store Opbyg over Vestskibet er vi til idag naaet saa langt, at Aaserne lægges paa Spærreerne nu. Samtidig begynder Indpanelingen af Væggene.

Arbeidet med Taget er bortakkorderet til 5 Mand for en Sum af Kr. 470. Indpanelingen for Kr. 0,35 pr. m².

OKTOBER 1906

Oct. 4

Ianledning Kroningsopgjøret har Ark. Ryjord været en Tur til Christiania til Conference med Statens Kroningskomité.

12.

Det store Opbyg over Vestskipet er nu helt indpanelet. Kun staar igjen Partiet omkring Heisen. Taget nærmer sig sin Fuldendelse. Paabegyndt er Anbringelsen af Horizontalstrækbaand paa Hovedbinderen for senere at kunne tage bort det gamle Tag. Den første Basissten af Triforiets Pillarer tages op idag og vil blive sat imorgen (nærmest Hovedtaarnet – paa nordre Side). Hugningen af Ornamentfelterne mellem Arkadene nærmer sig ogsaa nu sin Fuldførelse. Der er kun ca. 5 Stene igjen at hugge.

30. Maanedsoversigt

Arbejderne er nu indflyttede igjen. Kun i nordre Skur fortsættes udover Høsten med Hugningen da her er installeret elektrisk Lys (Ifjor fortsattes Arbeidet her ude til henimod Juletider.).

I Løbet af Maaneden er Opbygget over Vestskipet fuldendt. Den tidligere omtalte Løbekran er ankommet fra Glasgow og monteret. Arrangementet med denne viser sig meget praktisk og hensigtsvarende. Paa nordre Side er nu Triforiebaandet lagt paa mere end Halvparten af Længden, medens paa søndre Side dette kun er lagt over et Bueparti. Graastensmuringen (Bagmuren) fortsættes paa begge Sider. Af Ornamentfelterne paa begge Sider er nu kun én Sten ikke hugget. Resten er delvis under Arbeide og delvis allerede sat i Muren.

Der hugges nu Plader (Klæber) til Gulv i Triforiet. Dette er nu færdigt paa et Parti af nordre Side. Der fortsættes med Hugningen af Triforiets Pillarer. Naar Sidste Rest af ovenomtalte Ornamentfelter er færdige, vil Hugningen af Bladværket i Triforiepillarerne tage sin Begyndelse.

Endel Arbeide med Afstivningen af det gamle Tag paagaar fremdeles, idet vi har bestemt os for at beholde dette for Vinteren forat spare Brænde. Det gamle Tag tættes igjen saa godt, det

lader sig gjøre, og vil først blive fjernet naar Muringen af Triforiepillarerne er naaet saa langt, at man ikke kan beholde det længer.

For Vinteren er Cokesleverancen overdraget til Thjems Kulkompani for en Anbudssum af Kr. 1,05 pr hl. Kalkleveransen blev efter Konkurrence overdraget Firmaet Kvam & Gisvold til en Pris af Kr. 1,80 pr hl. frit leveret paa Byggepladsen.

NOVEMBER 1906

November 1.

Den er nu atter opbygget et Spiselokale for Arbeiderne, dennegang nede paa Gulvet ved Siden af Fyrapparatet. Ved siden af dette sættes op Garderobrum for samtlige Arbeidere. Naar dette nu er færdigt afsluttes Regnskabet for Kroningskomiteen, idet da alt er bragt tilbage til sin brugbare Stand, med Undtagelse af et Galleri for Tømmermændene, men da dette endnu er uafgjort, om vi kommer til at montere, vil Regnskabene nu allikevel blive afsluttede.

6.

Galleri for Tømmermændene er nu ogsaa opsat. De isommer extra antagne Arbeidere (Tømmermænd) vil nu komme til at slutte her paa Tirsdag (8de). Af disse er en - neml. Joh. Løkaas - antaget som fast Arbeider, idet han udmerkede sig som særlig dygtig og samvittighedsfuld.

Hugningen af Triforiepillarernes Bladornamenter er nu begyndt med 2 Mand. Forberedelser til Hugning af Triforiets Kapitæler gjøres nu.

7.

De i sin Tid af Hr. Consul m.m. Ivar Huitfeldt pr. Gavebrev skjænkede Kr. 4000,- til Glasmaleri i Tverskibet, (fortrindsviis søndre Gavl) er igaar modtaget og indsat i Privatbanken. Antagelig vil der med det første blive gjort Forberedelser til Anskaffelse af Tegninger til samme.

Kirkens Fotografisamling har længe været meget ucomplet idet flere Numre har manglet, naar man skulde have et eller annet Fotografi til Gjennemsyn. Forat rette herpaa har jeg nu gennemgaaet hele Samlingen. I Arkivet beroede en hel Del Dubletter, hvormed der udfyldtes flere hundrede Numre saaledes, at der nu kun mangler ialt noget over 200 Numre, der er efterbestilt hos Fotografen, hvorefter, den hele Samling vil være complet. Fotografierne opklæbes, som før, paa graa Carton og paaskrives forklarende Text.

12.

Idag er paabegyndt Arbeide med Afstøbning af Resterne af Triforiets Kapitæler. Paa disse agtes modelleret det manglende, saa Hugningen af Kapitælerne kan tage sin Begyndelse.

13.

Der fortsættes nu kun med Arbeidet paa Triforiet. Mellempillarernes Baser er nu færdighugne (den sidste er under Arbeide). Triforiebaandet fortsættes med 8 Mand. Pillarerne fortsættes ligeledes med en større Styrke. Til Hugning af dissers Ornamente er taget tilhjælp 5 uvante Mand, der nu oplæres til Hugning af Bladværket.

Nye Stilladser udlægges paa begge Sider i Høide med Triforiets Gulv, forat lette Stentransporten.

Idag ankom endelig den tidligere omtalte Jægtladning Klæber, der havarerede i Nordland.

Ny Ordensinstrux for Spiselocalet og Tømmermandsloftet «Karl Johan» er udarbeidet og opslaaet paa nævnte Steder.

14.

Forat oplære de, overstaaende omtalte uvante Ornamenthuggere, maatte vi tage et lettere Ornament, nemlig Triforiebuernes Dækled. Dette er en hel Del lettere at hugge, hvorfor det bedre tjener som Øvelsesornament.

Som Gave til Arbeiderne har Frk. Katharine Christie skjænket hver Arbeider et Fotografi af sin afdøde Broder, Arkitekt Christie.

Trondhjems Formandskab har nu for en Tid siden besluttet at opkalde den Gade, som Arkitekt Christie daglig passerede til og fra Kirken for «Arkitekt Christies Gade». Dens Navn var hidtil «Gartnergaden».

21.

Den siden isommer drevne Graastensmuring (Bagmuring paa Nordvæggen – og Graastensmuring paa Søndre Væg) er nu færdig. Der fortsættes nu med Lægning af Gulv i Triforiet, samt Sætning af Baser og Pillarer paa begge Langvægge.

23.

Idag var vi udsatte for et Uheld, som lett kunde faaet slemmere Følge, end det fik. Paa en eller anden Maade havde der nemlig i Fyrapparatet udviklet sig en Masse Kuloxydgas (CO₂), som nær havde gjort det af med hele Styrken. Etpar-tre Mand stupte ogsaa af Giften. Der blev telefoneret efter Læge, som beordrede hele Styrken ud af Localet, til man havde faaet luftet. Vi kommer nu til at maatte forsøge med større Tværnsnitdimension paa Aftræksrøret, idet det maaske kan skrive sig fra, at dette er for lidet, (7'' Diam.). Det vil nu blive 9 ¾''. Hjælper ikke dette, maa man forsøge med andre Midler.

24.

Idag afsendes atter en Last Klæber fra Mosjøen (130 tons).

Forat kunne faa tilstrækkeligt Underlag for Triforiepillarene nærmest Vestveggen maatte vi, nærmest Langvæggen, paa Vestvæggen mure op den engang afbrudte Muring. Dette er nu igang.

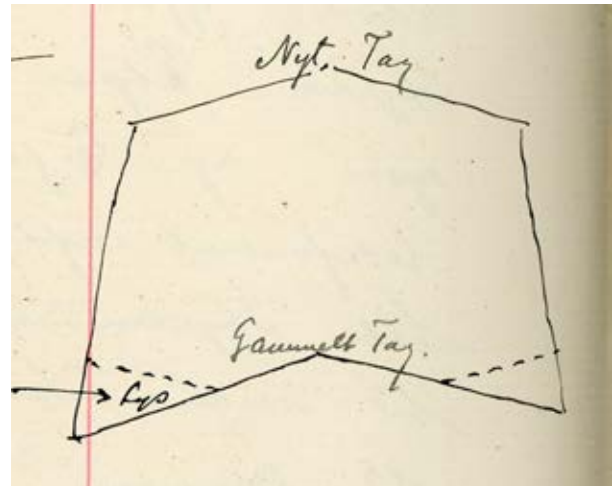
De gamle Rester af Triforiets Pillarkapitæler er nu afstøbte i Gips, og vil nu Reconstructionsmodelleringen paabegyndes. Emner til Kapitælerne er paabegyndt.

26.

Fotograf Olsen skal nu tage etpar Plader af Nyanlægget i Triforiet, ligeledes af søndre Væg forat vise Fremskridtet her siden Kroningen.

For at kunne beholde det gamle Tag og samtidig skaffe mere Plads for Arbeidet i Triforiet, har vi nu løftet op delvis det gamle Tag (se punkt. Linje i Skitse). Derved har vi samtidig ogsaa opnaaet bedre Lysforhold i selve Rummet, og altsaa vil ogsaa Varmetabet heller ikke blive saa stort, som det ellers vilde blevet, om Taget var beholdt, som det var.

(Se Fotografi No. 1588, 27-11-06).



27.

Paa hver af Langvæggene er nu en af Triforiepillarene fuldt opmuret. 2 Nye Forslag til Vestgavlens Reconstruction blev idag afsendt herfra til Tilsynscommitéens Medlemmer.

29.

Forat undersøge Styrkeforholdet ved Triforiets Mellempillarer, hugne efter de gamle Stene, der viser et meget lidet Tværsnit, - smaa Dimensioner, især ud mod Skibet, har jeg foretaget en Trykberegning, som noteres nedenstaaende. Alle Maal og Dimensioner er tagne efter de udarbejdede Arbeidstegninger.

Klæberens Egenvægt kan ifl. foretagen Undersøgelse sættes til 2,9.

Belastninger:

- A: Triforiepillarens Vægt.
- B: Murværk i Triforium.
- C: Brystningsmurværk i Kleristorium.
- D: a) Søiler i Kleristorium.
b) Masværk i Kleristorium.

A: Pillarens Vægt:

$$P1 = F \cdot h \cdot 2,9 \text{ ton}$$

F = Pillarens Tværsnit

H = Pillarens Høide=173 cm

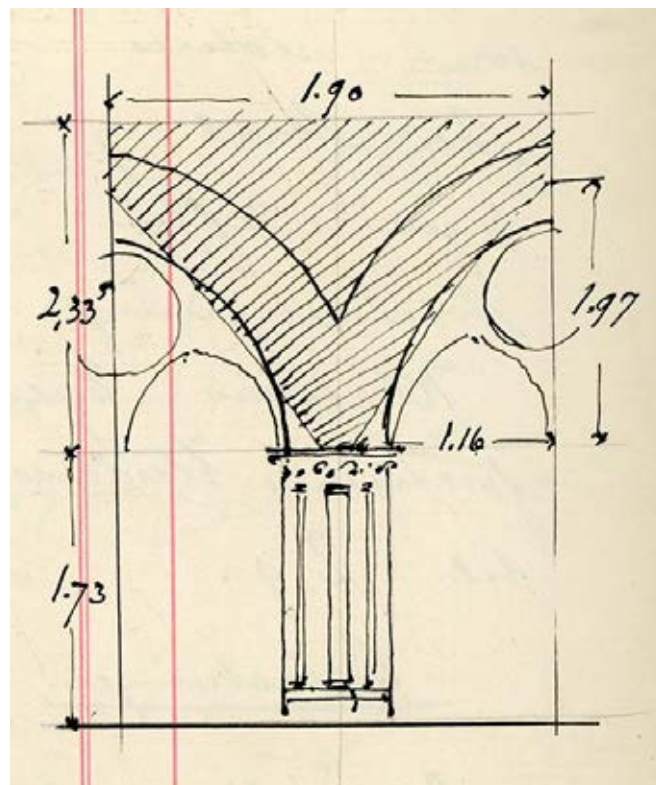
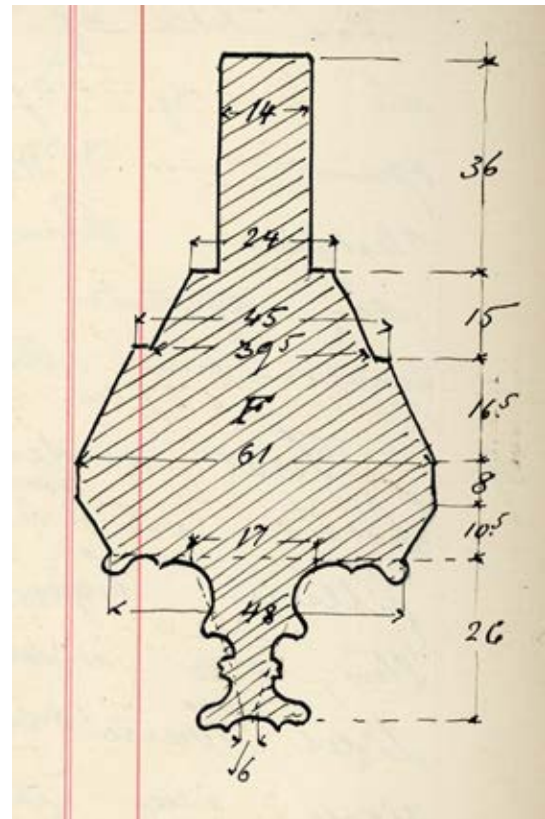
$$F = (14 \times 36) + (24 + 39,5/2)15 + (43 + 61/2)16,5 + (61 \times 8) + (61 + 48/2)10,5 + (17 + 6/2)26 =$$

$$F = 504 + 476,25 + 874,5 + 488 + 572,25 + 299$$

$$F = 3214 \text{ cm}^2$$

$$P1 = 3214 \times 173 \times 0,0000029 \text{ Kg}$$

$$P1 = 1,61 \text{ ton}$$



B. Mur i Triforium:

$$P2 = [(1,90 \times 2,33^5 \times 1,35)/2 \times (1,97 \times 1,16/2)1,35]2,9 \text{ t}$$

$$P2 = [(4,44 - 2,29)1,35]2,9$$

$$P2 = 8,41 \text{ ton}$$

C. Brystningsmurværk i Kleristorium:

$$P3 = [0,87 \times 1,90] \times 0,67 \times 2,9 \text{ t} = 1,1 \times 2,9$$

$$P3 = 3,19 \text{ ton}$$

D.a: Masværkets Søiler:

3 Stk. m/Basis og Kapitæl:

$$P4 = 3[2,26 \times 0,18 \times 0,18]2,9 + 3 \text{ Pillarer} =$$

$$P4 = 0,637 \text{ ton} + [1,36 \times 0,32 \times 0,40]2,9$$

$$P4 = 0,637 + 0,505$$

$$P4 = 1,142 \text{ ton}$$

D.b: Masverket:

Her er gaaet ud fra, at Tykkelsen 0,42 cm
gjælder begge Masværk, ydre og indre,
hvorefter P5 bliver:

$$P5 = [2,50 + 3,15/2] \times 0,89 \times 2 \times 0,42 \times 2,9 \text{ t}$$

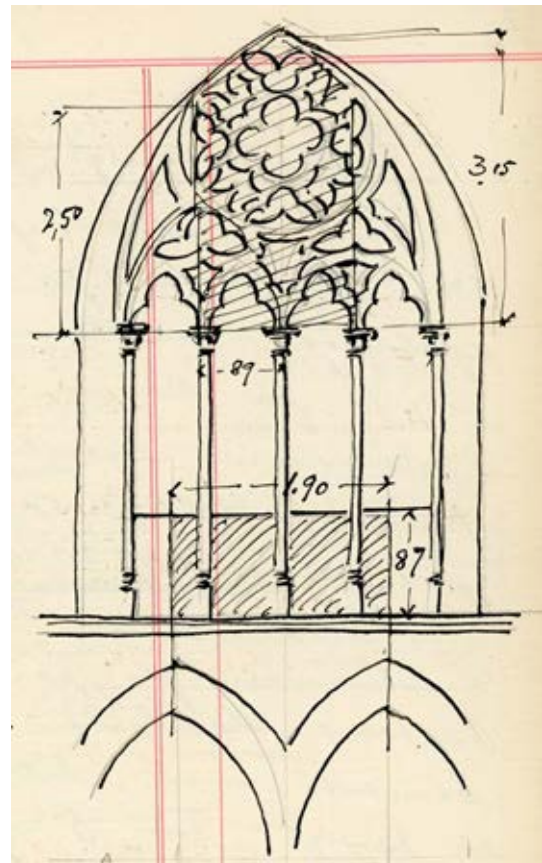
$$P5 = 6,13 \text{ ton}$$

$$\Sigma P = 1,64 \text{ t} + 8,41 + 3,19 + 1,14 + 6,13 = 20,48 \text{ t}$$

$$\Sigma P = 20,5 \text{ ton}$$

$$61 = \Sigma P/F = 20,500 \text{ kg}/3214$$

$$61 = 6,37 \text{ kg pr. cm}^2$$



Trykket viser sig paa disse Pillarer altsaa at være endog mindre end tilladt i almindelig Murstensmur (hvor 7,0 kg er tiladt). Der bliver derfor hugget en Pillar af ovenstaaende Dimension: denne placeres paa søndre Væg i det mindste Spænd (for Portalet). De øvrige Pillarer derimod hugges efter en noget større Dimension, og benyttes for alle de øvrige Mellempillarer.

30. Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden er Regnskapet for Kroningen afsluttet, udvisende en Totaludgift for Kroningen for Arbejderne i Domkirken - incl. Gulv og Pladse i Kirken, Modtagelsespavillon etc. paa Kr.13.590,63.

Fuldendtes i Løbet af Maaneden Graastensmuringen paa Langvæggene. Omtrent Halvparten af Triforiebaandet med tilhørende Gulv er færdigt. 5 af Triforiets Hovedpillarer er under Arbejde, samt 5 af samme Mellempillarer hvoraf 2 helt opmurede, og Resten kun delvis. Der fortsættes med Variationen i Nische- og Bladformer. Færdigmodelleret er et af Triforiets Kapitæler, hvorefter Hugning paabegyndes i næste Uge.

DESEMBER 1906

Decbr. 3.

Færdige med Opmuringen for Pillar nærmest Vestvæggen paa søndre Side. Paabegyndtes derefter et Parti Væg, som endda staar igjen i nordre Sideskib, nærmest Tværskibet.

Restaureringen af dette Vægparti er færdig til over Ziagzagbuen, det igjenstaaende er det sidste reelle Vægparti i Vestre Skib, som skal restaureres, naar undtages det igjenstaaende af selve den gamle Vestfront.

5.

Den fra Mosjøen den 24de Nov. afsendte Klæberstenslast er ankommet og losses idag.

6.

Tømt Bøsserne Kr. 172,5
 Vexlet Fremmedmynt Kr. 87,21
 Kr. 259,74

14.

De sidste Stenhuggere flytter ind idag, da Kulden begynder at blive generende. Apropos Kulden og Fyrapparatet. Dette viser sig nu at fungere udmerket, efterat nyt Rør blev opsat. Det tredje Element, der blev tilføjet forat faa større Hedeflade virker ogsaa brillant, stik mod Arbeidernes Paastand om at det var uheldigt at anbringe det.

Under Arbeide er nu en ny Løbekran for søndre Galleri, der i det væsentlige Arrangement forarbeides efter Mønster af den fra Glasgow hjemforskrevne: Dette forat faa den baade billigere og enklere.

Har idag gjort Uddrag af Bøgerne for Kostendet af det nye Stilladsopbyg over Vestre Skib: Dette viser sig at have Kostet incl. alle Materialier Kr. 10837.99 eller rundt Kr. 11000,-. Heri er medgaaet de fra Kroningen isommer kjøbte Materialier, hvorpaa indsparedes Kr. 1000,-.

18.

«Den nordenfjeldske Arkitektforening» har nu opnævnt en Komité bestaaende af D`Herrer Ark. Ryjord, Ark. Ingv. Alstad og mig til at arrangere en Udstilling af vor afdøde Chefs, Arkitekt Christies Tegninger og Udkast. Dette vil blive en, især for Fagfolk, ualmindelig lærerig og interessant Udstilling, idet Arkitektens samtlige Arbeider, lige fra Skoledagene findes opbevarende. Som Lokale antages Latinskolens Festivitetsal. Vi har nu begyndt i Komitemøderne at ordne og tage ud det vigtigste, idet der forefindes en saadan Masse, at det vilde blive uoverkommelig at stille ud alt. Efterpaa er det Meningen, at en stor Del skal foræres den vordende Høiskole, og en anden Del foræres «Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum».

Det fra Centralopvarmingsrummet under Sakristiet førende Røgrør, er nu fuldstændig optæret af Cokesgas og skal nu erstattes med et nyt, der bliver af tykkere Kobber end det gamle. Ligeledes skal Isoleringen paa Varmerørene i Kjælderen fornyes.

Igaar og idag har Kirkens Tilsynskomite Møde i Christiania til Drøftelse af Restaureringsarbeidets Tarv, bl.a. formentlig om Vestgavlen og dens foreliggende 3 Alternativer til Rekonstruksjon.

Har i Løbet af sidste par Uger foretaget Værktøisoptælling, og samtidig foretaget saadan Ordning, at bedre Kontrol med Verktøiet skal opnaaes. Fra 1.1.07 bliver udlagt en Protokol, hvori Ud- og Indlevering af Verktøi stadig føres. Fra denne Protokol vil Extracter blive gjort, saa Værktøis – Materialbeholdningen stadig kan overskues. Hidtil har i dette Punkt hersket en Mangel her ved Arbeidet.

19.

Idag sættes paa Nordre Langvæg det sidste Stykke af Triforiebaandet. Dette, der danner et sent Parti at udføre, er med samt Gulvet hermed færdig paa nævnte Væg. Paa søndre Side er man naaet med samme vel Midtveis, saa der nu staar igjen omtrent $\frac{1}{4}$ af Totallængden.

Paa Nordsiden er 2 Baser af Hoved- og Midtpillarer endda ikke sat. Resten paa Nordsiden har dels færdige Pillarer sat, dels kun delvis, dels uden.

Af Bladformer er til Triforiet benyttet hidtil 3 forskellige Former. Af Kapitæler er hidtil 5 forskellige Former opmodellerede. Hugningen af disse er foreløbig udsat. Der er taget Fotografi af Anlægget i Triforiet, ligesom ogsaa af Partier paa Søndre Langvæg, udvisende Forandringen (Opløftningen) af det gamle Tag. Dette blev gjort forat faa Plads til Muringen af Triforiepillarerne, men samtidig ogsaa forat spare paa Opvarmingen.

21.

Idag toges den hjemmelavede Travellingkran for første Gang i Brug. Denne koster omtrent Halvparten af de hjemførte, og gjør akkurat samme Nytte.

Ved Opbygget over Vestre Skib blev for Sikkerheds Skyld opsat et Rækværk af Jern langs Raften paa begge Sider. Dette Rækværk har idag reddet et Menneskeliv. Ved Opsætning af Brandstiger for Taget gled nemlig en af Tømmermændene, John Furan paa det glatte Tag, og vilde have været Dødens sikre Bytte, om ikke Rækværket havde været. Ovennævnte Brandstiger opsættes fast til Væggen, nærmest nordre Tværskib, ifl. Ordre fra Brandvæsenet,

som har sin specielle Opmerksomhed henvendt paa det store Opbyg, hvor jo Kolossale Træmasser er anbragt. Forøvrigt er for Brandstiltfælde anskaffet 2 «Rexapparater».

Efterat Værktøisoptællingen nu paa det nærmeste er afsluttet, har vi ryddet Lagrene for ubrugbare Værktøi, diverse Jernskrab etc., som nu afhændes som Brom. Ligeledes en Masse Zinkbrom.

Jeg har idag fra Arkitekt Christies Sødskende, Frk. Margarethe Christie og Cand. theol Werner Christie, bosatte ved Bergen, i Arkitektens Barndomshjem – Fridalen, modtaget en stor Krans af Grønt fra Hjemmet, som skal lægges paa Arkitektens Grav Juleaften, som vilde været hans 74de Fødselsdag, om han havde levet. Graven vil ogsaa ianledning Dagen blive pyntet med Kranse og Grønt af herværende Venner og Bekjendte.

22.

Der indsendtes idag fra 26 af Arbejderne et Andragende om Tilladelse til at Arbeidet kunde paabegyndes igjen 3die Juledag. Paa Grund af tidligere Erfaring, man har havt angaaende 3die Dag ved de store Høitider, og i Henhold til Opslagsbestemmelse desangaaende af 5te Decb. 1902, besluttedes at nægte Andragendet indvilget.

31. Maanedsoversigt:

Arbeidet i Løbet af December har hovedsaglig concentreret sig om Triforiets Pillarer og Gulvbaand med Gulv. Triforiebaandet med Gulv blev færdig paa nordre Side og er paa søndre Side naaet vel halvveis. Paa nordre Side er 4 Pillarer helt færdig opmurede og 5 delvis færdig, hvoraf paa 2 kun mangler 1 Skifte. Ligeledes er her alle Baser satte, undtagen de mindste for Masværkspillarene. Disse bliver vel heller neppe paabegyndte, før Hovedbuerne er opmurede. * (*Disse blev dog paabegyndt før, nemlig i slutten af Januar 1907).

Paa søndre Side er 3 Pillarer helt opmurede og 4 delvis.

En Flerhed af Triforiets Kapitæler er modellerede paa Rester af de gamle. Gibsafstøbninger er tagne baade af Originalresterne og af Modellerne. Restaureringen af Vægpartiet i nordre Sideskibs østre Side er naaet over Kapitælhøiden med 1 Skifte.

FINIS

ANNO DOMINI MCMVI

1907

JANUAR 1907

3.

Tømt Bøsserne Kr. 34,63.

9.

Det paa Sakristiets Tag anbragte Røgrør (Kobberrør) fra Fyrrummet under Sakristiet, er nu, efter nogle faa Aar optæret af Gasarter og maa udskiftes med et nyt. Forat hindre fremtidig altfor ofte at maatte anskaffe nyt Rør forsøger vi denne Gang at bruge støbte Cementrør af 9''s Diam. Dette arbeidet er nu igang.

Under Overveielse er det nu, at lade Englereliefferne for Vestre Skib udføre af Billedhugger Vigeland paa kommende Aars Budget. I den Anledning laves nu nøiagtige Maler af Relieffelterne, som vil blive sendt nedover til Hr. V. Ligeledes er under Drøftelse at lade Udskrive Konkurrence blandt norske Kunstnere om Levering af Tegninger til Glasmalerier for søndre Tverskib. Hertil disponeres et Beløb af Kr. 1800.

15.

Vi var til igaar færdige med den ovenfor omtalte Stillads for Anbringelse af Rør paa Saaakristiet. Men inat har en Orkan spillet os et slemt Puds, idet den har arbeidet saa med Stilladset, og vredet det rundt, saa man idag var nødt til at rive det ned. Man tog Taug paa det og væltede Stilladset ud fra Væggen. Dette Arbeide gik godt. Aarstiden for dette Arbeidet var jo unegtelig lidt uheldig valgt, men maatte gaa igang, ifølge Paakrav fra Stiftsprovsten.

16.

Det paa Pag. 289 (Nov 30. 1906) nævnte Udlæg for Kroningskomiteen, Kr. 13.590,63 er nu refunderet paa et Beløb for Montering af en elektrisk Krone, nær, der vil blive overført til Belastning for Menighedskirken med Tiden.

17.

Med Ordningen af Fotografisamlingen er jeg nu kommen saa langt at de ca. 450 Fotografier, som manglede i Samlingen er opklæbede og ordnede. Herefter kommer Arbeidet med Paaskrift af Titler og Forklaringer.

Idag har den sterke storm og det fæle Veir bedaget sig igjen, saa Arbeidet med den ovenfor omtalte Stillads, kunde optages igjen.

Det er besluttet at anskaffe os etpar nye Stiger, en for udvendig og en for indvendig Brug (forat komme op i Lysekronerne). Disse vil blive gjort efter en Model, vi har faaet udlaant fra Brandvæsenet.

19.

Det nærmer sig nu sterkt mod Slutten af Triforiebaandets Fuldførelse. Saaledes afleveres idag det sidste færdighuggede Emne til samme, og vi kan saaledes have Udsigt til at dette Arbeide vil være tilendebragt en af de første Dage i Februar.* De med samme hidtil beskjæftigede Arbeidere vil saa successivt blive trukne over paa Pillararbeidet.

*Se under 5te Februar

Christies sidste Planer for Vestgavlens Reconstruction skal nu være expederede til Departementet, hvor de nu beror, hvorefter man vel tør haabe at faa høre noget angaaende Bestemmelsen i den ikke altfor fjerne Fremtid.

21.

Fuldførtes idag Opsætningen af det nye Rør paa Sakristiets Tag. Igjenstaaende Arbeide er her nu kun Kobberslagerens med at Tætning af Taget.

22.

For Tiden er en hel Del af vore Arbeidere syge, fordetmeste Forkjølelse, og maa holde sig hjemme. Man er nemlig sterkt udsat for Trække heroppe, og ligeledes kan vel Veiret have sin Indflytelse.

23.

Nedtoges Stilladserne for Rørarbeidet paa Sakristiet. Af ny Kobber for Tagfladen er medgaaet ca. 2,5 m², foruden Rørkapsel (fastloddet til Tækningen). Desuden ca. 0,7 m² Blyplade. Alt dette Arbejde skal betales af Menighedskirken.

24.

Etpaar af de Arbeidere, der har været beskjæftiget med Hugningen af Emnerne til Triforiebaandet, har nu paabegyndt Hugningen af de mindste Pillarer, som vi for Eftertiden vil benævne «Masværkspillarer». Vi skjelner altsaa mellem Triforiets «Hovedpillarer», «Mellempillarer» og Masværkspillarer. Af de første skal hugges ialt 14 stk. foruden 4 halve Vægpillarer; af Mellempillarer skal hugges ialt 14 Stk og af Masværkspillarerne ialt 32 Stk. De ovenfor, under 17de ds. omtalte nye Stiger er nu færdige fra Snedkeren, og mangler nu kun Beslag.

26.

Dette leveres af A/S Baklandets Støberi & mek. Værksted for Kr. 60,-

Imorgen, Søndag 27 Janr. vil Tegningerne til Vestgavlens Reconstruction (Fotografi af Tegninger) blive udstillet i Kunstforeningen. Antagelig vil de holdes udstillet ca. 8 Dage.

27.

Fra idag af er Arkitekt Christies Tegninger til Reconstruction af Vestgavlen udstillede i Kunstforeningens hersteds. Disse er Fotografier af Originalerne, der samtidig udstilles hos Blomquist i Christiania. Udstillingen bestaar af 3 Blade: 1) Geometrisk Oprids af Fasaden, Perspektiv fra Nordvest, samt Tværsnit af Skibet, med Blik mod Vestgavlen. Desuden udstilles det gamle Udkast for Sammenligningen Skyld. Tegninger udstilles hver Dag i ca. 8 Dage fra 12-2. Som Vagt fungerer Arbeidsformand O. Lundemo.

28.

De færdige Gibsafstøbninger af gamle Kapitælræster, samt af de nymodellerede Kapitæler er nu opstillede til Beskuelse i søndre Taarn, hvor en stor Reol er opsat for dem.

31. Maanedsoversigt:

I Løbet af Januar blev nyt Røgrør opsat paa Sakristiets Tag.

Fotografisamlingen blev i Løbet af Maaneden bragt i fuld Orden, og bestaar nu af 20 Kasser, ordnede efter Kirkens forskjellige Dele. Der blev anordnet en Reol til at staa paa Gulvet, hvori da Kasserne fik Plads, saa nu falder det svært letvindt at finde frem det, man ønsker.

Man blev til idag endelig færdig med Hugningen af det sene og arbeidssomme Triforiebaand. Muringen af de sidste Stykker af dette vil vel være tilendebragt om 8 à 14 Dage.

Hovedarbeidet i Januar har været concentreret om Triforiets Pillarer. Af disse er nu paa nordre Side 9 Stk. (5 Mellempillarer og 4 Hovedpillarer) helt opmurede, samt 4 under Opmuring. Paa søndre Side er 6 Stk. helt opmurede og 1 under Muring. Ialt er kun 4 Hovedpillarer og 2 Mellempillarer ikke sat under Hugning. Man forudser derfor, at dette Arbeide vil være nær sin Slutning i de sidste Dage af Februar eller første Dage af Marts.

FEBRUAR 1907

(Se artikel neste side.)

Febr. 1.

Ifl. overstaaende Avisartikel, der igaar stod optaget i samtlige Byens Blade, og ligeledes i de hid idag ankomne Christianiablaade, er altsaa endelig det længe omtvistede Vestfrontspørgsmaal bragt en god Del nærmere sin Løsning, idet det nye Udkast af Ark. Christie enstemming er anbefalet af Komiteen til Approbation. Det gjenstaar nu at erholde officiel Approbation af Kirkedepartementet, hvorefter Udarbejdelsen af Tegninger vil tage sin Begyndelse paa Basis af Christies Skizze. Der hersker almindelig Tilfredshed og Glæde blandt alle, at Christies Plan bliver fulgt, og at det saaledes alligevel blev ham, der rak at fuldføre Værket.

Trondhjems Domkirke.

Bestfronten.

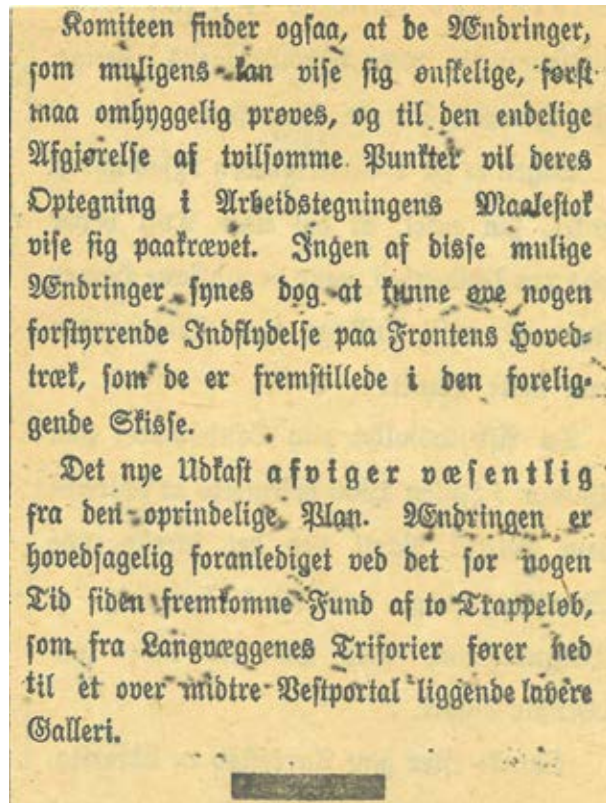
Afgjørelse falden.

Ved en Resolution af 20de Juli 1905 blev der meddelt Approbation paa nogle af Arkitekt Chr. Christies udarbejdede Tegninger til Gjenreisning af Trondhjems Domkirkes Bestfront med Undtagelse af den Del deraf, som omfatter Gavlfacaden med dens to Hjørnetårne og den vestligste Del af Skibets Svælvinger. Det var herved Forudsætningen, at der skulde udarbejdes en ny Plan for Rekonstruktion af Kirkens Bestfront m. v., og Kirkedepartementet henstillede derfor i sin Tid til Arkitekt Christie at udarbejde et saadant Udkast og til herunder saavidt muligt at tage Hensyn til de Bemærkninger om Ændringer i den oprindelige Plan, som var fremkommen fra den i 1903 nedsatte Komite til Bedømmelse af Tegningerne.

Som det vil erindres, blev der i 1905 opnævnt en Komite til at føre Tilsyn med Arbejdet i Domkirken, bestaaende af Arkitekterne Johan Meyer, E. Solberg og Advokat Fischer. Denne Komite har nu tilstillet Kirkedepartementet en ny Plan for

Gjenreisning af Kirkens Bestfront. Planen, som for Tiden er udstillet i Blomqvists Udstillingslokale i Carl Johans Gade, bestaar af 3 Tegninger, hvoraf en af Arkitekt Christie efterladt Skitse, som foreligger ganske i den Stand, hvori han egenhændig udførte den; af de to andre Tegninger er den ene en perspektivisk Tegning, som efter Arkitekt Christies Død er udført af Arkitekt N. Ryjord i nøie Overensstemmelse med den geometriske Skitse, og som viser Frontens Forbindelse med det hele Bygwerk.

Komiteen har enstemmig anbefalet denne Plan til Approbation, dog saaledes at Approbationen foreløbig blot bør gjælde Anlæggets Hovedtræk, ligesom den vistnok bør meddeles med det Forbehold, at ogsaa de Arbejdstegetninger, som bliver at udføre paa Basis af den foreliggende Skitse, maa godkjendes af Kirkedepartementet, før de benyttes ved Byggearbejdet. Denne Fremgangsmaade har Komiteen bragt i Forslag af praktiske Grunde, idet den tillige har fremhævet, at Arkitekt Christies Skitse er saavel gennemtænkt og saa klart fremstillet, at den gjør fuld Rede ogsaa for det væsentlige af Detaljløsningerne. Planen synes i arkæologisk Henseende at være i alt væsentligt korrekt, og den perspektiviske Fremstilling viser efter Komiteens Mening, at denne Bestfront vil virke vakkert sammen med Kirkens øvrige Dele.



«Thr. Adr.» 31.1.07

Antagelig vil vi nu faa begynde paa Nedtagningen af Gavlen saasnart den haardeste Vinter er over.

Iforgaars paabegyndtes Hugningen af Baserne for Triforiets Masværkspillarer (L. Eriksen).

2.

Efterat ovenstaaende Avisartikel er bleven læst af Publikum, har Tilstrømningen til Udstillingen af Christies Tegninger været betydelig større. Til Dato er ingen Angreb eller Kritik over Værket fremkommet.

5.

Idag puster vi ordentlig ud efter Tilendebringelsen af et langt og møisommeligt Arbeide, nemlig Triforiebaandet. Den sidste Sten sættes idag, og kan vi derfor sige at Vestskibets første Arkaderække, - Etage – er fuldendt. Tilbage staar naturligvis Sculpturen, Englereliefferne, Hoder for Dækled og Triforiebaand samt Efterpuds, men alt dette er Arbeide, som endda ikke er forberedte, saa det kan jo endda tage en god Tid før disse Arbeider bliver udførte.

Iaften holder Hr. Arkitekt Ryjord Foredrag i Teknisk Forening om Vestskipet, illustreret ved Lysbilleder.

Idag ankom fra Mosjøen en Last Klæber – 108 Ton – som var afgaaet derfra i Begyndelsen af Januar, og har saaledes været næsten 1 Maaned underveis, hvilket skyldes det frygtelige Uveir, som har hersket i Januar.

6.

Arkitekts Ryjords Foredrag igaaftes var godt besøgt, og lønnedes med kraftigt Bifald.

7.

Igaarmorges reiste Arkitekt Ryjord sammen med Formand O. Lundemo indover til Sparbuen forat conferere med Eierne af Marmorbrudets Grund ianledning sammes for en Tid siden indsendte Erstatningskrav ianledning, at endel udbrudt Sten sagdes at skulle hindre Trafiken.

Ovennævnte Herrer kom tilbage idag, og har faaet istand saadant Forlig: Derinde findes ca. 3 á 4 Jernbanevognlaster Marmor, der vil blive fragtet hid. Man forsøger at faa Driftsbestyreren overtalt til at lade Vognene gaa ned ca. 500-600 meter paa Sporet til Stedet, hvor Stenen er lagret, og vil derfor Stenen blive taget hjem en af de første Dage.

8.

Idag blev den sidste af de større Baser i Triforiet sat. Masværkspillarerne med sine Baser bliver først senere Opsatte. Hermed er hele Triforiet og kun dette under Arbeide.

Har igaar og idag været beskæftiget med Effekturering af en større Ordre paa Gipsafstøbninger, som skal sendes til Skulpturmuseets Samling i Christiania. Foreløbig sendes 5 store Kasser. Endel af Ordren mangler, og maa derfor nye Afstøbninger tages, hvilke da vil blive eftersendte.

9.

Forberedelser bliver nu gjort til et nyt stort Led, nemlig Triforiets Buer. Der bliver lavet nye Maler til Bueprofilerne, som sammen med Kapitælemnerne vil blive igangsat, efterhvert som Pillarerne nu bliver færdige.

13.

Udstillingen af Christie`s efterladne Tegninger af forskjellig Slags aabnedes idag i Latinskolens Festsal. Den vil blive holdt aaben ca. 14 Dage mellem Kl. 12-2. Domkirkens Arbeidere faar gratis Adgang. Entreen er for andre Kr. 0,25 (forat dække Udgifterne).

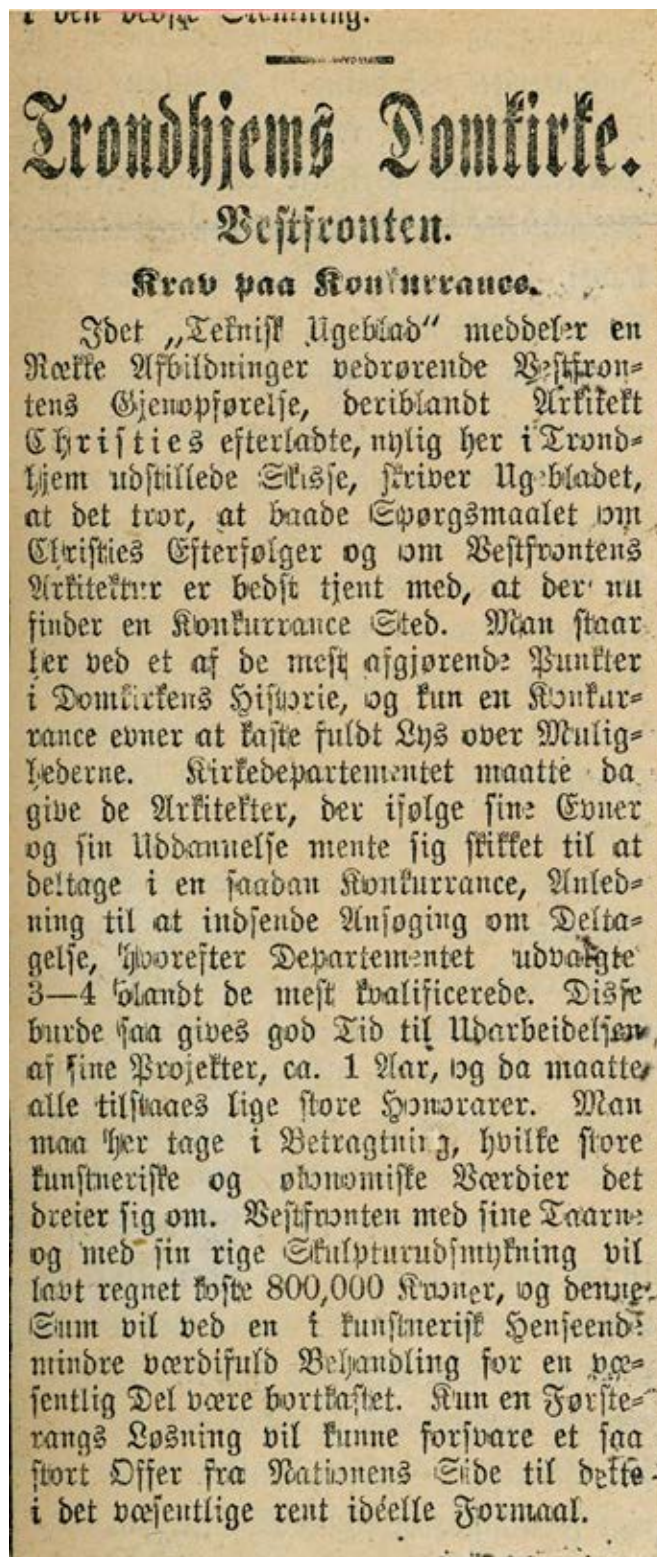
Ianledning Beholdningen af Marmor, som vi har liggende inde i Sparboen, reiste igaar Formand O. Lundemo indover igjen, forat faa Stenen lastet paa Jernbanevogne og fragtet hid.

Det gaar nu raskt frem med Pillarerne i Triforiet. Paa nordre Side er der kun igjen etpar af de større, som ikke er fuldendt. Disse vil dog være færdige i Løbet af Maaneden.

I «Teknisk Ugeblad» er der nu atter reist Krav om Konkurrance om Vestgavlen. Dette maa vel nærmest regnes som et Mistillidsvotum, baade til Ark. Christie, og til de Herrer i Tilsynskomiteen, der nu enstemming har indstillet Christies Plan til Approbation. Artikelen hidsættes dog hosstaaende: (denne er et Udklip af Trondhjems Adresse).

(Se artikkel neste side.)

Man vil af ovenstaaende Artikel se, hvormeget D`Herrer har har Greie paa Tingen, naar de kan skrive slig. Skulde det nu gaar efter dette, vilde det være ensbetydende med, at vi ligesaagodt strax kan pakke sammen. Før Spørgsmaalet vilde være ordnet, maatte vi da for længe siden have nedlagt Arbeidet.



«Thr. Adresse.» 11/2 07

Den nyaabnede Udstilling omfattes med megen Interesse: Nedenstaaende hidsættes endel Avisudtalelser om samme:

«Dagsposten» 12.2.07

Arkitekt Christies esterladte Arbejder.

Den Udstilling af Arkitekt Christies esterladte Arbejder, som aabnes i morgen i Latinskolens Festsal, har alle Betingelser for at vække Publikums Interesse og kommer sikkert ogsaa til at gjøre det.

Ligesom man lærer en Maler eller en Billedhugger bedre og intimere at kjende gennem det fuldt færdige Værk, saaledes vil sikkert denne morsomme Række af Christies Tegninger i høj Grad bidrage til at gjøre hans lidt fjerne Personlighed levende og anstuelig for os.

Det kan jo ikke nægtes, at der holdt paa at danne sig Mytke om Arkitekt Christie. Naade hans personlige Tilbagetræthed og det Nationalværk, med hvilket han i den almindelige Bevidsthed efterhaanden var vokset helt sammen, bidrog til at staae over Mennesket i ham.

Gjennem denne Udstilling af Tegninger — af Studier, af Skisser, Udsnit og Planer — lærer man at kjenne Manden fra Mytken.

Man træffer først og fremst en overordentlig flittig og omhyggelig Tegner. Der er — ikke mindst blandt hans Studier over kirkelig Arkitektur — hele Rækker af Blade, der er fuldkommen mønneragtige. Man træffer dernæst en meget produktiv Kunstner — maaſke ikke egentlig af nogen ſunderlig op-

rindelig Frødhed i Talentet; men en opfindsom Aand i stadig, omend ikke rastløs, Bevægelse og af en imponerende Rundskabssylde. En kultiveret og sikker, men lidt persistent Smag, en klar, velordnet Hjerne, noget tør, men alligevel ikke uden Fantasi.

I den store Samling af Tegninger, der spænder over et Felt helt fra Skolearbejderne i Hannover til Arbejder fra de senere Aar, fæster man sig først ved den udmærkede Række arkitektoniske og arkæologiske Studier fra vore gamle Kirkebygninger, isagtat med det skarpe Øie og gjengit med den hjærligste Omhu og Trofasthed mod Detaillen.

Her er videre en Mangfoldighed af Udsnit til Kirkeinventar af alle Arter, til Portaler, til Orgler, til Kirkeoler, Døbefonter, Mosaiker til Binduer og Gulve, Rammer til Altertavler, Lyskæder, Kasse og Alterlander, — alt ligetil Hængsler og Dørbeslag. Man mærker ikke mindst i disse Arbejder, hvor helt Christie, som ægte og uforfalsket Hannoveraner, var af gothisk Aand. Selv der, hvor hans Motiver er romanske eller renæssanceagtige, synes de gennempræget af Gothik, og det samme forekommer mig at være Tilfældet med de flene Udsnit til Trækirker paa Landobyggen, ogsaa dem, der er bygget over Stadskirke-motiver.

Gothiken gjør sig desuden for en stor Del gjældende i hans Prophanarkitektur, i Villas og Model-Udsnitene. — Af særlig Interesse her er forøvrigt en Række Planer for Emaahuse paa Landet — Husmandspladser og mindre Gaarde med Hjos og Stald og Lade — som Christie i sin Tid udarbejdede, vistnok paa offentlig Foranstaltning.

De forskjellige Udkast til vore gamle Pengeledler vil sikkert i høj Grad tiltrække sig Publikums Opmærksomhed — personlig maa jeg tilstaa, at jeg aldrig har hat nogen snyderlig Faible for dem, deres Nutiditet og mulige praktiske Fordele usfortalt. Mig har de altid forekommet overlæssede og urolige.

Ulige morsommere er det at faa Anledning til praktisk at studere, „hvoreledes Haraldstøtten blev til“, hvoreledes Kunstneren gennem en Række, tilbøls meget uligeartede, Udkast naaar til sit Resultat. Det kan dog tvistes om, hvorvidt netop den endelige Plan var

den heldigste. Et af de tyngre Udkast havde vi nok passet vel faa godt til den veislandste strenge og øde Natur og til den stærke og trodsige Aand, Støtten skal minde om.

Sluttelig vil jeg henlede Opmærksomheden paa Planerne til den besvære ikke særlig vellykkede Restauration af Gaafonshallen i Bergen. Hvor mange Indvendinger man end kan ha at gjøre — de vidner dog høit om den aføede Mesters Samvittighedsfuldhed og utrættelige Stræben. Hvis man bare vil lægge Mærke til, hvoreledes han har tumlet og tumlet med det ganske vist helt utiladelige Trappetaarn, før han endelig fandt en Form for det, som ihvertfald ud fra hans Synspunkt var tilfredsstillende.

Arkitekt Christie fødtes og voksede op i en Tid, der havde et andet Syn paa det arkitektoniske og arkæologiske Restaurationsarbejde end vor; men han eiede ogsaa denne Tids bedste Egenskaber: dens Sværmeri for den historiske Idé og dens utrættelige Iver i at tjene den.

J. v. L.

«Thr. Adr.» 13.2.07

**Arkitekt Christies
efterladte Arbejder.**
En interessant Udstilling.

I Latinskolens Festsal aabnedes i Formiddag den tidligere omtalte Udstilling af Christies efterladte Arbejder. Vi forudsætter den Bemærkning, at dette ikke er alt, hvad Christie har efterladt sig. Der er foretaget et Udvalg af det bedste og interessanteste, og det udgjør neppe mere end Halvparten af hans samlede efterladte Arbejder. Denne Udstilling er i sin Art saa interessant og mærkelig, at den har trav paa og vil sikkert ogsaa blive omfattet med den største Interesse. For det store Publikum var Arkitekt Christies Navn saa usædvanlig knyttet til Domkirken, at man ikke kjender til, at han ogsaa paa andre Felter har udført et udmærket Arbejde. Herom vil denne Udstilling bringe Vidnesbyrd. Gjennem disse mange Arbejder fra Arkitekt Christies Haand vil det Billede, man har dannet sig af ham som Kunstner og Menneske blive klarere og mere uddybet. Man lærer nærmere at kjende den næble Kunstner og den

flittige altid omhyggelige Arbejder. Udstillingen er saa omfattende, at det kræver lang Tid at gennemgaa den i alle dens Detaljer. Vi skal ogsaa senere bringe en udførligere Omtale af den og indskrænke os idag til nogle foreløbige Bemærkninger om dens Indhold. Den største Plads indtager en Række Tegninger udført for Foreningen til norske Fortidsmindesmerkers Bevarelse. Man finder her en Rigdom af Tegninger fra de forskjelligste Kanter af Landet, Tegninger af gamle Bygninger, Kirker, Inventar osv. udmærket og oversigtlig ordnet. Meget omfattende er ogsaa Udstillingen til en Række Kirkebygninger. Af betydelig Interesse er en Samling Udstilling til kunstindustrielle Gjenstande s. Eks. Møbler, Broderier og Guldsmager — hvoraf vi særlig lagde Mærke til Udstillingen til en Gave, som blev overrakt Konsul Sundgreen ved dennes 25-Marts Jubilæum. Med Interesse vil man ogsaa stanse op foran hans Tegninger til Haabonshøtten, Udstillingen til de gamle Pengejædere, Planen til Haabonshøtten Restaurering, en Række interessante Studier fra München og mange andre Ting. Det er en saadan Rigdom af Tegninger og Udstilling, at man maa se Udstillingen selv for at faa det rette Indtryk af den. Og man bør vel heller ikke tvivle paa, at der bliver stor Tilstrømning til Latinskolens Festsal i disse Dage.

Paa et Bord for sig selv er Arkitekt Christies Skitsebøger fremlagt. Man vil blade igennem disse i pietetsfuld Erindring om den afdøde Mester.

18.

Efterat Forholdet med vor Marmorbeholdning inde i Sparbuen nu er undersøgt paanyt ved Formand O. Lundemo, er tre Jernbanevognlaster hjemsendt. Det viser sig, at vor tidligere Brudformand L. Reitan har begaaet endel Misligheder ved Bruddet, idet der er udbrudt omtrent en Jægtladning, som ingen her kjendte til. Denne Sten vil blive forsøgt afhændet, da man ikke har Brug for alt.

For ca. 8 Dage siden har vi paabegyndt alm. Efterpuds af de store Arkader i Vestre Skib. Dette Arbeide har igjenstaaet foreløbig, da man ikke rak af fuldføre det før Kroningen. Det paabegyndes med 4 Mand.

Da Muringen af Triforiets Pillarer begyndte lagde vi op paa begge Sider Baner hvorefter en Vogne med Patenttaljer løb, for lettere Transport af Stenene. Disse Baner skal nu løftes op over Kleristoriets Gulv, da Muringen nu er naaet saa høit op, at ingen Plads for Heisningen gives mere. Skinnegangen løftes for hver Gang saa høit, som Taljens Længde tilsiger.

19.

Af Aviserne har jeg bemærket, at Arkitekt Christie i sit Testamente har betænkt flere Institutioner med Pengegaver, saaledes Kr. 5000 til Selskabet for Trondhjems Bys Vel, Kr. 4000 til Diakonissesagen, og Kr. 4000 til Sjømandsmissionen.

Der blev paabegyndt Efterhugning og Efterpuds af Ornamentfelterne i de store Arkader. Dette Arbeide er dog delvis tidligere fuldført paa nordre Væg.

Det gaar nu temmelig raskt frem med Triforiepillarerne, idet nu Antallet af disse skrumper ind. Paa nordre Side mangler kun et Skifte paa hver hver af 3 Pillarer, saa vi har Udsigt til allerede i Slutten af denne Uge at være færdige paa Nordsiden. En Flerhed af Huggere er ogsaa nu beskjæftigede med Masværkspillarerne, hvoraf allerede en hel Del er færdige. Forat undgaa altfor stor Concentration er nu endelig afsendt en Skrivelse til Arbeidets Tilsynskomiteé, om paa hvilket Stadium Arbeidet befinder sig forat paaskynde Indhentelse af Tilladelse til at paabegynde Arbeidet med Vestgavlen.

For nogle Dage siden indkom fra Arbeiderne gennem en af dem valgt Komiteé paa 3 Mand et Andragende, stilet til Departementet om Lønsforhøielse af 3 øre pr. Time over hele Styrken – altsaa ægte Socialistisk. Det har længe gjæret blandt Arbeiderne om dette, og man har stadig havt Krav om Forhøielse af Lønne fra enkelte Arbeidere. I denne Anledning har man foreslaaet et nyt Lønningsregulativ, uafhængigt af Arbeidernes Krav, opsat efter 12 forskjellige Lønningsklasser fra 3 til 5,0 Kr. pr. Dag. Man har saa efter bedste Evne opstillet og klassificeret de forskjellige Arbeidere, hvilket Forslag, sammen med Arbeidernes Andragende er indsendt til Departementet gennem Stiftsdirektionen. Man har gennem den

foretagne Klassificering troet at kunne opnaa stabilere Forholde i Lønsspørgsmaalet, da dette hidtil har været noksaa svævende.

Idag opkjøres to Vogne Marmor fra Sparboen. En Vogn Affaldsmarmor er afhændet til Trondhjems Handelstands nye Bygning.

20.

Der er ogsaa Tale om at tage hjem den i Frøseth resterende Sten, som blev udbrudt formeget.

Det fra Arbeiderne indsendte Andragende blev behandlet i Stiftsdirektionen igaar, og er antagelig idag expederet til Departementet.

Tilsynskomiteens Medlem, Hr. Arkitekt Solberg, kom her idag med Bedsked om, at vi kunde paabegynde Hugningen af de af Triforiets Kapitæler, som var opmodellerede efter de gamle Motiver. De andre fik vi foreløbig, om det skulde knibe sætte ind i raa Tilstand. Dette vil jo unegtelig blive kjedeligt for Arbeidets Skyld, idet dette da baade vil blive kostbarere og daarligere udført. Vi faar derfor haabe, at vi slipper en saadan Eventualitet.

Vi har undersøgt de gamle Lærbuer, som benyttedes til Arkaderne, vi har tænkt at omarbeide dem saa vi kan bruge dem til Triforiets Buer.

21.

Idag er det sidste Dag, vi holder Udstillingen af Arkitekt Christies Tegninger aaben.

Udstillingen blev ikke saa godt besøgt, som vi troede, kun ca. 320 Besøgende.* Tegningerne bliver nu atter nedtagne.

*(320 incl. Fribilletter til Arbeiderne, 257 Betalende, tils. Kr. 64,25. Underskud Kr. 20,99).

Begyndte idag Forberedelser til Optegning af Triforiets Buer med Masværk i fuld Størrelse. Da, som bekjendt, Spændene er forskellige, maa hver Parti særskildt optegnes, hvilket altsaa skaffer et temmelig stort Arbeide.

22.

Idag kom Kongen til Byen, forat overvære et «Vinteridrætsstevne», som nu afholdes her.

Formodentlig vil han ogsaa besøge Domkirken, men dette er ikke saa sikkert.

25.

Idag er det 2-Aarsdagen siden den første Basissten for Vestskebets Pillarer sættes, vi skulde ved disse Tider ifl. Ark. Christies oprindelige Mening være naaet færdig med Pillarerne. Vi er istedet idag færdige baade med disse, de store Arkader, og $\frac{3}{4}$ af alle Triforiets Pillarer. Det maa derfor siges at have gaaet usedvanlig raskt med denne Del af Arbeidet. Idag, paa 2-Aarsdagen for Begyndelsen af Arkaderne i V-Skib, sættes den sidste Sten af Triforiets Pillarer paa nordre Væg.

Kongen kom ikke paa Visit i Kirken dennegang. Han var nok formegen optaget med Idrætten dennegang. Han reiste tilbage til Kristiania igaarftes.

Til idag er 14 Stk. af de smaa Masværkspillarer færdighugne.

26.

Idag afsendes 5 Kasser Gibsafstøbninger til Statens Kunstmuseums Skulpturafdeling, Christiania. De øvrige Nummer af Bestillingen følger efter saasnart nye Afstøbninger er tagne af de manglende.

28.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Februar fuldførtes det lange Arbeide med Triforiebaandet, hvorved et stort Afsnit af Vestsket fuldendtes. Ligeledes fuldendtes Arbeidet med Triforiets Pillarer paa nordre Væg; paa søndre staar for Øieblikket 5 Pillarer ufuldførte. Da nu imidlertid hele Styrken, ikke har stort andet at beskæftige, vil ogsaa søndre Side være færdig om nogle Dage.

Østre Væg i nordre Sideskib blev færdigrestaureret.

Efterpudsarbeide paa de store Arkader og Ornamentfelterne paabegyndtes og fuldførtes for søndre Vægs Vedkommende.

MARS 1907

Marts 1.

Man er i den senere Tid bleven opmærksom paa: at der er forsvundet fra Arbeidspladsen - fra flere Arbeidere - Blystykker og Blyplader, som benyttes af Arbeiderne under Hugningen. Jeg satte mig forleden igang forat undersøge Sagen og fandt strax flere Stykker som var kommen til Traadspigerfabriken gennem Opkøber. Sagen blev derpaa meldt til Politiet, som ganske snart snusede op Tyven. Denne var en ung Gut, Sigv. Hoem, som tidligere har arbejdet her, og som maatte sjaues for etpar Aar siden, paa Grund af daarligt Forhold i Arbejdet. Gutten blev idag arresteret.

2.

Idag paabegyndtes Hugning af Triforiets Buer (Bue II), foreløbig med 1 Mand. Der vil successivt blive trukket flere og flere over paa dette Arbejde. Ligeledes paa Hugning af Dækledet (ornamenteret), hvorpaa hidtil kun 1 Mand har staaet.

Efterpudsen af Ornamentfelterne er færdig idag. Selve Buerne – de store – vil endnu tage nogle Dage at fuldende (Efterpudsen). Forberedelser vil ogsaa blive gjort for Anfængernes Vedkommende.

Domkirkenes Bestfront.

Tilsynscommitéen ved Trondhjems Domkirkes Restaurationsarbejde har nu oversendt Departementet sin Indstilling angaaende Bestfrontens Restaurering. Indstillingen er enstemmig og gaar ud paa at anbefale, at Departementet approberer Arkitekt Christies Plan. Denne Approbation bør dog formentlig bare gjælde Anlæggets Hovedtræk, og den bør vistnok meddeles med det Forbehold, at ogsaa de Arbeidstegninger, som senere bliver udarbejdet efter Christies Skitse, maa godkjendes af Departementet, før de benyttes ved Bygearbejdet. Commitéen anbefaler denne Fremgangsmaade, fordi det er et stort Arbejde at udarbejde Detaljtegninger, og dette Arbejde vilde være fuldstændig spildt, hvis Departementet skulde finde, at Anlægget i sine Hovedtræk var mindre tilfredsstillende. Desuden vil Udtagningsarbejdet tage lang Tid, og da Bestfrontens nedre gjenstaaende Dele ikke maa røres, for Spørgsmaalet om de øvre Partiers Gjenrejsning er klarlagt i sine Hovedtræk, vil der, om Approbationen ikke skal gives, for Arbeidstegningerne er færdige, til Baaren opstaa nogen Vanskelighed med Arbeidsstyrelsens Fordeling, idet endel af denne da skulde begynde med Bestfrontens gjenstaaende Dele. — Under Forudsætning af, at Departementet finder at burde approbere Arkitekt Christies Udkast, anbefaler Commitéen, at Stillingen som Restaurationsarbejds ledende Arkitekt overføres ledig. Gagen foreslaaes sat til 5000 Kr. pr. Aar med Alderstillsæg; men Commitéen mener, at det bør antydes, at den kunde lempes noget efter Ansøgerens Kvalifikationer.

«Thr. Adr.» 4/3 07

Som det vil sees af hosstaaende Avisudklip, er denne Artikel væsentlig den samme Meddelelse, som den paa Pag. 303 (Febr.1. 1907). Kun er her nærmere nævnt om eventuel ny Arkitekt, at denne Stilling opslaaes vakant.

NB! Se min Artikel Pag. 333 (Marts 30. 1907) og Departementets Bestemmelse Pag 342 (Mai 6. 1907).

«Nidaros» 28/2 07

Trondhjems Domkirke.

Karst A. Havstad skriver i „Dagbladet“:

Af gode arkitekt Christies utkast til vestfront for Domkirken viser, at kritiken har gjort sin store nytte. I flere vigtige henseender er det oprindelige udkast fraveget. Fasadens fremtræder nu i sin helhed i den rigere stil, som var et særkende for den sidste fjerdedel af det 13de aarhundrede og den nærmeste tid efter aar 1300, og forsøket paa at nærme stilen i vesttaarnenes overdel til den hundrede aar ældre stil, som er valgt for hovedtaarnet, er opgit.

Forandringerne er forbedringer, men arkitekten har dog ikke gjort de skridt fuldt ud, som maa gjøres.

De mest iøjensalende ændringer er, at billedfasaden er løftet høiere op, at vesttaarnene i sin øvre del har faaet et rikt utstyr ligesom i den nedre del og samtidig gjort noget lavere i forhold til gavlen, og at det store gavlvindu er blevet gjort større ved at sænkes ned i triforiet, samtidig med at det naar en smule mindre høit op i gavlen.

Disse forandringer maa bifaldes. Det maatte jo ogsaa ved nærmere eftertanke vise sig ganske uholdbart at gaa ud fra, at vestfrontens bygmestre skulde ha villet holde de øvre partier af hjørnetaaarnene i en anden mindre rik stil end den vi kender fra den nedre del, bare fordi hovedtaarnet, dengang vestfronten paabegyndtes, maa ha været i en ældre gotik. En saadan fremgangsmaate fulgte man ikke i de dage. Tidens stil blev anvendt i alle enkeltheder, og tog man noget hensyn til et ældre hovedtaarn, skede det paa den maate, at man ombyggede det i stil med de yngre dele. Der er her bare et enten — eller: enten den samme rike stil i alle tre taarne, efter det ældste taarns ombygning, eller forskjellig stil, aldrig noget afslag paa ny stil til fordel for gammel.

Bed at bygge en „etage“ paa de dele af vestfasaden, som forbinder taarnene med gavlene, har arkitekten erkjendt berettigelsen av den antagelse, at aarsagen til at bygmestrene stillet taarnene ut fra sideflisene i den forholdsvis smale kirke, i stedet for, som regelen er, at la dem avslutte sideflisene, har været den, at de vilde, taarnene skulde danne avslutningen til begge sider av en bred, høi og imponerende facade. I Christies oprindelige udkast var vesttaarnene noget selvstændigt for sig, gavlen var noget for sig, og billedfasaden saa ut som noget tredje, som trøp ved foten av den freisende gavl og de slankt opadstræbende taarne. I de nye udkast reiser fasaden sig mere i høiden, taarnene har delvis oppgit sin uafhængige stilling, og gavlen smelter noget bedre sammen med fasaden til en helhed.

Men dette er ikke nok.

Der er endnu ikke tat tilstrækkelig hensyn til, hvad der er saa iøjenspringende i vestfrontens opbygning, saadan som vi kender den fra den gjenstaaende del, nemlig at for bygmestrene var billedfronten hovedsagen, det øvrige bare midler til at gjøre den rik og imponerende.

Arkitekt Christie har ogsaa i det nye udkast villet klynge sig til den i vore moderne øine nok saa rimelige tanke, at skibets arkitektoniske opbygning maa kunne sees tydeligt og greit baade forfra og fra siden bakenfor vesttaarnene. Han har derfor beholdt saa høye kloster mellem gavlen og taarnene, som han har anset forenelig med at gi billed-

fronten en anseelig høide. Men de gamle bygmestre har næppe set sagen paa denne maate. De maa siges med overlæg at ha git avkald paa dette hensyn, da de stillet taarnene ut fra sideflisene. Det var ikke deres tanke at gjøre disse taarne til halvt fritstaaende klokketårn, men at benytte dem ligesom en slags vældige mæster til at hænge det prægtige „billedtæppe“ op imellem. Af denne grund maa heller ikke de svære stræbepiller, som indeholder taarnenes trappegang, staae halvveis, men maa føres helt op, som paa tilsvarende facader i England.

Det rette vil, i henhold hertil, være at gi billedfronten et fuldt fleresorium — maaſke gjennebrudt — mellem ſtibets ditto og taarnene. Arrangementet blir da i det væſentlige ſom paa kathedralerne i Wells og Salisbury, og den imponerende hvide, ſom i Richfield opnaaes ved at veſttaarnene afſlutter ſideſtibene, opnaaes her ved høie fritſtaaende vægge mellem ſtib og taarne.

Efter udklaſtet blir der enſartede ſmaaſpir paa gavlen og rundt veſttaarnene. Men enſartethed bør her undgaaes og der bør helſt ſørgeſ for at det ene taarn i detaljerne, om end ikke i totalindtrykket, blir paaſtagelig forſkjellig fra det andet. Denne variation plichter vi liſeoverfor middelalderen, ſom ſkyede al enſormighed.

Gavlindueſpørſmaalet er nu efter min mening tilfredſſtillende løſt af Chriſtie. Noget roſe har der næppe været paa dette ſted. Det bør erindres, at de mægtige gavltroſer (der imot ikke roſevinduer overhodet) tilhører den ſtil, ſom utvilled ſig i Ile de France og nærmefi omliggende landsdele og ſom ogſaa foruſætter ſaa vel de ſvære indgangsportaler, vi ſjender ſaa godt fra Notre Dame i Paris og Domkirkerne i Reims og Amiens, ſom de ſamentrængte veſtfronter, paa hvilke mæglige taarne — hvortil ikke ſværer noget taarn i Rydſet mellem ſtib og tværfibe — danner afſlutning af ſideſtibene. Som man vil ſe

af den i „Tekniſt Ugeſkrift“ indtagne afbildning af aabode arkitekt Mathieſens udklaſt, blir roſen en enſlig og fremmed blomſt, naar den anbringes centralt i Trondhjems Domkirkes brede veſtfaſade. Mot arkitekt Mathieſens faſadentkaſt, ſom danner den diametrale motſætning til arkitekt Chriſties oprindelige udklaſt, maa forøvrigt gøres den indvending, at det gir indtryk af noget paaſliſtret, ſom ganſke ſjuler kirkenſ balenfor værdige arkitektoniſke dele, noget i liſhed med veſtfronterne i Peterborough og Lincoln, hvilke ikke ſtaaer i nogen organiſk forbindelse med ſtibet balenfor. Men for Trondhjemskirkenſ vedkomnede er der ingen grund til at tro, at veſtfronten ikke er planlagt ſammen med ſtibet, og man kan i det høieſte anta, at ſtilen under udførelſen er gjort rikere. Kirkenſ gavl maa derfor falde i øinene i veſtfaſaden og viſe ſig ſom den centrale del af opbygningen. Fordi alt er bragt i anvendelſe for at gøre billedfronten imponerende, følger ikke heraf, at gavl og taarne er uſlettede. Man bør foruſette, at de tværtimot er benyttet i enſemplet paa den kunſtferdige maale, ſom middelalderens arkitekter ſaa vel forſtod at bringe i anvendelſe.

Med henſyn til ſpirene („taarnhjelmene“) ſom vore arkitekter kalder dem med et i Thyſland lært ord) foreſlaar jeg, at de ſkal gøres til gjenſtand for ſtudier i Storbritannien og Normandie.

Efterat nu Arbeidet med Pillarerne i Triforiet paa nordre Side er helt færdigt, og ſamtliche Pillarer ogſaa er efterpudsede af det Murerlag der her var beſkjæftiget, har man idag paabegyndt Sætning af de ſmaa Maſværkspillarer, ſkjønt det oprindelig var Tanken ikke at paabegynde hermed, før Buerne var opmurede. Da det imidlertid lader til at ville gaa i Langdrag med Departementets endelige Afgjørelſe m.h.t. Veſtgavlen, ſer man ſig allerede nu nødt til at foregribe den naturlige Rækkefølge i Arbeidets Gang, hvorved dette naturligviſ vil blive baade koſtbarere og daarligere. Saaledes maa man allerede nu hugge f.Ex. Buſten o.s.v., ſom maa lagres, hvorved denne ſelvfølgelig vil komme til at lide.

7.

Ifl. ſidſte Beſtemmelſe ſkal Tilſynskomiteen nu have et Møde igjen i anſtundende Paaske, alſaa i Slutten af denne Maaned. Man faar da ſe, om Avgjørelſen rykker nærmere ſin Løſning.

8.

Hugningen af de smaa Pillarer nærmer sig nu sin Afslutning, hvorfor flere og flere Stenhuggere sættes igang med Hugningen af Triforiebue og Dækled. Forberedelser gjøres ogsaa til Anfængerne i Triforiets Buer.

12.

Idag blev de to første Anfængerstene til Triforiets Buer paabegyndt.

13.

Idag og følgende Dage opkjøres fra Jernbanen Resten af den i Frøseth Brud lagrede Marmor. Foreløbig er ankommet 2 Vogne = 20 Tons.

15.

Idag fuldførtes Sætningen af alle større Pillarer i Triforiet (Hoved- & Mellempillarer). Der fortsættes med Efterpuds af disse, samt Sætning af de smaa Masværkspillarbasen.

16.

Fuldendt Optegningen af alle Triforiets Buer og Masværk i fuld Størrelse for nordre Vægs Vedkommende.

Paabegyndt er Udtagningen af endel større Graastensblokker, der ved Muringen af Hovedtaarnet er lagt for langt ud, saa de Kolliderer med den Trappegang, der fører fra samme op til Kleristoriets Gulv. Ligeledes maa, for Buens Vedkommende, de 3 Trin, der nu fører ned fra Taarnet, lægges igjen, saa det her et Stykke bliver plant. Man er igang med Omarbejdelsen af de til de store Arkader benyttede Lærbuer. Disse vil nu blive brugte i Triforiet igjen.

Forat erholde en Oversigt over det antagelige Antal Dagsværk, der vil medgaa til Hugningen af Triforiets Bue II og Dækled, har vi opmaalet de Stene, der hidtil er hugne af ovennævnte Sorter.

Af Dækleddet er til idag hugget ialt ca. 132'. Af dette trænges ialt ca. 314', altsaa manglende 182'. Til Hugningen medgaar ca. 2,0 Dagsværk pr. Fod, altsaa vil Resten kunne klares paa $182 \times 2 = 364$ Dagsværk. Beskjæftiget hermed er for Tiden 5 Mand. Pr. Mand udgjør dette altsaa 72, 0 Dagsværk eller ca. 2 ½ Maaned.

Af Bue II trænges ifl. Opmaaling ca 310'. Heraf er endel hugget (ca. 10'). Pr. Fod medgaar ca 3,0 Dagsværk, altsaa fordres endda $300 \times 3,0 = 900$ Dagsværk. Beskjæftiget hermed er 12 Mand f. T. Altsaa pr. Mand: 75 Dagsværk eller ca $2 \frac{1}{2}$ Maaned.

Af Dækleddets 4 forskellige Sorter (2 Sorter Ornamenter, høire og venstreliggende) er til Dato hugget:

Af No. 1 (Halvblade):

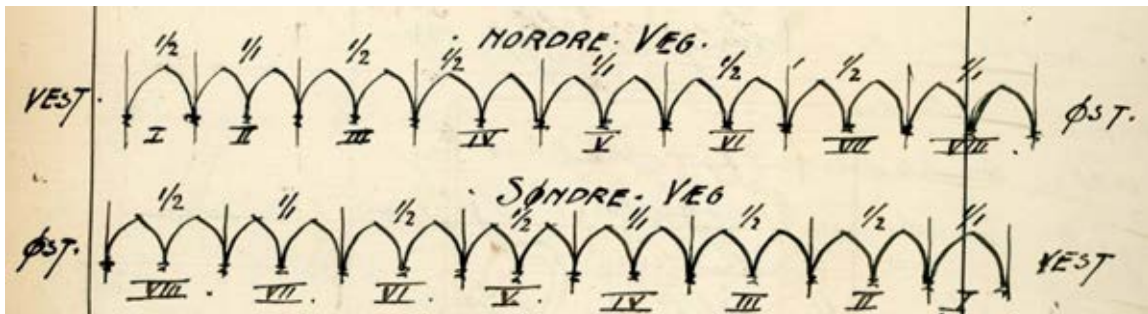
Høire: 54' 1'' - Venstre: 29' 2 ½''

Af No. 2 (Helblade):

Høire: 30' 6'' Venstre: 18' 1''

18.

Nedenstaaende er skiseret skematisk: Triforiets Buer, med Bestemmelse om, for hvilke Partier Dækleddets hele Blade (1/1) skal anvendes, og hvor de halve (1/2) skal anvendes. Som det sees, udgjør Halvbladene 19 enkle Buer, og Helbladerne 11 enkle Buer. Altsaa udgjør ovenstaaende af Halvblade: ca. 101' Høire og 101' Venstre og af Helblade: ca. 58' Høire og 58' Venstre.



Ifl. ovenstaaende Opgave over færdige Sten, vil altsaa endnu tilhænges:

Af Halvbladform:

Høire: ca. 45', af Venstre: ca. 70'

Af Helbladformen:

Høire: ca. 28', af Venstre ca. 40'

«Dagsposten» 17/3 07

Domkirken.

**Det hæfter med
Planernes Approbation,
Ellers Masseaffledigelse
og Arbeidsstands.**

Efter hvad vi har bragt i Erfaring, vil Arbeidet paa Bestiftelsens Langvægge i Domkirken snart være naad saalangt, at det maa indstilles, indtil Planen for Bestiftelsens Restauration er approberet. Det er nemlig nødvendigt at opføre Bestiftelsen til Støtte for Bestiftelsens Langvægge. Hvis Planen om Bestiftelsens Restauration ikke snart approberes, vil man sandsynligvis bli nødt til at affledige en større Del af Arbeidsstolen af Mangel paa Arbeide. Affledigelse af Arbeidere vil under alle Omstændigheder bli nødvendig, hvis man ikke allerede fra Vaaren af kan ta fat paa Bestiftelsen. Restaureringen af denne Gavl er nemlig saaledes beskaffen, at Arbeidet maa foregaa i fri Luft. Under disse Omstændigheder har man bare Sommeren til Disposition, og blir Planerne approberet saa sent, at man bare faar en Del af kommende Sommer at arbeide i, vil det være nødvendigt at la Arbeidet staa stille i den haarde Vintertid.

Det beklagelige kunde altsaa indtræffe, at Arbeidet ved Domkirken kom til at ligge nede omtrent en hel Vinter.

Hosstaaende Avisartikel, der er noget forhastet er den 18de ds. bleven corrigeret derhen, at det ikke gjælder saameget Planernes Approbation, som netop, at man endnu i Vaar faar paabegynde Arbeidet med Nedtagningen og Opsætningen af den igjenstaaende Del af Vestgavlen. Men dette er jo netop det, den ærede Tilsynskomite har afgivet som umulig i sin Erklæring til Departementet. Faar man derfor ikke paabegynde Arbeidet paa Nedtagningen uhindret af Planernes Approbation, vil man uværgerlig til næste Vinter maatte afskedige Arbeidere.

20.

Det første Kapitel til Triforiet (No. 32, nærmest Hovedtaarnet, nordre Side) er færdig idag og bliver strax sat.

21.

Efter Henstilling til Departementet er Arbeider ved Domkirken, Peter Næsvold, tilstaaet Pension fra 1. April førstk. Han har været ved Restaureringsarbeidet siden 1880, altsaa 27 aar. Han fratræder den 31te Marts.

«Thr. Adr.» 20.3.07

Domkirken.
Konkurrence
om Arkitektstillingen.

Specialtelegram til „T. Hjem's Adr.“

I „Aftenposten“ skriver Arkitekt Sparre en Artikel om Trondhjems Domkirke, hvori det bl. a. hedder: Den Fremgangsmaade, som er udtalt i „Teknisk Ugeblad“, nemlig at udskrive en almindelig Konkurrence for Herigjennem at faa Sagen besluttet og bearbejdet fra forskjellig sagkyndig Hold, for Afgjørelsen falder, den Fremgangsmaade har uenigelig meget for sig. Thi selv om Udsigterne for at denne Vei direkte at naa et endeligt Resultat, ikke er særlig store, saa vil dog en Konkurrence kunde skaffe et rigtholdigt Materiale og mange forskjellige Idéer for den ydre Udformning. Og disse Idéer og Forslag kan meget let give Stødet til videre Kombinationer, der tilslut kan føre til Resultater, som de Sagkyndige tidligere ikke havde Die for. Ligeledes er det tænkelig, at en Konkurrence, naar den er ordnet med dette for Die, kan give gode Vink, naar det gjælder at finde den Mand, der skal overtage den hele Ledelse i selve Restaurationsarbeidet.

Her staar vi imidlertid ligeoverfor et andet brændende Spørgsmaal i denne Sag. At finde Manden, den specielle Personlighed, der skal have Betingelserne til at overtage dette Arbejde, kan nemlig blive af lige stor Betydning som paa Forhaand at opstille og approbere Planen. Ja, det er vel i det hele et stort Spørgsmaal, om det er rigtigt saaledes at forsøge paa at fastslaa Maalet, for den Mand,

som skal overtage Arbejdet for at naa dette, har faaet Anledning til at øve sin Indsigt paa Planen. Det er med andre Ord meget tvilsomt, om det er heldig at approbere Planen, for Lederen er udseet, har gjort sine Studier og har underkastet disse en grundig Bearbejdelse. Først da burde Departementet have Anledning til for godt at fastslaa de endelige Planer. Saa vidt jeg kan se, er der særlig to Veie, som kan føre til Opnaaelsen af de 2 nævnte Fordele. Man kan som „Teknisk Ugeblad“ foreslaar, udskrive en Konkurrence, der ordnes med det Hensyn for Die, at man blandt Deltagerne samtidig kan faa udpeget den fremtidige Leder, eller man kan som foreslaaet i Arkitektkredsens opfordre endel kvalificerede Arkitekter til at melde sig til Stillingen og derefter lade disse konkurrere om denne gennem Bearbejdelse af en

Plan for Domkirkens Vestfront med Udgangspunkt i Christies efterladte Løsning. Jeg tror, at begge disse Fremgangsmaader kunde være tjenlige, og hvilken der er den bedste, vil nærmest afhænge af den Maade, hvorpaa man vil kunne anordne denne Styrkeprøve. Bansteligst er det, udtales han videre, at det vil tage saa lang Tid. Videre mener han, at der for Vestfrontens Dele uopholdelig skulde optages nøiagtige Tegninger, Udmaalinger, Fotografer og delvis Afstøbninger. Derefter burde Hjørnepartierne nedtages og atter opføres i fornøden Soliditet, medens muligens de mellemiggende Dele kunde afflives og blive staaende, indtil Planen for hele Fronten kunde forelægges.

Omstaaende Udklip af Thr. Adr. -

Specialtelegram - Arkitekt Sparres Udtalelse - viser atter, at vi her har for os en Herre, der ikke kjender stort til de Ting, han skriver om. Mon om Hr. Arkitekten har seet Domkirken nogensinde? Naar han nu, i 1907, foreslaar, at Gavlen bør opmaales, fotograferes og Gibsafstøbes, hvilken Arbeide er udførte for mange Aar siden, maa man vel have Lov til at sige, at han skriver om Ting, som han ikke Kjender til. Forøvrigt ser det ud til, at Spørgsmaalet bliver mere og mere broget, jo flere som lægger sig op i Sagens Diskussion.

22.

Halvparten af Hovedpillarkapitel No. 12 sættes iag.

Det under Hugningen af Marmorpillarerne brugte svenske «Stenkitt» til Lapning, har desværre vist sig ikke at svare ganske til Forventningerne, idet de Stykker, som er fastsatte ved denne Kit, viser sig, efterat Belastningen er kommen paa, at ville sprænge sig ud. Vi bliver derfor nødt til at meisle ud saadanne overalt hvor de findes, og isette nye Stykker med Cement.

Forat klarlægge nogenlunde det sandsynlige Antal Dagsværk, der vil medgaa til Kapitæler, Anfængere, Buer og Masværk i Triforiet, har jeg opgjort en Tabel, der skal forelægges Tilsynskomiteen, naar den nu sammentræder her i anstundende Paaske. Derved skal det tilfulde kunne bevises, at det til kommende Vinter vil blive smaat om Arbeide til alle 72 Mand. Muligens man da herigjennem vil faa indse, at det er nødvendigt at paabegynde Vestgavlen strax.

«Aftenposten» 20.3.07

Trendhjem

Domkirke.

—

Arkitekt H. J. Sparre.



Et Spørgsmaal af den første Rækkevidde for det fortsatte Restaurationsarbejde foreligger for Tiden til Afgjørelse. Der maa nemlig nu tages et bestemt Standpunkt til det nye Forslag, som i skissemæssig Form foreligger fra Arkitekt Christies Haand ved hans Død.

Man vil erindre, at der særlig om Udformningen af Vestfronten var opstaaet en heftig Strid, og at Christies Planer hertil fra flere Hold blev stærkt kritiseret. Før denne Strid var helt udkjæmpet, gjordes der imidlertid et af disse mærkelige Fund, der ofte ganske uventet faar en afgørende Indflydelse paa Udviklingen.

Det var denne Gang nogle smaa Trappeløb, der fandtes skjult inde i Vestfrontens tykke Mure, der skulde faa en stor Betydning for hele Frontens Opbygning, og paa Grundlag heraf

besluttede Christie sig til at udarbejde en ganske ny Plan, der i flere Punkter stiller sig stærkt fra hans tidligere Udkast.

Denne nye Plan har ogsaa været offentlig udstillet her i Byen, og det har vistnok været den almindelige Mening, saavel blandt de Sagkyndige som hos det store Publikum, at den betegner et betydeligt Fremstridt i Forhold til den ældre Plan.

Som bekendt har ogsaa Tilhørskomiteen udtalt sig om Sagen og anbefaler Christies nye Plan lagt til Grund for Udsørelsen, idet den dog samtidig peger paa enkelte Punkter, der bør gjøres til Gjenstand for nærmere Undersøgelser, før det hele fastslaaes.

Paa dette Grundlag foreligger nu Sagen for Departementet, som har at fælde den afgjørende Bestemmelse og eventuelt approbere Planen.

Det er imidlertid en betydningsfuld

Beslutning, der her skal fattes, og den Afgjørelse, som her træffes, vil kunne blive afgjørende for det hele fremtidige Arbejde. Nu saa vi, hvorledes et Lidet, i sig selv forholdsvist ubetydelig Fund udlændig omkastede de tidligere med saamegen Møje, Værdom og utrættelig Flid udarbejdede Planer, og man spør uvilkaarlig sig selv: Kan det være rigtigt, saaledes at ville fastslaa dette nye Resultat uden yderligere Undersøgelser, og vilde det ikke være forsigtigere og heldigere at prøve Spørgsmaalet om Frontens arkitektoniske Udformning fra

de forskjelligste Synspunkter, før en endelig Beslutning fattes.

Vi ser saaledes, at "Teknisk Ugeblad" bestemt udtaler sig for en saadan Fremgangsmaade og anbefaler Udskrivning af en engere Konkurrence for herigjennem at faa Sagen belyst og bearbejdet fra forskjellige sagkyndige Hold, før Afgjørelsen falder.

En saadan Fremgangsmaade har unegtelig meget for sig, thi selv om Udsigterne for at denne Vej direkte at naa et endeligt Resultat ikke er særlig store, saa vil dog en Konkurrence kunne skaffe et righoldigt Materiale og mange forskjelligartede Ideer for den videre Udformning. Og disse Ideer og Forslag kan meget let give Stødet til videre Kombinationer, der tilslut kan føre til Resultater, som de Sagkyndige tidligere ikke havde set for.

Ligeledes kan det tænkes, at en Konkurrence, naar den er ordnet med dette for Øie, kan give gode Vink, naar det gjelder at finde den Mand, der skal overtage den fremtidige Ledelse af det hele Restaurationsarbejde.

Her staar vi imidlertid ligeoverfor et andet brændende Spørgsmaal ved denne Sag. At finde Manden — den specielle Personlighed, der skal have Betingelserne til at overtage dette Arbejde, kan nemlig blive af lige stor Betydning, som paa Forhaand at opstille og approbere Planer; ja det er vel idetheletaget et stort Spørgsmaal, om det er rigtigt saaledes at forløbe paa at

fastslaa Maalet, før den Mand, der skal overtage Arbejdet, for at naa dette har faaet Anledning til at øve sin Indsigt paa Planerne.

Det er med andre Ord meget tvivlsomt, om det er heldigt at approbere Planerne, før Lederen er udset — har gjort sine Studier og har underkastet disse en grundig Bearbejdelse. Først da burde Departementet have Anledning til for godt at fastslaa de endelige Planer.

Saavidt jeg kan se, er der særlig to Veie, som kan føre til Opnaaelse af de nævnte Fordels. Man kan, som "T. U." foreslaar, udskrive en Konkurrence, der ordnes med det Hensyn for Øie, at man blandt Deltagerne samtidig kan faa udpeget den fremtidige Leder — eller man kan, som foreslaet i Artikelfredse, opjordre en vel kvalificerede Arkitekter til at melde sig til Stillingen og derefter lade disse konkurrere om denne gjennem Bearbejdelsen af en Plan for Domstolens Bestfront — med Udgangspunkt i Christies efterladte Løsning.

Jeg tror, at begge disse Fremgangsmaader kunde være tjenlige, og hvilken der er den bedste vilde nærmest afhænge af den Maade, hvorpaa man vilde kunne anordne denne Styrkeprøve. Den ene Maade kunde forsaavidt være lige god som den anden.

Der synes dog at være en Ban-
selighed, der kunde stille sig iveien for
disse Maader at gribe Sagen an paa.
Har man ogsaa Tid til at af-
bente Udfaldet af disse
Prøver? Rigtignok ndtatte Hr.
Christie i sin Tid, at man endnu kunde
arbeide i mange Aar, før den endelige
Bøsning af selve Bestfronten tiltræng-
tes; men nu ser vi mærkelig nok, hvor-
ledes der ikke destomindre pludselig trues
med Stansning af det hele Arbeide,
dersom ikke Bestfrontens underste Del,
der jo nu henstaar som en Ruin, strax
kan restaureres — antagelig ved helt at
medtages og saa bagefter Stykke for
Stykke atter at opføres i et solid
Murverk.

Hvorledes disse to Meddelelser kan
rimes sammen, er jo ikke saa godt at
vide; men det synes ialfald at være af
Betydning, at disse brøstfældige Partier
uden større Udsættelse restaureres. Man
skulde da tro, at der af disse Dele uop-
holdelig skulde kunne optages nøiagtige
Tegninger, Udmaalinger, Fotografier og
delvis Afstøbninger. Derester kunde
Hjørnepartierne nedtages og atter op-
føres i fornøden Soliditet, medens mu-
ligens de mellemliggende Dele kunde
afstives og blive staaende, indtil Pla-
nerne for hele Fronten kunde foreligge.

Man skulde vel kunne antage, at
en saadan Fremgangsmaade blev be-
tryggende nok, og man vilde derved saa
Tiden saapas til sin Disposition, at en
Konkurrence — i den ene eller anden
Form — og det derpaa følgende Udvalg
af Manden for Vederstillingen skulde
kunne iværksættes, uden at nogen sær-
lige Ulemper derfor skulde være at be-
trygte.

Under Forudsætning af, at saa kan
ste, skulde jeg derfor tro, at det var det
trygge og ligeledes det mest praktiske,
at Planernes Approbation udstod, ind-
til de var undertaget en yderligere
Prøve gennem en dertil egnet Konkur-
rence — indtil man herigennem lige-
ledes fik Anledning til at opgjøre sig
en begrundet Formening om, hvem der
kunde anses for stillet til at lede det
fremtidige Restaurationsarbeide — og
indtil man endelig ogsaa kunde saa
Planerne studeret og gennemarbeidet af
den Mand, i hvis Hænder deres Uo-
pørelse vilde blive lagt.

Kun efter en saadan eller lignende
Fremgangsmaade tror jeg, at man kunde
saa den størst mulige Sikkerhed for, at
dette enestaaende Nationalverk blev
fremmet paa den efter Omstændighederne
mest betryggende Maade.

27.

Idag er Kirkens Tilsynskomité ankommet, for i Løbet af Paasken at afgjøre forskellige Sager,
vedrørende Arbeidet. 1) Ang. Konkurrence om Tegninger til Glasmalerier for Tværskibet. 2)
Bestemmelser af Kapitælerne for Triforiet o.s.v. Hr. Fischer reiser tilbage allerede Torsdag
Aften.

Tømt Bøsserne Kr. 202,94.

Igaar døde Domkirkearbeider Peter Johannesen. Han har været syg, siden Kroningen 1906 og var ansat ved Arbeidet her siden 6. Juni 1893, altsaa ca. 14 Aars Tjenestetid. Idag begraves en anden Domkirkearbeider, Tømmermand John Lyng, ansat fra 23. Juli 1883. Forlod Arbeidet her 30/6 1901, altsaa ca. 18 Aars Tjenestetid.

31. Maanedsoversigt:

I Marts har det hovedsagelige Arbeide været concentreret om Triforiets Pillarer og Baser. I Begyndelsen af Maaneden paabegyndtes dog Hugningen af Triforiebuesten (II) ligesom senere Masværk og Kapitæler blev paabegyndt. Ved midten af Maaneden fuldførtes samtlige Pillarer hvorefter Sætning af de smaa Masværkspillarbasen samt Efterpuds af alle Pillarer fandt Sted.

Der er i Maaneden skrevet forskjelligt om Restaureringen af «Vestgavlen», man stræver f. T. mod en Konkurrence om Gavlen. Som Svar paa foranstaaende Arkitekt H. J. Sparres Artikel i «Aftenposten» havde jeg fornylig sendt en Artikel til samme Blad, men maatte paa Anmodning af Ark. Ryjord, telegrafisk tilbagekalde den, da han og D'Herrer Arkitekter i Tilsynskomiteen ikke ønskede noget offentliggjort herfra i Sagens Anledning, hvilket jeg fandt saameget mere merkeligt, som Sagen netop var diskuteret i Arkitektforeningen, og der ogsaa alle var enige om, at der burde have været svaret paa Sparres Artikel. Altsaa, d'Herrer Arkitekter i Christiania har mere Ret til at skrive om Ting, som de ingen Greie har paa end Folk som gaar midt oppe i Arbeidet. Forat completere denne Journal medtager jeg dog her min Opsats:

«Anledning en Artikel i Aftenpostens No. 172 af Hr. Arkitekt H. J. Sparre, angaaende det nu saa aktuelle Spørgsmaal om Vestfrontens Restaurering, tillader jeg mig, i Egenskab af Restaureringsarbeidets Konduktør at meddele Aftenpostens Læsere endel Oplysninger om de faktiske Forholde, forat ikke Ukorrektheder skal gaa ind i Almenhedens Bevidsthed som en «fait accompli».

Naar Hr. Sparre i sin Artikel udtaler Tvil om hvorvidt man har Tid til at afvente Resultaterne af en eventuel Konkurrence, vil vistnok, som jeg nedenfor skal søge at klarlegge, denne Tvivl vise sig at være begrundet. Det har nemlig vist sig, at Arbeidet i Vestskibet er skredet langt hurtigere frem, end man paa Forhaand kunde beregne. Dette Faktum ligger for en stor Del i, at større Partier, saasom Pillarerne og Arkadebuerne o.s.v. blev udførte som Akkordarbeide.

Den første Sten af Pillarerens Baser sættes den 25de Februar 1905. Der er altsaa nu forløbet et Tidsrum af vel 2 Aar siden da, og paa denne Tid er udført, ikke bare selve Marmorpillarerne, hvis Udførelse oprindelig var beregnet til at skulle tage ca. 2 Aar, men de store Arkadebuer med mellemliggende Ornament- og Relieffelter, det rige Triforiebaand samt samtlige Triforiets 64 Pillarer med tilhørende Baser er færdige paa denne Tid, og det tiltrods for, at man paa Grund af Kroningen i 1906 ikke blev saa ganske lidet heftet i Arbeidet.

Stillingen er altsaa f. T. Denne: Hele Arbeidsstyrken er concentreret paa Hugningen af Triforiets Buer, Kapitler og Masværk. Med Muringen i Triforiet kan man naturligvis fortsætte et Stykke opover, maaske Sommeren og Høsten kan gaa med, men saa næste Aar?

Man kan allerede nu forudse, hvorledes Vanskelighederne vil øge udover, om ikke Arbeidet paa Gavlen snart kan tage sin Begyndelse.

Ved den indskrænkede Muring vil man for det første faa flere almindelige Haandlangere, der ikke er lærte Stenhuggere, ledige; for det andet vil man blive nødt til at lagre større Partier færdighuggen Sten, hvoraf igjen følger maaske flere Ganges Transport, og hvad det vil sige for de ofte meget ømfindtlige gothiske Profiler, kan enhver Fagmand tænke sig.

Er man saa tilsidst kommen til et Maximum med Muringen, maa jo denne omsider stanse, da det vistnok maa ansees som en temmelig tvivlsom Sag at spænde f. Ex. Buerne nærmest Gavlen, uden at man har tilsvarende Vederlag for disse. Med Hensyn til Hr. Sparres Forslag om Optagelse af nøiagtige Tegninger, Udmaalinger, Fotografier, Afstøbninger o.s.v. kan jeg berolige ham med, at Gavlen er maalt og optegnet for flere Aar siden, ligesom der snart findes Hundreder af Fotografier af alle Partier og Detailler foruden en Flerhed af Afstøbninger af alle væsentlige Detailler.

Hvad der skulde kunne være til Hinder forat paabegynde Nedtagningen og Restaureringen, iallefald delvis, af den som Ruin staaende Vestvæg, før Planerne er fastslaaede, forstaar jeg ikke. Af denne Del har man jo saameget levnet, at ingen Tvivl behøver at opstaa med Hensyn til Gjenopførelsen, eller mener maaske Hr. Sparre og Meningsfæller, at en eventuel Konkurrence om ny Plan for Vestgavlen skulde kunne forandre det allerede Bestaaende i Anlæg eller Detalj?

Naar Hr. Arkitekt Christie i sin Tid skal have udtalt, at Arbeidet skulde kunne gaa uhindret i flere Aar, 6 Aar, uanseet Vestgavlen, har han sikkert ment, at det af ham antydede Tidsrum delvis skulde udfyldes med Restaureringen af den igjenstaaende Vestvægruin, saaledes, at kun Spørgsmaalet om de øvre, manglende Partier af Vestgavlen kunde blive Gjenstand for videre Undersøgelse og Drøftelse.

Jeg har ovenfor søgt at redegjøre for Arbeidets nu værende Standpunkt, og antager jeg, at enhver, der kjender lidt nærmere til Sagen, vil kunne bedømme, hvorvidt det vil være paakrævet at paabegynde Arbeidet paa Gavlen iaar, eller maaske i en ubestemt Fremtid afvente Resultaterne af en eventuel Konkurrance.

(Sign) Aug. Albertsen

(Konduktør v/ Restaureringen)

Saaledes skrev jeg, og hvert Ord i denne Opsats kan jeg forsvare.

Komiteen er nu imidlertid færdig med sit Arbeide for denne Gang. De opmodellerede Kapitæler for Triforiet er vedtagne paa et nær, saa Hugningen paa disse nu vil blive sat igang for Alvor. Ligeledes sendes nu Programudkastet for Konkurrencen om Tegninger til Glasmalerier i Tværskibet til Departementet, hvorefter nok Udskrivningen af denne vil finde Sted med det første.

Samtidig indgaaes til Departementet med Henstilling om, at Relieffelternes Englefigurer maa blive udførte paa kommende Aars Budget. Ligeledes er nok Komiteen ogsaa nu kommen til den Slutning, at det vil være paakrævet at paabegynde Arbeidet paa Gavlen iaar. Nogen direkte Ordre er dog ikke endnu fremkommen.

Paaske

APRIL 1907

April 2.

Der bliver idag paabegyndt saa smaat Forberedelser til at være klar til at gaa igang med Arbeidet paa Gavlen, om Tilladelse snart skulde indløbe. Det første, der her bliver gjort, er at

befri den gamle Mur for Belastning fra det gamle Ruintag; dette gjøres saaledes, at man simpelthen bortskjærer den Del af Taget, der hviler paa Muren udenfor det nyopførte Skur, og opstøtter den gjenstaaende Del ved en Rem, hvilende paa Stolper og anbragt i det med Vestvæggen paralelle Møne.

3.

4 Mand er nu beskæftiget med Hugning af Kapitæler. 1 Mand fortsætter foreløbig med Modellering, men vil ogsaa denne snart blive sat igang med Kapitælhugningen.

Endel Forberedelser gjøres nu for Opkonstruktionen af Midtskibets Hvælvanfængere: Forat bestemme Ribberetningerne spænder vi ud Snore over det gamle Ruintag, idet hvert Hvælvkapitæls Plads loddes op fra de under Taget værende Triforiepillarer. Arbeidet er adskilligt omstændeligt, da meget Træværk er i veien for Snorene.

Strax over Paaske (2den April) har allerede 6 Mand flyttet ud i Arbeidsskurene. Efterhvert som Sneen smelter, følger nu de andre efter.

5.

Midtpartiet af Vestgavlen er nu afdækket oventil, idet det gamle Tag paa dette Parti er borttaget. I den Masse Grus som der er lagret, har fundet en Del smaa Brudstykker af Figurer, tilhørende Gavlen. Disse skizzes og indlemmes i Stensamlingen.

12.

Det første hele Kapitæl i Triforiet er nu sat med sin Anfænger (No. 12 N)

Fra Departementet er nu kommen Indvilgelsen paa det for en Tid siden fra Arbeiderne indsendte Andragende om Lønsforhøielse. Det nye Lønningsregulativ træder i Kraft fra 1ste April d. A.

13.

Der er taget endel Fotografier af Vestgavlens afdækkede Parti ovenfra, samt etpar Detailfotografier.

16.

Der er nu udtaget 7 Mand, som skal reise ud til Almenningssøiens Marmorbrud, forat paabegynde Driften der (Emner til Søiler for Triforiet, Hvælvsøiler, Arkadesøiler for Vestre Væg, etc.). Endel Sten er allerede før udbrudt, og vil blive hidfragtet med det første.

Er for Tiden beskjeftiget med at klarlægge Hvælvkonstruktionen over Vestre Skib. En gammel Anfængersten viser sig at stemme ganske godt med en med Taarnbuen concentrisk Bue. Til ovennævnte Øiemed er nu samtlige Hælvfelter opmaalte. (Gurter, Grater og Spænd). Skibets Bredde viser sig at differere med $21 \frac{1}{8}''$ ($17^{\circ} 14 \frac{1}{2}''$ i Vest og $16^{\circ} 17 \frac{3}{8}''$ i Øst). Da Topgraten skal ligge horizontal, vil samtlige Buers Centra blive at forflytte for hvert enkelt Tilfælde, hvorimod Radierne skal holdes Konstante, af Hensyn til Hugningen. Den første hele Masværkspillar er sat, hvorefter Muringen af det første Masværk vil tage sin Begyndelse. (Dette er Parti 8 Nord, nærmest Hovedtaarnet).

18.

Igaar og idag har vi faaet en skarp Eftervinter med Sne og Snestorm, saa det er temmelig surt for de Arbeidere der flyttede ud allerede i Begyndelsen af Maaneden.

Vi hører fremdeles intet fra det høie Departement angaaende Vestgavlen. Det ser saaledes ikke ud for, at Arbeidet skal kunne paabegyndes her iaar.

19.

For en eventuel Konkurrance om Tegninger til Vestgavlen har jeg faaet i Opdrag at udføre Grundlagstegninger (Grundplan, Oprids ud- og indvendig). Disse udføres som Tracings i Maalestokken ca. 1:100, hvorefter Lyscopier vil blive taget i fornødent Antal. Dette gjøres, forat alt skal være klart herfra, om Konkurrencen pludselig skulde blive sat igang.

25.

Paabegyndt Kleristoriebaandet

30. Maanedsoversigt:

I Løbet af April er Arbeidet fortsat i Triforiet. Ialt er færdighugget 9 Triforiekapitæler og 1 Hvælvkapitæl. I Arbeide er 7 andre Kapitæler for Triforiet. Masværket er fortsat med Partierne 7 og 8 paa nordre og søndre Side. Anfængere og Buesten, For- og Bagbuer samt

Dæk fortsættes. Da det for Murerne er smaat om Muring har jeg maattet lade disse tage fat paa Hugning af Klieriestoriebaandet samt Haandlangerne paa Plader for Kleristoriegulvet.

Den 25de ds. blev Fotografiudsalget flyttet fra Søndre Taarn over til Tværskibet, under vestre Taarnbue, da det viste sig, at Adkomsten, naar der var mange Folk, var upraktisk i søndre Taarn.

Regningen for Kirkens havde Udlæg Kr. 26,67 er oversendt Kassereren i Fotografiudsalget Hr. Komm.serg. A. L. Gaustad.

MAI 1907

Mai 1.

Igaaraftes Kl.9 afreiste Ole Lundemo med 7 Mand ud til Almenningens Marmorbrud, for der at optage Arbeidet med Brydning af Sten til Marmorsøiler for Hvælvsøiler, Triforium og Kleristorium. Driften vil her antagelig blive fortsat hele Sommeren udover.

En Broder af vor afdøde Chef, Hr. Oberstlieutnant Hans Christie, Bergen, har gjæstet os og bragt Hilsener fra Arkitektens øvrige Sødskende i Bergen og Christiania.

2.

Paabegyndt Opsætning af en Platform paa Vestre Væg, i Høide med nederste Stilladsgulv. Denne tænkes anvendt som Lagerplads for brugbare Stene af Gavlen, naar denne tages ned. Man har nemlig underhaanden faaet at vide, at Sagen ang. Gavlen skal være afgjort i Departementet, og at officiel Meddelelse vil komme hid om kort Tid.

3.

Den ved Indgangen til Stensamlingen opsatte Sten, gamle Profiler, etc. har vist sig hvert Aar at ramle ud for Jordtrykket. Forat undgaa Arbeidet med Opstillingen igjen hver Vaar, har jeg foreslaaet at al Sten bringes ned paa Kirkegaarden og opstilles der i en Pyramide, hvorefter Terrainet gives sit naturlige Fald, saa man slipper for dette unødvendige Arbeide.

Ianledning Vestgavlens Nedtagning er det paa Tale at ansøge Byen om Erholdelse af fri Tomt paa Kirkegaarden mellem nordre og østre Arbeidsskur for Opførelse af et nyt Skur, for Oplag af al Sten, som ikke kan bruges. Først var paa Tale at søge Kongsgaarden om et Rum i denne, men her fandtes intet passende Sted, hvorfor man blev staaende ved ovennævnte.

Man er nu ifærd med Opmuringen af det første Masværk. (No. 8 paa Nordsiden).

6.

Endelig!

Endelig har det høie Departement besluttet sig til at meddele os Tilladelse til Nedtagning af Vestvæggen. (Se nedenstaaende Artikel). Der gjøres nu bl.a nye Afstivninger mod Langvæggen udvendig fra, for Optagelsen af Trykket fra de store Arkader. Videre gjøres store Kasser for de 5 igjenstaaende Figurer paa Vestvæggen. Etpar endda ikke afstøbte Detailler i Midtre og Søndre Portal bliver tagne, hvorefter alt skulde være klart til at paabegynde Nedtagningen efterat Stenene i vedk. Partier er indtegnede i Schema med Nummer.

«Thr. Adr.» 4/5 07

Trondhjems Domkirke. Vestfronten.

Kirkedepartementet har meddelt Tillægs- til Nedtagning og Gjenopførelse af de gjensaaende nedre Dele af Vestfronten i Trondhjems Domkirke.

Arbeidet vil blive udført saaledes, at først nedtages det mellem Sideportalerne værende Parti af Facaden, der helder op til 1 Meter ud af Lodlinjen. Til næste Aar paabegyndes Nedtagningen af Partiet Syd og Nord for Portalerne. Ved foreløbig kun at nedtage et Stykke af Væggen er der Udsigt til at faa dette Parti gjenopført allerede til Høsten. Dermed opnaaes ogsaa, at man til kommende Vinter vil kunne fortsætte med Opmuringen af Veststibets Triforium i fuld Høide helt mod Vest, idet man ved Vestvæggens Gjenrejsning faar tilstrækkelig Støtte for de indvendige Arkader.

Forinden Vestvæggen nedtages, vil alle Detaljer og Fuger blive indtegnet i Schemategningen, og Stenene bliver nummeret for igjen at kunne indsættes paa sin

oprindelige Plads. Rivningen vil ske Sten for Sten ovenfra og foretages med den største Forsigtighed, for at mest muligt af de gamle Kvadre kan blive benyttet ved Gjenopførelsen; disse lagres midlertidig paa brede Stilladser foran vedkommende Murparti. Stene, som ikke paany kan bruges, vil blive opbevaret i Domstiftens Stensamling, saafremt de er ornamentale Dele, eller der viser sig andre Eiendommeligheder ved dem. Opmaalinger af Væggen (indtegnet i Maalestok 1: 24) samt Fotografier og Gipsafstøbninger af samtlige Detaljer er allerede optaget, og Nedtagningen kan derfor straks sættes igang, hvilket vil være nødvendigt, hvis det omhandlede Parti skal kunne gjenrejses til kommende Vinter og en Indskrænkning af Arbejdsstøtten undgaaes.

Da, som nævnt, Opmaalinger m. v. er foretaget, og der foreløbig kun er Tale om Nedtagning af endel af Vestvæggen, kan dette Arbejde ikke gribe forstyrrende ind i den endnu uafgjorte Plan for Gjenrejsning af Facadens øvre Del.

9.

Under Lapning og Reparation af Statuerne paa Vestre Væg er der fundet en Kanonkugle af ca. 1 Næves Størrelse, samt en Pil af Træ. Disse Gjenstande laa bag en af Figurerne, der alle er hule, og saaledes kunde huse dem.

11.

Arkitekt Ryjord og Formand O. Lundemo reiser idag opover til Mosjøen forat besigte Bruddet, ianledning et Jordskred, som for en Tid siden overgik Bruddet. Eierne forlanger som Erstatning Kr. 1000. Overenskomst skal derfor søges opnaaet.

12.

Den under 3die Mai omtalte Ansøgning til Byen om Udvidelse af Tomten er indvilget og Arbeidet med Opsætning af det nye Skur i fuld Gang. Man fik endog mere end det Areal, hvorom man søgte, nemlig helt ud til Gaden, idet Byen ikke saa sig nogen Nytte i den Krog, som blev igjen.

14.

Det første Masværk i Triforiet er nu færdig opsat. De hertil hugne Stene viste sig at klaffe særdeles godt sammen, og gaar det lige godt med Resten, vil man undgaa noget Extraarbeide med Efterpasning etc.

Fundamenter mures nu for de nye Afstivninger paa Vestvæggen.

Den første Anfænger for Stjernehvælvet bliver nu med det første sat i Arbeide, idet nu alt er Klarlagt for samme.

16.

Ryjord og Lundemo vendte igaar tilbage fra sin Reise til Mosjøen. Sagen deroppe er foreløbig uafgjort, idet Eierne af Bruddet er en temmelig vrang Herremand, som det ikke er godt at komme overens med.

Man har faaet Meddelelse om, at Tilsynskomiteén vil holde Møde her i Pintsen. Det ser saaledes ud til, at Komiteén vil benytte Høitiderne altid til sine Møder, hvorved andre Mennesker ogsaa bliver bundne, som skal have fri i Høitiden.

17.

Efterat nu alt er klart til Vestvæggens Nedtagelse, vil denne blive paabegyndt efter Pintse (4de Pinsedag). Komiteen faar saaledes Anledning til, endnu engang at beskue Væggen før den røres.

Under Opsætning er nu et Masværk paa søndre Side, tilsvarende det paa nordre Side fuldendte.

22.

Idag, 4de Pintsedag, begyndte man at røre paa Vestgavlen: Som før nævnt begyndes først med Partierne mod Langvæggene, idet her skal anbringes Afstivninger efterat de løse Partier af Muren er borttagne.

30.

Forat lette Transporten under Arbeidet paa Gavlen er der lagt en Bane langs samme, der fører ud til Grusboden mod Syd og ud i det nye Skur mod Nord. Hver Sten bliver nu før den tages ud af Væggen lagt ind paa Tegningen og nummereret, og tilsvarende No. hugges ind i Stenen. Stene, der er saa daarlige, at de ikke holder sammen, bliver, naar de forresten ansees brugbare, strax sat sammen og lappet, hvorimod de Stene der viser sig absolut umulige strax kjøres ud i det nye Skur paa Nordsiden.

Til at være snart midtsommers er her et mærkværdigt Veir. Vi har nemlig hver Dag Vinter – Snefok og Snestorm – surt og koldt. Det er just ingen herlig Sommer.

Idag nedtoges fra Vestgavlen «St. Johannes». Denne Statue var delt i 2 Dele, og hul indvendig, som de øvrige Statuer. Det gik galant at tage denne Figur ned, da den var nogenlunde hel. Etpar af de andre er svært daarlige, hvorfor disse bliver indstøbt i Gibs og nedtaget sammen med Støbningen, forat de skal holde.

31. Maanedsoversigt:

I Løbet af Mai færdigmuredes det første Masværk af Triforiet paa nordre Side. Under Muring er nu 3 nye Partier. Hugningen af Masværk og Kapitæler er hidtil fortsat uforandret. Hovedbegivenheden i Maaneden var, at vi fik gaa igang med Nedtagning af Vestgavlen. Dette er et Arbeide, som kræver baade Forsigtighed og Omhu. Det nye Skur for Optagelse af Vestgavlens Sten er færdigt.

Vi noterer pr. 31 Mai Anno 1907: Fuld Vinter, Snefok, Snestorm.

JUNI 1907

Juni 3.

Idag er det fremdeles saa Koldt, at vi maa fyre i Ovn. Fuldstændig Vinterluft. Den 1ste Juni – iforgaars – var vi færdige med Nedrivningen af det første Parti af 2den Arkaderække paa Gavlen. Det omfatter de første 3 Felter fra Nordre Portal mod Syd, incl. St. Johannes-Figuren. De fleste profilerede Sager var daarlige og blev derfor lappet sammen saa godt som mulig. Derefter bliver nu opsat Forstøtninger mod Muren fra Grunden af imod Langvæggen indvendig forat optage Buetrykket herfra, hvorefter man fortsætter paa samme Vis paa Søndre Side imod søndre Langvæg.

Idag sættes den første Anfængersten til Midtskibets store Stjernehvælv. Nu bliver alle Anfængere hugne færdige før de sættes i Muren og ikke sat ind i Klods, som tidligere skeet i Hovedtaarn og Østskib. Hvilken Arbeide derved vil spares vil enhver kunne forstaa, som kjender lidt til Stenhuggerarbeider. Under Arbeide er tilsvarende Anfænger paa søndre Side.

4.

Imorges tog vi ned No. 2 af Helgenstatuerne paa Vestgavlen. Denne var først omstøbt med Gibs, forat den ikke skulde gaa istykker under Nedtagningen. Det hele foreløb udmerket. (Dette var Figuren i første Nische syd for søndre Vindu.). Efterat omstaaende Figur er nedtaget, paabegyndes nu Nedtagningen af Arkadepartiet mellem Midtpartiet og søndre Vindu.

5.

Idag nedtages den 3die Figur fra Vestgavlen. Der er stillet i Udsigt, at en mulig Excursion af Arkitekter fra Kristiania vil finde sted omkring 17de ds.

7.

Rivningen af ovennevnte Arkadeparti er nu saa langt fremskreden, at Opsætningen af Forstøtningerne her kan begynde. Forinden tages et Fotografi af Snittet som tydelig viser, hvorledes det ydre Skal har adskilt sig fra den indre Kjerne. Det ydre Skal, bestaaende af de forskjellige Arkitekturdele, er som Regel daarligt; Stenene sidder her ikke fastere til hinanden,

end at de med nogenlunde Lethed kan tages ud med Hænderne, d. v. s. naar Stenene ikke er altfor store.

Jeg har nu bestemt Hvælvanfængere og Slutsten-Grundrids for partierne VI og VII. Tidligere er Parti VIII fastslaaet hvorved altsaa nu 3 Partier er færdigbestemt. Efterhvert bliver de respective Hvælvanfængere sat igang.

Ifl. Dagbladene skal det nu være fastslaaet, at Konkurrance skal finde Sted mellem 4-6 norske Arkitekter om Stillingen som Chef her i Kirken. Opgaven skal være at give Udkast til Vestgavlen paa Basis af Ark. Christies Skizze. Formodentlig skal hertil opfordres de bedste i Landet. Men hvem skal saa fungere som Bedømmelse? Efter min Mening burde vel Bedømmelseskomiteens Sammensætning bestemmes, før Konkurrencen udskrives. Man er her adskillig i Spænding for at erfare Udfaldet af denne Sag.

10.

Idag greiede vi i Løbet af Dagen at tage ned af Vestvæggen Partiet mellem begge Langvægge i en Dybde af fra Toppen og ned til Gulvniveauet i Triforiernes Forbindelsesgang. Dette Parti var meget daarligt og brystfældigt. Især er Anfænger, Kapitæler, og Stene tilhørende Arkedebuerne daarlige. Det vil vel blive et Minimum af disse Stener, som kan benyttes. Idag har vi tropisk Varme, som nok kom med Kraft, om den lod vente længe paa sig.

12.

Da nu Partiet paa Midten er naaet ned til Buetoppen, maa den store Portalbue først afstives, før man her kan gaa videre. Imedens tages ned Vinduet over nordre Portal med tilstødende Partier paa nordre Side. Her er (cfr. Fotografier) meget lidet levnet af Profiler. Idag skæde det første Uhæld, ved Rivningen paa Gavlen, hvilket let kunde have faaet alvorlige Følger. En stor Sten gled nemlig ud af Stroppen og faldt ned, knuste en Stenbjørn, som stod ret under, forøvrigt gik alt godt.

Med Muringen i Triforiet er f. T. kun et Murerlag beskæftiget, saa det kan jo ikke her gaa saa fort. Paabegyndt idag Muring i Parti VII paa nordre Side. Der er nu en hel Del Sten færdighugget til Triforiet, som venter paa at blive sat, men da, som sagt kun et Lag arbejder her, vinder disse for Øieblikket ikke at overkomme alt.

Idag er afsendt en større Ordre herfra til Billedhugger Vigeland paa Modellering af Vandspyere (26 Stk.) til Vestskeibets Sideskeibsgesims, Modellering af 12 Englereliefs til Relieffelterne for Arkaderne samt Hugning af de 4 Englereliefs, hvortil Modeller allerede forefindes, alt ialt en Ordre paa Kr.12.100,- Tolv tusenethundrede Kroner.

For de forskellige Relieffelter er afsendt Papmaler og Schemategninger for Placeringen. Senere vil blive afsendt endel Gibsafstøbninger af Brudstykker fra Felterne.

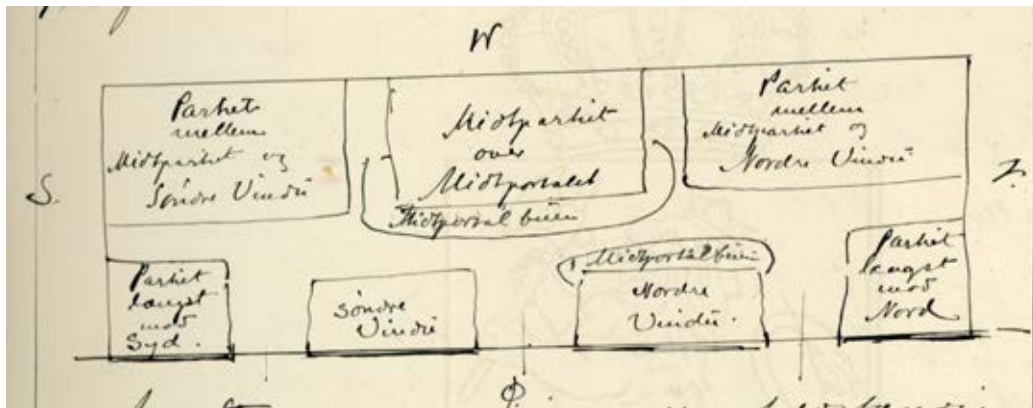
13.

Vinduet over nordre Portal er nu nedtaget. Her vil nu blive taget endel Fotografier før man gaar videre. Den store Spræk mellem ydre Kvaderværk og indre Kjerne er her tydelig.

Opkonstrueret Hvælvanfængere for No. 28 og 37. Disse er nu under Arbeide.

14.

Idag paabegyndes atter Arbeidet paa Midtpartiet over Midtportalet, efterat dette er afstivet. Ligesaa tages samtidig fat paa Vinduet over søndre Portal. Øvre Arkaderække med Tilbehør bliver nu placeret saaledes som Skitzzen viser paa den udbyggede Platform:



Al Sten som viser sig fuldstændig Kassabel, bliver lagret ud i det nylig opbyggede Skur, medens den Sten, man anser nogenlunde brugbar, lagres paa Platformen. Siden vil al Sten tilhørende 1ste Arkaderække blive lagret nede paa Jorden, hvor Bordunderlag lægges.

Ialt er paa Vestgavlens Nedtagning nu placeret 12 Mand.

Idag fortsat Muringen i Parti VIII Syd-Triforiet. Man har nu saameget Sten færdig til Triforiet, at man godt kunde have placeret endnu et Murerlag her, men da nu flere og flere bliver taget til Hjælp paa Vestre Væg, vil naturligvis Triforierne foreløbig blive endel negligeret.

18.

Afsendt idag til Billedhugger Vigeland, Kristiania, de 4 modellerede Relieffer for Arkadernes Relieffelter. Disse skal som før nævnt hugges i Klæber dernede. Ligeledes afsendes idag 1 Kasse Gibbsmodeller til Bergens tekniske Skole, Adr. Arkitekt Fischer. Debiteret Skolen for Kr. 74,- + Emballage Kr. 6,-.

Til idag er den Store Midtportalbue paa Vestvæggen helt nedtaget. Der fortsættes til begge Sider mod Arkaderne. Selve Midtbuens Stene er alle lagret paa øvre Platform, med Undtagelse af underste Skifte, som er lagret i det nye Skur. Arkaderne lagres gruppevis nede paa Jorden efter Romertal I-XIII regnet Nord-Syd.

Afsluttet idag første Masværk paa Søndre Side.

19.

Spørgsmaalet om ny Chef heroppe er f. T. ivrig diskuteret i Dagspressen. Nedenstaaende hidsættes en Artikel i Aftenposten (antagelig skrevet af Antikvar Nicolaysen).

«Aftenposten» 12/6 07

Trondhjems Domkirke.

I Nr. 320 af "Aftenposten" heber det, at "ifølge Meddelelse fra Kirke-
departementet vil Stillingen som ledende
Arkitekt ved Restaurationsarbeidet i
Trondhjems Domkirke først blive besat,
efterat norske Arkitekter (i et Antal af
4 til 6) har faaet Anledning til at kon-
currere derom. Arkitekterne vil blive
opfordrede til, mod en bestemt Godtgø-
relse til hver, at udarbejde et Udkast til
Vestfrontens Gjenrejsning — væsentlig
paa Grundlag af Arkitekt Chr. Chri-
sties efterladte Skitse af 1906."

Hvad der strax falder i Øinene ved
denne Ordning, er, som det synes, at
den lider af en betænkelig Mangel paa
Logik, eller, om man vil, at praktisk
sund Sans, ja endog, at Departementet
derved i et Punkt paa en Maade kom-
mer i Modsigelse med sig selv eller med,
hvad det tidligere har bestemt. Som
det vil erindres, har Departementet
nemlig for bemyndiget den nuværende
Arbeidsleder til at forestaa et af de ved
denne Restauration forekommende ikke
mindst vanskelige Arbejder, nemlig Ned-
tagelsen og Gjenrejsningen af Vestfron-
tens levende Nester, hvorved Departe-
mentet altsaa har godkjendt Vedkommen-
des Kvalifikation for det omhandlede
Gjær. Desuagtet heber det nu, at hans
faste Ansættelse skal bero paa Udfaldet
af en Konkurrence med endel andre
Arkitekter. Og det mærkeligste er, at

Hensigten med denne Konkurrence ikke,
som man da skulde vente, skal være at
faa afgjort, hvem af Konkurrenterne der
rembyder de bedste Kvalifikationer for
Lederhvervet, men derimod hvem af dem
der kan udarbejde den bedste Restauration-
splan. Men hvad har Planen at
gjøre med Stillingen som Restauratio-
nens Leder? Han maa følge den fast-
satte Plan, medens det ikke hører til
hans Gjær at forfatte Planen, men
kun at levere de fornødne Arbejdsleg-
ninger i Overensstemmelse med den ved-
tagne Plan.

Departementet nævner intet om
Sammensætningen af Juryen for den
paatænkte Konkurrence. Men med Be-
stemthed siges det fra vedkommende Hold,
at blandt Juryens Medlemmer er paa-
tænkt to Mænd, som dog begge maa anses
at faa den fornødne Berettigelse til
saadant Gjær. Den ene af dem, en
Arkitekt, har nemlig i alt, hvad han fra
først til sidst har publiceret om Dom-
kirken, og uden Tvivl af Mangel paa den
fornødne Kritik og Stillkundsab vendt
op og ned paa Bygningens Historie, og
den anden har i sin Tid fremlagt for
Offentligheden en Plan for Domkirkens
Vestfront, hvorom det kan dokumenteres,
at den aldrig har set saaledes ud og
navnlig ikke i et væsentligt Punkt, som
derfor i kulturel Henseende falskelig
vilde vidne om den nærmeste Paavirk-
ning paa vort Land fra en anden Kant
end den, hvorfra den bitterlig havde
sundet Sted, ialfald siden Kristendoms-
mens Indførelse.

Paa Grund af det her sagte vilde
der saaledes være al Opfordring til en
Protest mod Departementets paatænkte
Ordning af Sagen, da den ikke alene
vilde medføre en stor Forstyrrelse, men

vilde medføre en stor Forstyrrelse, men endog med Grund lade besværgte, at Kirkens Vestfront i Bighed med Gaakons-hallen tilsidst kunde blive restaureret

efter en eller anden kvaksalverst Plan, saaledes at vi for Fremtiden kun med et ironisk og sørgmodigt Smil kunde synge den gamle Vise:

"Gaakons Hal og Olavs Kirke
reiste ere nu af Grus".

Anses derfor Departementets Ordning forkastelig, og der spørges om, hvorledes Sagen da bedst bør ordnes, tør jeg derom tiltro mig en ligesaa berettiget Mening som nogen anden, og jeg vil derfor tillade mig at foreslå følgende:

Giv den nuværende Leder af Restaurationsarbeidet strax fast Ansættelse som saadan (ledsaget som han er ogsaa af Christiies varme Anbefaling efter 10 Aars Samarbejde), men i økonomisk Henseende paa Villkaar, som er mere aspasjede end Hvervets Betydelighed og mere stemmende med offentlig Beskæftigelse, end Christie nogensinde opnaaede.

Departementet nævner intet om Sammensætningen af Juryen for den paatænte Konfurrence. Men med Bestemthed siges det fra vedkommende Hold, at blandt Juryens Medlemmer er paatænt to Mænd, som dog begge maa anses at have den fornødne Berettigelse til saadant Hverv. Den ene af dem, en Arkitekt, har nemlig i alt, hvad han fra først til sidst har publiceret om Domkirken, og uden Tvivl af Mangel paa den fornødne Kritik og Stillandskab vendt op og ned paa Bygningens Historie, og den anden har i sin Tid fremlaant for

Offentligheden en Plan for Domkirkens Vestfront, hvorom det kan dokumenteres, at den aldrig har set saaledes ud og navnlig ikke i et væsentligt Punkt, som derfor i kulturel Henseende falskelig vilde vidne om den nærmeste Paavirkning paa vort Land fra en anden Kant end den, hvorfra den bitterlig havde sundet Sted, ialfald siden Kristendommens Indførelse.

Paa Grund af det her sagte vilde der saaledes være al Opfordring til en Protest mod Departementets paatænte Ordning af Sagen, da den ikke alene vilde medføre en stor Forstyrrelse, men endog med Grund lade besværgte, at Kirkens Vestfront i Bighed med Gaakons-hallen tilsidst kunde blive restaureret

efter en eller anden kvaksalverst Plan, saaledes at vi for Fremtiden kun med et ironisk og sørgmodigt Smil kunde synge den gamle Vise:

"Gaakons Hal og Olavs Kirke
reiste ere nu af Grus".

Anses derfor Departementets Ordning forkastelig, og der spørges om, hvorledes Sagen da bedst bør ordnes, tør jeg derom tiltro mig en ligesaa berettiget Mening som nogen anden, og jeg vil derfor tillade mig at foreslå følgende:

Giv den nuværende Leder af Restaurationsarbeidet strax fast Ansættelse som saadan (ledsaget som han er ogsaa af Christiies varme Anbefaling efter 10 Aars Samarbejde), men i økonomisk Henseende paa Villkaar, som er mere aspasjede end Hvervets Betydelighed og mere stemmende med offentlig Beskæftigelse, end Christie nogensinde opnaaede.

Medføjet dernæst en Komite bestaaende af 8 Medlemmer (hvoraf 7 Arkitekter), nemlig foruden Restaurationsarbejdet Seder de 7 Mænd, som enten tilhøre den nuværende Tilsynskomite eller har været Medlemmer af den ene eller anden af de to foregaaende Komiteer vedkommende Restaurationsarbejdet.

Og endelig: forelæg for dette Kollegium Christies Planudkast af 1906 til Besvarelse med mindst absolut Pluralitet af følgende Spørgsmaal: bør denne Plan uforandret vedtages, og i modsat Fald, hvilke Forandringer bør den undergaa?

Kristiania, 11te Juni 1907.

N—m.

Til idag er paa Midtpartiet nedtaget Murværk ned til Portalets Kapitæler. Fortsættes paa begge Sider af Portalet.

22.

Nu er de gamle Afstivninger paa hver side af Midtportalet fjernet, idet Nedtagningen af Væggen er naaet nedenom disse. Istedet placeres ret under de nys opsatte Afstivninger mod Langvæggerne extra Afstivninger, for end yderligere at sikre sig mod Deformering.

Tømt Bøssen v/ Sakristiet Kr. 205,37.

24.

Idag er ankommet 2 Laster Klæber fra Mosjøen, tilsammen 204 tons. Denne Sten kom ogsaa nu til beleilig Tid, idet man allerede længe har været i Mangel paa gode Emner.

Et og andet Fund af gamle Profilstene er gjort under Nedtagningen af Vestvæggen. Det værdifuldeste Fund hidtil er Brudstykke af et romansk Kapitæl, fundet 20.6.07. Skitseret paa Pag. 132 i Skitsebogen. Foruden dette er fundet et romansk Gesimsbaand, samt et stykke af de tidligere Englerelieffer. (Skitseret paa Pag. 131 i Skitsebogen).

25.

Idag har her været Oversvømmelse af Turister i Kirken.

Paa Midtpartiet er nu Rivningen af Gavlen naaet ned etpar Skifter under Kapitælhøiden.

Murværket er nu i denne Høide bleven solid, saa Nedtagningen ikke gaar saa hurtig som i de øvre Partier.

28.

Ved Midtportalet har i Muren været udsparet en horizontal Kanal paa nordre Side for Portalbommen. Langt ind i denne fandtes Rester, forkullede, af Bommen, samt Skelet af et Dyr, antagelig en Rotte. De forkullede Rester var seig, antagelig af Tjære eller Fedt i Træet, som paa denne Maade lignede en seig Ost.

30. Maanedsoversigt:

Efterat Arbeidet med Nedtagningen af Vestgavlen var paabegyndt i forrige Maaned, (sidste Dage af Mai) har dette nu været fortsat hele Juni, og vi er nu til idag naaet helt ned til Sökkelen paa Partiet mellem Midtportalet og Nordre Sideportal. Paa Partiet mellem Midtportalet og Søndre Sideportal staar endda igjen endel Kvaderskifter, som i Løbet af næste Uge vil være expederet. Nederst nede er Kvaderskifterne fast forbundne med den indre Kjerne, men Sökkelpartiet, der springer svært langt frem har lidt af Vandet, saa her er alt løst og daarligt.

I Løbet af næste Uge vil Muringen paa Gavlen tage sin Begyndelse, og bliver da alt gammelt, der er nogenlunde brugbart, anvendt igjen. Ude paa Arbeidspladsen er nu aldeles opfyldt af Sten fra Gavlen, ordnet og nummereret, hver Sten til sit Parti og Skifte. Som nedenstaaende Artikel viser, skal nu en nydannet Bedømmelseskomité, bestaaende af D`Herrer Ark. Joh. Meyer, Schirmer og Fischer samt Prof. i Kunsthistorie Dictrichson og Direktør Thiis træde sammen til første Konferance ianledning Konkurrancen om Vestgavltegningene i Kristiania i disse Dage. Der vil vel derfor i Løbet af Kort Tid blive udskrevet den meget omtalte Konkurrence.

«Aftenposten» 26/6 07

Trondhjems Domkirke.

Vestfronten.

Idekongkurrenzen,

(Bureau-telegram).

Trondhjem, 25de Juni.

I disse Dage har Kirkedepartementet opfordret Arkitekterne A. Fischer, Joh. Meyer, H. M. Schirmer og Paul Due samt Kunsthistorikerne Professor L. Dietrichson og Direktør Jens Thies til at danne Bedømmelseskomite for den Idekonkurrense om Domkirkens Vestfront, som nu er besluttet.

Komiteen træder sammen i Kristiania i Slutten af denne Maaned. Det vil først og fremst blive Komiteens Opgave at afslutte det forberedende Arbejde for Konkurrencen samt fastslaa Programmet og Fristen for den. Departementet foreslaar, at Fristen sættes til Vaaren 1908, forat Stillingen som Leder af Restaurationsarbeidet, der er Konkurrencens nærmeste Maal, snarest kan averteres ledig.

Da Komiteen ogsaa skal udtale sig om Kvalifikationerne hos de Arkitekter, som ønsker at deltage i Konkurrencen, vil den sandsynligvis maatte træde sammen igjen allerede i August.

JULI 1907

Juli 1.

Før sidste Skifte af Sökkelen rökkes, bliver Partierne nord og syd for Midtportalet fotograferede. Murverket fra Sökkelen op til Kapitælhøiden viser paa disse Partier en interessant Behandlingsmaade, som forklarer, at netop disse Partier var saa faste: Her er nemlig Murværket opført i skiftevis Lag af Skifer paa 4-6''s Tykkelse med Graastensskifter paa 8-9-10''s Tykkelse. Denne Muring ophører i Kapitælhøiden, og her var det, at hele Massen ligesom var daarligere. Man havde tænkt at kunne lade Sökkelen blive staaende, men den viste sig at være saa elendig, at det ikke kunde nytte. Muligens kan kun nogle enkelte Stene blive benyttede.

2.

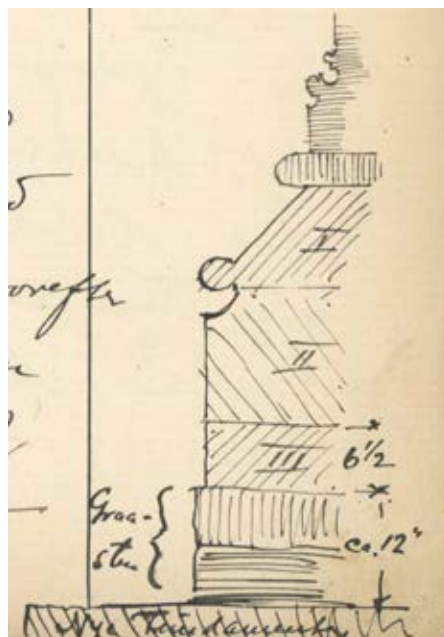
Nu er ialt 4 Masværk færdig opsatte i Triforiet. Kapitæler og Anfængere er satte for de 2 næste Partier.

3.

Idag paabegyndt den første Muring paa Vestre Gavl. Paa de tidligere fuldførte Fundamenter mures først, analogt med de gamle Mure etpar Graastensskifter, hvorefter Klæberen følger. Paa søndre Parti var en god Del af Sökkelen brugbar (Skifte II især) hvorfor disse alle benyttes paa én nær.

4.

Muringen paa Gavlen tager nu sin Begyndelse med 2 Murerlag.



Under Ryddiggjørelsen foran Midtportalet fandtes en hel Del Brudstykker af Profilstene, væsentlig tilhørende Høikorets Triforiemasværk, Vestskibets Kleristorium, Sökkelstene fra Tværskibet o.s.v. Det meste af disse Sager haves Rester af før, kun en Kapitælstrest, tilhørende Kleristoriet i V. Skib blev skitseret (Se Skizzebogen sidste Pag.). Alt bliver forvaret i Stensamlingen paa Kongsgaarden.

Hermed er vi altsaa, som ovenfor nævnt, naaet helt ned med Rivningen af de 2 Partier af Gavlen, der var bestemt til Nedtagning iaar, og vil nu Opmuringen af de nedtagne Partier blive fremmet saa snart som mulig. Nedtagningen har taget et Tidsrum af ca. 44 Dage (fra 22/5-4/7. 07) altsaa ca. 6 Uger, og har forløbet særdeles heldig, idet intet Uheld eller Ulykker har rammet os.

5.

Tømt Bøssen v/ Sakristiet Kr. 601,64.

Idag kommet Meddelelse om, at Konkurrence om Tegninger til Glasmalerier for Tværskibet skal udskrives. I Bedømmelseskomiteén skal sidde D`Herrer Ark. Ryjord, Direktør Jens Thiis, Ark. Joh. Meyer og Maleren Gerhard Munthe.

6.

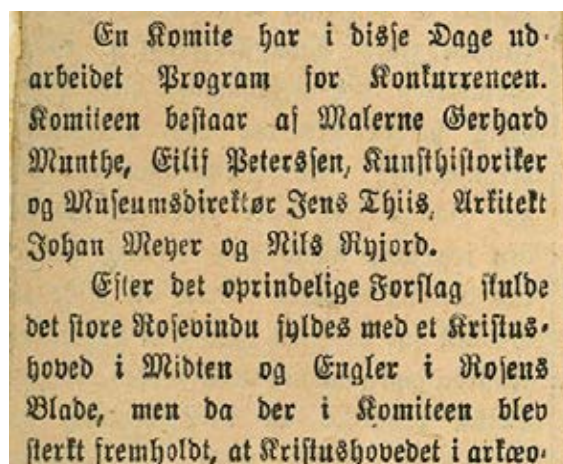
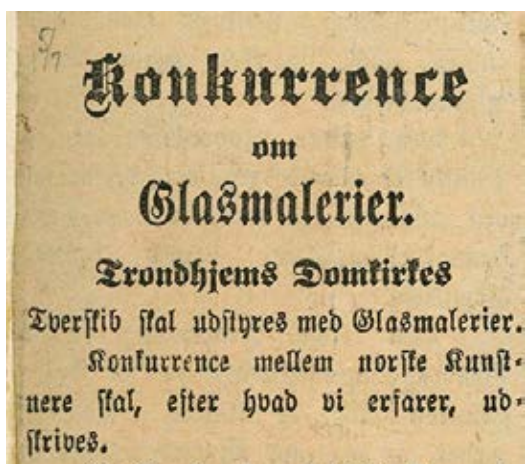
Vor gamle Rengjøringskone, Anna Iversen har nu sluttet her med en aarlig Pension af Kr. 150,- I hendes Sted er antaget Enken efter den ifjor afdøde Domkirkearbejder Peter Johansen.

Idag opsættes Gravstøtte over Domkirkens tidligere Værkfører W. Bergstrøm. Støtten bestaar af en raa Marmorblok, hvori Navn er indhugget.

8.

Idag havde Kirken Besøg af den siamesiske Konge, Kong Chulalongkorn med Følge. Han vist omkring i Kirken af Arkitekt Ryjord.

«Aftenposten» 5/7 07



logist og ikonografisk Henseende udelukkende hører hjemme i Koret eller paa Vestfronten, gik man over til et Forslag gaaende ud paa at give Plads for et Kristussymbol: Agnus Dei (Guds Lam) og isledet for Engle at anbringe Keruber. Man foretrak Keruber, da man kunde risikere, at Englerne vilde komme til at staa paa Hovedet.

I de nedre Vinduer beslattedes anbragt de vigtigste norske Helgener St. Olaf, St. Halvard, St. Magnus, St. Sunniva, St. Sultun og Biskop Dislein, der ogsaa er kononiseret. Penge til Anskaffelsen af disse Malerier har man i Kirkens Midler. Indbydelse til Konkurrencen udløber 20de December. Der er udsat Præmier paa 1000, 600 og 300 Kr.

I vedheftede Avisartikkel ang. Glasmalerikonkurrencen er indløbet en Feil, idet 3die Premie er sat til Kr. 400 og ikke som det staar Kr. 300.

«Aftenposten» X-iania 7/7 07

Trondhjems Domkirke. Vestfronten.

Programet for Udkastkonkurrencen for Trondhjems Domkirkes Vestfront er oversendt Kirkedepartementet af den af Departementet i Sagens Anledning nedsatte Komite, der har været samlet her i Byen i 4 Dage og har haft sine Møder i Universitetets gamle Kontor.

Konkurrencen skal foregaa mellem norske Arkitekter. Af dem, som melder sig til Konkurrencen, skal Domkirkejurymen, som bestaar af Arkitekterne Paul Due, Johan Meyer, Adolf Fischer og H. M. Schirmer, Professor Dietrichson og Museumsdirektør Thies, udvælge sex, mellem hvilke Konkurrencen skal foregaa. Disse sex vil saa et Honorar af 1200 Kr. hver for at udarbejde sit Udkast.

Efter det oprindelige Udkast skulde Konkurrencen have fundet Sted mellem de sex opnævnte saakaldte kvalificerede Ansøgere, men det blev i Komiteen sterkt hævdet af en Fraktion, D'Hr. Schirmer og Thies, at ogsaa andre Udkast maatte komme i Betragtning. Denne Anskuelse blev forsaavidt seirende, som man enedes om et Mellemforslag, stillet af de to nævnte Herrer, ifølge hvilket ogsaa andre konkurrerende Udkast kunde komme i Betragtning, naar et af Jurymens Medlemmer fremlagde dem.

Anmeldelsesfristen til Konkurrencen er 15de August. Udkastene skal være indleverede inden 15de August 1908. Udkast kan, som anført, indleveres inden denne Frist ogsaa af andre end de sex udvalgte, og Vedømmelseskomiteen kan tage dem med i den endelige Vedømmelse. Det skal dog være Meningen, at Restaurationsarbejdernes fremtidige Ledelse skal betroes en af de sex. Der gaaes ud fra som selvsølgelig, at Udkastene maa være i nøie Tilslutning til de bevarede Dele af Kirken.

«Aftenposten» 7/7 07

Konkurrance

om

den ledige arkitektstilling ved Trondhjems domkirkes restaurationsarbejder.

Stillingen som ledende arkitekt ved domkirken vil blive besat efter stedfunden konkurrance mellem norske arkitekter.

Posten aflønnes med kr. 5000,00 aarlig samt alderstillæg, som fastsættes i forhold til vedkommendes kvalifikationer. Arkitekten ansættes med en opsigelsesfrist af 6 måneder samt med forpligtelse til at rette sig efter en instrux, som vil blive udfærdiget for ham, og til at gjøre indskud i en pensionskasse, om saa maatte blive bestemt.

Ansøgninger om deltagelse i konkurrencen indsendes til kirke-departementet inden 15 august d. a. De ansøgere, som af den nedsatte bedømmelseskomite maatte ansees bedst kvalificerede, vil — i et antal af 4 à 6 — blive opfordret til, mod en godtgørelse af kr. 1200,00 til hver, at udarbejde og inden 15 august 1908 at indlevere til departementet et udkast til rekonstruktion af domkirkens vestfront.

Forsaavidt der fra arkitekter udenfor de konkurrerendes kreds skulde fremkomme udkast, der forekommer et medlem af bedømmelseskomiteen værdigt til at tages i betragtning, vil disse paa hans initiativ af komiteen blive optaget til behandling for mulig deltagelse i den endelige bedømmelse.

Afskrift af de for plankonkurrencen udfærdigede nærmere regler kan erholdes ved henvendelse til kirke-departementets Kirkekontor.

Som det af ovenstaaende sees, skal man nu gaa igang med Konkurrencen om Vestfronten.

Taget over det nye Stilladsopbyg, der opsattes ifjor, bliver nu efterseet og repareret, idet Stormen baner sig Vei under Pappen og blafrer med denne. Forat forebygge Ødelæggelse, maa vi paaspigre Strimler fra Mønet og ned, hvorefter hele Taget bliver smurt ind med Asfalttjære.

9.

Idag er Ankommet en Last Marmor (ca. 126,0 ton) fra Almendingsøen. (Søilemner for Triforium og Hvælvsøiler).

«Dagsposten» 8.7.07

Domkirken.
Bestyrelsens Gjenreisning
og
Arkitekt Christies Planer.

I „Morgenbladet“ skriver Direktør Thils:

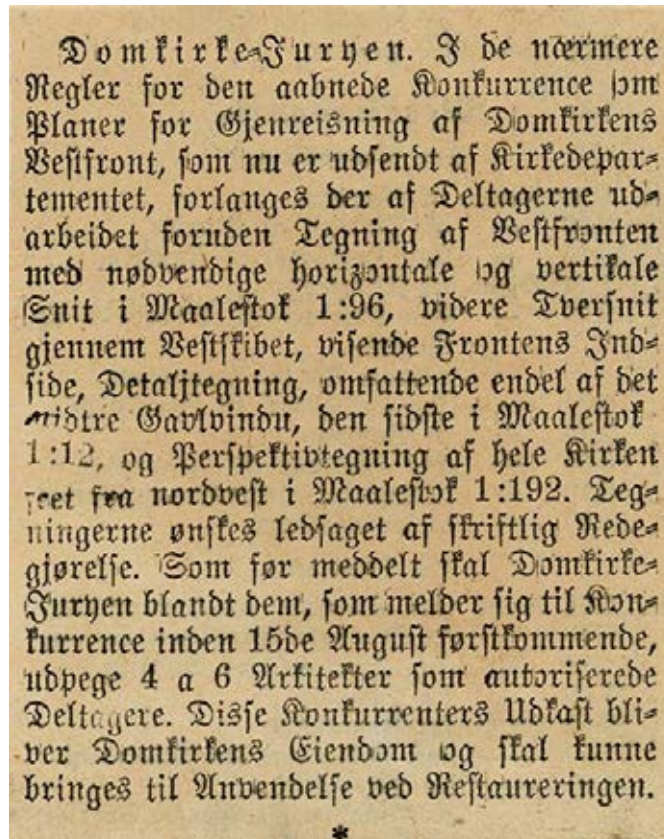
En Meddelelse i „Morgenbladet“ Torsdag om „Domkirke-Juryens“ Stilling til Arkitekt Christies Planer for Bestfronten er for saa vidt vildeledende, som der af den synes at fremgaa, at Komiteens Medlemmer har givet disse Planer sin usorbeholdne Tilslutning. Dette forholder sig ikke saa. Ivertimod blev der fra en Fraktion inden Komiteen stærkt hævdet, at det eneste sikre Grundlag for Konkurrencen var de gjenstaaende Delse af Bestfronten samt de herhen hørende fundne Stene.

Det er jo indlysende, at havde Arkitekt Christies Udkast været fuldt ud tilfredsstillende, vilde nu enhver Plankonkurranse være overflødig.

En anden Slag er det, at der fra alle Sider indrømmes, at Arkitekt Christies Beslutning af Opgaven i væsentlige Henseender vilde være en god Vejledning for de Konkurrerende, og for at undgaa dissenterende Votum enedes man om at tilføje Konkurrenceindbydelsen dette, og kun dette Udkast. Men mod en Forhaands Udpegning af denne Beslutning som den bedste og vigtigste vil ialfald Undertegnede reservere sig.

Jens Thils.

«Adresseavisen» 9/7 07



16.

Tømt Bøsserne: Kr. 940,20. Dette er det største Beløb, der nogensinde er bleven indkasseret ved Omvisningen paa saa kort Tid.

Etpar Kristiania-herrer, der nok tænker et deltage i Konkurrancen her, resp. Vestgavlen og Glasmalerierne har nu været her forat se paa Sagen paa Aastedet. Den første var Arkitekt Hoff, den anden Maleren Vigeland, Broder af Billedhuggeren. Arkitekten optaadte meget overlegent, og kritiserede Arbejdet heroppe sterkt, hvilket jeg fandt ganske karakteristisk for D'Herrer dernede i Hovedstaden.

17.

Kl. 9.30: form. I dette Øieblik salutes fra Fæstningen for Deres Majestæter Kong Haakon og Dronning Mauds Ankomst til Byen paa deres Nordlandsfærd. De reiser direkte ombord i «Olaf Kyrre» forat fortsætte Reisen nordover.

Paa de tvende Partier under Muring paa Vestgavlen lægges nu Marmorbaandet i Sökkelen. Af dette var kun levnet Sideportalernes Baand. Af disse var kun igjen Halvparten, der kunde lægges ind som det var; de resterende 2 Halvparter huggedes op af de gamle Rester, der havde mistet Profilet, men forresten var brugbare. I Midtportalet var intet brugbart af Pladerne, hvorfor her blev helt nyt.

Under Arbeide er Modellerne for Midtportalets Kapitæler. Af disse var saapas meget levnet, at man kunde gjøre sig en sikker Mening om deres Form. Til disse 2 Kapitæler har jeg maattet bestille extra Sten, 1,80 m langt Emne, idet man her for Bladværkets Skyld ikke godt kunde anbringe Fuge saameget mere, som de gamle ogsaa var hele.

I den under 9de ds. (Pag. 360) nævnte Marmorlast, var der ialt 349 Stk. Emner. Da hele Lasten var opgivet til 126,0 tons fandt jeg ved Skipperskjøn, at dette var vel meget, hvorfor jeg ved Opmaaling og Beregning fandt Lasten kun at andrage til 95,5 tons, hvilket ifl. Overenkomst blev afrundet til 100 tons hvorved altsaa indsparedes Kr. 130,- Dette Resultat kunde vel delvis skrive sig fra, at vore Folk i Bruddet var uvante med denslags Beregninger.

19.

Efterat nu Murværket begynder at komme opunder Kleristoriebaandet ved Hovedtaarnet, bliver det mere og mere tungvindt at komme frem med Sten og Materialier, hvorfor vi nu paa Partiet over Snedkerloftet «Karl Johan» bygger en Bro i Høide over Kleristoriebaandet, hvilken forbinder begge Langvægge. Det gamle Tag paa nævnte Partier bliver derefter bortskaaret, saa samtidig nævnte Bro danner Tag for Snedkerloftet.

Samtlige udvendige papbeslaaende Tage smøres i disse Dage med Tjære.

20.

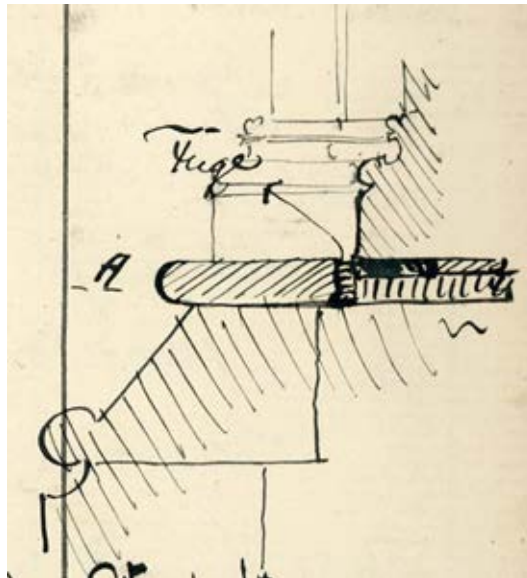
Igaaraftes ved 6-Tiden kom den tyske Keiser til Byen. Her er daarligt Keiserveir. Sandsynligvis har vi ham heroppe i Løbet af Dagen.

Ved Arbeidet paa Gavlen begynder det for os at se lidt underligt ud idet vi gennem Tilsynskomiteens herværende Medlem, Hr. Solberg, bliver nødt til at lægge ind i Muren Stene og Stykker som aldrig vilde være kommen der, om Christie havde levet. Forat nævne Exempler: Sökkelens Marmorbaand paa søndre Side af Midtportalet, A, var helt ødelagt eller

borte. Kun 3 Stykker var igjen, men brukket tværs af i Forkant af Basisprofilet. Nu forlanges disse indlagt igjen, hvorved Fugen (se Skitsen) vil være aaben, saa Vandet ganske letvindt kan trænge sig ned og ødelægge Sökkelen. Jeg tillader mig, allerede paa dette Stadium at benevne dette for Kryberi for D'Herrer Kunsthistorikere. Et er vist: at det praktiske herved intet Hensyn bliver vist, og at man her før eller senere maa gjøre op Arbeidet en gang til. Mange Aar vil man ikke faa Glæde af disse gamle Stene, her, hvor Vestenveiret staar paa i al sin Vælde.

Finis 20. Juli 1907

Aug. Albertsen Bygn. Kond.



Værksførerens personlige opfatninger som hosstaaende eller lignende, der tidligere er fremført i nærværende dagbog, bør for fremtiden ikke nedtegnes blandt dagbogsoptegnelserne. Disse skal kun indeholde de nøgterne oplysninger om arbeidets gang. Det skal i denne anledning gøres opmærksom paa at værksføreren herfor er givet en koreks, saa at gjentagelser for fremtiden kan undgaaes.

Thjem 20 August -07

Nils Ryjord

kst.

(Fotsettelse er dagbok i NDRs historiske arkiv 1869-1987 / Ga-0140)

1907

JULI 1907

Juli 22.

Keiser Wilhelm har i dag gjennom det herværende tyske Consulat ladet os tilstille det sædvanlige aarlige Bidrag Kr. 1000,-

Keiseren var ventet hid baade Lørdag og igaar- Søndag -, idet bestemte Tider blev afsagt, men Lørdag blev han forhindret gennem den tyske Flaades Ankomst, og igaar fik han heller ikke Tid.

Monarken afreiste allerede i Formiddag i 11-Tiden, uden denne gang at have gjæstet Kirken.

I dag naaet Færdigsætning af Basisskiftet paa Nordpartiet af Vestgavlen.

25.

Tømt Bøssen v/Sakristiet: 950,92.

Det viser sig nu, at den af mig i fjor foreslaaede Ordning m.h.t. Entréen til Omvisningen bliver den greieste. Baade erholder Omviseren mere for sit Arbeide, og Kirken vinder derpaa, idet den første har Interesse af, at mest mulig kommer paa Bøsserne, idet han har en fast Del - 20% - af det indkomne Beløb.

Juli 31.

Maanedsoversigt

I Begyndelsen af Juli var vi omtrent færdig med Nedtagningen af de til Nedtagning iaar bestemte Partier af Vestgavlen, d.v.s. Partiene mellem Nordre og Søndre Portal. Muringen kunde paabegyndes den 3die Juli.

Ved dette Tidspunkt (31te Juli) er Sokkelpartiet paa søndre side færdig, paa nordre er vi naaet 5-6 skifter op i Kvadervæggen.

I Løbet av Juli er udskrevet Konkurrance om Vestgavlen og Glasmalerier i Tværskibet.

Med Arbeidet i Triforiet har det gaaet jevnt fremad. Forøvrigt er det nu Feriernes Tid, og en hel Del Arbeidere er derfor nu borte hver Uge. Nogen fuld Drift faar vi vel derfor ikke før i næste Maaned.

AUGUST 1907

Aug. 1

I dag kom de 7 Mand, der har været beskæftiget i Almendingens Marmorbrud i Sommer, tilbage, efterat have været borte akkurat 3 Maaneder. Paa denne Tid er hidsendt i alt 422 Stk. Marmorsøileemner, incl. 73 Stk. der er ventende hid med det første.

Idag losses en Last Klæber, 140 tons fra Mosjøen. Denne Vægtangivelse bliver ogsaa Kontrolleret som sidste Marmorsending.

Til Stiftamtmand Otto Grundts Begravelse, der skal foregaa her fra Kirken, bliver i dag med vore Folk dekoreret i Koret.

De ovenfor nævnte Søileemner er numererede paa følgende Maade:

(Skrevet i marg: Søileemnenes Numerering og Klassificering.)

A: Hvælvsøiler fra Vestre skib:

40 stk. 4 alen x 6 1/2 Tomme: No. 1
 22 stk. 3° 13'' x 6 1/2 Tomme: No. 2
 22 stk. 3° 7 '' x 6 1/2 Tomme: No. 3
 22 stk. 2° 14 '' x 6 1/2 Tomme: No. 4

}

Færdighugget og
opsat November
1908.

B: 150 stk. 1°23 '' x 3 1/4 Tomme No. 5 (Triforiet) Færdighugget december 1908.

C: 120 stk. 2° 15 1/2 '' x 4 Tomme: No. 6 (Kleristoriet)

6.

I dag reiser Formand Ole Lundemo til Bjørnaa Brud med en ny Mand som Formand, Fredr. Nordtømme, der skal blive Stedfortræder for Ole Fredriksen.

Tømt Bøsserne: Kr. 642,85

13.

Hosstaaende vedheftes en Artikel, skrevet af den for en Stund siden omtalte Kristiania-Arkitekt O. Hoff, der for første og eneste Gang var heroppe i Kirken. Jeg husker grant, hvorledes den samme hovne Tone blev fulgt ogsaa da, akkurat som i hosstaaende Artikel.

(Se neste side.)

«Dagsposten» 12/8-07

Domkirken.

En voldsom Kritik af Restaureringen.

Arkitekt Oscar Hoff skriver fra Kiel til „Aftenposten“:

Indtil for ca. 50 Aar siden eiede Norge en af Verdens værdifuldeste Ruiner fra den normanniske og gothiske Tid. Trondhjems Domkirke stod som en vældig Talsmand for Kulturens og Kunstens Størhed i den tidlige Middelalder, selv om rigtignok Skjæbnen og de stiftende Tider havde tilføjet den mange og store Saar. Men det værste af disse Saar, og kanske det mest ulægelige, skulde Domkirken faa, da man for ca. 50 Aar siden besluttede at restaurere den.

Trondhjems Domkirke vil desværre bli et tydeligt Minde om, at anden Halvdel af det nittende Aarhundrede er den sorgeligste Periode i Arkitekturens Historie. Den schematiske, tørre Opbygning af Stilarter, som i hin Tid blev doceret og praktiseret, har ogsaa fundet sit Udtryk i Domkirken. De maleriske Dele fra eftergothiske Tider blev borttaget og erstattet med tørre, tilfillede Glader og Profiler efter den mest akademiske Gothik, som hidtil er kjendt. Arkitekten synes ikke at ha været opmærksom paa, at Domen ogsaa indeholder Dele af den fineste normanniske Arkitektur, og han har ikke engang tænkt sig Muligheden af at benytte disse som Forbillede. De Dele, som er blet urørte fra den normanniske Tid, viser os, hvad Domen engang har været og hvad den igjen kunde være blet, hvis Restaureringen ikke var udført i denne sorgelige Kunstens Tid, som hentede sin Opfatning fra Mænd som Haase og Otzen. Det er under disse Forhold let forstaaeligt, at de Dele, som Arkitekten har været nødt til at skabe efter sin egen Fantasi, er de i kunstnerisk Henseende værste. Naar det paa Trondhjems Domkirke kunde saaledes til Rod gaa ud ved en liden Smaabykirke, men ikke til en Cathedral med Verdensry.

Arkitekten har ikke formaaet at følge med Tiden, det viser tilfulde ogsaa de Dele, som nu staar for Tur til Gjenopbygning, nemlig Skibet og Vestgavlen. De Dele af Skibet, som allerede er reist, er ikke rigtige, hverken i Materiale, Behandling eller kunstnerisk Opfatning. De store Søiler er udført af en kjedelig, nøiagtig tilfillede Marmor, og Profilerne faar ved den altfor glatte Behandling et bedrøveligt Udseende. Ornamenterne i Svillerne mellem Spidsbuerne er

meget daarlig gjort, og det samme er Tilfældet med Hovedgesimsens Ornament. Heller ikke lader det sig forsvare, at man lægger gamle, meget fillede Stene i Række med tilfillede, hvide Marmorstene. De Glader, som udføres nye i Klebersten, har et stygt Forbånd. Stenene tilføies først ganske glatte og forsynes senere med Streger, saaledes at Gladerne ser ud som en Stabel Sæbe, som er afflaaret med Hysning. Jeg tror ikke, man har brugt denne Fremgangsmaade i Middelalderen.

Det er naturligvis ikke rigtig hensynsfuldt at benytte disse Udtryk om Normændenes Kælebaan, men jeg vilde gjerne forsøge at hjælpe til, at man kunde faa Datene op for, hvordan dette Baan behandles.

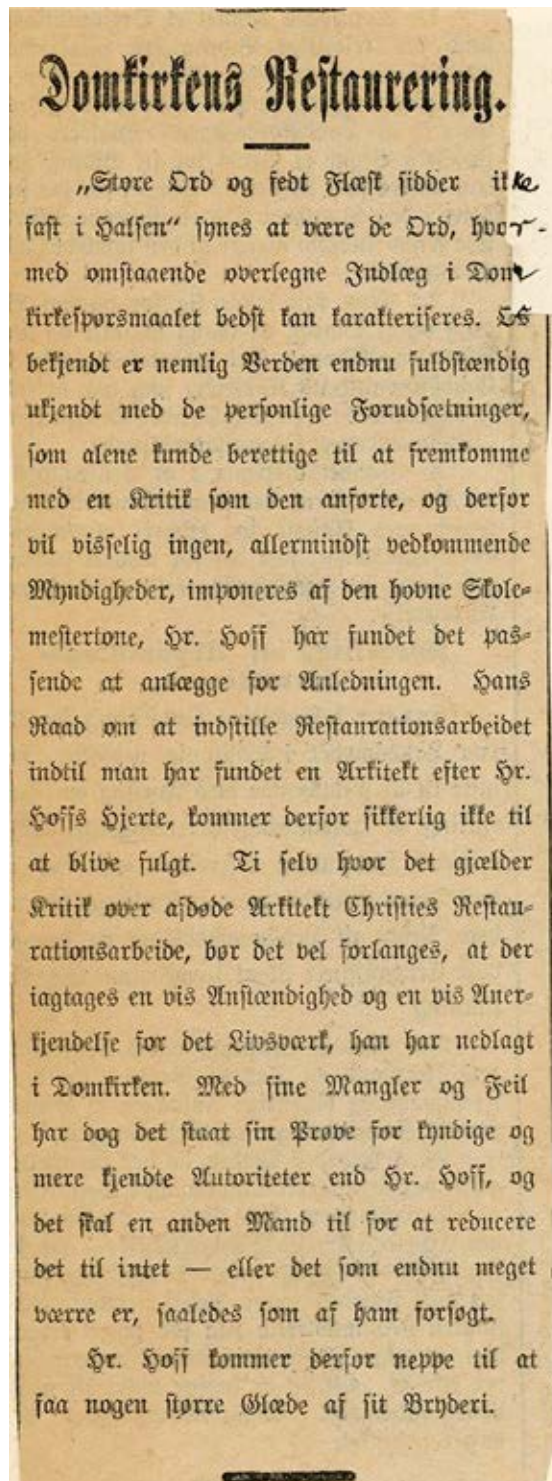
Det tilfredsstilles ikke af disse tørre, schematiske Partier, som nu gjenopbygges i en saakaldt korrekt Stilart; tværtimod forbrædes der en i malerisk Henseende behagelig Virkning.

Til trods for, at Arkitekten var sin Tids bedste Arkitekt i Norge, er det dog ikke Uheldet ham at finde den rigtige Fremgangsmaade ved Domens Gjenoprejsning.

Skal den faa nogenlunde klare sig ud af den farlige Periode fra forrige Aarhundrede, bør man helst nu stanse Arbejdet, indtil en ny Arkitekt kan ansættes, men samtidig bør de Komiteer, som har at varetage Domens Interesser, og som staar under Kirkedepartementets Ledelse, ikke ubelukkende bestaa af ældre Mænd. Som det nu gaar, opnaar man ikke noget godt Resultat, og Eftertiden vil forment indse det gale, som Nutiden gjør.

Omstaaende findes samtidig en Karakteristik af denne Kritik af «Dagsposten». Denne karakteriserer ganske træffende vedkommende Forfatter.

«Dagsposten» 12/8-07



Mig forekommer vedkommende Herremand at være mere end fræk. Det er unegtelig en uforskammet Maade at stikke sig frem paa.

Vedkommende aspirerer nemlig til Chefsposten heroppe, og vil derfor nu være den, som forstaar alting bedre end de Mænd, som sysler med Arbeidet i Aarrækker. Paa direkte Forespørsel af mig, svarede nemlig Hr. Hoff, at han agtede at del tage i Vestgavlkonkurrancen.

Der er nu sat i gang Hugning af Kapitælemner til Vestgavlportalene, ligesom samtidig disses Kapitæplader i Marmor paabegyndes. Muringen af de to Partier er til Dato naaet op til 3die Skifte fra Kapitælhøiden.

I Triforiet er et nyt Parti Masværk opsat, nemlig Parti VII paa nordre Side.

Aug. 13.

Forøvrigt er der fortsat med Kapitæler af alle Størrelser til Triforiet, ligesom Masværkspartierne VI Syd og V Nord er under Arbeide.

15.

I dag udløber altsaa Fristen for Anmeldelsen af Deltagelse i Vestgavlkonkurrencen. Formodentlig bliver det et Ben, som kun bliver delt mellem Kristiania-Arkitekter.

Idag kom Formand O. Fredriksen tilbage fra Bjørnaa Brud, efterat være bleven afløst af en ny Mand, Fredr. Nordtømme, der bliver hans Stedfortræder, som Formand i Bruddet.

Der meddeles os gjennem nævnte O. Fredriksen, at der er Udsigt til, at Gehalten af Klæber i Fjeldet, bliver daarligere og daarligere for hver Tid, og at efter al Sandsynlighed Beholdningen vil slippe op, om ikke saa ret længe.

For at hindre at vi skulde blive læns, faar Formændene O. Lundemo og Nordtømme der nu begge er deroppe, Ordre til at sætte i gang en Prøvedrift paa Gaarden Remmen, med hvem Hr. Fredriksen allerede har faaet istand Kontrakt, idet der skal findes Klæbergange.

Aug. 16.

(Artikler neste side.)

«Aftenposten» 14/8.07

Angrebet

paa

Trondhjems Domkirkes

Restaurationsarbejde.

Det er et meget voldsomt Angreb, som Normanden Arkitekt Oscar Hoff, fra Kiel af, — i "Aftenposten"s Nr. 463, 10de August — retter mod Domkirkens afdøde Arkitekt, og mod den tidligere Tilsynskomite, et Angreb, som vel er beregnet paa ogsaa at skulle ramme den nuværende Tilsynskomites Medlemmer.

Men ikke mindre forbløffende er det verserende Rygte om, at den tidligere Tilsynskomites Anmodning til Domkirkens daværende Arkitekt, om til Prøve at lade udføre og opstille 1 (en) af Bestikbets Spiler i Klebersten og 1 (en) i hvid, graaligaaret Marmor, blev efterkommet ved at lade Bestikbets samtlige Spiler udføre i Marmor. Og det tilmed, efter hvad der siges, uden at fundne Rester i Bestikb-Ruinen har givet fuld Sikkerhed for en saa vidtgaaende Anvendelse af Marmormateriale.

En Imødegaaelse af Arkitekt Hoff's Anker og af det verserende Rygte tør forhaabentlig ventes fra Domkirkerestaurationsens tidligere eller nuværende Tilsynskomite, for at ikke Ankerne og Rygtet, hvis de er uberettigede, alligevel skal gaa over i Historien med den rene Sandheds Præg.

Og ikke alene derfor, men ogsaa for at ikke den bevilgende Statsmagt, i Mangel af Angrebets og Rygtets Imødegaaelse, skal henfalde til Betænkeligheder ved hyderligere Aar efter Aar at lade Domkirken tilflyde trykkende Skattepenge, ogende de til Kirkens Restauration alt medgaaede halvtredie Million Kroner med nye halvtredie Million Kroner og muligt endnu mere, inden Bygverket staar der i fuldfærdig Stand.

Hvor der kræves saa store Summer, maa der vel af Statteyderne med Rette kunne forlanges streng Kontrol og fuld Redegjørelse for Pengenes fornuftige Anvendelse til et kunstnerisk værdigt Resultats Opnaaelse.

Medio August 1907.

Statteyder.

«Aftenposten» 15/8.07

Trondhjems

Domkirkes

Restaurering.

En "Statteyder" udtaler i "Aftenposten"s Nr. 469 Vengstelse for, at de Penge, der ydes til Restaureringen, ikke anvendes paa tilfredsstillende Maade og mener, at der maa kunne forlanges "streng Kontrol og fuld Redegjørelse" for Pengenes Anvendelse.

Hvorfor denne Vengstelse? — Jo, fordi "Aftenposten" nylig har indeholdt et Angreb paa Restaureringsarbejdet af en saa utilbørlig Bestaaffenhed, at det vistnok kun er blevet indtaget, fordi der stod et Navn under. Underskriften betegner sig som Arkitekt og udtaler sig idethale om Arbejdet, som om han selv er den absolut største Autoritet, naar det gjælder Trondhjems Domkirke. Er dette saa, er det beklageligt, at han er kommet antagelig ca. en Mennekealder for sent til Verden, ellers havde han vel sagt fra før.

"Statteyder" ængster sig vistnok imidlertid unødigt; thi det er dog bekendt for alle og enhver, som følger lidt med i vort offentlige Liv, at dette Byggearbejde, der har været i Gang over en Mennekealder og nu nærmer sig sin Fuldførelse, har været udført og administreret af de rette Bedkommende og, at der Aar efter Aar, Aar efter Aar har været øvet "streng Kontrol" og har været givet "fuld Redegjørelse" for Pengenes Anvendelse, eller — kanske "Statteyder" mistænker Stortinget for stadig at have bevilget Pengene paa Basis af mangelfulde Dplysninger? —

14de August 1907.

Ogsaa en Statteyder.

17.

Ved Fristens Udløb for Anmeldelsen til Deltagelse i Vestgavlkonkurrancen har meldt sig i alt 19 – nitten – Deltagere. Deres Navne hidsættes omstaaende:

Trondhjems

Domkirke.

Restaurationsarbeidet.

Jeg kan ikke finde det berettiget af "Ogsaa en Statteyder", af min Artikel i "Aftenposten" Nr. 469 at drage den Slutning, at jeg har villet insinuere, at Storktinget (vel ogsaa Statsrevisionen?) har ladet det mangle paa regnskabsmæssig Kontrol med de til Domkirkens Restauration bevilgede Midler.

For Pengenes Anvendelse til Restaurationsarbejdet's Udførelse habes da ogsaa fuld moralsk Garanti i den afbøde Arkitekts anerkjendt store Uegennyttighed.

Men at ogsaa den Kontrol af Restaurationsarbeidet, som har været ført fra Tilhynskomiteens Side har været streng, det er det, som det i min Artikel nævnte Rygte betvivler, naar samme Rygte understreger, at Tilhynskomiteens Anmodning til Arkitekten, om 1 (én) Marmorsøile til Prøve, af ham besvares med Levering af samtlige Bestfribets Marmorsøiler.

Og hvad min Artikel ganske særlig gaar ud paa, er Ønsket om en Redegjørelse fra den tidligere eller fra den nuværende Tilhynskomite, om hvorvidt Rygtet taler sandt eller ikke.

Jeg vil ikke negte at Artiklen fra "Ogsaa en Statteyder", i "Aftenposten" Nr. 471 for imorges, paa mig virker i Retning af et Forsøg paa at aflede Opmærksomheden fra Marmorsøile-Episoden og den med denne førte Kontrol — hvad jeg beklager, fordi Rygtet om denne Sag, hvis Rygtet kun er en Skrøne, fortjener at blive dementeret, for at det ikke som Sandhed skal gaa over i Historien, og for, hvis det taler sandt, at støtte Fordringen om fuld Redegjørelse om Domkirkens Restaurationsforhold.

Kristiania, 15de August 07.

En Statteyder.

*

«Aftenposten» 16/8.07

*

Hr. Redaktør!

Hvem er den Arkitekt Hoff i Kiel, som i Deres Blad for Lørdag Aften paa en saa lapset Maade, og under den tykkeste, rent løierlige Uvidenhed om Forholdene, prøver at slaa sig til Midder paa Domkirkens afbøde Arkitekt, afbøde Professor H a a s e i Hannover og Professor D h e n i Berlin, samt den nuværende Tilhynskomite ved Domkirken, der som bekjendt bestaar af Arkitekterne F i s c h e r, Johan M e y e r og S o l b e r g?

For andre er der visstelig ei nogen Opfordring til at inoødegaa dette den store Hr. Hoff's Produkt.

Men det forekommer os dog, at den nævnte Tilhynskomite, som til Departementet har afgivet officiel Erklæring om det i alle Dele tilfredsstillende Resultat, som er fremkommet ved Arkitekt Christies sidste Arbejde, Restaurationen af det saakaldte Bestfrib, maatte have fuld Opfordring til at sige et Ord i Anledning af Hr. Hoff's Øtringer, iallefald at fremsøre en Protest derimod.

12te August 1907.

Thrap-Meyer
og flere.

«Thr. Adresseavis» 16/8.07

Arkitekt Christies Efterfølger. Ved Ansøgnings tidens Udløb den 15de ds. har til Kirke departementet meldt sig følgende Arkitekter til den ved Arkitekt Christies Død ledigblevne Stilling som Arkitekt ved Domkirken's Restaurationsarbejde: M. Ottesen, Sandefjord. D. J. Holm, Brooklyn. Chr. Lange, Kristiania. E. D. Schou, Bergen. H. Hals, Omaba, Neb. U. S. A. J. B. M. Rieftand, Bergen. H. Bull, Kristiania. H. J. Sparre, do. L. Soelberg, Trondhjem. D. Nordhagen, Kristiania. O. Stein, do. H. J. Coll, New York. D. Hoff, Kiel. J. Ræss, Kristiania. E. Berner, do. H. Jürgensen, do. W. Steckmest, do. A. Guldahl, Trondhjem. N. Ryjord, do.

*

x) cf. Pag. 5 (*Konferer innlitt innlegg s. 5.*)

21.

Muringen paa Vestre Gavl er nu paa begge Sider af Midtportalet naaet opunder Kapitælhøiden.

Paa nordre sættes i dag de sidste Stene af øverste Kvaderskifte, og paa søndre Side paabegyndes i dag sidste Skifte.

22.

I dag sattes paa Vestgavlen de 3 første Kapitæler (No 13 — 14 — 15) paa Nordre Parti.

Disse er alle nye, idet intet brugbart var levnet af de gamle. (Kapitælerne var færdighugne for ca. 2 Aar siden).

Vægarkaderne er nu optegnet i fuld Størrelse, og vil disse nu tjene som Grundlag ved den fortsatte Muring.

Muringen af det underste Parti fra Fundamentet og op i Kapitælhøiden har idethele taget os ca. 7 Uger. (3. Juli — 22. August)

«Thr. Adr.» 22/8.07

Spiritistisk Seance

paa „Britannia Hotel“.

Danske Digte om Trondhjem.

Den danske Spiritist Sigurd Trier har som meddelt opholdt sig her i Byen. Han var i Følge med et Medium, en ung dansk kvindelig Student, der kaldes for Elisabeth og hendes Moder. Med et Par Trondhjemsdamer som Vidner foranstaltede Hr. Trier paa Britannia Hotel en Seance, idet Mediet gennem Hr. Trier ved Hjælp af den saakaldte Automatskrift i Løbet af kort Tid paa denne Maade skrev flere Digte, hvoraf vi idag gjengiver et. Senere vil flere blive meddelt.

Anden, som har inspireret Digtet, Lilian Forster, døde efter Sigende 1823 kun 42 Aar gammel. Hun var fra Byen Barmen i England. Hendes Digt omhandler en Svale, der under Forevisning af Domkirken samme Dag havde forvildet sig og fløi forstyrret omkring under Hvalvingerne og efter Omviserens Anskuelse ikke kunde slippe levende ud igjen. I denne Tid, da den 6te Sans og sligt noget er saa meget paa Tale, kan disse Digte maaske have Interesse ud over det æsthetiske:

Svalen under Domens Kuppel

Efter opgivet Emne.

— Skrevet paa 7 Minutter. —

I den store Kirke, Fredens Bo,
fløi en lille Fugl foruden Ro.

Den var kommet ind af smale Rude,
medens Regnen strømmede derude.

Og den glædede sig her i Ly,
medens Regnen skylded ned fra Sky.

Men da Sol begyndte klar at skinne,
vilde Fuglen ikke være inde.

Stakkels lille Svale, hvor er nu
dette Sted, hvor Ruden var itu?

Hvordan skal du ud i Solen finde?
Her kan du ei leve, lukket inde.

Snart din Vinge synker ned saa træt,
snart blir tung og mat dit Aandedræt.

Og du falder ned, du stakkels Svale,
aldrig kommer du fra Kirkens Sale.

Mellem Sten og Grus du ligger død,
dette var de Kaar, dig Livet bød.

Aa, men trøst dig, der er vel en Morgen,
hvor du vaagner, let og fri for Sorgen.

Da kan atter høit mod Sky du stige!
Love Herren høit i Himmerige.

Lilian Forster.

*

Om det nævnte Medium er der for kort Tid siden i Kjøbenhavn dannet et videnskabeligt Selskab: „Dansk metafysisk Selskab“, hvori flere Læger har Sæde.

«Thr. Adr.» 22/8.07

De „automatffrevne“ Digte.

Vi gjengiver nedenfor et andet af de
igaar omtalte „automatffrevne“ Digte. Det
er skrevet efter opgivet Emne paa 14 Mi-
nutter:

Trondhjems Domkirke.

Her har eengang Folket knælet,
bedet Bønner barnefromme,
her lød Orgelbrus og Giger,
naar først Prækenen var omme.

Her var Duft i blaagraa Skyer,
Røgelse, der steg mod Himlen,
midt paa Kirkens Gulv de knæled,
Sange lød fra Folkevrillen.

Fromme Mænd og blide Kvinder
gav til Kirken, Fattig, Rige,
derfor kunde den sig reise,
saa ei Norden saa dens Lige.

Men da herjed Flammeluer,
Kirken styrtede i Gruset,
og det var i Tider strenge,
derfor reistes ei Gudshuset.

Der kom Tider, da den gamle
barnligfromme Tro blev knækket,
og af Søndenstormens Brusen
Folket blev til Voldsdaad egget.

Og de svigted deres Kirke.
Mange Aar faldt Regnen stille,
Stormen suste om Ruiner,
ingen hjælp, og den blev lille.

Kirkens Skib blev knust i Støvet,
Mos og Græs og Træer groede,
kun det gamle Kor stod atter,
kun i dette Ordet boede.

Men da kom der lyse Dage,
Arbeidstider, Id og Styrke,
og nu reises Trondhjems Kirke, —
her kan atter Gud vi dyrke.

Atter lyder Orgeltoner,
Salmesang i Kirken synges,
Skibet reises, alt oplives,
gamle Kirke skjønt forynges.

Herre, lad din Naade dale
over Kirken alle Tider,
og som den du hjalp af Nøden,
hjælp saa alle dem, der lider.

Amy Ainsworth.

*

Amy Ainsworth skal efter Sigende have
været Syypige og har levet i London for
60—65 Aar siden.

23.8.

For Curiositets Skyld har jeg vedheftet foranstaaende 2 Digte ang. Domkirken. Ikke af interesse for Spiritisme, men af Interesse for Kirken.

Som i første Digt omtalt, er det ogsaa faktisk, at vi ofte ser Smaafugle forvilde sig ind under Taarnhvelvet og ligeledes i Vestskeibet under det nye Stilladseopbyg. Disse Smaafugle flyver da saa længe rundt, til de falder udmattet ned, og vi finder dem døde.

Aug. 23

Der er atter ankommet en Last Klæber (60 ton). - fra Mosjøen. —

«Ny Tid» 21.8.07

Konkurrancen
om
arkitektstillingen ved Domkirken.

I den nærmeste fremtid skal der blandt ansøgerne til den ledende arkitektstilling udvælgendes et begrænset antal, som derefter faar i opdrag at konkurrere om stillingen. Konkurrancen skal omfatte udarbejdelsen af plan for vestskeibets restauration i sin helhed. x)

Vi vil i denne forbindelse ikke tilbageholde den bemærkning, at der ved besættelsen af denne stilling ogsaa i fortrinnsvis grad bør tages hensyn til vedkommendes skikkethed som *arbeids-*

leder. Meget kan komme til at afhænge af dette. Vel er det hele land med paa, at der til rejsningen af dette nationale mindesmærke skal bruges hvad nødvendigt er. Men der kræves tillige, at den ledende arkitekt ikke alene skal kunne udkaste en plan paa papiret — han maa ogsaa paa en klog og mest mulig økonomisk maade kunne *gjennemføre* planen.

Denne omstændighed er der saa meget stærkere grund til at fremholde, som det jo er forudsætningen, at de eventuelle plan-udkast i det væsentlige skal bygges paa det arbejde som foreligger fra arkitekt Christies haand.

x) feilagtig

Tømt Bøsse v/ Sakristiet 23/8-07: Kr. 857.31

24.

I dag har jeg gennem G. C. Hartmann her bestilt 25 stk. af William Hall's Stensage. Levering snarest. (Pris v/forrige Levering: 17,40 pr. Stk. ÷ 15 %)

I dag opsattes de to første af de gamle Bueanfængere på Vestgavlen.

26.

I dag afsendes Resten af de fra Statens Kunstmuseum, Kristiania, bestilte Gibsavstøbninger (Ordre af 7de Febr. 07.). Beløbet for denne Sending andrager til Kr. 100.- + Emballage Kr. 7.

Paa Vestvæggens nordre Parti er paabegynt Opsætningen af de midterste Buefæster (mindste). Her kan vi foreløbig ikke mere jevnt, idet vi vil komme til at vente en god Stund paa Portalkapitælerne, hvis Modeller først skal approberes af Tilsynscommiten, før de kan sættes i Arbeide. — De færdige Emner har allerede ligget en god Stund og ventet paa videre Bearbejdelse.

«Aftenposten» 24/8.07

Trondhjems
Domkirkes
Restaurering.

I "Aftenposten"s Nr. 472 er "Skatteyder" kommen til den Opsatning, at Stortinget, naar det gjælder Trondhjems Domkirke, kun befatter sig med det regnskabsmæssige ved dette Byggearbeide. Han kjender altsaa intet til, at Stortinget, før det bevilger Midler til Restaureringsarbeidet, faar sig forelagt meget indgaaende saglige Oplysninger (— desuden Tegninger) om Arbeidets Gang og om Forslag til dets videre Fremme i eller i Forbindelse med den fgl. Proposition. Men et "verserende Rygte" om "Bestfribets Marmorsøiler" og et Avisinferat af saa lavtliggende Bestaffenhed som det, der nu har bragt ham i Affect, synes for ham at være "gefundenes Fresken".

Paa samme Tid strækker hans Interesse for Sagen sig ikke saa langt som til at søge Underretning i de ovenfor nævnte meget let tilgængelige officielle Dokumenter.

Nærværende Indsender, — der ikke staar Restaureringsarbeidet nær og saaledes ikke er inde i dets Detaljer, men er bejelet af levende Interesse for Gjenreisningen af dette Nationalmonument, — har imidlertid søgt saadan Underretning og vil derfor søge at hjælpe paa "Skatteyder"s i saglig Henseende mangelfulde Interesse ved at henvise ham til Storthingsproposition Nr. 1 Hovedpost IV 1905—1906 Storthingsdokument Nr. 62 1903—1904 og Storthingsproposition Nr. 1, Hovedpost V 1906—1907, hvor han vil finde ogsaa "Bestfribets Marmorsøiler" eller rettere Pillarer indgaaende omhandlet. Og paa Grundlag af disse Dokumenter har Stortinget bevilget Midlerne de respektive Aar.

Naar "Skatteyder" tidligere har nævnt, at han venter en Imødegaaelse fra en af Domkirkens Tilhørscommiter af Hr. Hoff's Inferat i "Aftenposten"s Nr. 469, synes dette lidet paatrævet, da denne Artikel, hvis den skulde karakteriseres paa rette Maade, maatte betegnes kun som et uvederheftigt og brutalt Overfald paa det hele Restaureringsarbeide, der er foregaaet gennem mere end en Menneskealder, — og den Slags Produkter gaar ikke "over i Historien med den rene Sandheds Præg" som "Skatteyder" saa høitragende udtrykker sig.

23de Aug. 1907.

Ogsaa en Skatteyder.

28.

Da det ikke er bestemt, hvad Tid Tilsynskomiteen kommer (oprindeligt var bestemt ved disse Tider), er alligevel ovennævnte Portalkapitæler sat i Hugning. — Arbejdet paa hvert Stykke vil mindst tage 6-7 Uger, saa der nok alligevel vil blive en Pause i Muringen paa Gavlen.

30.

Efter de sidst hertil komne Efterretninger, skal Tilsynskomiteén sammentræde her den 8de Sept. førstk.

Bedømmelseskomiteén for Vestgavlkonkurrancen skal træde sammen for at udpege de 4 à 6 Arkitekter af Ansøgerne i Kristiania den 3de Sept. førstk.

31.

Maanedsoversigt

August Maaned har været udfyldt med Arbejdet på Vestgavlen og i Triforiet. Paa førstnævnte Parti mures f.T. de små Buefelter, ligesom Anfængere er sat og Buerne nu paabegyndes. I disse Partier har vi nesten alle de gamle Stene, saa her vil iallefald «Patinaen» blive bevaret for Efterslægten. I Triforiet er opsat Dobbelpartierne VIII - VII - VI paa Nordsiden og VIII — VII — og delvis VI paa Sydsiden, ialt 12 Buepartier. Hovedinteressen i Maaneden har været fængslet til den livlige Avispolemik som har været, for det meste i «Aftenposten». Alle Tegninger, 11 Blade, der skal tjene som Grundlag for Vestgavlkonkurrancen foreligger færdig kopieret i 10 Exempl., hvoraf et Sæt er tilstillet Bedømmelseskomiteens Formand, Arkitekt Joh. Meyer.

SEPTEMBER 1907

Sept. 1.

Arkitekt Christie's Søster er f.T. paa Visit her. Hun skal nu reise til Rom for et længere Ophold der.

5.

Havde i dag Besøg af hende. Hun havde med sig et par af sin afdøde Broders Notisebøger,

som hun overgav Ark. Ryjord i Tilfælde disse skulde kunne indeholde nogle for Restaureringsarbeidet nyttige Oplysninger.

«Aftenposten» 4/9.07

Trondhjems Domkirke.



Hr. Redaktør!

J Anledning af min Artikel i "Aftenposten" om L. D.s Restauration er der fremkommet endel Bemærkninger, som dog ikke er ledsagede af nærmere Begrundelse.

For yderligere at klargjøre mit Standpunkt beder jeg herved om Plads for følgende:

Det er langtfra min Mening at ville "saa mig til Ridder paa Domkirkens afdøde Arkitekt", men jeg ser heller ingen Grund til ikke, paa fordomsfri Maade, at se paa og tale om det Arbejde, som hidtil er blevet udført i Kirken, og det Arbejde, som nu udføres og i Fremtiden skal udføres der.

Jeg er endvidere fuldt paa det rene med, at den afdøde Arkitekt i sin Tid har udført et ualmindelig, anerkjendelsesværdigt Arbejde. Man merker, hvordan han i Begyndelsen har arbejdet med Begeistring og Dygtighed, men man merker ogsaa, at han, som de fleste andre Kunstnere, lidt efter lidt har stivnet i sine tilvante Former. Begeistringen for Arbejdet tabtes, og derved ogsaa Magten over det, efter som Aarene gik, og Autoritetens tørre Sikkerhed traadte istedet. Derfor er ogsaa Bestyrelset tørre end nogen anden Del af Domen. Dette ligger saa klart i Dagen, at det skulde være mærkeligt, om ikke ogsaa mange andre var blevet opmærksom paa det.

Det har derfor forbløffet mig, at Restaureringen, antagelig paa Grund af Tilsynskomiteernes Sammensætning, synes at være dømt til at fortsættes i samme Spor som hidtil, og at Byggearbejdets haandværksmæssige Del nu udføres paa en mindre tilfredsstillende Maade end tidligere, og det uagtet tidligere levende Arkitekts Død har givet fuld Anledning til, uden Tilfidsfættelse af personlig Hensyntagen, at ændre Kursen, og følge den senere Tids — idetmindste efter min Opfatning — klarere Forstaaelse af den middelalderste Gothiks Former og Arbeidsmetoder.

Man behøver ikke her at rejse Diskussion om Kunst eller Smag, men kun med Lægmandens Øie at betragte det i Kirken udførte Arbejde, — rigtig nok uden paa Forhaand at være båret under Autoritetsfølelse, eller at være alfor imponeret af Domens forholdsvis store Dimensioner. Skulde det imidlertid falde for vanskeligt at bevare Dømmekraften fri inde i Domen, da bør man aflægge "Vor Frue Kirke" i Trondhjem et Besøg. Ogsaa denne Kirke er restaureret af Domkirkens Arkitekt, og her vil vel enhver være enig med mig i, at al Kunst fra samme Stund er sporeløst forsvunden, saa Kirken staar som et lidet Mønster paa, hvad Bestyrelset i Domen engang vil blive, om der ikke strax sker en Forandring med Hensyn til Arbejdets fuldkommere Udførelse.

De Bemærkninger, som hidtil er fremkomne mod mig, er uden Interesse. Derimod vilde jeg sætte særdeles stor Pris paa at høre alvorlige og findige Mænds Udtalelser om selve Sagen, særlig hvis den kommer fra Arkitekter, hvad enten deres Meninger stemmer overens med mine eller ikke, da disse muligens kan lede til en fylldigere Opfatning af, hvad der trænges for at naa frem til Domens Fuldførelse paa bedste Maade.

Respektfuldt

Goff.

Sept 6.

Arkitektstillingen ved Domkirken. Den af Kirkedepartementet nedsatte Bedømmelseskomité til Udvalg af 6 Arkitekter, som skal konkurrere om Restaureringen af Trondhjems Domkirkes Vestfløj er nu traadt sammen. Som før meddelt har der meldt sig 19 Arkitekter. De 6 Udvalgte skal inden 15de August næste Aar have indleveret sine Konkurrence-Udkast og faar derfor et Honorar af 1200 Kr. Andre Arkitekter kan ogsaa konkurrere, idet de kan indsende Udkast til et af Komitéens Medlemmer, som saa kan forelægge det for Komitéen, hvis han finder Grund til det.

«Thr Adresseavis» 4/9.07

Som man ser af hosstaaende Artikel, afgjøres i disse Dage, hvem der skal blive de Udvalgte ved Konkurrancen. Efterat dette er bestemt, skal Tilsynscommitéen sammentræde her førstk. Onsdag d. 11te ds.

«Aftenposten» 7/9.07

Trondhjems Domkirkes Restauration.

Hr. Redaktør!

Saa vidt mig bekjendt, er de Anker, som Hr. Arkitekt Hoff har fremsjort mod Restaurationsarbejdet, kun blevet imødegaaet, eller bejæmpet, i Artiklen undertegnet "Thrap-Meyer og fl." samt i to Artikler undertegnet "Ogsaa en Statthyder", alle optagne i "Aftenposten".

Disse Imødegaaelser styder med grovt Stykt, overdægende med vrede og krænkende Ord og Formeneringer den i Udlandet højsatte og der stattede Normand. Sidstnævnte Modstander af Hr. Hoff's Opfatning har tillige rettet Bebrejdelser mod Undertegnede, anvisende et grundigere Studium af Stortings-Publikationerne fra 1903—1906, se "Aftenp." Nr. 490.

Jeg har fulgt Anvisningen og opfristet det Indtryk, som Dokumenternes Læsning tidligere har gjort paa mig, og jeg maa tilstaa, at Indtrykket er blevet det samme nu, og at jeg blandt andet vedblivende fastholder Tvivlen om, hvorvidt det er berettiget og tilfredsstillende — arkitektonisk og æstetisk berettiget — at der til Vestfløjens Hovedpiller er blevet anvendt lys Marmor og ikke mørk Klebersten.

Af Dokumenterne fremgaar det — hvis jeg da forstaar at læse dem retteligt — at der inden Komitéen til Bedømmelse af Arkitekt Christies Plan for Restaurationen af Vestfløjet har gjort sig gjeldende stærkt udprægede, og absolut modsatte Meninger angaaende det Materiale, der burde vælges til Hovedfløjens store Pilleres Søjlestalter og Kapitæler, enten den mørke Klebersten eller den forholdsvist lyse Marmor. Af Menigheden fremgik to Indstillinger, Hr. Antikvar N. Nicolajsens Servotum, og d'Hr. Arkitekterne G. Bulls, Brede Greves og Johan Meyers Fællesvotum, det første sluttende sig til Arkitekt Christies Beslutning om at anvende lys Marmor, det andet begjærende, i Døstets Form, Rejsningen af to Prøvepiller. Men dette Døst blev som bekjendt ikke opfyldt, men afvist af Kirkens Arkitekt med Bemærkningen, at det forekom ham u n ø d i g t, som af Komitéen foreslaaet, til Prøve at lade hugge og opføre én Pille i Klebersten og en i Marmor, med dertil hørende Buer, "da man formodentlig uden Vanskelighed kan forestille sig, hvorledes disse Rækkers fristaaende Marmorpiller vil tage sig ud i Bygverket".

Herved var Marmorens Seir bundet. Den senere nedsatte "Tilsynscommité", som tilbedes den Opgave at vaage over Restaurationsarbejdets fremtidige Udførelse, indskrænkedes til tre Medlemmer, d'Hr. Arkitekter Fjischer, Johan Meyer og Solberg.

Episoden om Marmorpillerne er her omtalt saapas vidtløstigt, fordi Bedømmelseskomité-Arkitekternes enstemmige Døst om Prøvepiller lader formode, at de har betragtet som et uoveligt Experiment den saa at sige udelukkende Anvendelse af Marmor paa et enkelt Sted i Kleberstensbygningens Interiør til de store Piller paa begge Sider af Vestfløjet fra Indgangsdøren til Partiet under Taarnhvælvet. Et farligt Experiment, ikke med Hensyn til Bygverkets Soliditet, men overfor den naturlige æstetiske Fordring til et arkitektonisk Monumentalværk, at det giver os Meester Indtryk af Enhed og Styrke. Og vil ikke Interiørets øverst beliggende Kleberstenspartier virke paa Diet som trykkende, som besværende og truende, de nederste, i Farven lysere, og derfor tilsyneladende mindre modstandskraftige Marmorpartier?

Var det fuldstændig gennem Fund eller Tradition godtgjort, at Vestfløjens Piller og Kapitæler oprindelig har været af Marmor, vilde der fra historisk Synspunkt selvfølgelig intet være at indvende mod det foretagne Restaurationsarbejde. Men er dette givet? Synes Stortingspublikationernes Text paa afgjørende Maade at bekræfte, at saa er Tilfældet?

31te August 1907.

En Statthder.

Sept. 10.

Hosstaaende har jeg medheftet etpar Fotografier tagne af Hr. Ark. Ryjord under Rivingen af Midtpartiet paa Vestre Gavl. Disse viser ogsaa, som man ser, ganske godt Adskillelsen mellem det indre og ytre Murverk.



Sept. 11.

Idag har Tilsynskomiteen sammentraadt til et Møde i Grand Hotel. Fischer er ikke med denne Gang, da han er sygmeldt. Kun D'Herrer Meyer og Solberg danner denne gang Komiteen. Udnævnelsen av de 6 arkitekter til Konkurrencen er nu foretaget og indsendt til Departementet, som omstaaende Artikel fra Adresseavisen refererer.

(Se artikkel neste side.)

Domkirkekonkurrenzen. Direktør Thiis er nu kommet tilbage fra Christiania, hvor han som Medlem af Bedømmelseskomitéen har deltaget i et Møde for Udvalg af de Arkitekter, der skal deltage i Konkurrenzen om Domkirkeens Restauration. Der var som meddelt indkommet 19 Ansøgninger, og af disse har Komitéen udvalgt 6. Hvem disse Herrer er, er foreløbig en Hemmelighed. Bedømmelseskomitéen bestaar foruden af Direktør Thiis af Arkitekterne Due, Meyer, Schirmer og Fischer samt Professor Dietrichson. De 6 udvalgte Herrer skal inden 15de August 1908 indlevere sine Konkurrenceudkast, og den Arkitekt, som da seirer i Konkurrenzen, vil antagelig blive valgt til levende Arkitekt.

«Thr. Adr.» 10/9.07

En herværende Korrespondent for «Chicago Daily News», Hr. F. E. Møller, vil i den nærmeste Fremtid skrive en Artikel til sit Blad og udkaste den Tanke, at Norsk-Amerikanerne burde anvende endel af den Gave, de tænker at sende Norge paa sin 100-Aarsdag – 17de Mai 1914 – til Domkirken. Han mente at pege paa Statuerne til Vestgavlen, som et passende Objekt. Jeg opgav at der dertil vilde medgaa ca. 2 Millioner Kroner. Den hele Gave til Norge skal dreie sig om 5 á 7 Millioner.

Sammen med D'Herrer Solberg og Meyer gjæstedes Kirken ieftermiddag ogsaa af Ark. P. Due sen. og Direktør Jens Thiis.

Nu først er Sagen ang. Glasmaleri-Konkurrancen saa langt, at den skal udskrives. Der bliver nu af Thjems Lyskopieringsanstalt taget 10 nye sæt Copier af Tegningene for Vestgavlkonkurrancen og Glasmalerikonkurrancen.

Sept. 12

Formanden i Tilsynscommitéen, Hr. Arkitekt Joh. Meyer udtalte i dag sin Tilfredshed med den Del af Gjenopførelsen af Vestvæggen, som til Dato er udført. «Hvis vi kunde fortsætte i samme Grad med Anvendelse af de gamle Stene i lige stor Udstrekning som hidtil, vilde,

udtalte han, ingen kunne have noget at sige om, at der var taget for lidet Hensyn til det Gamle.» Antagelig vil Komiteen være færdig i Løbet af idag med sine Forhandlinger.

13.

Der forlangtes endda flere Tegninger til Konkurrancen, nemlig 1 Blad med Profiler i større Maalestok fra Gavlen. Dette Blad skal jeg nu gjøre istand.

13.

Tømt Bøssene - Kr. 455,08.

Desuden fantes i en Bøsse af en sjelden rundhåndet Giver Rm 700.- i tyske Rigsbanksedler, saa Beløbet ialt i norske Penge blev Kr: 630.- (ca.)

(Se artikkel neste side.)

«Thr. Adr.» 13.9.07

Forstaa De det?

Ja, forstaa De det, Hr. Redaktør? Hjaasald vilde jeg være Dem meget taknuden, om De ogsaa vilde meddele mig noget af Deres Forstaaelse. Thi jeg har nu spekuleret saa længe over den Foreteelse, som jeg sigter til, at jeg er fuldt paa det rene med, at jeg ikke greier det ved egen Hjaelp. Jeg skal forklare, hvilken Sag det gjælder.

Det er en dagligdags Ting, at der indbydes til Konkurrence, naar man vil fikse sig de bedst mulige Planer til et Bygwerk, som skal udføres. Det er saa almindeligt, at der har dannet sig temmelig faste Regler for den Fremgangsmaade, man følger ved en saadan Anledning. Afgangen til at konkurrere kan være almindelig for al Verdens Arkitekter, eller den kan være begrænset f. Eks. til norske Arkitekter. Men indenfor den vedtagne Grænse er der Afgang for enhver til at prøve sig, selv om han ikke maatte være Arkitekt efter nogen andens Mening end sin egen.

Saa hører det fremdeles til fast Skik, at der er opnævnt en Censurkomité, som bedømmer de indkomne Konkurrenceudkast, — ikke sætter sig til Doms over Personer og Navne naturligvis, men over de indleverede Arbeider. Saa megen Begt lægger man paa, at der ikke engang skal være Skink, at Hensyn til Personer har nogen Indflydelse paa Dommen, at Navnene kun skal medfølge i en særskilt forseglet Konvolut. Og dette er vel ogsaa Fremgangsmaaden ved alle mulige andre Prisopgaver.

Forst altsaa Provearbeiderne, Prisopgaverne, som bedømmes saavidt muligt, uden at Dommerne har nogen Anelse om Forfatterne. Forst naar Dommen er fastslaaet, tænker man paa Personerne. Og er der Arbeider, som anses for usyldestgjørende, aabner man ikke engang vedkommende Navnesedler.

Men nu foreligger det merkværdige, at ved en Konkurrence af mere end almindelig Interesse har man fulgt en ganske modsat Fremgangsmaade.

Det er jo Kræfter, som har formaaet at drive igjennem, at Restaurationen af Domkirken Besifront ikke skulde faa Lov til at blive den Kunstners Berf, som har restaureret den øvrige Kirke, skjønt han efterlod en Restaurationsplan, som af de ansæede Arkitekter, som danner Tilsyns-komiteén, er erklæret for fuldt tilfredsstillende. Der skal staves nye Planer tilveie, og det skal ske ved Konkurrence.

Ved denne har den nye, af Departementet nedsatte Komité, gaaet frem paa den Maade, at den forst har opfordret dem, som ønske at deltage i Konkurrencen til at melde sig. Forst frem med Navnene til Bedømmelse! Der meldte sig 19. Saa sammmentræder Komiteén og udvælger sig 6 af disse, som den giver Afgang til at konkurrere. Efter hvilke Hensyn dette Udvalg er foregaaet, er ikke oplyst. Det er ialfald ikke foregaaet efter indleverede Arbeider, hvorefter deres Dygtighed til at løse den foreliggende Opgave er bedømt. Derefter faar de 6 et Mars Frist til at indlevere sine Konkurrencearbeider.

Her synes det altsaa, som om man har fulgt den stik modsatte Fremgangsmaade af den sedvanemæssige: Forst Personerne og Navnene, dernæst den reelle Kvalifikationsprøve.

Det vil maaske blive anstødt, at man ikke har udelukket de 13 vragede. Man har nemlig underrettet dem om, at der findes en Bagtrappe i det Hus, i hvilket Dommerkollegiet residerer. De, som ikke hører til de 6, som Dommerne vil modtage gjennem Hovedindgangen, kan saa slippe ind ad Bagtrappen, hvis de kan interessere en af Dommerne saa meget for sig, at han er villig til at lufte op for dem. Gad vide, hvor mange der benytter sig af denne Vej,

efterat de for Konkurrence Begyndelse er stemplede som Konkurrenter af 2den Klasse

Ogsaa i en anden Henseende er Fremgangsmaaden modsat den almindelige. Det er almindeligt, at efterat Bedømmelseskomitéen har truffet sin Afgjørelse, bliver Arbejderne udstillede, forat ogsaa Almenheden kan opgjøre sig sin Mening. Og samtidig er det Skik, at Komitéens Motiver for Afgjørelsen offentliggøres.

Paa stil modsat Maade gaar denne Komité frem. Efter at have truffet sin Afgjørelse og valgt og vraget mellem Personer og Navne, lader den Offentligheden tilflyde den Meddelelse, at Indholdet af dens Afgjørelse vil blive holdt hemmeligt. Endnu mindre faar Almenheden nogen Underretning om, hvilke Motiver der har begrundet det trufne Valg. Komitéen anser sagten dette som noget, der ubeflulende vedkommer den selv; det vedkommer ikke Populæren

Det vil maaske blive svaret, at næste Aar, naar de 6 Konkurrencearbejder plus de mulige Arbejder af 2den Klasse er bedømte, da skal Almenheden faa fuld Besked. Jo, vi talter. Som om det vil blive en fri Konkurrence! Som om ikke den Beslutning, som Komitéen har truffet iaar, og som holdes hemmelig, kan blive aldeles afgjørende for, hvad der kommer til at foreligge næste Aar!

Det er ogsaa klart, at ved den endelige Bedømmelse af Konkurrencearbejderne til næste Aar kan ikke Komitéen lade Forfatterens Navne være ubekendte for sig, indtil Censuren falder, saaledes som god Sædvane er. Thi den maa jo forvisse sig om, at kun de Konkurrerer, som den har kjendte berettiget dertil.

Nu er det dette, som jeg istsaa vilde spørge om, Hr. Redaktør! Hvad er Meningen med denne besynderlige Fremgangsmaade, som for almindelig Tankegang maa synes saa bagvendt og urimelig?

Spørge om en Ting til. Vil det ikke blive en Følge af den fulgte Fremgangsmaade, at det af Domkirken afdøde Arkitekt efterladte Udkast til Restauration ihvertfald vil komme til at staa udenfor Konkurrencen? Den Restaurationsplan, som af Arkitekterne Fischer, Johan Meyer og Solberg blev dømt som en særdeles heldig Løsning af Problemet, vil ikke den efter Komitéens Afgjørelse være sat ud af Betragtning?

Trondhjems

Domkirke

og Hr. Hoff.

—o—

Hr. Redaktør!

I sin Henvendelse til Dem i "Aftenposten" Nr. 516, angaaende Domkirken, udtaler Hr. Arkitekt Hoff, at han savner en Begrundelse af mine Bemærkninger til hans første Artikel. Men for at indlade mig paa en saadan Begrundelse maatte dog denne Artikel have vist et ganske andet Kjendskab til og en større Forstaaelse af det Emne, som Hr. Hoff har valgt til sin Turnering mod afdøde Arkitekt Christie og dennes seneste Restaurationsarbejde ved Domkirken. Derimod maa og bør det paaligge Kirkens Tilsynskomite, navnlig Artikelterne Fjellner, Johan Meyer og Solberg, som officiel Pligt i Sandhedens Interesse at imødegaa Hr. Hoff's uvederheftige Paastaaende. Thi, som bekjendt, har nysnævnte Komite afgivet officiel Erklæring til Kirkedepartementet, hvori den enstemmig godkjender vedkommende Restaurationsarbejder og tillige anbefaler Christies efterladte Plan for Vestfrontens Restauration til Departementets Approbation. At den samme Komite har gaaet ind paa at foreslaa en Konkurrence afholdt angaaende samme Restaurationsarbejde, er derfor aldeles uforklarligt.

Ikke nok med at Hr. Hoff saaledes paa en uberettiget Maade nedsetter Christies Restauration af Domkirken, men han udstrækker sig i saa Henseende til Frue Kirke i Trondhjem, hvorom han giver følgende Otringer tilbedste:

"Skulde det imidlertid falde for vanskeligt at bevare Dømmekraften fri inde i Domen, da bør man aflægge Vor Frue Kirke i Trondhjem et Besøg. Og saa denne Kirke er restaureret af Domkirkens Arkitekt, og her vil vel enhver være enig med mig i, at al Kunst fra samme Stund er sporløst forsvunden, saa Kirken staar som et lidet Mønster paa, hvad Beskiftet i Domen engang vil blive, om der ikke strax sker en Forandring med Hensyn til Arbeidets fuldkomnere Udførelse".

«Aftenposten» 12.9.07

Selv om Hr. Hoff havde nok saa store Kvalifikationer til at bedømme Restaurationsarbeidet ved Domkirken, og selv om hans Domme derom var fuldkorrekte, saa er der kun lidet Værd at hente ved Gehalten af saadan Optræden og Udtryksmaade, som er egen for Hr. Hoff. — Men endnu værre bliver det hele, naar det viser sig, at han med Hensyn til Frue Kirke har ladet sig binde noget paa Ormet, istedetfor at den rette Sammenhæng er følgende:

Trods Anmodning i sin Tid fra vedkommende Myndighed vilde Christie ikke have anden Besatning med Restaurationen af Frue Kirke, end at han udarbejdede en Plan for denne. Selv, Udførelsen blev derfor af Vedkommende overdraget til den senere i Amerika afdøde Arkitekt Henrik Mathiesen. Denne forvanskede imidlertid i flere Stykker Christies Plan, hvortil kom, at den efter samme udsorte Farvedekoration af Kirkens Indre under en senere Oppudsning blev overstrøget af Svabmalerne, som da vel maa have gaaet paa egen Haand.

Naar man, som Hr. Hoff, vil turnere, bør man have blanke Waaben, og saaledes ogsaa hvor det gjælder Arkitekt Christie og hans Minde.

Slendal, 10de September 1907.

Erhødigst

Thrap-Meyer.

«Aftenposten» 16.9.07

Trondhjems Domkirke.

Konkurrenzen.

Efterat den af Kirkedepartementet nedsatte Bedømmelseskomite har afgivet Forslag om Valg af de Arkitekter, som skal deltage i Konkurrencen om Vedertagningen ved Restaurationsarbeidet i Domkirken, har Departementet opfordret Arkitekterne N. Ryjord, L. Solberg, S. Bull og Jens B. M. Kielland til at deltage i Konkurrencen ved at udarbejde et Udkast til Rekonstruktion af Kirkens Vestfront.

De Konkurrerende, der hver erholder udbetalt et Stipendium paa 1200 Kr., vil faa fri Udgang til Domkirken, dens Stensamling og Bibliothek m. v., ligesom de bliver tilstillet Tegninger (og Fotografier) af Vestfrontens gjenstaaende Dele samt af enkelte løse Fund, som antages at skrive sig fra denne. Andre Arkitekter vil kunne erholde de samme Tegninger m. v. udlæveret mod Deposittum af 5 Kr., som tilbageleveres ved eventuel Indlevering af et Udkast. Foruden de nævnte løse Fund foreligger i Domkirken et stort Materiale af Arkitektarbejde og Skulpturarbejder, der kan have tilhørt den gamle Vestfront. De vigtigste af disse Fund er fremstillet i Tegning med Angivelse af deres respektive Fundsteder.

Foraaavdt der fra Arkitekter udenfor de Konkurrerendes Kreds skulde fremkomme Udkast, som forekommer et Medlem af Bedømmelseskomiteen værdigt til at tages i Betragtning, vil disse paa hans Initiativ af Komiteen blive optaget til Behandling for mulig Deltagelse i den endelige Bedømmelse. Til Indkjøb af saadanne Udkast, som af Komiteen maatte anbefales erhvervet for Restaurationsarbeidet, er stillet til Disposition et Beløb af indtil 1200 Kr.

«Aftenposten» 18.9.07

Trondhjems

Domkirke.

Konkurrencen.

Adskillig Opmærksomhed har den Meddelelse maattet vække, som vi i Bladet for igaar bragte om, at Kirkedepartementet, efter at den nedsatte Bedømmelseskomite havde afgivet Forslag om Valg af de Arkitekter, som skal deltage i Konkurrencen om Udsættelsen ved Restaurationsarbejdet i Domkirken, havde opfordret de fire Arkitekter N. Hjord, L. Solberg, H. Bull og Jens B. M. Rielland til med et Stipendium af 1200 Kr. for hver at deltage i Konkurrencen ved at udsætte et Udsættelse til Rekonstruktion af Kirkens Vestfront.

Meddelelsen maatte vække Opmærksomhed allerede af den Grund, at det for nogen Tid siden var oplyst, at Komiteen havde indstillet paa sex Navne, medens man altsaa her kun mødte fire. Man spurgte, efter hvilken Regel dette Udvalg var foretaget — et Spørgsmaal, der saameget mere paatrængte sig, som den Kvalifikation, der laa i tidligere praktisk Besætning med middelalderst Arkitektur, jo ikke forelaa hos alle inden Kredsen af de fire foretrukne, medens den i fremtrædende Grad netop fandtes hos en af de ikke medtagne, der i Udlandet med anerkendt Dygtighed har ledet netop lignende Arbejder som de, hvorom her vil blive Tale.

Efter hvad vi har bragt i Erfaring er Grunden til Departementets Afgjørelse at søge deri, at alene de fire ovennævnte Herrer af Komiteen var indstillede som fuldt habile. Da Departementet allerede fra Begyndelsen havde nævnt Alternativerne 4 a 6 Stipendier, har man ment at burde vælge det første, samtidig med at dog et Beløb af indtil 1200 Kr. er stillet til Disposition til Indkjøb af saadanne Udsættelse ogsaa fra andre end de fire, som af Komiteen maatte anbefales erhvervet for Restaurationsarbejdet.

Komiteens Begrundelse af, hvad den har anbefalet, bør komme til Offentlighedens Kundskab. Vi formoder, at man ikke mindst inden Arkitekternes Verden er interesseret i at saa fler. Sagens Betydning og Rækkevidden af det eventuelle Valg af Restaurationsarbejdets Udsættelse kræver dette.

Et ikke mindre Grad er det et Krav, hvori der ikke bør ske noget Afslag, at Konkurrencen ikke paa noget Punkt kommer til at paavirkes af snevre personlige eller doktrincære Hensyn. Mod ethvert Tegn derpaa bør der strax udtales et bestemt Varsel.

Domkirken

og

Konkurrencean.

Jeg stillede for en Tid siden nogle Spørgsmaal om Meningen med den Fremgangsmåde, man fulgte i at forberede den fortsatte Restauration af Domkirken. Delsvis er der nu kommet et Svar, idet Depar-

tamentets Valg af 4 Arkitekter, som fortrinsvis skal have Udgang til at levere Konkurrenceudkast, nu er offentliggjort. Der synes ikke at være nogen særlig Grund til at klandre dette Udvalg, naar nu engang denne Fremgangsmåde skal følges. Naar „Aftenposten“ alligevel synes saa misfornøiet med det, faar det erindres, at dette Blad i flere Aar har indtaget en nok saa paafaldende Holdning ligeoverfor Domkirkens Restauration og dens Leder. Den har flere Gange optaget Angreb paa begge, som har været ligesaa — med et meget mildt Udtryk — utæffelige som hvælende paa et Minimum af Skyndighed. Sidst optoges et nedrakende Angreb af en Arkitekt Oscar Hoff, som var i hoi Grad usømmeligt. Arkitekt Thrap-Meyer har senere i samme Blad godtgjort, hvilken Skyndighed Hr. Hoff lagde for Dagen i de Emner, han talte om. Ved denne Holdning er Bladet vistnok et godt Udtryk for en Opinion inden visse Kristianialredse, som

«Thr Adr.» 20.9.07

man paa mange Maader har Anledning til at merke. Domkirken lader sig nu engang ikke paa nogen mulig Maade flytte til Hovedstaden. Deraf kommer nok Taarerne.

Det er muligt, at Hr. Hoff netop er en af de to af Komitéens Udvalg, som Departementet har affilet, og at dette er en Grund til „Aftenposten“s Misfornøielse. Her vil vel de fleste mene, at Departementet isaa-fald fortjener Anerkjendelse. En Mand, som kan skrive paa engang saa flabbet og saa uskyndigt om det Arbejde, som her er udført, og som staar høit i Opinionen vidt om i Landene, kan han trygt menes ikke at være i Besiddelse af den Modenhed og Dygtighed, at han har Ret til at aspirere til at blive betroet Ledelsen af den fortsatte Restauration.

Samtidigt staar ialfald et af mine Spørgsmaal endnu lige ubesvaret. Hr. Arkitekt Thrap-Meyer sees med megen Styrke at have fremsat det samme. Er det

Meningen at stille Arkitekt Christies Ud-kast til Restauration af Vestfronten ganske tilside? Ganske udenfor Konkurrence? Departementet udvalgte jo selv en Komité af 3 Arkitekter, en fra Kristiania, en fra Bergen og en fra Trondhjem. Disse betroede Mænd godkjendte med Styrke Christies sidste Ud-kast og anbefalede Departementet at lade Restaurationen udføre efter dette.

Nu er dette ligesom kommet bort og den første Komité tillige. Et Medlem af den er endog gaaet ind i den nye Komité, som arbejder, som om den første ikke havde eksisteret. Hr. Thrap-Meyer lægger den første Komité paa Hjerte, at det er dens Pligt offentlig at udtale sig om dette besynderlige Forhold, men uden at der er kommet noget Svar.

Hvad er det, som er kommet imellem, og som har bragt den første Komité og dens Anbefaling til at forsvinde, men som unddrager sig for Almenhedens Kjendskab?

Er det maaske Meningen, at Christies Udkast skal konkurrere sammen med de nye, som indkommer? Eller er der Magter, som virker i det skjulte, som formaar at drive igjennem, at det skal overgives til Glemfjel?

Jeg staar derfor, Hr. Medakior, fremdeles som Spørger

?

«Aftenposten» 28.9.07

Trondhjems Domkirke.

Idet "Teknisk Ugeblad" gjengiver den Bladene tilstillede officielle Meddelelse om Konkurrencesagen, tilføjer Ugebladet:

Vi skal senere komme tilbage til denne Departementets Afgjørelse, der afviger fra den enstemmige sagkyndige Komiteindstilling.

«Thr.Adr.» 22.9.07

Trondhjems Domkirke.

Svorfor der bare udpegetes fire
Arkitekter.

Kirkestatsraaden udtaler sig.

I „Drebladet“ læses følgende:

For faa Dage siden meddeltes, at Kirke-
departementet efter Konkurrencerådgivningens
Gubstilling havde udkaaret fire Herrer til
Deltagelse i Konkurrencen om Stillingen
som Arkitekt Christies Eftermand som Le-
der af Kirkens videre Gjenrejsning. De
fire Udvalgte var Trondhjemsarkitekterne
Mils M h j o r d (foreløbig Leder af Restau-
rationsarbejdet), Lars S o l b e r g (Med-
lem af Domkirkens Tilsynsråd), H.
B u l l, Kristiania, og Jens B. M. N i e l-
s e n.

Da denne Meddelelse kom, studsede man
naturligvis over at finde bare fire Nav-
ne. Man havde ventet at se seks. Endnu
mere studsede man, da man faa Dage efter
hørte, at Rådgivningen (Formand Arkitekt
Paul D u e) havde indstillet paa f j v Nav-
ne. Det var saaledes Kirkedepartementet,
der havde reduceret Antallet til fire.

Da denne Sag allerede havde vaakt ad-
skillig Røre saavel inden Arkitektkredse som
blandt den interesserede Almenhed, gik vi
igaar Formiddag til Kirkestatsraaden for
at høre hans nærmere Forklaring af For-
holdet.

Hr. Statsraaden udtalte, at Departementet
ikke kunde udkaare flere end de fire.
Rådgivningen havde nemlig indstillet disse som
dem, der egentlig skulde konkurrere om
Lederstillingen ved Kirkens Restaurations-

arbejde. Dernæst udtalte Rådgivningen, ifølge
Forhandlingsprotokollen, at der for-
uden disse fire kunde gives Anledning og-
saar for to yngre Arkitekter til at deltage.
Hvis skulde der dog være Dissens inden
Rådgivningen.

Som disse to yngre udpegede Rådgivningen
Arkitekterne M o r d h a g e n og N e s s.

Men, fortsatte Rådgivningen, hvis Depar-
tementet accepterede disse to unge, kunde
man ikke godt gaa Arkitekt Hr. Lange,
Kristiania, forbi.

Paa denne Maade fremkom altsaa Rådgiv-
ningens Svaret.

Departementet havde imidlertid bare én
Ting at holde sig til: At der blev truffet
en Ordning til Udkaarelse af Christies Ef-
termand.

Og da Rådgivningen i denne Hen-
seende specielt havde udpeget de fire ud-
nævnte, kunde ikke Departementet tage med
de to unge, som jo senere, naar Spørgs-
maalet om Bestyrelsens Planer endelig
kommer op, kan faa Anledning til at vise
sin Kunst.

Og med de to unge faldt ogsaa Arkitekt
Lange bort.

Saaledes blev der bare fire tilbage.

Kirkestatsraaden udtalte videre, at Ar-
kitekt Lange havde flere bemærkede Anbe-
falingen; men da man hidtil ikke har haft
Anledning til at prøve hans Evne
ved større praktiske Gjøremaal, fandt man
ikke at kunne tage ham med, selv om de
to unge gik ud.

— — — Paa Grund af den Diskus-
sion, denne Sag har vaakt paa enkelte Hold,
er det et stort Spørgsmaal om ikke De-
partmentets Rådgivning bør tage Sagen op til
fornyet Behandling.

Kirkestatsraaden kjendte intet hertil;
men han ansaa det ikke absolut udelukket.

«Aftenposten» 28.9.07

Trondhjems

Domkirke.

Konkurrencen.

Vi omtalte forleden Dag den Opmærksomhed, som Komiteens Indstilling i denne Sag — Valget af de Arkitekter, som skal deltage i Konkurrencen om Lederstillingen ved Restaurationsarbeidet — og Kirkedepartementets Valg af flere Grunde havde vakt, saavel inden Arkitekternes Kredts som udenfor denne, og oplyste, hvorledes Departementet ikke havde anset sig berettiget til at udvælge mere end de fire, der af Komiteen var bleven betegnede som fuldt habile blandt de sex, der — efter et tidligere Forlydende — var blevne nævnte af Komiteen.

Det meddeles nu i en Artikel i "Drebladet", at Komiteen ved Siden af de af de som fuldt habile udpegede — Trondhjemsarkitekterne N. N. H. j o r d (midlertidig Leder af Restaurationsarbeidet), L. S o l b e r g (Medlem af Restaurationsarbeidets Tilsynskomite), H e n r i k B u l l, Kristiania, og J e n s B. M. K i e l l a n d, Bergen — ifølge For-

handlingsprotokollen har udtalt, at der foruden disse fire burde gives Anledning for to yngre Arkitekter til at deltage. Som disse to yngre udpegede Komiteen Arkitekterne N o r d h a g e n og N æ s s. Men hvis Departementet akcepterede disse to unge, kunde man ikke godt gaa Arkitekt Chr. L a n g e forbi. Til "Drebladet" har Kirkestatsraaden videre udtalt, at Arkitekt Lange havde flere udmærkede Anbefalinger; men da man hidtil ikke har havt Anledning til at prøve hans Duellighed ved større praktiske Gjøremaal, fandt man ikke at kunne tage ham med, selv om de to unge gif ud.

Vi kan hertil sige, at Komiteens Medlem Prof. L. Dietrichson ikke har deltaget i Behandlingen af Personspørgsmaalet, idet han har ment, at han ikke havde tilstrækkelig Kjenndskab til de forskjellige Arkitekter, navnlig de yngre.

Den Stilling, hvori Sagen — rimeligvis ved en Flerhed af sammenstøpende Omstændigheder og krydsende Hensyn — paa denne Maade er kommen, er hverken klar eller syldestgjørende.

Vi nævnte i vor forrige Artikel i saa Hensende eksempelvis det paafaldende i, at den Kvalifikation, der ligger i tidligere praktisk Besatning med middelalderst Arkitektur, jo ikke foreligger hos alle inden Kredsen af de foretrukne, medens den i fremtrædende Grad netop findes hos en af de ikke medtagne, der i Udlandet med anerkjendt Dygtighed har ledet netop lignende Arbejder som de, hvorom her vil blive Tale.

Med denne sidste Bemærkning sigtede vi til Hr. Chr. L a n g e, der i nær syv Aar, i Tiden fra 1893 til 1900, som "Dombauleiter" har været beskæftiget med Restaureringen af Domkirken i det nordlige Ungarn og har indehavt det samme Hverv ved St. Egidius-Kirken i Bartsfeld. Fra disse Hverv har han fra sin nærmeste Overordnede, den bekendte Prof. S t e i n d l, medbragt Vidnesbyrd om "høieste Tilfredshed". Herhjemme i Norge har Hr. Lange havt Anledning til i Ingeniør- og Arkitektforeningen i 1905 indgaaende at gjøre Rede for disse omfattende og vanskelige Arbejder. Kvalifikationen til at stedes til Konkurrence vil saaledes nok maatte erkjendes her at være fuldt ud forhaanden.

Vi gjentager, hvad vi i vor første Artikel udtalte, om at Sagens Vigtighed og Rækkevidden af det eventuelle Valg af Leder for Restaureringsarbeidet ved Trondhjems Domkirke kræver, at Konkurrencen bliver saa betryggende og saupartist som mulig. Vi stoler paa, at man paa alle vedkommende Hold sørger for, at saa ster, og det saaledes at Almenheden med Sikkerhed kan erkjende, at denne Garanti foreligger.

«Aftenposten» 30.9.07

Trondhjems

Domkirke.

Konkurrencen.

I det telegrafist signaliserede Interview i "Dagsposten" for Lørdag oplyser Direktør J. Thies i Trondhjem, der var Medlem af Konkurrencekomiteen, at det maa bero paa en Misforstaaelse fra Kirkedepartementets Side, naar det har troet, at alene 4 af Ansøgerne af Komiteen var betegnede som fuldt habile. Arkitekt Chr. Lange blev af Komiteen udpeget som femte Mand; men dermed tilsigtede ingen at sætte ham i ringere Klasse end nogen af de fire. I saa Henseende omtaler Direktør Thies Hr. Langes her i "Aftenposten" allerede nævnte Kvalifikation. Forslaget om at dele det sjette Stipendium mellem to yngre Arkitekter kom frem, fordi Valget mellem dem var vanskeligt, og fordi man fandt det heldigt, at saa mange som muligt af dem, der kunde tænkes at bidrage noget værdifuldt til Konkurrencen, blev taget med. Komiteens Indstilling om denne Deling af det sjette Stipendium blev ved Prøveafstemningen vedtaget med 4 mod 1 St.

Departementets Misforstaaelse skriver sig antagelig fra, at det har bygget paa forudgaaende Meningsudveglinger og Prøveafstemninger mere end paa det enige Resultat, som Komiteen tilslut arbejdede sig sammen til.

Hr. Thies mener, at der kan rettes herpaa, ved at Komiteen leverer en Tillægsindstilling, hvori Hr. Lange og en af de to yngre udpeges til Konkurrencen. "Vi tør maaske haabe" — tilføjer han — "at Departementet tager Hensyn til en saadan Genstilling, isald den sker enstemmig og indtrængende".

*

Saa vidt Hr. Thies. Efter at Misforstaaelsen af Komiteens Indstilling saaledes er paavist, kan man vel gaa ud fra, at der af Departementet vil blive søgt rettet paa den, enten dette nu sker ved Indhentelse af en Tillægsindstilling, eller en saadan skulde anses unødvendig.

Dette er noget, som Sagens Vigtighed og Retfærdighedshensynene kræver.

«Thr. Adr.» 30.9.07

Domkirken og Konfurrencen.

Der kommer, Hr. Redaktør, lidt efter lidt en Smule Lys over det, som er påse- ret i denne Sag. Og det synes altsammen at bekræfte, hvad jeg tillod mig at udtale om det sfulte Arbejde, som har bragt den første Komité's Indstilling til at forsvinde af Sagaen. Jeg sigter særlig til en Artikel i „Drebladet“, aftrykt i „Adr.“ for Lørdag, hvori der gives en Meddelelse om et Interview af Kirkedepartementets Chef. Bladet udtaler, at Departementets Afgjørelse havde valgt Stauden og adskilligt Røre og fandt, at det var et stort Spørgsmaal, om ikke Komitéen bør tage Personspørgsmaalet op til fornyet Behandling. Og det tilføjer, at Kirkestatsraaden havde udtalt, at han ikke ansaa dette for absolut udelukket. Dette betyder jo ikke andet, end at Statsraaden mente, at Departementet nok kan bringes til at slaa en Streg over sin sidste Afgjørelse paa Grund af en Opinion i Kristiania, særlig i de yngre Arkitektkreds.

Praktisk bliver dette det samme som en Indbydelse til at agitere videre for at faa Departementets Bestutning omgjort. Saaledes ser man, at det ogsaa er blevet opfattet af et af den sidste Komité's Medlemmer, som til et Blad har udtalt, at efter denne Invite af Statsraaden vil der blive foreslaaet, at Komitéen gjenoptager sit Arbejde, for altsaa at faa Departementets Afgjørelse omstyrtet.

Efter det Indblik, man herved har faaet i Administrationens Forhold i denne Sag, er det ikke saa vanskeligt at skjønne Sammenhængen med, at den første Komité og dens Indstilling er kommet væk. Kan Departementet ved „det Røre, som er valgt saavel indet Arkitektkreds som blandt den interesserede Almenhed“ (i Kristiania)

bringes til at tilbagekalde sin sidste Afgjørelse, saa har det vel ogsaa drevet af det samme Røre kunnet besvare sine første Tillidsmænds Indstilling. Det kan forstaaes, at et Medlem af den første Komité, som vel af særdeles mange anses for at være den mest kompetente i denne Sag, synes at have trukket sig ganske bort fra al Besatning med den og heller ikke af Opfordringer har ladet sig bevæge til at udtale sig om, hvad der er baseret.

Det er jo hyggeligt at se, at der i Kristianiakredse nu er opstaaet en saa stærk Interesse for Domkirkens Restauration. Tidligere har man været mest vant til i Kristianiablade at finde Artikler og Korrespondancer, som har søgt at nedlægge det hele Arbejde. Det er fra Udlandets danske Almenhed, Anerkjendelsen mest er kommen. Men ligesoverfor Udsigten til, at Agitationens Endemaal er at drive gennem Valget af et Medlem af de yngre Arkitektkreds i Kristiania, hvor man har talt haanende om det Arbejde, som er udført, tør det være berettiget at minde om, at den vordende Leder skal virke sammen med den udmerkede Arbeidsstyrke, som gennem mange Aar er uddannet her, og at det neppe vil gavne dette Samarbejde, om Lederen vælges fra den Kreds, hvorfra en enkelt Møst har udslunget den Mandrigheid, at Domkirken med sit nuværende Udseende kunde passe til Sognekirke i en ganske anden By.

Kanskje faar man ogsaa minde om, at Trondhjems By har udredet nær en Tre-diedel af, hvad Domkirkens Restauration (udenfor Præmieslaanet) har kostet. Deri maa ogsaa ligge en Opfordring for Administrationsschefen til ikke over Presset fra nogle Kristianiakredse at glemme, at han er Landets Embedsmand, som ikke bør ligge under for en lokal Agitation.

«Dagbladet» 7.9.07

Domkirke-

Striden.

Sept.
7/9. 07

Antikvar Nicolajsen har i en Artikel i "Aftenposten" som Eksempel paa, hvad der af Arkitekt Christies Modstandere kan anbringes, nævnt, at det har været forlangt, at Trondhjems Domkirkes Spir skulde ha været opført af Sten. Her kan Antikvaren kun ha sigtet til den Artikelrække, hvormed Kontroversen for tre Aar siden aabnedes, idet der i denne anstilles Sammenligning mellem Salisbury-Katedralets Stenspir og Trondhjems-Katedralets Kobberspir. Men Antikvar Nicolajsen svæver i en fuldstændig Bidsfarelse, naar han tror, at det var den Omstændighed, at Arkitekt Christie ikke opførte Spiret af Sten, som fremkaldte Kritiken.

Det blev tvertimod i den nævnte Artikelrække forudsat, at Arkitekt Christie kunde ha Ret i sin Paastand, at Taarnets Mure og Pillaer ikke var istand til at bære noget Stenspir, og at der derfor heller ikke nogenstunde har været noget saadant. Skjønt Liden for Domkirkens Fuldførelse — den første Hjerdebøl af det fjortende Aarhundrede — tillader at tænke sig Stenkonstruktion i Spiret, og skjønt enkelte har ment, at der ikke foreligger tilstrækkelig Grund til at paastaa, at Murene er eller med Taarnets Bygningsmaade nødvendigvis maa være for svage, blev der dog gaat ud fra, at om et mæssigt Stenspir kunde der ikke her være Tale.

Hvad der indvendes mod Hr. Christies Spir, var noget ganske andet. Det hævdedes, at det i sin foreliggende Form, samt med sin Kobbertækning, var en baade uhistorisk og smagløs Opfindelse af Arkitekt Christie.

Domkirkens Arkitekt har i Trondhjemsbladene indrømmet, at der ikke i Taarnets indre Konstruktion, som det var for Ombygningen, af ham var fundet nogenformig Anordning til, hvordan det middelalderste Spir kunde ha set ud, idet Gaade borts Basis og den Vinkel, hvorefter det rejste sig, var ukendt. Hr. Christie har derfor havt fuldstændig fri Hænder til at komponere sit Spir.

Han har derimod valgt for det første at konstruere det af Jern i Stedet for af Træ, for Ildsikkerhedens Skyld. Derved slog han ind paa den Vej, i Spirets uhyrlige Dele at gøre det historisk umulig.

Men da det som sagt kun er i de uhyrlige Dele, lader Fremgangsmaaden sig til en vis Grad forsvare af praktiske Hensyn.

Hvad der derimod aldeles ikke lader sig forsvare, er, at han ogsaa udbortes lod Spiret forkynde for Alverden, at det var uhistorisk og intet havde med den gamle Kirke at gøre, idet han nemlig lod det tænke med et Materiale — Kobber — der var fremmed for vor og for de britiske Ders gamle gotiske Arkitektur.

Det rette Materiale paa gamle middelalderste Træspir er Bly. Det blev ogsaa i Artiklen antydet, at om man ikke afgjort kunde hævde et oprindeligt Stenspirs Umulighed, kunde man, uden at sætte Taarnets Stabilitet paa Prøve, bælle Spiret med Klæberssens "Skifer".

Men samtidig med at Arkitekt Christie har ladet Spiret fremtræde uhistorisk i det Materiale, hvormed det udbendig viser sig for Dagttageren, har han begaaet en endnu værre Feil ved i dets Størrelse og Form at synde mod Gotikens Grundsætninger. Han har ladet et Spir, som hæver sig over et i Forhold til Grundplanen lavt og mæssigt Taarn,

stroebe steilt op fra en saa høitliggende Basis, at det har maattet virke knugende og trykkende baade paa Taarnet selv og paa den hele Kirke.

Man maa huske paa, at det her uden er Tale om et Spir, der ikke har nogenstøtelse af de arkitektoniske opadstigende Former, som udmerker de gotiske Stenspir, men slet og ret er et vældig i Høiden optrukket, glat og nøgent Tag.

Måske til den Slags tvære og knugende Klobberspir vil man finde i Mængde i Tyskland, men fra en langt senere Tid end Trondhjems Domkirke. Ikke paa en eneste af de britiske Katedraller vil man kunne søge dem. Naar Taarnene i disse ikke er ført højere op i Forhold til sin Grundplan, vil man enten finde dem uden Spir, eller man vil finde Spiret raggende op fra en Basis, der ligger dybt nede i Taarnet, saa at Spiret — der kan være endnu højere end paa Trondhjems Katedralen — gjør et let og lystigt Indtryk. Eller Spiret er meget lavt, som Minde om en oprindelig Rundbuestil.

For sin Del vil Forfatteren heraf, dersom det ikke kan bevises, at Taarnet, som det oprindeligt har været, har taalt et Spir i Stenkonstruktion, ubetinget have foretrukket et Taarn uden Spir. Et saadant Taarn vil ta sig langt bedre ud end det nuværende spirrybde, trods at den øverste af Arkitekt Christies opførte Del med de fire Hjørner paa er sørgelig tør og fantasilos, saa at sige schematisk.

Det er ikke for meget sagt, at det Christieske Spir paa Trondhjems Domkirke danner et historisk Edestykke til de nu forsvundne Tessinske Renaissancepir paa Upsalakirken og de fremdeles eksisterende Kolospir paa Roskildekirken. Det har den samme Tone til at forkynde om den Tid, hvorfra det skriver sig og den Kulturindflydelse, hvorunder det er afblevet.

Det vil glæde alle Domkirkens Venner, at Kirkedepartementet nu har grebet raskt ind med Hensyn til Arbejderne paa Vestfronten. Nuværende Forf. har under "Røsekrigen" sat Hr. Christies Parti, forsaavidt jeg — uden paa nogen Maade at billige hans Forslag til Vestfrontens Rekonstruktion — deler hans Bantro med Hensyn til den paastraaede franske Binduesrose. Men Spørgsmaalet om Røsen er bare en Detalj, om end en meget vigtig en, og om ingen Røse nogensinde har eksisteret, kan dog en Facade med en rigtig deri hensat Røse være korrektere i Forhold til Kirkens Arkitektur end en Facade uden Røse. Saa vidt er det felt, som omspændes. Vestfronten maa blive Gjenstand for nye omhyggelige Granskninger og Forslag, og de Mænd, som skal udtale sig om dens formodede oprindelige Udseende, maa se og studere arvorte Tegninger. Smaa, næsten umærkelige Ting kan ofte bringe paa Spør og trække efter sig Folgeslutninger, som fører meget langt, og det er derfor af højeste Betydning, at intet gøres, som udsletter mulige Hjælpebidler for Granskerens Spørgsmaal. Det, at der allerede er blit rørt ved Vestfronten, vidner om en Mangel paa videnskabelig Forskaelse, som maa forbauses, og som Almenheden neppe havde ventet hos den Mand, der forestaar Domkirkens Rekonstruktion.

E. A. S.

«Aftenposten» 28.9.07

Domkirkens Restaurering.

Til en Medarbejder i "Dagsposten" har Direktør Th i s paa Spørgsmaal, om Komiteen havde indstillet paa 7 Arkitektstipendier, svaret: Ja. Paa Spørgsmaal om, hvad Komiteen nu vilde kunne

gøre, efter at Departementet havde fattet sin Bestemmelse, svarede han, at Komiteen vil kunne levere en Tillægsindstilling, hvori Arkitekt L a n g e og 2 yngre Arkitekter udpeges til Konkurrencen, og man kan maaske haabe, at Departementet tager Hensyn hertil, hvis Indstillingen bliver enstemmig og indtrængende.

«Thr. Adr.» 30.9.07

Trondhjems Domkirke og Arkitekt Christie.

Til flere i senere Tid fremkomne Anker mod Arkitekt Chr. Christies og den efterfølgende provisoriske Lebedes Arbejde ved Trondhjems Domkirkes Restauration kunde meget være at bemærke. Men Under tegnebe er af den Formening, at vi helst bør overlade Fremtiden at fælde Dommen, idet Kritiken dog ikke — selv om den var berettiget — kunde ændre, hvad der en Gang er gjort. Og selv om vi bestræber os for at domme helt objektivt, vil dog saa let Uretfærdighed blive Resultatet, saa længe vi mangler det Overblik, som blot Afstanden i Tid kan give. Det er naturligt, at de Unges Tænke- og Følelses er forskjelligt fra de Eldres, saa raske som Udviklingen paa alle Omraader gaar og skiller Tiaar fra Tiaar. Men snart vil ogsaa de yngste Arkitekter komme til Erkjendelse af, at det bedste i deres Bestræbelser mod Goining af vor Arkitektur og vort Kunsthaandværk umiddelbart grunder sig paa den sterke Bevægelse fra 19de Aarhundredes Midte, der søgte tilbage fra Vilkaarligheden mod den middelalderlige Kunsts sandhedskjærlige, haandværksmæssigt bundne og dog fantasirige Kunst.

Blandt denne Bevægelses fremtrædende Mænd maa Arkitekt Christie regnes med, og hans Restaurationsarbejde i Trondhjem staar ikke tilbage for lignende Arbejder, udførte af Retningens verdenskjendte Mestere som Bislet de Duc i Frankrige, Sir W. G. Scott i England, C. W. Hase m. fl. i Tyskland.

Formaaede Christie at løse sin Opgave — som jeg tror — endog et Mon bedre end disse, som han var yngre end dem, og er vi os bevidst at stræbe fremover mod samme Maal som disse Mestere med Haab om engang at naa længere, fordi de jevnede Veien, saa vogter vi os for at fælde hastige Domme pver en af Fædrene i vort eget Land.

Blot paa et Punkt finder jeg derfor direkte at burde imødegaa de fremkomne Anker.

Man har ment, at Sangstibets nyreiste Arkadepiller burde været af Klæbersten, ikke som nu af graa Marmor, og at i første Tilfælde en villigere Virkning vilde være opnaaet. Og man har ærlig fæstet sig ved, at Arkitekt Christie her har truffet

en Afgjørelse paa egen Resiko. Tvil paa dette Punkt er forstaaelig. Selv har jeg mangen Gang følt et Ubehag ved det skarpe Skille mellem mørkpolerede Piller og lys Kalksten i engelske Kathedraaler.

Men i Trondhjem var der fundet et stort Antal Pilletrømler — jeg tror ca. 20 Stykker — og omtrent hele Pillekapitæler, alle af samme Marmorfort, der nu er anvendt. Noget Klæberstensstykke, der havde tilhørt Pillestammen eller Kapitælet, fandtes ikke. Dermed maa jo Arkitekt Christies Valg anses for retfærdiggjort, selv om Spørgsmaalet om det æstetiske heldigste endnu lades ubesvaret.

Men heldigvis maa Valget efter mange Fagmænds Dom — og jeg slutter mig helt til dem — anses for det i alle Henseender rigtigste. Brydningen mellem Marmor og Klæber er paa langt nær saa stærk, som vi finder den mellem den engelske Mar-

mor og den lyse Kalksten. Og det maa vel tages med i Betragtning, at i Trondhjem de øvre Galeriers mange fritstaaende, smalle Soiler har været af lys Marmor. Disse vil bringe Harmoni over Gangvæggens hele Reising, og de fra Grunden frit opstigende Hvælvarere — ogsaa af lys Marmor — vil i koloristisk Henseende knytte de enkelte Partier sammen. De to Materialers Samvirken er langt blødere, end jeg fra først af kunde forestille mig. At den afdøde Mester, hvis intime Kjendskab til foreliggende Opgave paa Forhaand til, lod ham at se Resultatet klart, flyede de Omkostninger, som en Klæberstens Provpille vilde kræve, bør under de forhaandenværende Omstændigheder ikke kunne sætte nogen Plet paa hans rene Skjold.

Hiterdal, 23—9—1907.

Johan Meyer.

«Aftenposten» 1.10.07

Glasmalerier

i

Trondhjems Domkirke.

Domkirkens Tverslib virker, som det nu staar restaureret, uheldig med Hensyn til Lysforholdene. Ved Anbringelse af Glasmalerier i Vinduerne og ved Polykromering af Tagverket vil dette i væsentlig Grad blive afhjulpet; herved vil ogsaa opnaaes et gunstigere Indtryk af Tverslibets forslagne Forhold.

Kirkedepartementet udsteder i disse Dage en Bekjendtgjørelse, hvorved norske Kunstnere indbydes til at deltage i Konkurrence om Udkast til Glasmalerier for Vinduer i Kirkens søndre Tverslib. Ifølge det for Konkurrencen udsædte Program skal der anbringes figurlige Fremstillinger i Klerestorieetagens 4 Vinduer og i Gavlvæggens 2 nederste Vinduer. Som Enkeltfigurer skal i de 4 førstnævnte fremstilles: "St. Olav", "St. Halvard", "St. Magnus" og "St. Sunniva", og i de to nedre Vinduer, ligeledes som Enkeltfigurer, "St. Svithun" og "St. Eysteinn" (Erkebiskopen) — alle med sine Attribute og Navne.

Attribute er:

For den kronede "St. Olav": Den langskafte Ør eller Hellebard og Dragen med kronet Mandshoved under hans Fødder.

For "St. Halvard": En ung Mand med en Møllesten i højre og i

højre i venstre Haand; en Kvinde liggende ved hans Fødder.

For "St. Magnus": En vakker Mand i Hovdingdragt (ikke Rustning) med Kappe over Skuldrene og en gylden Ring om Hovedet. Venstre Haand fattet let om Hjortelens Halsklingning, som for at blotte Halsen for Hugget, medens den højre holder et kort Sværd (hans Martyrredskab) i opret Stilling.

For "St. Sunniva": Ungkroket Kongedatter med et Klippestykke mellem Hænderne.

For "St. Svithun": Bispestav og ældre Bispedragt med lav Mitra.

For "St. Eysteinn": Bispestav og yngre Bispedragt med høj Mitra. En Kirkemodel paa højre Haand.

Midtstillet i Gavlens store Rosevindu skal bære et "Agnus Dei" og de 8 ydre Felter Engle eller Cheruber i ornamental Behandling. De øvrige Vinduer skal have ornamental Udsmykning. De forskellige Fremstillinger saavel som den ornamentale Udsmykning holdes i middelalderlig (ikke sengotisk) Karakter. Farven maa vælges med det Hovedhensyn at skaffe Tverslibets Interiør et roligt og dæmpet Lys (Lysen i Vinduerne er meget intens).

Til Præmier disponeres et Beløb af 2000 Kr., fordelt paa 3 Præmier, lydbende paa 1000, 600 og 400 Kr. Restaurationsledelsen skal være berettiget til efter Jurys Indstilling at indkøbe indleveret Udkast for en Pris af 300 Kroner.

Som Jury er opnevnt Malerne Gerhard Munthe og Eilif Petersen, Arkitekterne Johan Meyer og N. Rjorð samt Direktør Thies.

Udkastene vil i sin Tid blive udstillet i Trondhjem og i Kristiania.

«Aftenposten» 1.10.07

Konkurrance

om

glasmalerier til Trondhjem domkirkes tverskib.

Norske kunstnere indbydes herved til konkurrance om udkast til glasmalerier for vinduer i Trondhjem domkirkes søndre tverskib. I endel vinduer skal anbringes figurlige fremstillinger, andre skal have ornamental udsmykning.

Udkastene, der forsynes med motto eller merke samt forseglet navneseddel, indleveres til domkirkens restaurationsarbejders kontor eller nærmeste indenlandske postkontor inden 1ste februar 1908, kl. 12 middag. Udkast, indleveret efter denne tid, kommer ikke i betragtning ved bedømmelsen.

Til præmier disponeres et beløb af kr. 2000.00, fordelt paa 3 præmier lydende paa kr. 1000.00, kr. 600.00 og kr. 400.00. Restaurationsledelsen skal forøvrigt være berettiget til efter juryens indstilling at indkøbe indleveret udkast til en pris af kr. 300.00.

Aftryk af det af den nedsatte bedømmelseskomite udfærdigede program (med bilag) vil ved henvendelse til kirkedepartementets kirkekontor eller til arkitekt N. Ryjord, adr Trondhjems domkirke, blive de konkurrerende tilstillet mod erlæggelse af kr. 3.00, der ved konkurrenceudkastets indlevering bliver vedkommende tilbageleveret.

Kirke- og undervisningsdepartementet, Kristiania 30. september 1907. (HO 569)

«Thr. Adr.» 2.10.07

Trondhjems Domkirke.

Konkurrencen om Lederstillingen.

Der har fra forskjellige Hold været rettet Kritik mod Kirkedepartementets Afgjørelse i Konkurrencefagen. Paa „Morgenbladet“'s Henvendelse har Departementet meddelt følgende Oplysninger om denne Sag.

Jurgen og dens Mandat.

I Marts jaar indkom der til Departementet en Førestilling fra Kristiania Arkitektforening om, at Stillingen efter Arkitekt Christie først endelig maatte blive besat, efterat der var givet kvalificerede Ansøgere Anledning til at konkurrere om den ved at udarbejde Forslag til Gjenreisning af Domkirkens Bestigavl med Udgangspunkt i Christies efterladte Plan, Tilsynscomitéens Bemærkninger derved samt forøvrigt det foreliggende Materiale.

Efter at have indhentet Tilsyns-komiteens Udtalelse herom fandt Departementet at kunne tiltræde Arkitektforeningens

Forslag. Da der var fremkommet Forslag om, at der burde gives de saaledes Konkurrerende et Honorar, udtalte Departementet samtidig, at Anslaget af dem, der skulde indbydes til Konkurrence, af Hensyn til Udgifterne derved, paa Forhaand burde begrænses saa meget som mulig, helst til et Antal af ikke over 4.

Departementet nedsatte derefter en Komite bestaaende af Arkitekterne B. Due, M. Fischer, J. Mejer, Herm. M. Schirmer, Professor L. Dietrichson og Direktør J. Thies, der fik i Opdrag at udpege, hvilke af de Arkitekter, der efter stedsfunden Kundgjørelse meldte sig til Stillingen som Christies Efterfølger, skulde opfordres til at deltage i Konkurrence om Stillingen paa ovennævnte Maade med et Honorar af 1200 Kr. til hver, og derefter i sin Tid afgive Indstilling om Postens Besættelse. I Kundgjørelsen, der blev affattet overensstemmende med Forslag fra Komiteen, udtales bl. a. følgende:

„Stillingen som ledende Arkitekt ved Domkirken vil blive besat efter stedsfunden Konkurrence mellem nævnte Arkitekter. — Ansøgninger om Deltagelse i Konkurrencen indsendes til Kirkedepartementet inden 15de August d. A. De Ansøgere, som af den nedsatte Bedømmelseskomité maatte anses bedst kvalificerede, vil — i et Antal af 4 a 6 — blive opfordret til, mod en Godtgørelse af 1200 Kr. til hver, at udarbejde og inden 15de August 1908 at indlevere til Departementet et Udkast til Rekonstruktion af Domkirkens Bestfront.“

Ved Ansøgningstidens Udløb den 15de August iaar var der til Departementet indkommet ialt 19 Ansøgninger, som blev oversendt Bedømmelseskomitéen med Anmodning om

„at afgive sin Udtalelse om, hvilke af Ansøgerne den anser bedst kvalificerede for Posten og finder det opfordres til at deltage i Konkurrencen ved at udarbejde Udkast til Rekonstruktion af Kirkens Bestfront overensstemmende med de af Departementet udsædte Regler.“

Komiteens Indstilling.

Under 7de September afgav Komiteen sin Indstilling til Departementet ledsaget af den i de afholdte Møder førte Protokol. I Komiteens Forhandlinger deltog kun 5 af dens Medlemmer, Professor Dietrichson havde bedt sig fritaget for at deltage i disse foreløbige Forhandlinger.

Af Komiteens Protokol fremgaar, at der har været adskillig Meningsforskel mellem Komiteens Medlemmer angaaende det dem

givne Mandat. Der sees saaledes fra et Hold at være fremholdt, at „man ved Valg af de Konkurrerende først og fremst burde tage dem, fra hvem man troede sikrest at kunne vente en heldig Planløsning, og blot i anden Række spørge efter deres Kvalifikationer som Leder af Restaurationsarbejdet.“ Fra andet Hold blev derimod hørdet, „at Komiteen ogsaa maatte have Opmærksomheden henvendt paa, at de Arkitekter, der modtog Godtgørelse for sin Deltagelse i Konkurrencen, samtlige kunde tænkes stillede for Lederstillingen, og at de med Rette vilde kunne rejse Krav paa denne, om deres Udkast vandt i Konkurrencen; det vilde væsentlig være ganske unge Arkitekter, der ikke kunde komme i Betragtning for Lederstillingen, og fra hvem man dog kunde vente sig noget værdifuldt Bidrag til Planløsningen.“

Efter at have gennemgaaet Ansøgningerne besluttede Komiteen foreløbig at vælge 4 Konkurrencedeltagere. Valgt blev Røjord, Silberg, Bull og Rielland, de to første enstemmig, de øvrige med 3 Stemmer.

Komiteén udtaler derefter videre: „Man enedes dernæst om at medtage Chr. Lange som den 5te under Forudsætning af, at den 6te Portion af Stipendierne af Komiteén anbefalede best mellem to af de Ansøgere, der ikke kunde naa op i 1ste Udvælg.“ Herom var der imidlertid ikke Enighed, idet et Medlem, Formanden, erklærede, „at han ikke kunde give Tanken om en Deling af Præmierne sin Tilslutning.“ Han fandt derfor ikke at kunne deltage i Valg paa to saadanne Ansøgere. Ved Valg af de 4 øvrige Komiteemedlemmer fik Nordhagen og Næss hver 3 Stemmer.

I Komiteéns Skrivelse til Departementet af 7de September, hvis Ordlyd blev enstemmig vedtaget i dens sidste Møde og indført i Protokollen, som derefter er underskrevet af de fem Komiteemedlemmer, gjøres først Rede for de forskjellige Dissenser inden Komiteén, hvorefter der konkluderes saaledes:

„I Henhold til det ovenanførte maa Komiteéns Flertal anbefale:

1) at der fortrinsvis gives Arkitekterne Rhyjord, Solberg, Bull og Rielland samt eventuelt Chr. Lange Udgang til mod Godtgjørelse af 1200 Kr. til hver at udarbejde og inden Udløbet af den limiterede Tidsfrist 15de August næste Aar til Departementet at indlevere de i Kundgjørelsen betingede Konkurrencetegninger efter de af Departementet opstillede Regler, og

2) at Arkitekterne Nordhagen og Næss adspørges, om de er villige — og isaafald opfordres — til mod en Godtgjørelse af 600 Kr. og under Forudsætning som ovenfor at udarbejde lignende Tegninger.“

Nogen enstemmig Komiteéindstilling som i forskjellige Afsender nævnt har saaledes ikke foreligget.

Departementets Afgjørelse.

Efter at have modtaget Komiteéns Indstilling med Bilag gjør Kirkedepartementet i Skrivelse til Komiteén af 21de September opmærksom paa den ovenfor citerede Ordlyd af Komiteéns Mandat og udtaler videre: „Komiteéns Forslag om Deling af et Stipendium mellem 2 Arkitekter, der skal udelukkes fra Valget af Restaurationsarbejdet, ligger saaledes udenfor det Opdrag, som er meddelt Komiteén; Forslaget strider derhos mod de Forudsætninger, som ligger til Grund for de hidtil førte Forhandlinger om Sagen, ligesom det ikke stemmer med Kundgjørelsen og de udfærdigede Regler om Konkurrencen. Medens Departementet efter det anførte med Komiteéns Formand ikke kan gaa med paa det nævnte Forslag, og da der efter den af Komiteén udtalte Forudsætning ikke antages at burde blive Spørgsmaal om at medtage Arkitekt Chr. Lange som 5te Deltager, har man intet at indvende mod, at Arkitekterne Rhyjord, Solberg, Bull og Rielland deltager i Konkurrencen.“

Departementet tilføiede, at „forjaavidt der maatte blive indleveret Udkast til Bestfrontens Rekonstruktion fra andre end de til Deltagelse udvalgte Arkitekter, og noget saadant af Komiteén maatte anbefales erhvervet for Restaurationsarbejdet, vil Departementet være villigt til at bevirke Udkastet indkøbt for en rimelig af Komiteén foreslaaet Godtgjørelse. Til dette Dues med vil man stille til Disposition et Beløb af indtil 1200 Kroner.“

Samtidig med denne Skrivelse tilfærdig Departementet de 4 Arkitekter Rhyjord, Solberg, Bull og Rielland med Opfordring til at deltage i Konkurrencen ved at udarbejde Udkast til Rekonstruktion af Domkirken Bestfront overensstemmende med de derom udfærdigede Regler.

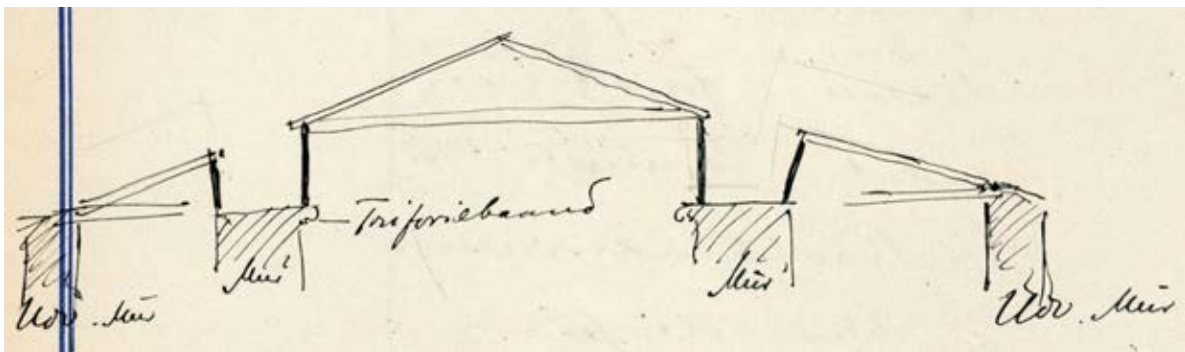
Maanedsoversigt:

Jeg fik fra Midten af September Ferie, blev i Løbet af de første Dage af denne færdig med endel Tegninger for Vestgavlkonkurransen og blev derpaa liggende syg. Denne Tid kunde jeg kun anvende til at samle Avisudklip om Kirken, og har foran vedheftet disse Kronologisk. Et af disse, Dagbladets, er dog ældre.

OCTOBER 1907

14.

I Løbet af den Tid, der er medgaaet siden Midten af September er i Triforiet Arbeidet fortsat paa begge Sider med Opmuring af Dobbelpartierne V, saa at her nu idethele 3 Dobbelpartier paa hver Side er omtrent fuldendt. Paa Vestvæggen har Arbeidet omtrent hvilet hele Tiden, i det Kapitælerne fremdeles ikke er færdige. For at begrænse Arbeidsrummet til Vinteren for Opvarmningens Skyld er man nu iferd med Igjensætning af alle Aabninger. Der paneles som vist i hosst. Skitse, samt mod Vestre Væg, hvor der efter Rivningen isommer er svært aabent.



Oct. 14.

Ifl. en Artikel i Aftenposten er Billedhugger Vigeland nu i fuld Gang med Arbeidet paa Statuerne for Korbuen. Naar disse kan ventes færdige er imidlertid ikke sikkert.

15.

En af de Konkurrerende til Chefsposten her, Hr. Arkitekt H. Bull fra Christiania, har nu været her og studert Dokumenter. Han opholdt sig her vel 8 Dage og afreiste til Christiania for etpar Dage siden.

Den anden udenbys Konkurrent. Hr. Jens Z. M. Kielland fra Bergen skal komme hid i November, ifl. Meddelelse. Af andre der har faaet sig tilstillet Program med Tegninger, kan nævnes Arkitekt Schytte-Berg fra Christiania.

Som indenbys Deltager i Glasmaleri-Konkurransen har meldt sig Maleren Gabriel Kielland.

16.

Der er igangsat Hugning af en af Midtportalets Ornamentbuer. Det var oprindelig Meningen at beholde de gamle Stene, men da for det første de rige Ornamenter fuldstændig mangler, og for det andet Stenene er opdelt, (knust i 2) vil det være vanskelig at anvende dem, som de er.

En Model af en af Skibets Anfængere er gjort for at vise Udviklingen af Profilerne, idet det nemlig har vist sig, at en af Stafferne ikke faar naturlig Udvækst, saa man bliver nødt til at indlægge et Ornament for at optage denne. Dette Arbeide er nu under Udførelse.

17.

Under mit Fravær er Arbeidsstokken formindsket med 1 Arbeider, idet Arbeider Anders Sandstad er avgaaet ved Døden (Lungebetændelse).

18.

For Transporten af Sten i Høiden til Triforium og Klerestorium flyttes nu Skinnegangen op i to Høider, saa den kommer over Kapitælhøiden i Kleristoriet. Paa en løbende Vogn plaseres en Haandkran, istedetfor som før er anvendt Patenttalje. De fra Fyrapparaterne opgaaende Røgrør bliver rensat og indsat med Mønje og Oljemaling for ikke at fortæres af Rust, idet det viser sig, at Rusten har sterk Tendens til at ødelegge Rørene.

Ifl. Telegram fra Mosjøen afsendes derfra i dag 124 Tons Klæber, der i dag er forsikret i Chra. Søforsikringsselskab for 6500. -

De fleste Stenhuggere er endda placeret ude. d.v.s., de holder dobbelt Arbeidsplads, idet de er ude om Dagen, men Arbeider inde Morgen og Aften, da det er for mørkt ude. Det udmerkede Veir gjør imidlertid at de holder sig ude længst mulig.

22.

If. Skrivelse fra Almenningssøen, (Lindbak) er derfra nu afsendt de resterende Søileemner, der blev igjen derude isommer. Disse er assureret for Kr. 500.-

Forat alt kan være klart, naar Nedtagningen af Vestfrontens gjenstaaende Partier skal paabegyndes efter Nytaar (paa Vaarparten), har jeg nu paabegyndt, og er beskjæftiget med Indtegning af Fugerne og Stenene paa nævnte Partier. Naar Nedtagningen paabegyndes, vil Stenene blive numereret efterhvert.

«Thr. Adr» 18/10.07

Trondhjems Domkirke.
Arkitekt Lange opfordres til at
deltage i Konkurrencen.
 — Specialtelegram til „Trondhjems Adr.“ —
 Kristiania 18de:
 Kirkedepartementet har i Skrivelse af
 igaar opfordret Arkitekt Christian Lange,
 Afdelingsarkitekt hos Stadsarkitekten i
 Kristiania, til i Henhold til hans Ansø-
 ning at deltage i Konkurrencen. Der ud-
 tales i Skrivelsen, at Opfordringen sker
 i Overensstemmelse med den af Bedøm-
 melseskomitéens Flertal nu vedtagne Ind-
 stilling derom. Hr. Lange opfordres der-
 for til inden 15de August 1908 at indse-
 vere et Udkast til Restaurering af Domkir-
 kens Vestfront. Arkitekterne R. H. R. R.
 Solberg, Bull og Jens Rielland
 har som bekendt tidligere faaet Opfordring
 til at deltage i Konkurrencen. Hr. Lange
 er stillet fuldstændig paa lige Fod med
 dem og vil i Sagens Anledning faa et
 Stipendium paa 1200 Kroner.

24.

Idag losses ovennævnte Marmorsending.

25.

Idag losses ovennævnte Klæbersending (124 ton). Vægten kontrolleres.

29.

Den paa Pag. 32 nævnte Model af Anfængerudviklingen over Triforiet er nu færdig. Man kom til det Resultat, at Indlægning af et Ornament vilde virke forstyrrende, og besluttedes derfor foreløbig at søge vedkommende Staf trykket tilbage. m.a.O. jenket saaledes, at man undgaar Ornamentet. Den derved opstaaende Disparallelisme vil ikke gjøre sig gjældende, naar Sænkningen foretages paa 2 à 3 Skifter à ca. 15".

31.10.

Maanedsoversikt:

I October har Arbeidet været fortsat med Hugning og Muring af Triforiet. Paabegyndt blev Partierne V paa begge Sider. Partierne VIII blev fuldstændiggjorte v/ Indsætning af de i Cirklerne og Smaabuerne hørende Masværksblade.

Til Vestre Væg var under Hugning Midtportalets søndre Kapitæl samt Nordportalets do. og Midtportalets 1ste Ornamentbue. Muringen hvilede her. Opmaaling og Optegning af de igjenstaaende Partiers Kvaderforband blev paabegyndt og fortsat.

Nyt Arrangement for Stentransporten i Høiden blev paabegyndt og fortsættes, ligesom en Indklædning af Rummet under det gamle Tag blev fuldført for bedre at beholde Varmen, naar Fyringen tager sin Begyndelse.

For Hugningen i Triforiet blev istandbragt Papmodeller for Partierne III-IV og V paa begge Sider, saa nu kun staar igjen i alt 2 Partier paa hver Side. Dette blev gjort nu, forat undgaa dette dette Arbeide, naar det bliver surt og Koldt.

30. Tømt Bøsserne: Kr 248,39

«Dagsposten» 29.10.07

Trondhjems Domkirke.

Udførte Arbejder.

Følge Indberetning fra Domkirkens Arkitekt er der i Tiden fra 1ste September f. A. til 1ste September d. A. udført følgende Arbejder ved Kirken:

En indlædt Stillsadsbygning blev opsat over hele vestre Skib, hoi nok for Muringen af Langvæggens Hovedgesims. Side-skibenes østre Bægpartier restaureredes til sin fulde Høide, ligesom Hugning af Trisorielbaandet fortsattes, og Muringen af søndre Arkade tilligemed Gesimsbaandet under Trisoriet tilendebragtes inden Aarets Udgang. Den største Del af Stenhuggerne blev derefter sat til at hugge Trisoriets Vaser og Piller, og Opmurningen af disse blev paabegyndt fra Ost.

Efterat Kirkedepartementet havde meddeelt Tilladelse til at nedta og gjenopføre den gjenstaaende Vestfront, blev der paa Frontens udbvendige Side opsat solide Forstøtninger for at opta Buetrykket fra de store og allerede opmurede indvendige Arkader. Endvidere blev der i Forbindelse med Vestvæggens Stillsadser opsat et Galleri for Oplagring af den fra Frontens øvre Dele nedtagne og brugbare Sten. Ved Nedtagningen af Frontens midtre Parti (mellem Sideportalerne) viste Murværket sig — som forudsat — at være yderst skrøbeligt. Det hvide Murstak var ved svære Sprækker faldt fra den indre Kjerne, og saavel Kvadre som Profiler kunde derfor med Lethed nedtages. En Masse Sten var ved Murværkets forskellige Stæninger fuldstændig knust og vil bli utjenlig ved

Gjenopføringen; men den aller største Del vil dog paaany kunne anvendes. Da man kom dybere ned, blev dog Murværket fastere og fastere, indtil man naadde ned til den stærkt fremspringende Sokkelbænk, hvor Bandet i Tidens Løb har havt Anledning til at trænge ind i Murværket og ødelægge den indre Kjerne. Af den Grund blev man nødt til at rive Muren helt ned til Jordmonet. Grunden til, at Muren blev fastere, jo dybere

man kom ned, maa delvis tilskrives den Omstændighed, at Bandet ovenfra ikke var trykmet til og havde ødelagt den indre Mur, men ogsaa en for de nedre Partiers Vedkommende solidere Byggemaade. Mens saaledes de øvre Bægpartier var opført af Mistemure, hvor Murskærnen bestod af større og mindre Sten, stød sammen i Ralkmateriale uden Spor af Forband, blev i de nedre Bægarladers Kapitælhøide paatruffet en mere omhyggelig og stiftvis Opmuring af Murskærnen, hvor de enkelte Stifter af større Sten var adskilt ved Skiferstenslag. Efterhvert som Arbeidet med Nedtagningen skred frem, blev der tagt Fotografier af de forskellige Dele af Vestvæggen.

Umiddelbart efter Nedtagningen, der udførtes i Løbet af 6 Uger, paabegyndtes Op-

muringen, idet den gamle Sten i størst mulig Udstrækning blev indsat paa sin oprindelige Plads. Kun hvor de gamle Stene var fuldstændig knust eller manglet, blev disse erstattet med nye. Med Opmurningen gaar des til nedre Arkaderækkes Kapitælhøide.

Modeller til Trisoriets Pillerkapitæler, dels med Motiver fra Vestfrontens 2den Arkaderække og Skibets Vindueskapitæler, blev udført i et Antal af 28. Efter at Tilsyns-komiteen havde godkendt disse Modeller, blev Hugningen af Trisorielapitælerne igangsat tilligemed Hugningen af Trisoriets Vuer og Mursværk. Samtlige Piller blev opmuret,

og af Måsværket med Buer og de nedre Hvelvansangerstene opfattes 8 Partier, 4 paa nordre og 4 paa søndre Side nærmest Dørsribet. Modeller af Vestfrontens Portalkapitelser — Konstruktioner efter de gamle gjenstaaende Rester — er under Udførelse.

Hugningen af de Hoder, der skal anbringes ved hver Hvelvsoile i Trisoriebaandet samt i Trisoriebuernes Dækked, er endnu ikke udført, men Stene for disse er indsat i raat Boks for senere, naar Modeller foreligger, at hugges paa Stedet.

Fra Restaurationsarbejds Klæberstensbrud i Bjørnaadalen i Vessen er ført til Domkirken ialt 9,210 Kubikfod Klæbersten, og fra Sparbuen og Almendingsoen er tilført 2,200 Kubikfod Marmor, hvoraf Halvdelen Svalemarmor.

Centralvinduet i Domkirken Vestfront.

De af Kirkedepartementet udsædige nærmere Regler for Domkirkesonurrancen anføres en Udtalelse af Tilsynscommitéen, hvori gjøres gjældende, „at Bredden af Vestfrontens store Gavlindue maa anses meget nær korrekt angit i Christies Udkast af 1906; Deris herfor findes i de fundne Rester, navnlig i det endnu ved Vestfrontens indre Side synlige Trappearrangement med indre Ansats for den søndre Indfatning af Vinduet eller af et under dette anbragt Galleri (som paa nævnte Udkast angit) samt i den af Henly til Vinduet Profilering og de Tykkelse af Væggens ydre Skæl, som antyder Vinduet's Bredder“.

«Dagsposten» 29.10.07

I en Artikel i „Teknisk Ugeblad“ underskrevet Arkitekt Olaf Nordhagen dette „Bevis“ en indgaaende Drøftelse og kommer til det Resultat, at Murens netop viser, at Vinduet maa ha været meget bredere end paa Christies Udkast af 1906, nemlig saaledes som angit paa Madschæus' berømte Kobberstik.

Arkitekten slutter saaledes:

Blandt dem, som i Gotiken ser noget andet end en Virkeliggjørelse af de fra Tyskland importerede Slankhedsideal, turde der herse Enstemmighed om, at en Løsning af Domens store Centralvindu i Forbindelse med en Rose vil være en stor Binding i rent æstetisk Henseende.

Rosen vil kunne opstå i sig og fortsætte af Frontens Prægtfuldelse, og dog danne det rolige Hvildepunkt for Øiet midt i Rigdommens vrende Mangfoldighed.

Et Måsværk-vindu yder ingen saadan Hvile for det omslappende Øie; det gir ikke Anledning til nogen Prægtfuldelse; ved sin

ufølsomme Repetition af Jacobens Arkadomotiver vil det virke trættende og fattigsligt, selv om man gør det saa meget større, at det dækker hele Bøstribets indvendige Bredde.

Saad kan det nytte at hævde, at Rosen savner Analogier i enkelte Katedraler; vi har i vor Dom noget andet, som heller ikke har noget Sideskyt, den vidunderlige Octagon. Som Kirkens Østende er noget særpræget, som vi med Rette kan være stolte af, saaledes bør ogsaa Vestenden være det; lad os ikke synke ned til plat Efterligning; det var Kirkens middelalderlige Bygmestre en Bedrøftelighed.

Hertil ligger Ugebladets Redaktion følgende Bemærkninger:

Ovenstaaende interessante Tankedrivning fortjener ikke at overbøies. Særlig tilsiger vi os at hilsede Bedømmelseskomitéens Opmærksomhed paa Nordhagens Artikel.

Hvis Hms Reformatum ikke der kan modbevise af Forholdene paa Stedet, bør de Konfirmerende løses fra det Bånd, som er dem pålagt ved, at Binduets Brødder efter Christies Plan af 1906 „maa anses meget nær korrekt“.

NOVEMBER 1907

Nov.1.

Til Vinteren er den Stenbeholdning af Vestre Gav, som var lagret ude under aaben Himmel flyttet ind under Tag, ligesom den Del, der var lagret paa den dertil indrettede Platform, bliver tildækket med en provisorisk Indbygning for Vinteren, idet de gamle Stene ikke vil kunne taale at Vand bliver staaende i Profiler og Ornamente, da de da vilde kunne ødelægges af Isen.

4.

En tiltagende Kulde gjør, at Stenhuggerne nu flytter ind for Alvor. I fl. indhentede Anbud paa Cokes for Vinteren 1907/08 blev idag Kvam & Gisvolds Anbud, Kr 1,33 pr. hl. frit tilkøbt, antaget som det billigste. De øvrige Anbydere holdt sine Tilbud i 1,47 à 1,50 pr. hl.

5.

Muringen maa nu snart ophøre paa Grund af Kulden. Muringen vil derved komme noget i Forsprang, men vil Muringen alligevel kunne indhente dette til Vaaren.

7.

Under nærmere Undersøgelse har i den senere Tid den indre Reisning af Triforium og Kleristorium været. For vel 2 Maaneder siden blev jeg nemlig opmærksom paa, at en gammel Sten, der var indlagt paa Reconstructionsplanen som bestemmende for Triforiehøiden, ikke passede ind i den afsatte Høide. Dette fandt jeg under Arbeidet med Opkonstrueringen af Skibets Hvælv og Anfængere.

Stenen antog jeg allerede den gang, maatte have siddet ca 15" høiere, end tidligere antaget, og følgelig maatte Triforiet have været saa meget høiere, idet i Stenen er indbefattet baade Kleristoriebaand og Søilebasis.

Denne Sag, der jo er af vidtrækkende Betydning for det videre Arbeide, skal nu forelægges Tilsynskomiteen til Afgjørelse, naar den om etpar Dage atter træder sammen her. Samtidig skal forelægges den tidligere omtalte Sag ang. den færdiglavede Model af Anfængerudviklingen, der viser den vanskelige Anbringelse af en af Stafferne i dens naturlige Forløb.



Der er funden en løs Masværkssten af et stort Profil og stor Bueradius, der muligens vil komme til at spille en Rolle for et eller flere af Vestvæggens Vinduer. Den er skitseret hosstaaende, hvorhos nøiaktig Opmaaling og Optegning har fundet Sted.

Der drives nu omtrent udelukkende paa med Triforiet. En Mand hugger Marmor-Hvælvsøiler, samt 3 Mand Kapitæler og Buesten (Ornament) fra Vestgavlen. Resten af Styrken driver paa med Triforiet. En Mand hugger Hvælvsøiler (6") til Skibet.

8.

Tilsynskomiteen traadte idag sammen til Forhandlingsmøde her i Domkirken Kl. 10 formiddag. Endel af de Sager, der bliver at behandle er kortelig nævnt ovenfor.

12.

Tilsynskomiteen blev færdig med sine Forhandlinger paa 2 Dage. Den omtalte Staf i Anfængerudviklingen blev besluttet trykket ind, saa Ornament undgaaes. Der opstaar saaledes en Disparellisme, som man imidlertid antager, ikke vil gjøre sig gjældende.

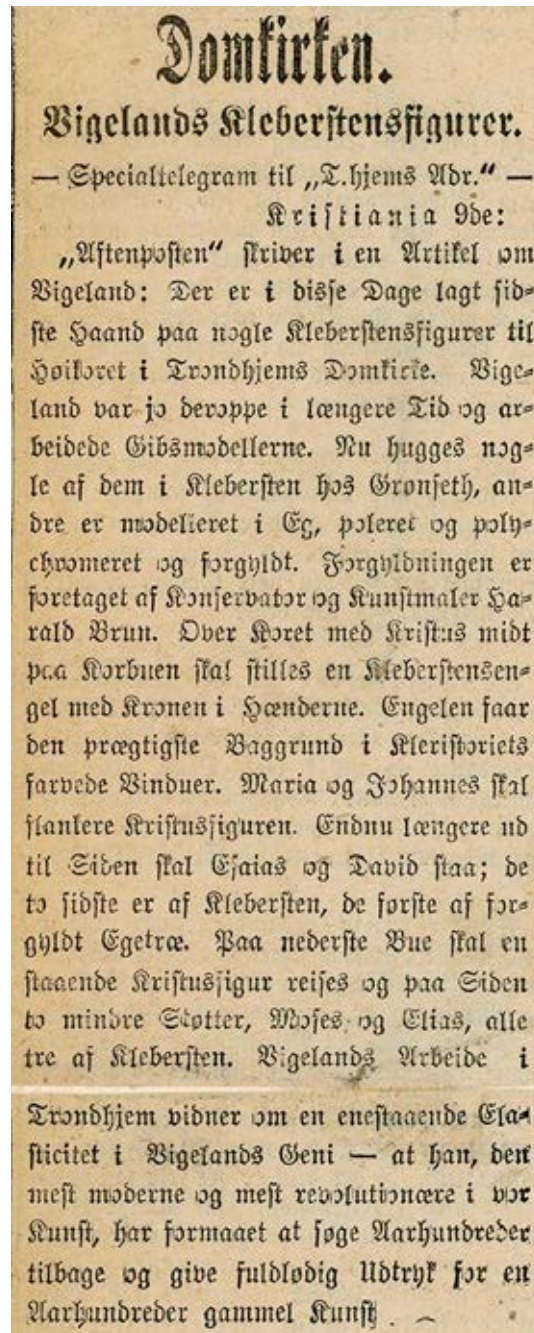
Sagen ang. Triforiets Høide, var en Sag, som man kunde forudse, ikke vilde kunne afgjøres paa staaende Fod. Nøiagtig Optegning skal nu finde Sted, hvorefter Sagen skal cirkulere, saa denne Sag vistnok ikke kan blive afgjort før paa Nyaaret.

Af andre Sager, som skal have været oppe, er Sagen angaaende Monument for vor afdøde Chef, Ark. Christie. Der tænkes sat i gang National-Subskription, hvorefter antagelig Konkurransen mellem norske Arkitekter skal udskrives.

Da i den senere Tid noksaa meget Lyskopieringsarbeide har maattet indleies, har man besluttet at anskaffe et Lyskopieringsapparat, saa man for Fremtiden selv kan udføre dette Arbeide. Man fik hos Stadskonduktøren fat i et brugt Apparat, som betaltes med Glassets Kostende.

(Se artikkel neste side.)

«Thr. Adr.» 19.11.07



13.

Af de i hosstaaende Artikel nævnte Klæberstensfigurer ankom igaar hertil «Esaias» med tilhørende Sokkelparti, samt Sokkelen for «David», samt returneredes Gipsmodellen af David.

Ligesaa Gipsmodellen af «Hellig Olav», samt denne Figur færdighugget, der skal placeres i

den dertil forudseede Nische udvendig paa søndre Kapel i Høikoret. De øvrige Figurer skal sendes senere.

Opstillingen begynder først, naar alle Figurer er ankomne.

Af de tidligere omtalte Hvælvsøiler, der er under Hugning er i dag opsat det første Stykke af Søile Nr. 2 (v/første Hovedpillær nærmest Vestre Væg, nordre Side). Disse Søiler vil blive opsat efterhvert, som de færdigpoleres.

14.

Allerede idag ankom den resterende Del af Vigelands Figurer, nemlig «David» samt de i Egetre bemalede og polychromerede Figurer, foruden de tilhørende Gibsmodeller. Der var sendt Anmodning til Vigeland herfra om at beholde Figurene dernede, indtil de var godkjendte af Tilsynskomiteen, men hertil har altsaa Billedhuggeren intet Hensyn taget. De maa derfor nu ligge her indtil de er godkjente, før Opstilling kan finde Sted.

Samtidig med Sendingen ankom Maleren Harald Brun, Konservator ved Kunstmuseet i Christiania. Han vil ved Udpakningen revidere de bemalede Figurer for eventuelt at udbedre Skade, de kan have faaet under Transporten.

Ovennevnte skulpturelle Sager, der anbringes paa Korbuen, betales af Keiser Wilhelms Gave, der dog ikke vil strække helt til at betale alt, idet den samlede Sum skal andrage til ca. Kr. 24 000.- og Keiserens Gave med Renter f.T. kun andrager til ca. Kr. 17 000.-.

19.

Figurene er nu blevne overseet og rettet paa. Englefigurens Krone havde under Transporten lidt lidt Skade, idet en Knop var sprunget af. Christusfigurens Haar blev laseret i en lidt mørkere Brunfarve, hvorefter foreløbig alle Figurer bliver nedlagte i sine Kasser. Imedens skal Korset for Christusfiguren laves, samt gøres istand en Tegning af Korbuen med Figurene indtegnet for at sammenarbejde Forholdene.

Vi har nu for første Gang kopieret vore Tegninger ved egen Lyskopieringsanstalt.

21.

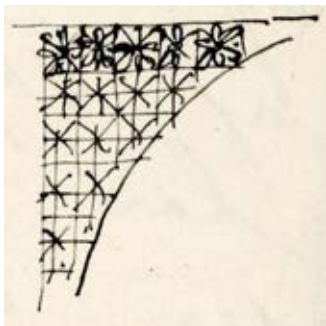
En Mand er sat i gang med Hugning af Marmorsøiler for Triforiet. Af disse medgaar 138 Stykker. Disse vil ogsaa blive indsat, efterhvert som de gøres færdig.

Med Hugningen af Anfængere til Skibet er man nu kommet efter saa langt, at Fortsættelse med Optegningen af Grundridsene har maattet begynde igjen. De første Anfængere, der nu optages er No. 20 (Nord) og No. 45 (Syd). Disse bliver nu gjort istand for alle resterende Partier, undtagen Parti I (nærmest Vestvæggen), da her Hvælvformen endda ikke er fastlagt, da den vil afhænge af Vestfrontløsningen.

Underveis fra Mosjøen er atter en Last Klæber paa 92 Tons. I Bruddet er ialt, ifl. Formandens Skrivelse af 12te ds., 140 Tons. De resterende 48 Tons vil blive hjemført før Jul, hvorefter Driften agtes indstillet paa den mørkeste Vintertid. Herom er vedkommende underrettet.

25.

Den paa Pag. 38 omtalte fundne Sten, hvorefter Kleristoriebaandets Beliggenhed bliver at fastsætte, er nu grundigere undersøgt. Jeg har tegnet Stenen op og lagt den ind paa Tegningen. Det viser sig herunder, at den Rest af Skjoldbueantydning, man har paa Stenen, giver en Bue der er betydelig steilere end den udførte. Bedst passer den ind kun 4 ½" over den oprindelig projecterede Høide, men da vil, vel at merke, de øvrige Gratprofiler stikke for langt frem. Placeres den i den af Ark. Christie projecterede Høide, vil Profilet komme udenfor Kapitælplassen (cfr. Tegningen). En rimelig Antagelse vil, efter min Mening være den, at Profilerne i Stenen er hugne paa Stedet, og da saaledes Buens Forløb kun er tilnærmelsesvis rigtig udført. Den udførte Opmaaling og Optegning vil nu i Copier blive Tilsynskomiteens Medlemmer tilstillet til Udtalelse.



Under Hugning er nu Partiene IV paa Nord- og Sydsiden. Man er saaledes med Masværkerne i Triforiet nu naaet over halvveis. Zwicklerne mellem Buerne mures foreløbig ikke op, idet man afventer Tilsynskomiteens Afgjørelse m.h.t. ovenstaaende Høidebestemmelse ifl. den omtalte fundne Sten. Under Modellering er ornamenterede Zwickler for

Triforiet, hvilke tænkes anvendt istedetfor de projecterede glatte Kvaderfelter, om Høiden forøges. De nævnte Zwickler formes i Ruder med indlagte Rosetter, som paa Vestgavlen anvendt (se Skissen).

26.

Ifl. Anmodning fra Departementet sendes i dag yderligere 3 Sæt af Bilagene for Glasmalerikonkurransen. Det lader saaledes til, at der i denne bliver ret livlig Deltagelse.

For en Tid siden er til Departementet indsendt Andragende om Forhøielse af Bidragene til Restaureringsarbeidet, idet Præmieobligationslaanet vil være opbrugt om et á halvandet Aar. Meddelelse er nu kommet om at Staten vil kunne forhøie sine Bidrag fra 60 000 til 80 000, paa Betingelse af at det manglende Beløb skaffes tilveie af Kommunen. Med Sparebankens Bidrag Kr. 20 000 vil altsaa endnu tiltrænges Kr. 15 000, som Kommunen maa skaffe. Dette vil nu af Stiftsdirektionen blive forelagt Kommunestyret. I Tilfælde dette gaar igjennem, saa ingen Reduktion af Arbejdsstyrken behøver at finde Sted, haaber vi, til 100-Aarsjubileet i 1914 at være kommen saavidt langt, at Kirkerummet i sin Helhed skal kunne benyttes ved de eventuelle Festligheder, som da vistnok vil finde Sted. Naturligvis vil man ikke kunne være helt færdig til den Tid, men forhaabentlig dog saavidt, at Hvælvene er spændt. Vestfronten og Taarnene vil naturligvis komme til at staa ufuldførte endda.

27.

Idag maatte Muringen foreløbig standse paa Grund af Kulden. Hugningen af Triforiemasværkerne fortsættes, og maa Stenen altsaa nu lagres. Muligens vil man over Jul komme i gang med andet Hugningsarbeide, (Stræbepiller og Parapet).

I Forretninger afreiser iaften Ark. Ryjord til Christiania.

28.

Idag kom den første Sne.

«Thr. Adr.» 26.11.07

(Se artikel neste side.)

Domkirkens Restauration.

Genvendelse til Kommunen om et aarligt Bidrag af 10,000 Kroner.

Vi meddelte igaar, at der var steet Genvendelse til Departementet om Forhøielse af Statens Bidrag til Domkirkens Restauration og Genvendelse til Trondhjems Magistrat om et aarligt Bidrag af 10,000 Kroner, der var sat som Betingelse for Statsbidragets Forhøielse. Vi skal nedensfor redegjøre nærmere for Sagen.

I Skrivelse af 30te September bragte Arkitekt Njård i Forslag en Forhøielse af Bidraget til Domkirken.

Han anfører i sin Skrivelse bl. a.:

Naar man ud fra, at Staten og Sparebanken fremdeles kun bevilger sine respektive 60,000 og 20,000 Kroner og de aarlige Omkostninger ved Restaurationsarbejdet andrager til Kr. 140,000, og at de manglende Midler hertil tages af Præmieobligationsfondet, saa vil disse Midler inden 30te Juni 1909 være opbrugt. Man bliver da nødt til at reducere Arbejdskraften, der nu bestaar af 74 Mand, til 30 Mand, hvilket saavel for Restaurationsarbejdet som for Arbejderne muligens vil være mindre forsvaret.

Videre anfører Arkitekt Njård:

Det har ofte været Tale om at bringe Kirken færdig til 1914. Men selv om den ikke kan staa fuldt færdig til den Tid, saa vilde det jo være ønskeligt, om ialfald det hele Kirkerum kunde tages i Brug ved denne Anledning, selv om ikke den vestre Gavl og Bestaaerne er helt opbyggede.

Bliver man derimod nødt til at reducere Arbejdskraften, vil der være liden Udsigt til at saa benytte hele Kirken ved nævnte Leilighed.

Med at Staten forhoier sine Bidrag vil en Masseaffædigelse af Arbejderne undgaaes og man vil endnu et Par Aar kunne nyde godt af Præmieobligationsfondets Midler.

For om yderligere at kunne udstrække Tiden for Nyttiggjørelsen af Præmieobligationsfondet vil jeg anse det for ønskeligt og berettiget, om der allerede nu ogsaa bliver ansøgt om et kommunalt Bidrag (f. Eks. 10,000 Kr.).

Af en Skrivelsen vedlagt Oversigt fremgaar det, at de forholdsvis store Administrationsudgifter vil blive de samme med et forhoiet Budget. Dette er ogsaa Tilfældet med flere af Restaurationsarbejdets større Udgiftsposter, som f. Eks. Belysning og Brænde m. m. Digesaa vil en Reduktion af Driften i Stenbruddene medføre en Forhøielse af den udbundne Sten. Rent økonomisk set vil efter dette en Reduktion af Budgettet være høist forkastelig. Hertil kommer de praktiske Vanskeligheder, som en saadan Reduktion vil medføre. Tilslut anføres, at Arkitekten i Forhold til ovenstaaende finder det høist paakrævet, at Staten forhoier sit Bidrag til Domkirkens Restaurering og andrager om, at der for kommende Storthing bliver bevilget fremsat Egl. Proposition om Bevilgning af Bidrag stort Kr. 115,000 til Fortsættelse af Stibets Gjenrejsning for Budgetterminen 1ste April 1908 til 30te Juni 1909.

Paa Foranledning af ovenstaaende Skrivelse fra Domkirkens Arkitekt har Stiftsdirektionen affendt følgende Skrivelse:

Til Kirkedepartementet

dateret 10de Oktober 1907:

I det Stiftsdirektionen slutter sig til vedliggende af Arkitekt Njård udarbejdede Budgetforslag for Restaurationsarbejdet for Terminen 1908—09, skal man paa det bedste anbefale, at Statsbidraget søges forhoiet saaledes som af Arkitekten foreslaaet. Stiftsdirektionen agter derhos at indgaa til Trondhjems Bystyre med An-

dragende om en aarlig Bevilgning af Kr. 10000.00 som Kommunens Bidrag til Restaurationsarbeidet. Ialsd dette vinder Bifald, vil altsaa Bidraget fra Trondhjems i det hele udgjøre regulært 30000 Kroner aarlig. Man har ment at kunne gaa ud fra, at det af Arkitekten anførte om Følgerne af, at Bidraget ikke nu forhøies, vilde end yderligere foranledige, at det kongelige Departement tog Spørgsmaalet om Forhøielse op til Behandling under Forberedelsen af Budgetpropositionen for kommende Termin, hvilket formentlig ogsaa har været Departementets Hensigt,

saaledes som det fremgaar af dets Skrivelse til Stiftsdirektionen af 4de April sidstleden. Det vilde være meget at betænke, om man skulde blive sat i den Nødvendighed at foretage en Massedødsfald af dygtige og fortjente Arbeidere ved Domens Restaurering, ligesom der maa lægges ikke liden Vægt paa, at med et ringere Bidrag vil Arbeidet baade gaa langsommere og falde forholdsvis dyrere. Det har som bekendt været et, efter Stiftsdirektionens Mening berettiget, almindeligt Ønske blandt Interesserede, at vort Højs Høie Nationalhelligdom maatte være ialsald for det væsentligste gjenreist til 1914. Saavidt erindres har dette Ønske ogsaa faaet sit Udtryk i Udtalelser inden Sværthinget.

Til Trondhjems Magistrat

dateret 23de November 1907:

Kirkedepartementet har under 20de d. M. tilskrevet Stiftsdirektionen saaledes:

„Under Henviisning til Stiftsdirektionens Skrivelse af 10de Oktober d. A. skal Departementet meddele, at man efter de nu foreliggende Oplysninger finder at kunne anbefale, at Statens Bidrag til Restaurationsarbeidet i Trondhjems Domkirke forhøies fra Kr. 60000 til Kr. 80000 aarlig, altsaa for næste Termin (5 Fjerdingaar) bevilges med 100,000 Kr. — paa Betingelse af, at Trondhjems Kommune tilskylder et Bidrag til Restaurationsarbeidet, beregnet efter Kr. 10000 pr. Aar, eller et saadant tilveiebringes paa anden Maade ved Siden af det af Trondhjems Sparebank for den forlængede Budgetterment bevilgede Bidrag af Kr. 25000.

Hvis Stiftsdirektionen endnu ikke har indsendt til Trondhjems Kommunestyre det behøvede Andragende om en kommunal Bevilgning til Kirken paa 10000 Kroner aarlig, skal man derfor anmode om, at dette snarest muligt maa blive gjort.

Foruden at henvise til de Oplysninger om Restaurationsarbeidets Økonomi, som indholdes i nævnte Dokumenter og i den i Uddrag vedlagte Erklæring fra Kirken's Tilsynscommité af 9de Juni d. A., skal man gjøre opmærksom paa, at Domkirkens Arbeidere har faaet sin Løn forhøiet ved Tilværelsen af det nye Lønningsregulativ (hvilket medfører en forøget Udgift af noget over 5300 Kroner aarlig), og at Kirken i den nærmeste Fremtid vil blive paaført store Udgifter ved den nu paagaende Renovering om Løderstiftningens Besættelse samt ved Anskaffelse af Skulpturarbeider og af Glasmalerier til Verkfættets Vinduer.

Man imødekommer telegrafisk Meddelelse om Sagens Udfald i Kommunestyret.

I Hensid til Departementets Anmodning skal Stiftsdirektionen herved andrage om, at der paa kommende Budgets Forlæg opføres et Bidrag af Byrådsen til Domkirkens Restaurering, beregnet efter 10000 Kr. pr. Aar, under Forudsætning af, at Statsens Bidrag i samme Døgn med forhøies fra 30000 Kr. til 80000 Kr. pr. Aar.

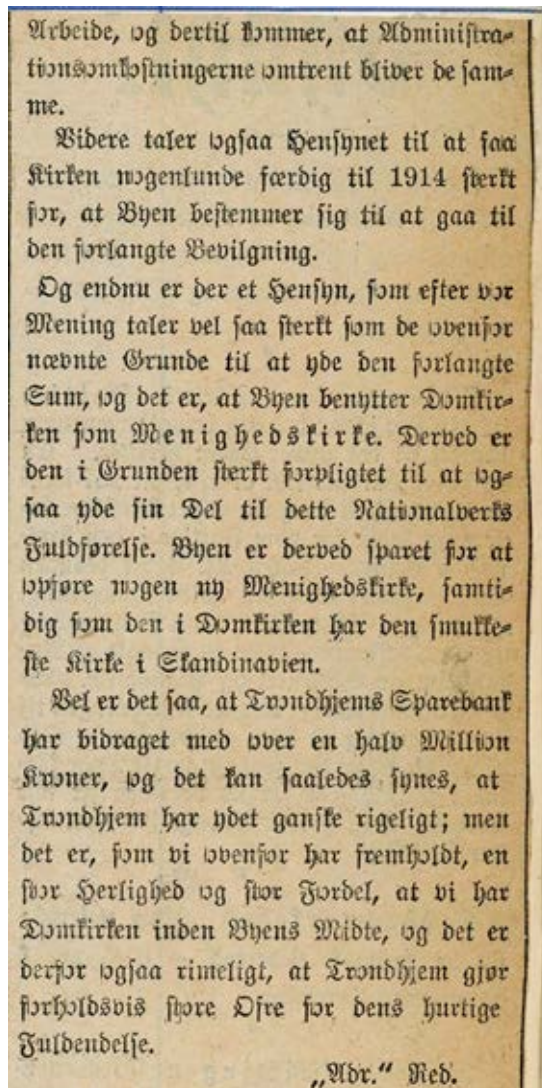
Under 27de April d. A. indsendte Restaurationsarbeidets Leder med Tilføjning af Stiftsdirektionen Andragende om Forhøielse af Statsbidraget, samtidig som han foreslog Henvendelse til Trondhjems By om Bidrag af Byrådsen til Domkirkens Gjenrejsning. Kirkedepartementet afsløg imidlertid af budgetmæssige Hensyn dette Andragende. Arkitekt Bjørnd indsendte da under 30te September sidstleden en fornyet Forestilling om Nødvendigheden af en Forøgelse af Midlerne til Arbeidet i Domkirken, hvis det skulde fortsættes uforandret. Denne Forestilling indsendtes af Stiftsdirektionen 10de Oktober sidstleden med dens Anbefaling. Derefter har Departementet fundet at kunne anbefale Statsbidraget forhøiet til 80000 Kr. aarlig paa Betingelse af, at Trondhjems Kommune bevilger 10000 Kr. pr. Aar eller at dette Beløb sikres paa anden Maade. Idet man henviser til de nævnte Dokumenter samt til vedlagte Uddrag af Tilsynscommitéens Udtalelse i Anledning af Arkitektens Forestilling af 27de April, skal man paa det bedste anbefale nærværende Andragende til Trondhjems Magistrats og Byrådsens velvillige Imødekommenhed. Stiftsdirektionen har tænkt, at det vilde være af Interesse for Byen og dens Borgere at bidrage til, at Restaureringen af Trondhjems Domkirke kan, ialsald i det væsentligste være færdig til 1914, ligesom det er af stor Betydning, at man ved den øgede Bevilgning vil kunne undgå den betragtelige Eventualitet at maatte opføre dygtige og af Domkirkens Gjenrejsning fortjente Arbeidere. Vægt bør det ogsaa lægges paa, at den større Bevilgning vil imødekomme Hensynene til en forholdsvis billigere Administration.

Trondhjems Bystyre har efter vor For-
mening vanskeligt for at afslaa dette An-
dragende.

Det er nu et Faktum, at Domkirken lia-

ger i Trondhjems, at den er en Pryd for Byen, og at den over en Tiltrækningskraft paa Udenverdenen, der i mere end en Retning kommer Byen tilgode.

Det forekommer os videre, at Hensynet til Arbejderne er af stor Betydning. Nu har man en opbevaret Arbeidsstyrke paa 74 Mand; forsaavidt ikke den forlangte Bevilgning indvilges, bliver man nødt til at reducere Arbeidsstyrken ned til 30 Mand. 44 dygtige Arbeidere vil da blive uden



Nov. 30.

Maanedsoversigt:

I Løbet af November har Hugningen og Muringen af Triforiet været fortsat. Muringen maatte i Slutten af Maaneden standse paa Grund af Kulden. Vi er saaledes nu komne ind i den «døde Saison», da alt Arbeide besværliggjøres af Kulde og Mørke. Imidlertid fortsættes med Triforiets Hugning (Partierne IV Nord og Syd). Med Hugning af Marmorsøiler er nu beskæftiget 3 Mand (2 med Hvælvsøiler og 1 med Triforiesøiler).

Af betydningsfuldt forresten i Maanedens Løb, er Bevilgningsspørgsmaalet, som nærmere er udredet i Adresseavisens Artikel. Pag. 47, 48. (Se sider 52-54.)

Med Færdigmodelleringen af det paa Pag. 45 nævnte Zwickelparti, vil Modelleringsarbeidet foreløbig standse.

DECEMBER 1907

Decbr. 2

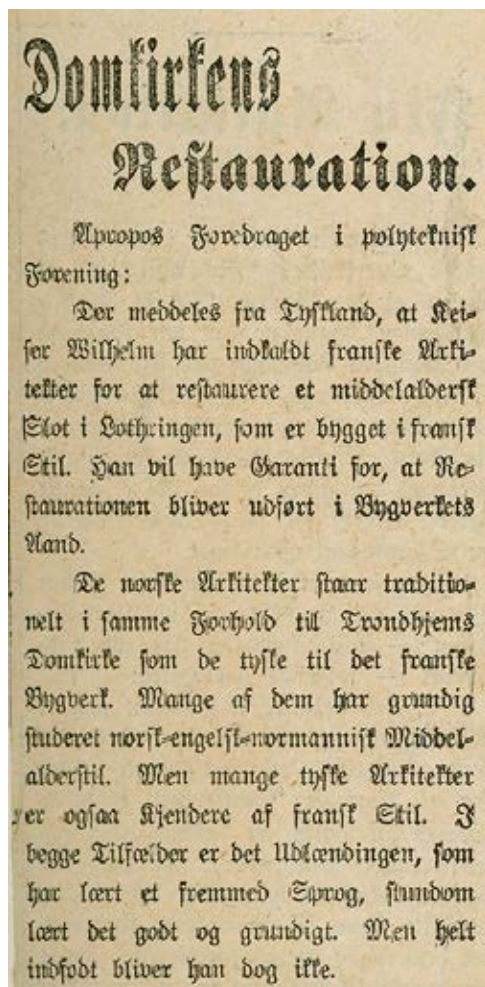
Idag paabegyndt Fyring i Værkstedsrummet.

Idag kom Arkitekt Ryjord tilbage fra Christiania.

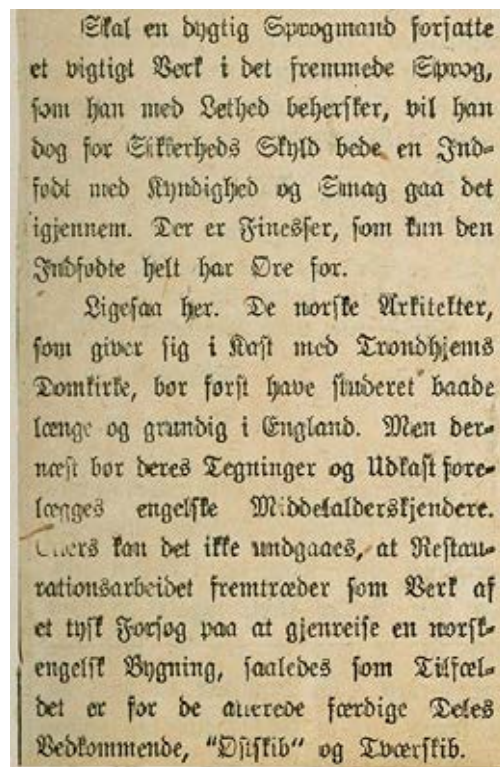
3.

Ankom idag Klæberlasten (92,7 ton) fra Mosjøen.

4.



«Morgenbladet» 30.11.07



Udpropet "Østfribet". I Domkirken
 Regnskaber gjenfindes endnu den Dag
 idag denne pudsige Skjælden mellem
 et "Østfribet" og et "Vestfribet", der har
 sin Oprindelse deri, at vore tyskbannede
 Jagtmænd uden videre henholdt sig til
 de tyske Middelalderstørrelsers Grundplan,
 ifølge hvilken Ottetanten skulde være
 Kor og alt vestenfor være Skib. Man
 restaurerede Kirken i mange Aar, før
 man fik Vinene op for det Gale i denne
 Bencevneelse. Det skal siges til Arkitekt
 Christies Ære, at han i den sidste Aar-
 rætte for sin Død altid kaldte "Østfribet"
 og "Vestfribet" for, hvad de er, nem-
 lig Kor og Skibet. Men som sagt,
 de gamle Bencevnelser gaar den Dag

idag igjen i officielle Dokumenter og hel-
 ler ikke vore Arkitekter har helt formaaet
 at løsrive sig fra dem.

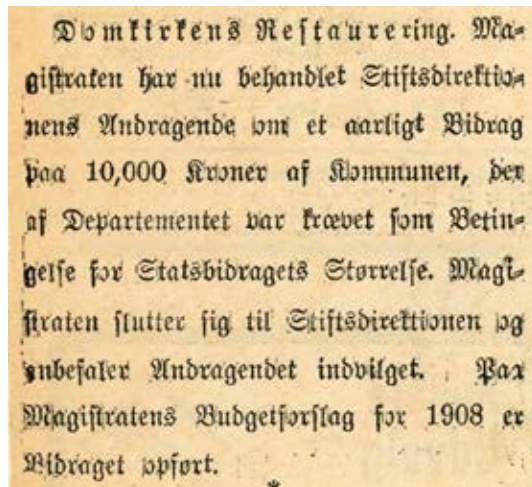
Maatte dette tjene til Advarsel!
 Maatte man ikke tage fat paa de nye
 Gjenveisningsarbejder, før man er ble-
 vet grundig fortrolig med alle Dele.
 Man kan naturligvis restaurere en Dag-
 ligstue meget smukt, selv om man hele
 Tiden staar i den Formening, at man
 har at gjøre med en Epistastue, men rig-
 tig heldig er det ikke!

L. A. H.

Forfatteren af overstaaende er antagelig Hr. Lars A. Havstad.

9.

«Thr. Adr.» 7.12.07



I dag paabegyndtes Hugning af det andet store Portalkapitæl for Vestgavlens Midtportal (M. Hagen). Dette vil sandsynligvis kunne være færdig til de første Dage af April.

10.

Det nogelunde milde Veir, vi nu har faaet, har gjort, at vi atter har gjenoptaget Muringen i Triforiet. Vi faar da drive paa saalænge, det gaar an.

Idag kom Arkitekt Jens Z. M. Kielland fra Bergen hid, for at begynde sin Studier i anledning Vestgavlkonkurrancen. Han skal iaften holde et foredrag i Teknisk Forening om Haakonshallen og dens Restaurering.

Idag udgaar herfra Indbydelse til en del forskjellige fremtrædende Mænd i vort Land, om at deltage som Indbydere til Samling af et Fond for Reisning af et Mindesmerke paa vor afdøde Chefs, Arkitekt Christie's Grav. Blant disse er ogsaa opført vor ældste Stenhugger, John Solem, der har tjent fra Restaureringens Begyndelse i 1869.

Den unge Arkitekt Einar Schou, der nu opfører Bergens nye Theater, har idag faaet sig tilstillet herfra Programmer og Tegninger baade for Vestgavl- og Glasmalerkonkurrancen. Det kan vel dog neppe tænkes, at denne Arkitekt, der aldrig har arbeidet (efter Forlydende) i middelaldersk Arkitektur kommer til at levere noget Project, saameget mere, som han vistnok har mere end nok at bestille med Theaterbygningen.

«Dagsposten» 10.12.07

Domkirken Restoration.

De af Kirkedepartementet opstillede „nærmere Regler“ for Konkurrencen om Domkirken Arkitektstilling har anden Hovedpassus følgende Ordlyd:

„Udvalgte Bix at udarbejde i nye Tilslutning til de bevarede Dele af Vestfronten, idet de Konkurrerendes Opmærksomhed særlig henledes paa, hvorledes denne Tilslutning og videre Udvikling opad er iværksat i Arkitekt Christies Planskitse af 1906“.

Dette er grei Tale, som ikke kan misforståes. Konkurrencen er stramt begrænset „til Udloft, som slutter sig nye til de bevarede Dele af Vestfronten“ og til „Arkitekt Christies Planskitse af 1906“. Dette Princip for den gjensaaende Del af Restaurationsarbeidet skal da ogsaa synes at være selvgivet.

Det er kun at føre videre til en Afslutning, det som hidtil er udrettet under Christies

geniale Ledelse og i Overensstemmelse med Forudsætningen for de private, offentlige og halvoffentlige Bidrag, som i en lang Mærkelse er ydet til vor Nationalhelligdoms Gjenrejsning. At der findes en hel Del „ yngre Arkitekter“, som gjerne vilde saa Tag i dette Arbejde som et gunstigt Eksperimenteringsfelt volder ikke i mindste Maade ved dette Principsaangribelige Ghyldighed. Heller ikke at en saa dygtig og paa sit Omraade kundskabsrig Mand som Hr. Cand. Fredrik Wallem er misfornøiet med, at den saldsfærdige Vestfront tages ned, for den ramler i Grus af sig selv, og vil ha Konkurrencen frigjort for enhver Begrændsning. Hr. Hr. Wallem og Meningsfællers Planer har nemlig intet med en Restauration af Trondhjems Domkirkes Bestil at gøre. Hvad disse i sine Konsekvenser vilde føre til, er nemlig ret og slet Bygningen af en ny Kirke. Altsaa det stik modsatte af hvad der med Restaurationen af den gamle Domkirke er tilsigtet. Men derfor er det ogsaa klart, at Kirkedepartementet ikke i nogen Form kan yde disse Konkurrence-Planer nogen Støtte.

Vi nærer da heller ikke nogen særlig Frygt for at saa vil ske, og naar vi nu overhovedet har berørt dette Spørgsmaal, er det fordi, at Hr. Arkitekt Johan Meyer, er Medlem af den officielle Indstillingssko-

mité, hvis Reglement vi ovenfor har omtalt, umiddelbart efter Hr. Wallem's tidligere meddelte Foredrag angaaende Domkirken foreleden, fremkom med en Udtalelse, som staaar i fuldstændig Strid med den af Reglerne anførte Pasfus. Hr. Meyer udtalte nemlig ifølge det offentliggjorte Referat, at Konkurrencen skulde være fri, fuldstændig fri, og at heller ikke Besigtigens kunstneriske Udførelse skulde være bunden af den Skulptur, hvoraf der findes saa mange og interessante Levninger. Denne Udtalelse er jo egnet til at vække Opmærksomhed, ikke paa Grund af sin Originalitet, men fordi den stammer fra et fremtrædende Medlem af Bedømmelseskomitéen, hvis Ord altsaa maa tillægges en særegen Vægt i dette Tilfælde.

Man kan det vistnok indrømme, at Spørgsmaalet ikke har nogen Aktualitet, for Konkurrences-Udvalgene foreligger i Forbindelse med Komitéens Indstilling. Men der er paa den anden Side adskilligt, som tyder paa, at Hr. Meyers Udtalelse ikke er en isoleret Meningsudtalelse, men maa opfattes som Udtryk for en Bevægelse, hvis endelige Maal netop er at føre Restaureringsarbejdet bort fra Christne og det af Kirkedepartementet opstillede Hovedprincip for Bestyrelsens Gjenrejsning. Netop af den Grund har vi fundet det paatrævet at fremkomme med disse Bemærkninger allerede paa nuværende Tidspunkt. Dette saa meget mer, som „Dagsposten“ i sin Tid af flere Grunde har været med paa at anbefale Konkurrencen om Arkitektindstillingen.

Og vi ønsker ikke, at der skal være nogen Tvil angaaende vor Stilling til denne Sag.

Til hosstaaende Opsæt af «Dagsposten» vil jeg kun bemærke, at naar den siger, at «Spørgsmaalet ikke har nogen Aktualitet, før Konkurrence-Udkastene foreligger i Forbindelse med Komiteens Indstilling» saa maa dog dette være fuldstændig feilagtig. Netop nu, før Konkuransecudkastene foreligger, skulle jo Spørgsmaalet have interesse. Efterat Planerne er fremkomne, vil det være verre at faa Spørgsmaalet diskuteret.

20.

Ogsaa iaar har Arkitekt Christie's Sødskende i Bergen sendt en Krands af Grønt, som skulle lægges paa Graven paa hans 75de Fødselsdag Julaften d. 24 December.

21.

Idag er atter en af vore Arbeidere, Carl Mathiesen, død efter et kort Sygeleie. Sjelden har en Arbeider vist større Energi for at holde sig oppe, end Mathiesen. Derfor Ære være hans Minde!

23.

I den senere Tid har det i Koret monterede Varmeanlæg forvoldt Vanskeligheder under Driften. Det ene af de 2 Systemer har vist sig ikke at ville funktionere. Der siges forøvrigt, at dette helt fra Montering af ikke skal have vist sig fuldt paalideligt. Dette har bevirket, at man nu ved en Række Gudstjenester ikke har kunnet drive Temperaturen op til fornøden Høide. Anlægget er et forældet System af Varmtvandstypen. Rørsystemet maa, for hver Gang, det fyldes, pumpes fuldt. Nu har det gjentagende vist sig, at Cirkulationen hindres. Grunden hertil skal være, at der allerede fra første Tid under en slig Pumpning skal være løsnet en Metalpakning fra Pumpen, som skal have vandret ind i Rørsystemet, og saaledes, maaske i Forbindelse med Rust og andre Forurensninger sætter sig fast i en eller anden Vinkel af Røret, og derfor hindrer Cirkulationen. Man har derfor, som sagt, været adskillig brydd under Fyringen, og er derfor betænkt paa, i Koret at indsætte midlertidige Magasinovne, om Forholdet ikke lader sig rette. For om mulig at fjerne Hindringen, er man nu gjentagende igang med at finde denne.

31.

Maanedsoversigt:

I December var det hovedsagelige Arbeide concentreret om Hugningen af Triforiets Masværk. Med dette Arbeide er man nu kommet saa langt at Partierne III Nord og Syd er

under Arbeide. Dvs: Der er da kun 2 Partier igjen at paabegynde paa hver Side. Der fortsattes at hugge Marmorsøiler til Skibet, hvormed nu ialt 5 Mand er beskjæftiget. Opsat er første Række paa nordre Side. Af de 5 hugger 1 Mand Smaasøiler til Triforiet. 3 Mand er beskjæftigede med Hugning af Kapitæl, Baand & Buesten til Vestre GavI. Haandlangerne hugger Kvader.

I Aarets Løb er Arbeidsstyrken reduceret med 5 Mand, naar regnes 1 pensioneret Arbeider. De 4 er afgaaede ved Døden, hvorimod den 5te, Formand Ole Fredriksen, har maattet slutte paa Grund af Sygdom. Forresten har vi været upaaklagelig forskaaet for længre Sygdomsperioder blandt Arbeiderne.

Alt Murarbeide hviler fremdeles paa Grund af Vinterkulden.

FINIS

ANNO DOMINI

MCMVII

1908

JANUAR 1908

Janr. 7.

Det kom desværre til det Stykke, at man blev nødt til at opstille provisorisk Fyrapparat i Koret. Hertil købtes en større Magasinovn, som nu bliver placeret ved Kongeindgangens østre Side, med Rørudtag over Kongeindgangsportalen gennem en derværende Luge i Taget. Hertil blev man saa nødt til at meisle ud et Rørhul i Væggen paa Rosens østre Side. Foreløbig skal man nøie sig med denne ene Ovn, forat se, hvorledes Temperaturen gestalter sig.

For etpar Dage siden blev paabegyndt Arbeidet paa Korset for Vigelands Kristusfigur for Korbuen. Korset gjøres af massive Egeplanker.

Atter er der fra de Konkurrerende om Vestgavlen gjort Krav paa flere Tegninger. Ordre er derfor indløben fra Formanden i Komiteen. Hr. Ark. Meyer om at skaffe: 1) Oprids af Kirken fra Nord, 2) Tværsnit af Vestre Skib seet mod Øst, 3) Schema af 2 Travéer nærmest Gavlen, seet indvendig, 4) det samme Parti udvendig. Jeg er derfor nu i fuld Gang med Udførelsen af disse Tegninger.

8.

Udført blev Modeller til Zwickelpartier for Triforiet. Disse der blev udført i bekjendte Rudemotiver, blev stillet ind i et parti, og derefter fotograferet sammen med Buerne, saa man herefter faar at afgjøre, om Partierne skal udføres herefter. Dette vil blive afgjort af Tilsynskomiteen.

23.

For at undgaa formegen Opfylding i denne Dagbog er det nu besluttet fra Nytaar, at lade Avisutklip angaaende Restaureringsarbejderne indklæbe i en særskilt Avisudklips-Protokol, hvorfor herefter henvises til denne.

En Periode Mildveir har bevirket at vi nu ca. 14 Dage atter har drevet Murarbeidet i Triforiet. I denne Tid er opmuret 3 Masverksbuer.

Paa Foranledning af Tilsynskomiteen er ved Hr. Overlærer K. Lund ved den tekniske Læreranstalt her, foretaget en statisk Undersøgelse af Stabilitetsforholdene ved Vestskibets Mure, idet det kunde synes, som om Stræbebuerne var placerede for høit oppe paa Væggen. Ved et Foredrag, holdt i teknisk Forening, hersteds, i forgaars, demonstrerede Hr. Lund sine Undersøgelser for en talrig Forsamling, og hvoraf det fremgik, at Constructionen var fuldstændig stabil og correct.

Blev igaar færdig med de paa Pag. 57 nævnte Tegninger, der var forlangte for Konkurrenterne om Vestgavlprojectet.

25.

Ifl. en Artikel i Aftenposten for 21de ds. henvender en Konkurrent (se Avisudklipprotokollen) sig til Bedømmelseskomiteen for Glasmalerikonkurransen om at faa Fristen for Indlevering af Tegningerne forlænget 8 á 14 dage.

27.

Idag indkom det første Udkast til Glasmalerikonkurransen. Der blev intet Hensyn laget til ovennævnte Henvendelse fra en af Konkurrenterne om Udsættelse af Fristen, hvorfor den Oprindelig fastsatte Termin - 1ste Februar - bibeholdtes. Bedømmelseskomiteén vil antagelig sammentræde den 15de Februar.

Med Hugningen af Hvælvsøilerne er man nu naaet rundt med første Længde — til den udstaaende Støtteknast paa Hovedpillaren. Med næste Længde er man naaet Halvveis.

28.

Nok en Henvendelse fra en anden Konkurrent om Glasmaleriene stod at læse i «Aftenposten» i et senere No. Som nævnt, er allerede Beslutning fattet i denne Sag.

31.

Maanedsoversikt:

Arbeidet har, som i Decbr., været concentreret om Hugningen af Triforiets Masverk. Med dette er man nu kommet saa langt, at Partierne II og III Nord og Syd er under Arbeide. Naar disse er færdige, er der altsaa alt i alt kun 2 Partier — No. I N og S. — igjen. Til Udgangen af Marts vil antagelig alt herunder være færdighugget, og vil saaledes ca. 1 Aar være medgaaet

til dette Arbeide. Muringen har nu kunnet paagaa igjen uden Afbrydelse 2 ½ Uge, i hvilken Tid ialt ca. 5 Masværksbuer er opsatte. Af Hvælvsøilerne er en Flerhed hugne og opsatte. Ovennævnte 2 sidste Partier af Triforiet bliver nu opconstruerede og overført i Pappmaler. I Hugning forresten befinder sig: Midtportalets venstre Kapitæl, 2 Hvælvkapitæler for Skibet, Dækled for Vestre Gavls Midtportal, Triforiekapitæler, Buesten, ornamenteret til Midtportalet, Kleriestoriebaand, etc.

Fortsættes Korset for Høikorbuens Kristusfigur.

FEBRUAR 1908

Febr. 8

Ved Konkurrencefristens Udløb for Indlevering af Udkastene til Glasmalerier for Tværskibet er indkommet hid idethele 10 Udkast. Programmer var udleveret til ca 20 Stykker. Juryen kommer til at sammentræde her først omkring d. 15de eller 17de ds.

Idag havde herværende Arkitektforening Excursion hid forat bese det paa Vestgavlen hidtil udførte Arbeide.

10.

Idag for 1 Maaned siden gjenoptoges Murarbeidet i Triforiet. Dette har hidtil kunnet fortsættes uafbrudt, da Mildveir har tilladt det. Nu er desuden en hel Del Hvælvsøiler færdige til Sætning, og kan saaledes Murerne i Tilfælde af Kulde fortsætte med Sætningen af disse, saa de fra nu sikkert slipper at gaa over paa Stenhugning igjen.

13.

Idag fuldførtes Kristuskorset for Korbuen, idet Træskjærer A. Lie blev færdig med Skjæringen af Krabberne. Korset skal nu sendes til Kristiania for at males og polychromeres at Maleren Harald Brun under Vigelands Inspection.

Blev idag færdig med Lyscopierne af Tegningerne for Vestgavlkonkurrenterne. Disse sendes nu ned til Departementet: 17 Exemplarer af hver Tegning, foruden 4 Exemplarer af hvert, der tilstilles dem, der har faaet Programmer herfra.

Det sidste Emne af de store Vestgavlportalkapitæler blev paabegyndt idag.

15.

Da Mildveir fremdeles hersker, og en hel Del Hvælvsøiler allerede ligger færdig, har jeg sat igang et nyt Murerlag, til Sætning af disse.

17.

Første Høide under Triforiebaandet er sat idag.

19.

Idag faldt Afgjørelsen af Glasmalerikonkurrencen. Udfaldet blev:

1ste Præmie: Gabriel Kielland, Trønder

2dre Præmie: H.K. Stabell, Trønder

3die Præmie: Fru Anna Diriks, Paris

Tilfredsstillende for Domkirken maa det vel siges at være, at en Trønder her gik af med Seiren, saa vedkommende selv kan ordne med Sagen paa Stedet. Udkastene er nu udstillede i Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum.

Fra Mandag 24de førstk. holdes Tilsynskomitemøte, hvor antagelig Udførelsen vil blive drøftet.

25.

Se Bedømmelsen af Konkurrenceudkastene i Avisudklipprotokollen. Pag. 4.

Som nyt Medlem i Tilsynskomiteén er tilkaldt Direktør Jens Thiis, der fra nu af deltager i Forhandlingerne.

De hidtil færdigslebne Marmorsøiler er nu sat. Paa 5 af Nordvæggens Pillarer sættes Hvælvsøilerne op under Triforiebaandet.

26.

Idag afholdes Bedømmelseskomitéen for Vestgavlkonkurrancen afsluttende Møde. Denne Komitées Møder gjælder en eventuel Forandring af Skibets Kleristorium og Tag fremkaldt ved etpar levnedes Spor af Taglinien paa Hovedtaarnet, hvortil der i Ark. Christie's Udkast ikke er taget Hensyn. Det nye Forslag skal gaa ud paa at hæve Hvælvet 3', samt gjøre Kleriestorevinduerne 2' høiere. Herved vil naturligvis Vestgavlen ogsaa kunne formes anderledes. Antagelig maa derfor de Konkurrerende have Udsættelse med Indleveringen.

I Møderne er Arkitekt Fischer fra Bergen ved Sygdom forhindret fra at deltage.

Forat klargjøre Forholdet, skal nye Optegninger foregaa af etpar Axer ud- & indv. samt Tværnit. Foreløbig bliver saaledes de forleden til Departementet indsendte Tegninger holdt tilbage.

29.

Maanedsoversigt:

I Februar kom man et skridt nærmere Virkeliggjørelsen af Søndre Tværskibs Udsmykning, idet der ved den afholdte Konkurrence fremkom et Udkast til Glasmalerier for Gavlen, der blev antaget til Udførelse, Hvor og naar disse vil blive udførte er endda ikke bestemt.

Ligeledes ble Udsmykningen af Korbuen ført et Skridt videre, idet Kristuskorset blev gjort færdig.

Murarbeidet i Triforiet har været igang hele Maaneden uden Afbrydelse. Der er nu igjen blot 2 Partier, som ikke er paabegyndt (i Hugning).

MARTS 1908

Marts 1-31.

I første Halvdel af Maaneden har jeg p. Grund af Sygdom maattet holde mig hjemme. I anden Halvdel af Maaneden udførte jeg de nye Optegninger for Vestgavlkonkurrenterne. Der er i Løbet af Maaneden fortsat med de under forrige Maaned igangværende Arbeider, nemlig: Marmorsøilehugningen samt Hugning og Muring i Triforiet. Dette Arbeide er nu avanceret saa langt, at kun endel af de 2 Sidste Partier nærmest Gavlen staar igjen at hugge. En god Del

Arbeidere er i Maaneden flyttet ud af Skibet, skjønt Vinteren hele Maaneden har holdt sig noksaa streng.

Af Udklippene i den dertil anlagte Protokol, vil sees, hvorledes det hidtil arter sig med Glasmalerijurens Bestemmelser ang. Udførelsen. Dette er nu i Færd med at kuldcastes.

APRIL 1908

April 1.

Under Overveielse i Kirketilsynet er Anlæg af nyt Fyrapparat for Koret. I den Anledning har Varmeingeniør Olaf G. Amundsen opholdt sig her til Konferance. I Opdrag faar han at udfærdige Forslag til det nye Anlæg.

6.

Tømt Bøsserne: Kr 234,15.

7.

Det til Departementet for en Tid siden indsendte Ændringsforslag for Triforiets Zwickelfelter er nu kommet tilbage med Approbation, hvorfor dette Arbeide nu vil blive iværksat, efterhvert som Stenhuggere bliver ledige fra Triforimasværkshugningen.

Af de store Portkapitæler til Vestfronten er nu det første færdigt. 3 Andre, der ogsaa er under Arbeide vil være færdige i Løbet af 14 Dager à 3 Uger, hvorfte antagelig Muringen her vil blive gjenoptaget. De store Kapitæler til Midtportalet har krævet over 4 Maaneders Arbeide, hvert.

15.

For etpar Dage siden er paabegyndt Forberedelser til Fortsættelse af Arbeidet paa Vestgavlen. Den ifjor opsatte Plattform til Optagelse af Væggens øverste Partier bliver nu udvidet i Længderetningen for der at optage de gjenstaaende Partier. Videre bliver de 2 gjenstaaende Statuer der er meget skrøbelige, især den ene, omgjærdet med Tjæredrev og Gibs, som udført ifjor med de da nedtagne Statuer, hvorefter disse da nedtages. Den ene især er saa daarlig, at den ellers, om ikke denne Fremgangsmaade benytteedes. vilde falde fuldstændig sammen i Grus v/ Nedtagningen.

16.-21.

Paaske

Efter Paaske skal vi begynde Nedtagningen af de gjenstaaende Partier af Vestre Væg. Den 15de ds. paabegyndtes den første Sten til Triforiets ornamenterede Zwickelfelter.

22.

Igang med Forberedelser til Arbeidet paa Vestvæggen. Arrangements for Heisning og Transport af Grus. Paabegyndelse af Anfængere for Arkaderne ved søndre og nordre Portal. Paabegyndt Nedtagning af Vestvæggens gjenstaaende Nordre Parti. Fuldført et Portkapitæl til Vestgavlen.

25.

Paabegyndt Nedtagningen af Vestvæggens gjenstaaende Søndre Parti. Nedtaget den ene (daarligste) af de gjenstaaende Statuer.

26.

Nedtaget St. Dionysius.

Der er ankommet 24-26/4. en Last Klæber – 70 tons.

Der er paabegyndt Arkadeanfængere for Vestgavlen (IV – V).

Ing. Olaf G. Amundsen fra X-ania er idag igjen her til Konferance angaaende det nye Varmeanlægget for Koret. Forproject er medbragt.

30.

Maanedsoversigt:

I April (15de) paabegyndtes Hugningsarbeidet af Triforiets Zwickelfelder, der nu ornamenteres ifl. det nyapproberede Forslag, i Modsætning til Ark. Christie's Tegning, der viser en enkel, glat Kvaderflade. Med dette Arbeide vil blive beskjæftiget efterhvert de Arbeidere, der hidtil har hugget Triforiets Masværk idet det nu lakker mod Slutten af sidstnævnte Arbeide.

Den 22de April paabegyndtes og fortsattes Nedtagningen af Vestvæggens nordre Parti. Til idag er vi her (paa 7 Arbeidsdage) naaet ned til 1ste Rækkes Kapitælhøide.

Den 25de paabegyndtes ogsaa Nedtagningen af søndre gjenstaaende Parti. Her forløb det meget vanskelige Arbeide med Nedtagningen af de temmelig tunge Statuer heldigt i alle Dele. Til idag er vi her naaet ned til Statuernes Sokkelhøide.

Der er, gennem en nystiftet «Domkirkearbeidernes Fagforening» No: 44 af Norsk Arbeidsmandsforbund indløbet Andragende om Forhøielse af Lønnen for de 2 laveste Lønningsklasser. Dette vil blive behandlet med det første.

MAI 1908

Mai 1.

Paabegyndt Murarbeidet paa Vestre Gavl. Sattes det første Portkapitæl. (Nordre Portal, søndre Side) efter at det var fotograferet.

2.

Sattes Kapitæl No. 2 (i Søndre Portal).

4.



«Borttæret af Rust.»

Under Nedtagning af Vestgavlens søndre Parti fandtes idag en Stenhuggermeisel af Jern, 9 ½'' lang inde i Murmassen.

Ligeledes fandtes i Nordre Portals Dørbomhul Rester efter Dørbommen. Denne var fuldstændig fortæret og opsmuldret.

Idag fuldendtes søndre Kapitæl i Midtportalet. Dette har krævet incl. Emnehugning og Skjæring ca. ½ Aars Arbeid.

5.

Idag gjordes under Arbeidet med Nedtagningen af søndre Vægparti et meget interessant Fund, idet en Buesten med Ornament fra Søndre Portal fandtes indmuret i den indre Mur.

Ornamentet var helt bevaret, og vil saaledes komme til stor Nytte ved Reconstructionen af denne Bue. Stenen findes skisseret i Skizzebogen 3, Pag 99.

6.

Naaet Sökkelen med Rivning paa nordre Side. Midtportalets søndre Kapitæl sat i Mur.

8.

Fuldendt Rivningen af Vestvæggens nordre Parti. Dette Arbeide paabegyndtes 22de April og har saaledes varet vel 14 Dage, hvilket maa siges at være snart expederet. Paa Søndre Parti er man naaet 2 Skifter under 1ste Arkaderækkes Kapitælhøide.

Paabegyndt Muringen af Nordre Parti.

Fuldendt Hugningen af Midtportalets nordre Kapitæl.

9.

Dette sættes i Mur, samt fotograferes.

15.

I dag, Bededag, traadte Tilsynskomiteen sammen til Møde her i Kirken.

16.

Mødet fortsætter idag og i morgen, 17de Mai. Fuldendt Nedtagningen af Vestvæggens Søndre Parti. Sat første Sökkelskifte paa Nordre Parti. Paabegyndt Opmuringen af Hovedportalets Bue.

19.

Paabegyndes Muringen af Vestfrontens søndre Parti.

23.

Færdigsat Sokkel og Basisskifte paa Nordre Parti.

I vel en Uge har paagaet Udbedring af Mur i Kongsgaardens Kjælder (Stensamlingen). Den tidligere opsatte Mur var saa daarlig gjort, at Vandet har kunnet trænge ind og ødelægge Mur og Kjældergulv, hvorfor det blev tvingende nødvendig at foretage Udbedringer.

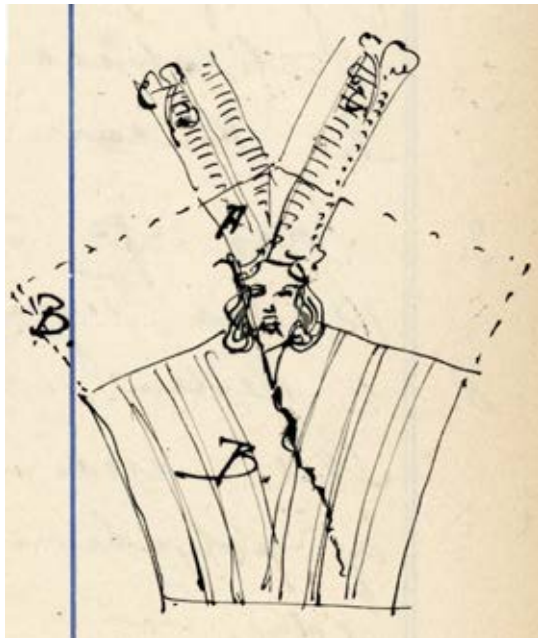
25.

Paa Nordsiden færdigsat første Kvaderskifte over Baseskiftet.

30.

Maanedsoversigt:

Paa Vestre Gavl begyndte Murarbeidet den 1ste med Sætning af de i Vinterens Løb færdighugne Portalkapitæler, Samtidig var ogsaa disses Marmorplader færdighugne, saa Muringen af Buerne kunde begynde. Det er da foreløbig Midtportalet, hvorom Muringen concentrerer sig. Med dette rige Bueprofil er man til Dato naaet op 6 Skiftehøider paa hver Side. Af Ornamentbuerne er af hver hugget 3 Skifter paa hver Side, altsaa ialt 12.



I Midtportalet kunde alle de gamle Anfængerstene benyttes igjen, skjønt især den nordre Side var skrøbelig. De gamle har nemlig ved Hugningen af disse anvendt en, efter vor Formening forkjært Methode, idet de har formet den ovenfor liggende Hovedsten A. som en Kile, saa denne, ved Murværkets Sætning har sprængt den underliggende Anfænger B (se Skitsen). Hvor disse var helt ubrugbare, har vi derfor hugget Hovedstenen i ét med Anfængerens (efter punkteret Linje) paa samme Vis, som vi har udført lignende Partier i Triforiet.

Rivningen af de to gjenstaaende Partier (Syd og Nord) af Gavlen fuldendtes, og lagdes her an for Gjenopmuring.

Paa Nordre Parti naaedes etpar skifter op i Kvadervæggen, og paa Søndre Side optil Basisskiftet.

Til Triforiet blev sidste Rest af Masværkene fuldført, samt 5 Kapitæler færdighugne, saa der nu blot igjenstaar 8 Kapitæler (for de 2 Partier nærmest Gavlen samt $\frac{1}{2}$ Parti paa nordre Side).

Af Hvælvsøiler staar igjen de sidste over Triforiebaandet paa søndre Side (7 Stk.) Af de smaa Søiler til Triforiepillarerne er hugget ca. 65 Stk. til Dato (ialt skal de være 138 Stk.).

JUNI 1908

Juni 1.

Den 29de Mai sidstl. kom endelig Besked fra Departementet om de nye Bilag (Tegninger). Disse vil nu blive kopierede i tilstrækkelig Antal Exemplare og omsendt til Konkurrenterne.

2.

Idag afsendt til Departementet de forlangte 12 Sæt Tegninger til Konkurrenterne.

3.

Bestemt, at Korset for Korbuens Christus skal nedsendes til Kristiania forat males og polychromeres. Indpakkes og sendes idag.

I anledning det nye, paatænkte Centralopvarmingsanlæg for Koret, gennembyrdes nu den bakre Væg i Fyrhuset forat undersøge, hvor stort det nye Kjelderhus eventuelt kan faaes.

11.

Tilbageblik paa sidste Vinters Arbeider, se min Notits i «Thr. Adr.» 6/6. 08.
(Avisudklipsprotokollen, Pag. 8.)

12.

Tømt Bøsserne Kr. 287,27.

15.

Til Stiftsarkivet og Folkebiblioteket er sendt som Gave hver et fuldstændigt Sæt Tegninger af Konkurrencebilagene til Vestfronten. (Til Stiftsarkivar Koren.)

Fra Billedhugger Rasmussen, Kristiania, (en Elev af G. Vigeland) er modtaget endel Prøver paa Vandspyere og et Engle-Relief for Vestre Skib.

18.

Første Skifte af Midtportalbuen er idag sluttet sammen i Top. En Flerhed af de gamle her anvendte Stene var delt i 2, saa vi har maattet lappe dem sammen saa godt som mulig.

24.

Idag naaedes Kapitælhøiden samtidig baade paa nordre og søndre Vægparti af Vestgavlen. Nordre Parti paabegyndtes 8de Mai og er altsaa gjenopbygget paa ca 6 Uger, søndre Parti har gaaet raskere idet det paabegyndes d. 19de Mai, altsaa expederet paa ca. 5 Uger.

25.

Idag paabegyndt Sætningen af Kapitælerne i søndre og nordre Parti, ialt 8 Stk. De 2 Portalkapitæler, som endda mangler, vil være færdige i Løbet af ca. 8 Dage. Derefter fortsættes Muringen videre med Buer og Buefelter.

29.

Arkitekt Lange fra Kristiania har nu opholdt sig her 3-4 Dage for Studium ianledn. Konkurrancen.

JULI 1908

Juli 1

Tømt Bøsserne Kr 558.68

3.

Idag afleveredes Portkapitæl for Søndre Portals søndre Side fra Stenhuggeren.

4.

Dette sættes idag og kan saaledes Portalbuen her ogsaa snart paabegyndes. Med Midtportalets Bue er vi snart færdige ligesom Arkadebuerne paa nordre og søndre Vægpartier nu er paabegyndt.

6.

Idag havde vi det første fyrstelige Besøg iaar, nemlig den japanesiske Prins Kimiyaschi. Han ledsagdes af Ark. Ryjord.

9.

Tøm Bøsserne 559.90.

11.

Ifl. en Tachymetermaaling fra Stadskonduktørkontoret, her, er Hovedtaarnets øverste Taarnspir fundet at befinde sig 100.13 Meter over Havet (Nulvand).

Idag modtoges 6 Kasser Gibsmodeller og færdighugne Reliefs fra Billedhugger Vigeland, Christiania.

Forat kunne se i Tegning Arbeidets Fremadskriden paa Vestre Væg, har jeg paa et Fotografi af Væggen med forskellige Farver antydte de Partier, der er opmurede hidtil i Aarene 1904-07 og 08, hvilket sidste Aar vil completeres v/ Aarets Udgang.

13.

Kong Haakon besøgte iaften Kirken.

15.

Idag leveredes endelig det sidste af de store Portkapitæler (Nordre Portals nordre Side). Hermed er omtrent alt Nyt til undre Arkederækker leveret.

Idag kom atter Arkitekt Bull fra X.ania herop, for videre at studere ianl.

Vestfrontkonkurrancen. Ligesaa er Hr. Ark. H. Schirmer her forat studere det samme Emne.

16.

Idag har her været en Masse Fremmede ca. 1000 Mennesker (ca. 500 norske, svenske og danske Fiskere (Fiskeriudstillingen) samt ca. 400 tyske turister fra «Grosser Kurfurst», samt en hel del andre).

Tømt Bøsserne: kr. 598,64.

Paabegyndt idag Muringen af Midtportalets indre Bue. Af denne kan kun anvendes 3 gamle Stene, de øvrige var alle for daarlige til at anvendes. Forøvrigt gaar Murarbeidet paa

Vestfronten jevnt fremover. Mest agterud er begge Sideportalbuer, der imidlertid nu snart skal paabegyndes. Til disse hugges ogsaa, ligesom til Midtportalet, de første Skifter af Ornamentbuen nyt, saa man faar en Smagebid af Ornamentets Form.

22.

Tømt Bøsserne Kr. 543,33

23.

Idag fuldendtes Midtportalets Bue, idet den sidste Dæksten sættes. Samtidig er saa at sige alle Arkadebuer opmuret med Undtagelse af begge Sideportaler.

25.

Det 3die Fyrstebesøg isommer kan noteres i dag, idet Kongen af Sachsen m/Følge idag vistes om af Hr. Ryjord (Kongen reiste incognito).

26.

Keiser Wilhelm har ogsaa iaar skjenket Restaureringen Kr. 1000.-.

29.

Idag er det 39 Aar siden vor ældste Arbeider John Solem, ansattes i Restaureringsarbeidets Tjeneste. Han er fremdeles i fuld Vigør.

31.

Tomt Bøsserne Kr. 1025,-.

Maanedsoversigt:

Det væsentlige Arbeide i Juli var concentreret om Vestvæggen. Man naaede omtr. halvveis med begge Portalbuer.

AUGUST 1908

Aug.

Der fortsattes i August Maaned med samme Arbeider og naaede man paa den største Strækning op under Marmor-Baandet paa 1ste Arkaderække.

SEPTEMBER 1908

Sept. 21.

Til idag er hele nordre Række færdig paa Vestre Væg med Undtagelse at 2-3 Marmorbaandstene som endda ikke er sat. Forberedelser er igangsat for Muring af 2den Række: Endel nye Consoler og Baser hugges, ligesom de to Vinduer forberedes for Hugning. For Kontrollens Skyld opstilles alle Buesten tilhørende 2den Række, saa Maalene vil kunne kontrolleres.

I Triforiet er under Opmuring de to sidste Partier nærmest Vestvæggen. Forøvrigt staar kun igjen endel Buer og Dæk, Hvælvkapitæler og Ornamentfelter.

For ca 1 Uge siden er paabegyndt Gravningsarbeider for det nye Centralvarmeanlæg under Sakristiet.

28.

Man har i Løbet af de Sidste Dage repareret Fugerne i Vestre Skibs udv. Sokkel helt rundt, da disse haver aabnet sig adskillig.

Sept. 30.

Maanedsoversigt:

Idag sattes det sidste Marmorbaand over Vestfrontens første Række, hvorved dette Parti «foreløbig» maaa ansees fuldført.

Ligeledes er under Arbeid de sidste Kapitæler tilhørende Triforiet (Hvælvkapitæler inclusive), hvorved altsaa ialt 82 Kapitæler er fuldendte. Opsat er sidste Masværksparti paa søndre Langvæg i Triforiet. (nærmest Vestre Væg.) Der arbeides med fuld Kraft paa at faa alt klart til

Anlæg af Vestfrontens anden Række. Baser & Konsoler hugges nye og reparerer de, der skal anvendes. Vinduet over søndre Parti er kartlagt i Tegning med delvis Anvendelse af gamle Stene. Paabegyndes do. af nordre Vindu.

OCTOBER 1908

Oct. 13.

Idag afsender Ark. Ryjord herfra sit Udkast til Vestgavlens Rekonstrukion.

Vi er nu klar til Muring af 2den Række Vestfronten saalangt som fra Søndre Ende til Nordre Vindu. Der gaaes derfor nu igang med Muringen her, saa længe, som Veiret tillader.

15.

I Centralvarmeanlægget er man til idag foreløbig færdig paa søndre Side.

17.

Efter Revisjon af Lysanlægget haves nu ialt følgende Lamper:

I 1ste Etage:	16 Stk.	10 Lys	
I 2dre Etage:	52 Stk.	10 Lys	
I 3die Etage:	16 Stk.	10 Lys	
I 3die Etage:	3 Stk.	10 Lys	
I Nordre Skur:	14 Stk.	10 Lys	(Paa Menighedskirkens Ledning)
I Skjæreboden:	7 Stk.	10 Lys	
Summa	108 Stk.		

19.

Tilsynskomiteen traadte idag sammen her til Møde. Til Dato er modtaget 5 Stk.

Vandspyrmodeller, som alle er opstillede i Søndre Tværskibs Kleriestoriegang for Besigtigelse. Likeledes er opstillet for Besigtigelse en nymodelleret List med Krabber for Stræbepillarerne. Til de samme er sat igang Hugning af Kapitælemner.

Paa Vestre Væg er til idag fastmuret alle Baser og Consoler paa Vestvæggens halve Parti, fra Midtportalet og sydoover. Her vil nu blive igangsat et Murerlag til Fortsættelse af Muringen, medens det første fortsætter nord for Midtportalet.

Søndre Vindu er anlagt, og dettes Masværk under Hugning. Ligesaa er under Udarbeidelse Maler og Opslag for nordre Vindu. Foruden de ovenfor nævnte Kapitælemner for Stræbepillerne er ogsaa under Hugning de manglende Kapitæler for 2den Række (Vestfronten).

I Triforiet er under Opsætning det sidste af Masverkparterne, nemlig sidste Parti mod Vestfronten paa nordre Langvæg. Desuden fortsættes heroppe med Dæk, Zwickler, Hvælvkapitæler etc.

Med Gravnings- og Funderingsarbejderne for Centralvarmeanlægget under Sakristiet er man nu naaet saa langt, at man paa Søndre Side er færdig med Gravnings- & Undermuringsarbejdene samt Opmuringen af Pillarerne.

Paa nordre Side er for størstedelen Gravningen udført, hvorefter nu Opstøtning af Hvælv foregaar, hvorefter da Undermurningen her paabegyndes.

20.

Idag sattes igang et Murerlag No. 2 paa Vestre Gavl.

26.

For en nu indtraadt Kuldeperiode har vi maattet indstille alt Murarbeide paa Vestre Gavl. Imidlertid fortsættes med det Hugnings- og Reparationsarbeide paa gamle Stene, som kan udføres, saaledes at det vistnok vil kunne gaa temmelig raskt at opføre Resten af 2den Række.

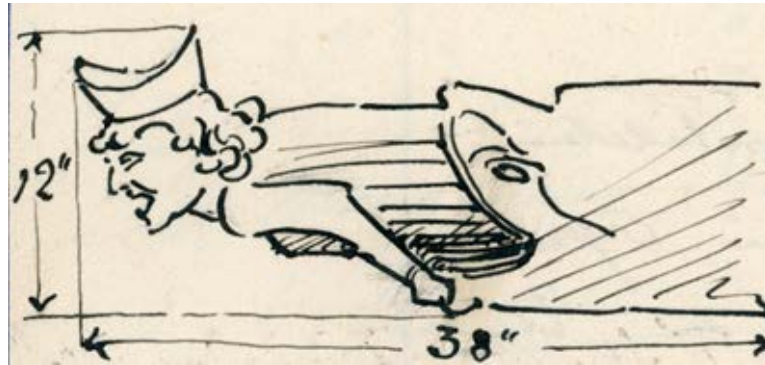
Idag atter modtaget en Forsendelse Vandspyermodeller fra Billedhugger Rasmussen, X-ania. Ialt er heraf nu modtaget 11 Stk., hvoraf omstaaende findes endel Maal-skistser, for Bestilling af Emner. Idet Sten nu bestilles til disse, var det Meningen, i Løbet af Vinteren at faa sat igang Hugningen at disse, saa man til Vaaren kunde begynde med Opmuringen af Stræbepillarerne. Samtidig sættes efterhvert i Gang: Kapitæler & Baser til do., Parapet m. Rende, etc.

Fra Rendeprofilets Forkant vil hver Figur trænge ca. 1'14" dyb Bagsten & 18" Fremsprang, altsaa ialt en Længde af 2' 8". Emnerne bestilles for Sikkerheds Skyld 2 ½ alen lange (dybe).

No. I:

Figurens største Bredde 14" (Venstre)

Raahugning: G. Qvam: Hugning paabeg. 20/2-09.



No. II:

Figurens største Bredde 20" (Høire)

G. Qvam paabegyndt Hugning fra raa Blok: 6/1-09.

Afleveret 19/1-09. 37.6 Dvk. á 4,80 = Kr. 180,48.

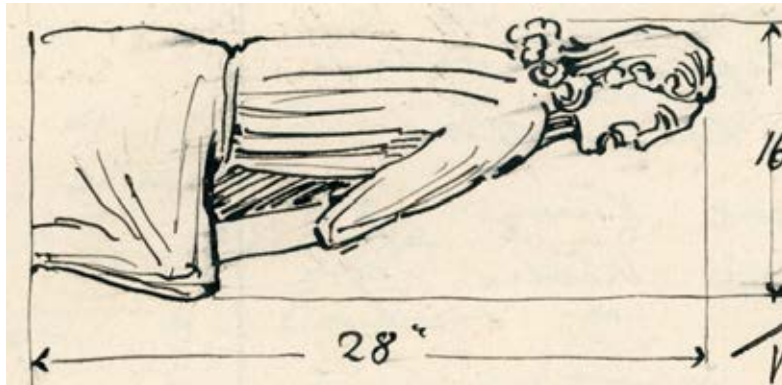


No. III:

Figurens største Bredde 14'' (Høire)

M. Hagen: Hugning fra raa Blok beg 12/1-09.

Levert:



No. IV:

Sandstad: Paabegyndt Hugningen fra

raa Blok d. 31te Decbr. 1908.

Afleveret d. 3die Marts 1909.

}

Ialt ca. 50 Dvk. á Kr 4 = 201,60 Kroner

Figurens største Bredde 18'' (Høire)



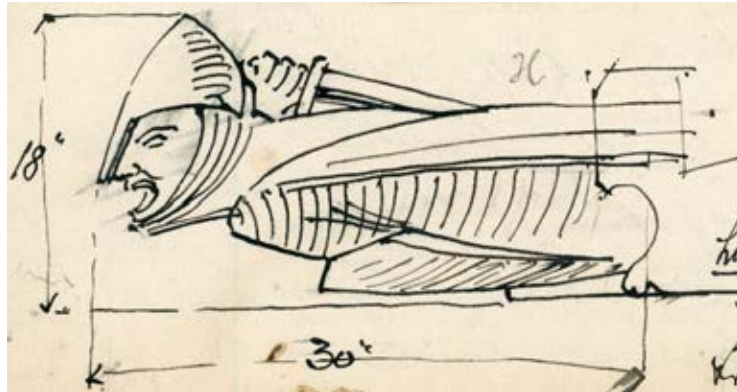
No. V:

Figurens største Bredde 20" (Venstre)

Ludv. Olsen paabeg. Hugning d. 2de Janr. 09

fra raa Blok. Afleveret d. 4de Marts 09

= 42 Dagsv. à 4,20 Kr 176,40



No. VI:

Figurens største Bredde 14"

Skjæring og Raahugning = Kr.

(Høire)

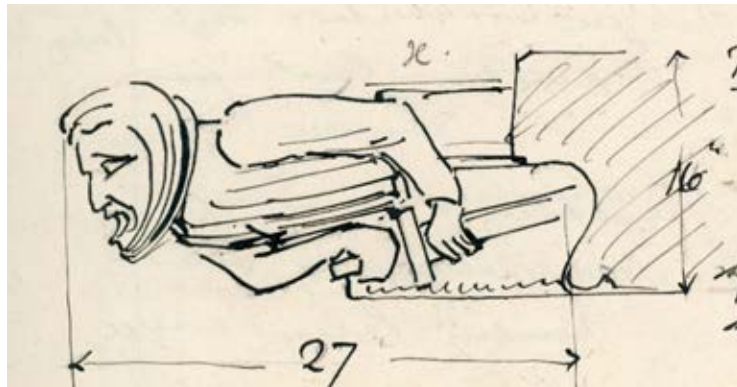


No. VII:

Th. Skjørestad: Hugning fra raa Blok: beg. 16/1 09, leveret 6/3-09

Figurens største Bredde = 14"

(Høire)

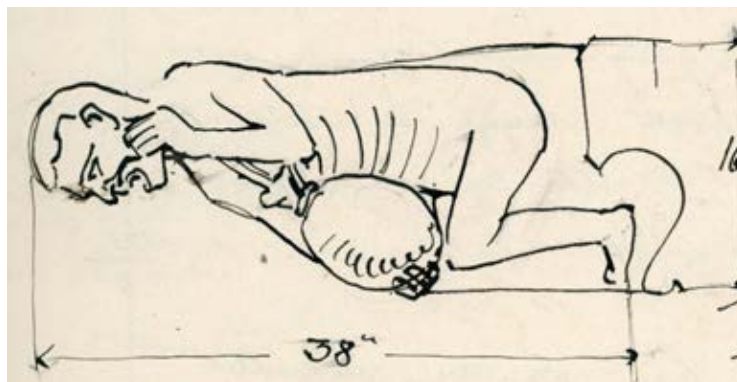


No. VIII:

A. Santi: Hugning fra raa Blok beg. 19/1-09 leveret:

Figurens største Bredde 14"

(Høire)



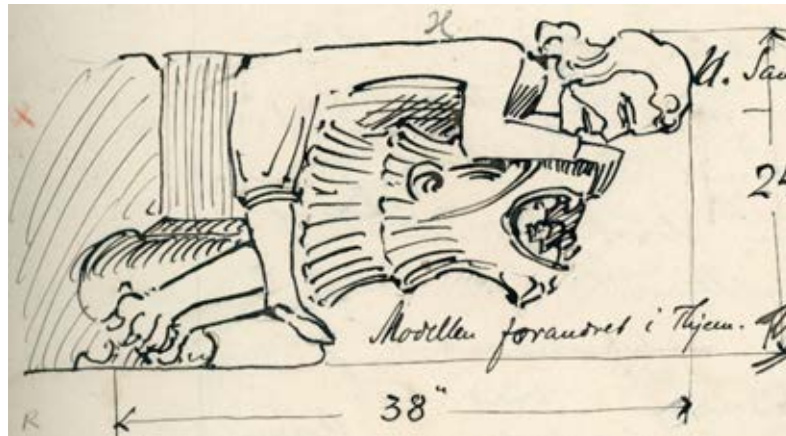
No. IX:

Raahugning & skjæring Kr.

A. Sandstad: Begyndt: 3/3-09. Leveret:

Figurens største Bredde 20"

(Venstre)



Modellen forandret i Thjem.

No. X:

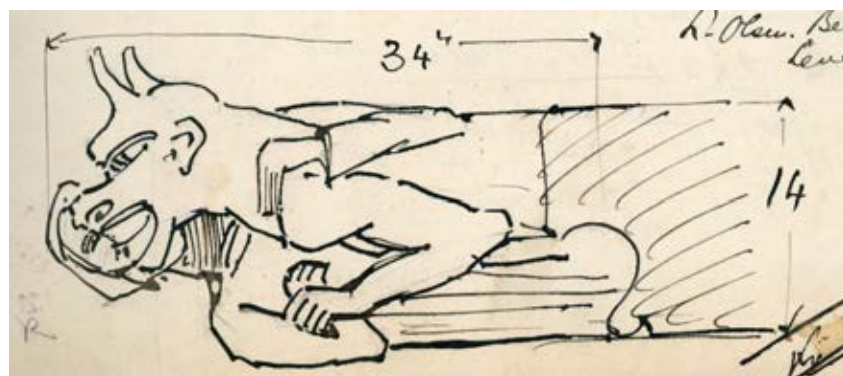
Raahugning: Kr:

L. Olsen. Begyndt 4/3-09. Levert:

Dvk. á:

Figurens største Bredde 17\"/>

(Venstre)



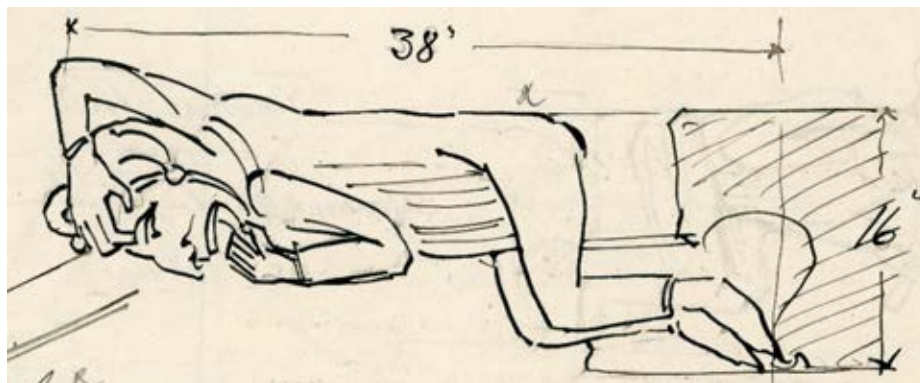
No. XI:

Figurens største Bredde = 13"

(Høire)

Raahugning Skjørestad: Kr:

paabeg. 6/3-09



Emnebestillingen af ovenskisserte Vandspyere vil for yderligere Sikkerheds skyld ske efter særskilte Papmaler, lavet for hver enkelt Figur.

I disse Dage igangsættes Hugning af forskjellige Dele af Stræbepillarer og Sideskibsparapet, saasom Render, Parapetkvader, Parapetdæk, Stræbepillerkapitæler og Stræbepillarbasen, er allerede sat igang. Ligesaa vil man med det første hugge og stille op det første Led af en Stræbepillar for bedre at se, hvorledes Delingen idethele bør foretages.

29.

Alt Murarbeide har vi nu maattet indstille for Vinteren, saa nu altsaa samtlige Murere ogsaa har taget fat paa Hugning. For denne Saison vil der blive at lagre en Masse Sten, hvoraf hovedsagelig Stræbepillarer.

Ved Indhentning af Cokesanbud for Vinteren blev Leveringen overdraget Trondhjems Kulkompagnie, der leverer Cokesen tilkjørt for Kr. 1,03 pr. Hl. altsaa 30 øre billigere end ifjor.

31.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Oktober kom vi saa langt med Arbeidet paa Vestre Gavl, at 2den Række blev fastslaaet idet Consoler og Baser fastmuredes (cfr. Fotografi No. 1727 & 1728 og Tegning af Vestfronten, hvor den i 1908 udførte Gjenopmuring er afmerket med rødt).

Imidlertid maatte ved Maanedens Slutning alt Murarbeide indstilles, idet Kulden indtraadte. Dog fortsættes med Hugning af begge Vestvægvinduers Masværker, der nu er bestemt efter de forefindende gamle Stene. Ligesaa hugges de manglende Bladværkskapitæler til 2den Række.

Som nyt Arbeide er igangsat Hugning af Stræbepillarernes underste Partier.

Ved en idag intraadt mildere Periode har vi gaaet igang med Opsætning af de i Triforiet hørende Hvælvsøiler der netop alle er færdige fra Sliberen.

Til idag er man saaatsige færdig med Udgravningen under Sakristiet hvorefter man har paabegyndt den sidste Undermuring.

NOVEMBER 1908

Nov. 2.

Idag ankom en Ingeniør fra Wisbech, Kristiania, hvem Centralvarmeanlægget er overdraget til Udførelse, for nærmere at tage i Øiesyn Kjælderrummet under Sakristiet. Efter hans Maalinger er det afgjort at Kjeldedelene kan nedtransporteres uden extra Foranstaltninger.

5.

Idag afsendtes Bestilling paa Emner for de 11 ankomne Vandspyermodeller. Disse blev skaaret i Pap med paaskrevne rundelige Høidemaal. Hvert Emne numereres i den Orden, som angivet foran.

Ifl. Anmodning fra Billedhugger Anders Svor, Kristiania, er denne gennem Tilsynskomiteen tilstaaet det Hverv at udføre endel Prøvemodeller for Hovederne i Arkaden, Triforiebaandet

og Triforiet indvendig i Skibet, for eventuel senere Levering af samtlige disse Figurer. Ianl. dette sendtes ham et Fotografi af Arkadepartier indv. samt Skemategning over den indre Opbygning med indskrevne Maal paa de for Hovederne i Murværket indsatte Stene i raa Boss.

6.

Efter ca. 30 Aars Tjeneste er nu vor ene Arbeidsformand, Ole Lundemo, bleven saa daarlig, at han ifl. Lægens Udsagn, neppe bliver arbejdsdygtig mere. Der er i den Anledning under Overveielse at skaffe ham en passende Pension.

Vinteren kom for Alvor med engang, hvorfor Fyringen begyndte allerede idag. Samtlige Stenhuggere er idag indflyttede. Sætningen af de sidste Hvælvsøiler (Partierne i Triforieetagen) fuldendtes idag. Dermed er disse Søiler færdige og anbragte, med Undtagelse af Parret nærmest Vestfronten, der først kan settes, efterat Fronten er kommet op i samme Høide, idet de betræffende Hvælvkapitæler her ikke godt kan sættes før tilstrækkelig Bagmur er skaffet, hvilket først kan ske, naar Fronten, som nævnt, er opmuret i nævnte Høide.

Hugningen bliver nu mere og mere concentreret om Stræbepiller og Sideskibsparapet. For Ornamenthuggerne vil Vinterens væsentlige Arbejde blive Stræbepillernes Kapitæler, samt desuden, om man er saa heldig at faa udbrudt de bestilte Vandspyeremner, da Hugning af Vandspyerne. Desuden naturligvis de manglende Kapitæler (4 Stk.) til Vestfrontens 2den Række.

9.

Allerede i lørdags (7de) er Bedømmelseskomiteen bleven færdig med sit Arbejde: Bedømmelsen af de indkomne Vestfront-Udkast, og har derefter indsendt sin Indstilling til Departementet, der har forbeholdt sig al Offentliggjørelse (cfr. «Adr.s» Artikel, Avisudklipsprotokol. Pag.).

10.

Skrivelse fra Departementet om Udbetaling af Honorarerne til de 5 privilegerede Arkitekter kom hid idag.

Til Brug for Stilladsebygning ved Opførelsen af Skibets Stræbepillarer, der vil blive paabegyndt kommende Vaar, har jeg idag fra den isommer her afholdte Fiskeriudstilling, faaet fat i et Parti Tømmer, forskellige Dimensioner, der for Kirkens Regning af mig er

indkjøbt. Partiets nominelle Værdi er Kr. 762.33. Med forskelligt Afslag for de forskellige Dimensioner, bliver der ialt betalt herfor Kr. 485.90, saa altsaa en Besparelse paa Kr. 276.43 fremkommer.

Til Conferance og Aastedsbefaring er Billedhugger Rasmussen kommen herop. Endel af hans enda ikke godkjendte Vandspyermodeller stilles op for Besigtigelse af Tilsynet.

Som rimeligt er, er nu ikke bare vi heroppe i Domkirken, men alle Byens Borgere spændt paa Udfaldet af Konkurrancen, og jeg får daglig Spørgsmaal desangaaende, uden at kunne svare.

14.

For Hugningen af Stræbepillernes Fortsættelse (over Sideskibstaget) er der optaget følgende Breddemaal (opunder Ornamentbaandet):

A. Nordre Langvæg (fra øst): B. Søndre Langvæg fra øst:

No. 1: 29 1/4"

No. 1: 26 3/4"

No. 2: 35"

No. 2: 35"

No. 3: 35 3/8"

No. 3: 35"

No. 4: 35"

No. 4: 35 1/8"

No. 5: 35 1/8"

No. 5: 34 3/4"

No. 6: 35"

No. 6: 35 1/4"

No. 7: 35 1/8"

No. 7: 35 1/4"



Som det sees, er der liden Forskjel paa Bredderne (No. 1 undtaget, nærmest Hovedtaarnet).

Største = 35 3/8", mindste 34 3/4", altsaa Diff. = 5/8". Vi har derfor gaaet ud fra éns Skraaning for Pillargavlerne, hvorved Topperne kommer i lidt forskjellig Høide, men da dette er saa ubetydelige Størrelser, vil det i Opbygningen ikke kunne Observeres med det blotte Øye.

Endnu idag er ingen Officiel Meddelelse om Konkurrancens Udfald fremkommet. Rygtevis meldes, at de to bedste Udkast skal være af Ark. H. Bull og O. Nordhagen, Christiania. (Se Avisudklips-Protokollen).

16.

Færdiglosset og opkjørt en Last Klæber fra Mosjøen paa 100 Tons.

Det er nu bestemt, at Billedhugger Rasmussen skal blive her og fuldende de resterende Vandspyermodeller. Til den Ende skal for ham her indredes et Arbeidsrum.

17.

Han begynder allerede idag forberedende Arbeider. (Endel Forandringer ved de allerede leverede Spyere).

20.

En af Domkirkens tidligere Arbeidere, Ole Fredriksen, der paa Grund af Sygdom ifjor maatte trække sig tilbage, er sidstl. Fredag d. 13. afgaaet v/ Døden i sit Hjem i Horg. Han forrettede den sidste Tid som Arbeidsformand i Klæberbruddet i Bjørnaadalen.

Under Opstilling er Underpartiet af den første Stræbepillarfortsættelse.

25.

Dagens store Begivenhed er Udstillingen af Konkurrenceudkastene, den var første Gang aabnet idag 12-2 i Kunstindustrimuseet, hvor da en Masse Folk var opmødt.

30.

Maanedsoversigt:

I Løbet af November blev vi færdige med det hovedsagelige Gravnings- og Murarbeide under Sakristiet for det nye Centralvarmeanlæg. Foreløbig kan intet mere foretages før nærmere Planer foreligger.

De bestilte Emner for Skibets 11 færdige Vandspyere er udbrudt i Bruddet, og kan vi antagelig have dem her før Jul, saa Hugningen kan begynde ved Nytaar. Hugningen foregaar paa Stræbepillarer – Kapitæler og Baser – samt Parapet og Rende. Desuden fremdeles paa Vestfrontens 2 Vinduer (Masværk) foruden 2den Rækkes Kapitæler.

Billedhugger Rasmussen er igang med Modellering af 2 Vandspyere og 4 Hoveder for Arkaden indvendig.

Det, som imidlertid overveiende beskjæftiger Sindene, er Vestfrontkonkurrancen. Næsten daglig er Byens større Aviser fyldt med flere Artikler, hvoraf det vil sees, (se Avisudklips-Protokolen) at Kampens Bølger begynder at gaa høit, hvilket jo naturligvis iallefald her er forudseet lang Tid iforveien.

Som det vil sees af en Notits i «Dagsp.» er man faktisk lige nær, ja maaske fjernere fra Maalet nu, end før Konkurrancen.

Qui vivra, verra!

DECEMBER 1908

Decbr. 2.

I Thjems. Arkitektforening holdtes igaar et Samtalemøde om Domkirke-Konkurrancen. Her fremholdtes det bl.a. af Ark. Solberg, at det var uheldigt at Spørgsmaalet om Centraltaarnet var taget med i Konkurrancen. Nogen Resolution blev ikke fattet. Derimod lovte d'Herrer Ryjord og Solberg til næste Møde at demonstrere sine Planer med mulig efterfølgende Diskussion.

Som det vil sees af Avisudklips-Protokollen, er Sindene sterkt i Bevægelse ianl. Komiteens Indstilling og vil vel endda meget Papir og Bogtrykkersværte blive spenderet før nogen Enighed opnaaes, hvis den da overhovedet nogensinde opnaaes.

5.

Der er atter en Last Klæber (102 tons) underveis fra Mosjøen. I denne Last er antagelig ogsaa Vandspyeremnerne med, saa man da faar begynde med disse.

8.

Idag sendes Vestfrontudkastene til Udstilling i Christiania. At der dernede, ligesom her i Thjem. vil blive livlig Diskussion, kan vel ansees som givet.

Imorgen skal D'Herrer Ryjord og Solberg i Arkitektforeningen holde Foredrag om sin resp. Udkast m. Lysbilleder, ligesom der da vil blive fattet en Udtalelse om Programmet for den nye Konkurrence. Angaaende Stridens Gang forøvrigt henvises til Avisudklips-Protokollen.

10.

Igaar afsendtes til Billedhugger Vigeland, X-ania, de 3 Modeller af Kristus og 2 Apostler, der skal skjæres i Træ for Korbuen: naar disse blir færdige, skulde samtlige Figurer for Korbuen være Komplet, hvorefter sandsynligvis Opstilling vil kunne ske.

11.

Etpar nye Vandspyere er nu færdigstøbt. Vestfrontens 2 gamle Vinduer er nu færdighugne (Masverket), ligesom nye Buestene for søndre Vindu. For nordre er Buestene under Arbeide. 2 Stræbepillarunderbyg er opstillede, det 3die under Arbeide.

Under Forberedelse er Vestfrontens 2den Arkaderækkes Buepartier. Det viser sig at blive et uhyre vanskeligt Arbeide at faa de nye Stene nogenlunde indpasset efter de gamle. Man faar det uvilkaarlige Indtryk, at en hel Del af disse Partier er hugne til paa Stedet, da det viser sig at Profilbredderne ikke er de samme oppe i Buen som nede ved Kapitælplassen, m.a.o: her er jenket.

Idag modtaget det tidligere (Pag. 85.) omtalte Tømmer fra Johs. Digre, bestemt til Stilladsebygning for Stræbepillarerne. Saasnart Vaaren kommer, vil dette Arbeide blive sat igang. Det viste sig at være mere end paa Pag. 85 nævnt, idet det med Kjørsel androg til ca. 600 Kroner istedetfor, som nævnt 485,90,-.

24.

I dag, Juleaften, lagt en Krands paa Ark. Christie's Grav, sendt fra hans Sødskende i Bergen. Han vilde idag have været 76 Aar, om han havde levet.

28.

Billedhugger Anders Svor fra X-ania, der hittil har staaet i Underhandlinger med Ark. Ryjord og Tilsynskomiteen, er nu kommet personlig herop, for at undersøge sine Chancer. Antagelig vil han dog komme til at gjøre endel Prøver for Hoder i Chr.ania, da her ingen Plads f. T. er tilovers.

31.

Maanedsoversigt:

December's Arbeide har alt i alt concentreret sig om Hugning af Stræbepillarene, hvoraf nu den 5te er under Arbeide. Forresten fortsættes fremdeles med endel Vestfrontstykker, hvoraf

kan nævnes de sidste 2 nye Kapitæler for 2den Række. Ellers hugges paa Lager for Stræbepillerne: Kvader, Baser, Kapitæler & Baand. Vestfrontdiskussionen har nu taget et Pust i Bakken i Julen, men vil vel atter paa Nyaaret blusse op, naar nu Komiteen paany skal træde sammen. Vi forlader da Anno 1908 med det oprigtige Haab, at det nye Aar 1909 vil bringe os en tilfredsstillende Løsning paa det store Spørgsmaal, saa Arbeidet kan faa fortsætte uforstyrret sin Gang, thi faar vi ikke i Løbet af 1909 en Afgjørelse, ser det mørkt ud for Arbeidets continuerlige Drift.

FINIS
ANNO DOMINI
MCMVIII

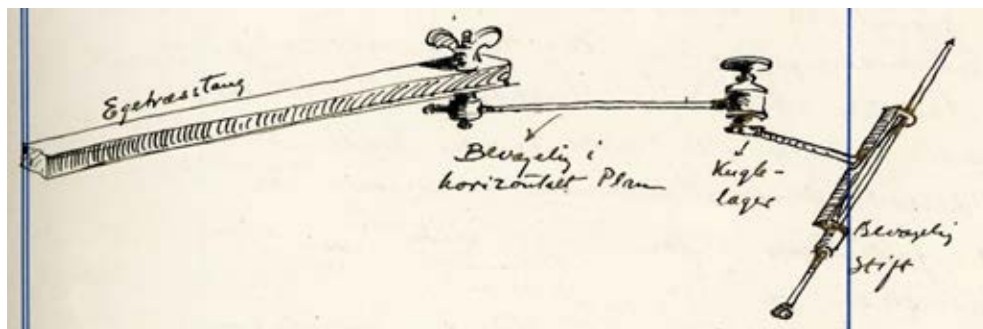
1909

JANUAR 1909

Januar 2.

Paa Aaret 1908's sidste Dag lagdes op til Hugning de 2 første Vandspyere for Skibets Stræbepiller. (No. V. Ludv. Olsen og No. IV Ulrik Sandstad).

Til Hugningen af Vandspyerfigurerne har vi fra Firma Cornelius Knudsen. Kjøbmagergade 15, Kjøbenhavn, faaet os tilsendt foreløbig til Prøve 2 Stk. Billedhuggerpassere. (Pris Kr 14 pr. Stk.) (Se Skitse). Med denne vil det være mulig at tage Maal i alle Planer og Retninger. Om den funktionerer tilfredsstillende, vil flere Stykker blive bestilte.



5.

Vandspyer No II. oplagdes til Hugning (G. Qvam).

15.

Ialt er nu 5 Vandspyere under Arbeide, nemlig No. II, III, IV, V og VIII. (Se Pag. 79).

Efterbestilt er 4 Stk. af ovennævnte Billedhuggerpassere, der viser sig at funktionere tilfredsstillende. Modellerne No. III og IX er forandrede, III delvis og IX helt ommodelleret. Foresten fortsættes nu næsten udelukkende med Hugning til Stræbepillarerne, da intet andet Arbeide kan gøres. Nogle faa Søiler er dog endnu igjen, der kan hugges, nemlig for Nordre Taarns Vinduer samt en Hvælvsøile, der mangler ved Nordre Taarn.

18.

Idag afsendt til Dr. Harry Fett, Folkemuseet, Christiania, 1 Sæt Bilag til Vestfrontkonkurrancen (21 Bl. Tegninger og Fotografier, samt 9 Bl. tegninger af Profiler fra Tværskib, Kor og Høikorbuen), ialt 30 Blade.

Der paabegyndes Forberedende Arbejder for de smaa Buer med Hoder, tilhørende Stræbepillarerne.

Idag oplagt den 6te Vandspyer til Hugning, nemlig No. VIII (Santi).

Man begynder nu igjen at røre paa sig ianl. Vestfronten, idet Bedømmelseskomiteen paanyt er traadt sammen i Christiania. (Se Avisudklipsprotokollen Pag. 108 o. følgende).

Samtlige nye, for Vestfrontens 2den Række bestemte Kapitæler er nu færdige, ligesom de hertil hørende Marmorsøiler allerede har lagt færdighugne etpar Aar. Disse vil da ogsaa blive slebne og opsat til Sommeren.

Dermed er foreløbig al Hugning for Vestfronten indstillet, og alt Arbejde er nu concentreret om Stræbepillarer med Vandspyere samt Parapet, foruden de tidligere omtalte Marmorsøiler, hvoraf endnu endel skal hugges.

21.

Raahugningen af de 3 Vandspyeremner, der endnu er tilbage af 1ste Sending, iværksættes idag forat paaskynde Vandspyernes Færdiglevering til Vaaren og Sommeren.

26.

De fra første Bestilling af Vandspyeremner tilhægtede 2 Emner (No. I og XI) blev afsendt fornylig fra Mosjøen i en Last paa 100 Tons. Denne Last er nu ifl. Telegram havareret og maa antagelig omlastes, hvorved Leveringen her vil blive adskillig forsinket.

29.

Den første Prøve af Glasmalerierne for Søndre ankom for etpar Dage siden over Rotterdam fra Paris. Det var en af Rosens Kløverbladsaabninger (Englefigur), delt i 2 Dele.



30.

For Dr. Harry Fett, Christiania, er ydeligere gjort istand flere Blade Profilttegninger, fra Kor og Vestskib, der idag i 1. Expl. sendes til Christiania. Ialt er optegnet 13 Blader Profiler.

Billedhugger Rasmussen har nu fuldført 7 nye Vandspyremodeller. samt 2 Prøver af Hoder for de store Arkader. For Hugningen af de til Strebebuerne hørende Buer med Hoder skal Hr. R. ogsaa udføre en Prøve, hvorefter da Emnerne vil blive udmaalt. (Disse maa nemlig hugges i ét med underste Bueskifte).

Maanedsoversigt:

Januar har været optaget kun med Hugning. og da fornemmelig med Stræbepillarerne. Af disse underste Partier er 7 Stk. helt færdige. den 8de under Arbeide. Da fremdeles ingen Løsning er fastslaaet for Hvælvet og Strebebuerne, kommer man foreløbig ikke længere end til Buernes Begyndelse. Man er derfor nu ved Maanedens Slutning bleven nødt til at begynde med Hugning af Dele af Pillarerne, der ligger høiest oppe, nemlig Smaabuer, samt forberedes nu (3/2) Arbeidet for de øverste Partier (Gavle) med Krabber og Topblomster. At Arbeidet paa denne Vis bliver høist urationelt, vil være indlysende, idet altsaa nu en hel Del Sten blir hugget paa Lager, der først kanske om flere Aar vil kunne sættes.

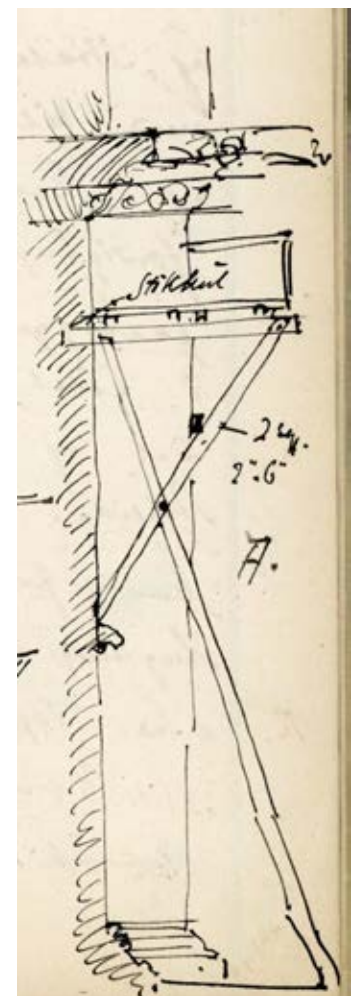
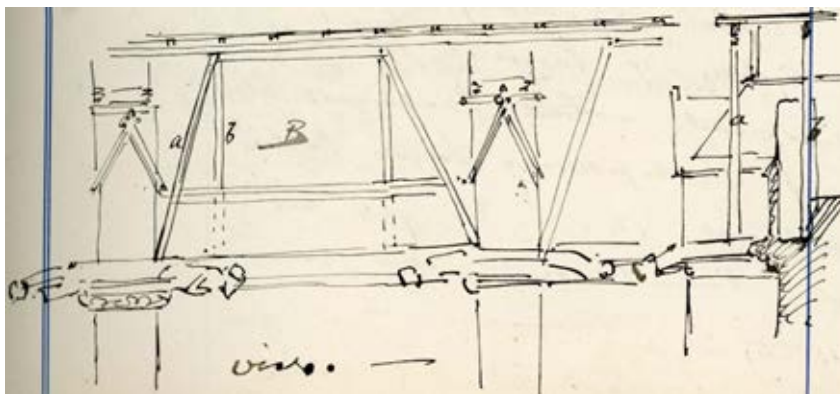
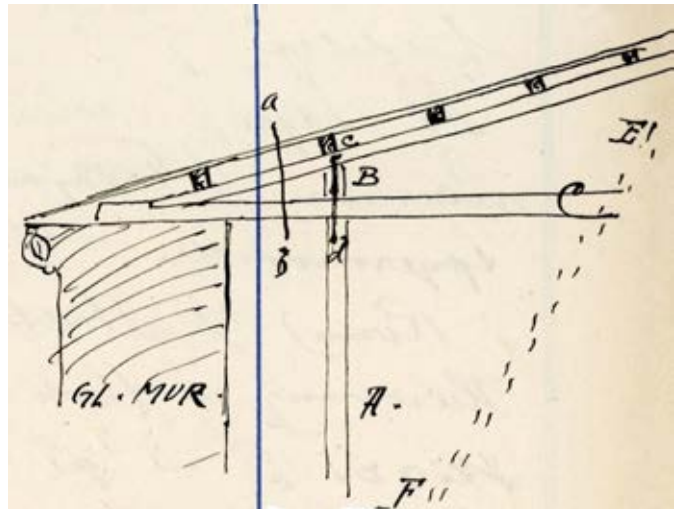
FEBRUAR 1909

Febr. 8.

Den under 26de f. M. omtalte Klæberlast, er idag under Losning her. Lasten er slæbt hid helt fra Brønnø. Assuranceselskabets omkostninger ved Havariet skal beløbe sig til ca. Kr. 1000. Med denne Last er altsaa de bestilte 11 Vandspyremner ankomne. Foruden disse har vi i Stenbeholdningen fundet 2 brugbare Emner. Der mangler os altsaa idethele 13 Stk. Emner, der vil blive Udbrudt, naar Arbeidet fortsættes i Bruddet, og samtlige Modeller foreligger. Billedhugger Rasmussen har nu ialt 18 Modeller færdig.

10.

Saa smaat gaaes igang med Forberedelsen til Stilladsebygningen for Stræbepillarene. En Stilladsetegning er gjort istand. Det første Arbeide bliver at understøtte det gamle Tag ved Ydermurene idet, dette bliver at skjære helt af efter a - b forat skaffe rent Farvand for Muringen. (Kranstolpe). Der fyldes saa kun et Mellemstykke, B, imellem Spær og Udligger C, der forbindes med Stolpe A og Spær v. Hjælp af en Jernhage c-d. Dette antages at være tilstrækkelig, da Taget tidligere har Skraastrævere F-F, opsatte da Taget blev afskaaret for den indre Mur.



Dernæst har man tænkt at ordne sig paa følgende Maade: En Heisekran anbringes udvendig i en særskildt Heisestol, (hvortil Tegning er lavet). Fra denne føres de første Skifter ind paa Muren og transporteres paa en paa denne anbragt Bane.

Til dette Arbeide opsættes kun en let Fodstillads i passende Høide. (Se Skitsen A hosst.). Naar de første Skifter er sat, vil den egentlige Stillads blive bygget fra Rendestenen, som Skitsen B.

12.

Tilsynsmøde er berammet til Afholdelse førstk. Tirsdag d. 16de ds. Af Sager, der skal behandles, kan nævnes: 1) Godkjendelse af 7 nye Vandspyermodeller, 2) Glasmaleriprøve (indsat i Rosen), 3) Stræbebuernes eventuelle Hævning (hertil har jeg gjort etpar Skizzer i Perspektiv udvisende Udseendet med Stræbebuernes Oprindelige Stilling, og de samme, hævet 1 Alen og Parapetet $\frac{1}{2}$ alen).

16.

I Tilsynet mødte D'Herrer Joh. Meyer, Thiis & Solberg.

23.

Antaget er Tilbudet fra Godin, Paris, paa Glasmaleriene, ligeledes Rasmussens Modeller.

28.

Maanedsoversigt:

Februar har været optaget udelukkende med Hugning af Stræbepillardele, ny Vandspyere, Parapet med tilhørende Dele o.s.v. I Løbet af Maaneden ble den første Vandspyer (II) færdighugget og afleveret. Etpar af de øvrige paabegyndte Spyere vil ogsaa blive færdige i Løbet af ganske kort Tid. Den sidste Del af Stræbebuernes Underpartie er under Arbeide, ligeledes er Parapetet temmelig langt fremskredet. Paabegyndt blev Hugning af Stræbepillernes øverste Partier med Topblomst, etc. Vi gaar ind i Marts Maaned med det samme Arbeide som i Februar.

MARTS 1909

Marts 3.

Til Udgangen af Februar var der ialt ophugget ca. 53' løbende Parapetdæk. Der tiltrænges ialt ca. 80', hvorfor endda ca. 25' staar til Rest at hugge.

Nedenfor opskizzeres de til Dato færdige og approberede Vandspyermodeller af Billedhugger Rasmussen: hvortil med det første Emner skal bestilles: Paa Pag. 81 sluttedes med No XI. Af disse 11 Modeller er nu kun én igjen, der ikke er i Arbeide.

Her fortsættes altsaa med No. XII.

No. XII:



No. XIII:



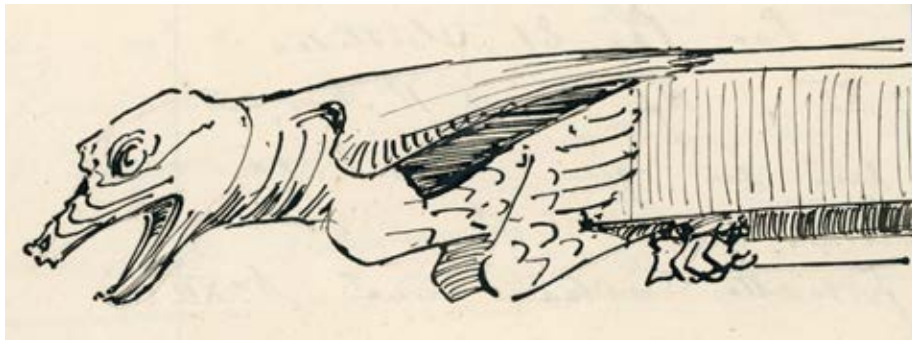
No. XIV:

Hoem: Raahugning

M. Hagen: Paabegyndt 20/3-09



No. XV:



No. XVI:

Kr. Berg: Raahugning



No. XVII:

Benj. Hansen: Raahugning



No. XVIII:



No. XIX:



(Forandret fra Dobbelfigur til enkel: Se Fotografier)

Af disse Figurer er nu paabegyndt Raahugning af No. XIV, XVI, og XVII. Desuden af det første Sæt er Nummerene I, IX og X under Arbeide, medens No. VI og XI er raaskaaret og tildannet. Paa denne Vis vil vi kunne have fuldt Sæt til en af Langsiderne til Begyndelsen af Mai, d.v.s. den Tid Muringen skal begynde. Nylig er forat fremskynde Arbeidet, yderligere fra København købt 2 Billedhuggerpassere.

I Stenlageret er fundet 3 Emner, der var saavidt store, at de kunde klare det for Spyere, hvorved vi idethele nu kan hugge 14 Spyere. (Til hver Langside trænges, som før nævnt 13 Stk.).

8.

Billedhugger Rasmussen er for ca. 14 Dage Siden vendt tilbage til Kristiania, hvortil han nu har bedt om at faa sendt endel af de Gibsmodeller han her anvendte, idet han fortsætter Modelleringen dernede. I den Anledning samles idag sammen endel af de Stykker, hvoraf haves Dubletter og sendes med det første nedover (tillaan). Desuden hentes hans Samling af Fotografier i Ramme & Glas der bliver her til han kommer tilbage.

9.

Idag afsendes ovennævnte Gibsmodeller, ialt 23 Stk. til en Værdi af Kr. 159.

Med det første (omkr. 15de) reiser Formand Nordtømme opover til Bjørnaa forat gjenoptage Arbeidet i Bruddet. Maler medsendes til de resterende færdige Spyremodeller, og brydes samtidig de 7 Resterende, hvortil endda Modellerne ikke er færdige. Disse brydes omtrent som de medsendte Maler, forat faa benytte Vinterføret til Nedkjørsel. Dermed skulde vi altsaa have samtlige leveret.

10.

Idag fandtes paa Bager Hegdahls Grund, Munkegaden, hvor der graves, en af Vestfrontens manglede Statueconsoler (2den Række). Dens Form og Udseende stemmer med de forhaandenværende. Stenen er bragt op hid; den var imidlertid saa daarlig, at den ikke kan anvendes.

19.

Kontrakt paa Levering af Glasmalerier til Søndre Tværskib er nu underskrevet og godkjendt. Firmaet der leverer samme er Gaudin & Cie., 6, Rue de la Grande-Chaumièrre, Paris. Udførelsen er nu i fuld Gang, og skal samtlige Vinduer være leveret her d. 15de Juni d. A.

20.

Vandspyer No. XIV paabegyndes idag af M. Hagen, som nu har afleveret No. III. Denne kunde imidlertid ikke hugges ganske færdig, idet Figurens Ben skulde forandres noget, hvilket skal udføres af Billedhuggeren selv, naar han kommer tilbage.

Ialt har vi saaledes nu færdig, og under Arbeide, 13 Stk. Man forudser saaledes at slippe at vente paa Vandspyerne.

22.

Idag gjenoptaget det ihøst foreløbig afsluttede Arbeide med Varmeanlægget i Koret. Der paabegyndes Boring for Rørledninger i Korets Gulv, opmerket af Montøren, der medbragte Tegningene for Anlægget.

Paabegyndt idag Sætningen af de i Vinterens Løb færdighugne og færdigslebne Marmorsøiler for Vestskibets Triforium. Meningen er, at faa disse anbragte før det udvendige Murarbeide skal begynde.

26.

Med Anbringelsen af Huller for Rørgjennemgange gaar det forholdsvis bedre, end vi havde haabet, idet allerede idag 3 Huller paa hver Side i Sideskibene er færdige og ligeledes 2 Gjennemgange fra Kleristorium til Triforium. Der fortsættes nu i Sakristiet, hvor 4 Huller skal Anbringes.

29.

Til idag er samtlige Huller for Rørgjennemgange færdige, med Undtagelse af Gjennemgangene i Høikoret, med hvilke man venter i det længste. 3 Mand paabegynder derefter Nedtagningen af det ikke funktionerende Apparat, (Søndre Side). Rørledningerne her skal forsøges afhændet.

31.

Maanedsoversigt:

I Marts har den store Sag ang. Vestfronten etc. hvilet. Omtrent intet har været fremført i Pressen desangaaende. Paa en Forespørgsel af «Dagsposten» lader det til, at Sagen fremdeles vil gaa i Langdrag, før den bliver løst.

Omtrent alt Arbeide her i Marts, har som i Februar concentreret sig om Stræbepillarerne med deres Vandspyere. Af disse er nu 5 Stk. saaatsige helt færdige, 3 Stk. omtrent færdig, og 6 under arbeide, ialt 14 Stk. Samtlige Underdele af Stræbepillarerne er færdige, hvorefter man maatte fortsætte med Pillernes øvre Partier, Render etc.

Sætning af Marmorsøiler i Triforiet blev paabegyndt og rak man her at sætte vel 100 Stk. Søiler i Maneden (paabeg. 22/3). Der paabegyndtes (26/3) Forberedelser til Bygning af Heisestol og Stillads for Stræbebuerne og Parapet paa nordre Langvæg.

I Henhold til det af Departementet for en Tid siden udsendte Opraab til Arbeiderne, om ved Leilighed at søge sig andre Stillinge, for at faa Arbeidsstokken indskrænket, har nu 3 Mand faaet andet Arbeide, saa de med det første forlader os. Disse er af vore bedre Arbeidere. De minst habile blir nok staaende. Saa nogen Fordel for Restaureringen medfører dette ikke. Ialt har nu siden min Ansættelse i Kirken (Juli 04) i det hele 15 – femten – Mand forladt Arbeidet, delvis døde, og ingen nye erstattet.

APRIL 1909

April 5.

Tømt Bøssen Kr. 182,36.

4 Mand har allerede flyttet ud med sit Arbeide for etpar Dage siden.

I Koret er nu det ene, ikke fungerende Varmeapparat nedtaget, og fortsættes i Kjælderen.

7.

Paaske.

15.

Til igaarftes var man foreløbig færdig med Arbeidet i Kjælderen, (Nedtagning af det gamle Varmeapparat), d.v.s. man kan foreløbig ikke komme længere, før Fyringen slutter. Da der fremdeles hersker skarp Kulde, er der foreløbig ingen Udsigt til at faa fortsætte. Der er nu skaffet de Rørgjennemgange, som er projecteret i Korgulv, Triforium og Kleristorium, paa nogle faa nær, der maa udstaa til selve Montagen begynder, samt nedtaget alle Rør tilhørende det søndre Varmeapparat. Ved Restaureringen fortsættes med samme Arbeide som i Marts.

22.

Ifl. Pressen skal nu i Løbet af etpar Dage Afgjørelse falde i Domkirkespørgsmaalet; selvfølgelig er vi da nu spændt paa at se, om en virkelig Afgjørelse bliver taget. Vi gjør os nu klar til fra Mandag 26de ds. at paabegynde Murarbeidet, udvendig. Der sættes igang 4 á 5 Murerlag á 3 Mand foruden Indpassere.

26.

Gjenoptaget Murarbeidet paa Vestre Gavl m/1 Lag á 3 Mand foreløbig.

Gjenoptaget det afbrudte Arbeide med Nedtagningen af det nordre Varmerapparat i Koret.
Fortsættes i Kjelderens Fyrrum.

29.

Fodstilladsen for nordre Langvæg færdig.

Paabegyndt Opskjæring af Taget forat skaffe Muren fri. Opsættes af Bord og Box en Model i fuld Størrelse af en Stræbepillar (helt tiltops).

30.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Maaneden er omtrent alle Arbeidere flyttet ud. Det udvendige Murarbeide paa Vestgavlen har taget sin Begyndelse. Al Hugning har fortsat med Stræbepillerne, hvoraf nu ogsaa en god Del af de øvre Partier er færdighugne. De 13 Vandspyere nærmer sig nu sin Fuldendelse. I Triforiet er endel Murarbeide udført, der kunde udføres uafhængig af Hvælvsørgsmaalet. Men alt Arbeide med Hugningen gaar nu urationelt paa Grund af Hvælvsørgsmaalet og Vestfrontsørgsmaalet.

MAI 1909

Mai 5.

Idag paabegyndtes Muringen paa Nordre Langvæg med Sætning af den første Rendesten nærmest Nordre Taarn.

Som det vil sees af Avisudklip-Protokollens Pag. 172 er nu Beslutning fattet om at afholde ny Konkurrence, med Tilkaldelse af udenlandske Sagkyndige. Der vil da sikkert ikke kunne foreligge noget positivt Resultat før Sommeren 1910, idet mindst ét Aar vel maa regnes til en slig Affære.

8.

Cementleverancen for iaar er overdraget Nicolay Buch, der leverer norsk Portland-Cement til Kr. 5,80 pr. Tønne -170 kg netto. (Tager tilbage Tomfad á 0,25 pr. Stk.)

Den første Vandspyer sættes idag (No. II) paa Pillaren nærmest Nordre Taarn.

12.

Tilsynskomitemøde er tillyst til Fredag førstk. d. 14de Mai. Spørsmaalet om Hvælvhøiden er klarlagt ved Opslag i fuld Størrelse. Nøiagtige Maler af de gamle Anfængere er indlagte og passer fuldstændig ind i den af Overlærer Lund beregnede Radius af 12' 14" for Gurt, og stemmer samtidig udmerket med den af mig i 1908 foretagne Undersøgelse.

14.

Tilsynskomiteen sammentraadte idag Kl. 10 form. Her er endda, i Midten af Mai, fuldstændig Vinter med forrygende Snestorm. Det er bare saavidt, at Muringen udvendig kan foregaa. Hver Morgen er der et tykt ($1/8''$) Islag paa Vandbøtterne. Man faar haabe, at Mai Kulde giver os en desto bedre Sommer.

15.

Tilsynskomiteen har efter Sigende ikke kunnet bestemme sig for nogen definitiv Hvælvhøide, hvorfor det sandsynligvis til Høsten og Vinteren blir al Udsigt til at indskrænke Arbeidsstokken betydelig.

Det samlede Rørsystem af det gamle Varmeanlæg er nu nedtaget, hvorefter Nedrivningen af de gamle Indmuringer i Sakristikjælderen foregaar; de gamle Støttevægge tages ligeledes ned, hvorefter Hvælvene lægges op paa Jernbjælker, hvorved det hele Rum vil vinde.

31.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Mai Maaned er man kommet godt ivei med Murarbejderne. Paa Vestfronten er saaledes Partiet i 2den Række mellem Søndre Taarn og Søndre Vindu opmuret til Kapitælhøiden, ligesom ogsaa Søndre Vindu er helt opmuret. Nordre Parti, (mellem nordre Vindu og nordre Taarn) er op i $\frac{3}{4}$ Høide, ligesom Masværket i Vinduet er under Sætning. De øvrige Partier af Vestfronten er opkommet i 2den Række med 2 á 3 Skifter i Nischer og Pillarer. Paa Nordre Langvæg er idethele sat 6 Vandspyere og 3 Pillarer under Sætning. Paa Søndre Langvæg er i Løbet af Maaneden reist Fodstilladser i hele Væggens Længde samt Heisestol.

Der hugges fremdeles Dele til Stræbepillarerne af det, der kan hugges. Buepartierne hørende hid er omtrent færdighugget, ligeledes Topblomster.

JUNI 1909

Juni 1.

Ifl. sidste Nyt i Vestfrontspørgsmaalet har nu Storthingets Budgetkomite anbefalet Nordhagens Udkast, og forkastet Departementets Indstilling om ny Konkurrence (se Avisudklip-Protokol, Pag. 189).

7.

Som denne Dag for 4 Aar siden var betydningsfuld for Norge, vil den idag være betydningsfuld for Domkirken, idet dens skjæbne nu skal afgjøres i Storthinget.

9.

Først idag faldt Afgjørelsen i Domkirkesagen. Som man kunde forudse, blev Resultatet kongruent med Budgetkomiteens Indstilling.

17.

Tømt Bøsserne Kr. 424,65.

18.

Arbeidet med Muringen af Stræbepillarerne paa Nordre Langvæg er nu i fuld Gang. Sat er til Dato idethele 10 Stykker af Vandspyere.

Paa Vestfronten er Muringen paa søndre Fløi snart tilendebragt til den gamle Høide, idet her de sidste Stene er under Opsætning. Paa nordre Fløi er man omtrent under Kapitælhøide. Al Hugning er fordelt mellem Vestfront og Stræbepillarer.

30.

Maanedsoversigt:

I Løbet af Juni er vi kommet ganske godt ivei med Muringen af Pillarerne. 11 Vandspyere er sat og 6 Pillarer er under Muring. Der bygges nu Fortsættelsesstillads for den videre Opbygning. Denne gjøres i Forbindelse med udv. Stilladser, saa man for de øvre Partiers Vedk. kan tage Stenen op indv. pr. elektrisk Heis og kjøre den ud paa Udliggerbroer for hver Pillar.

Idag kjøres op en Last Klæber – 110 ton – fra Mosjøen, hvoriblandt resterende Vandspyremner findes. Der gaaes da strax ivei med Hugningen af disse, hvortil 6 á 7 Mand sættes.

Paa Vestfronten er Partiet mellem søndre Vindu og søndre Taarn gjenreist, samt søndre Vindu. Nordligste Partier er reist til Buerne. De to mellemliggende Partier er omtrent Halvveis gjenreist. Triforienes Forbindelsesgang's Høide er udlagt med en Stenhelle, hvorefter her anlægges Trappen.

Under Prøvning er Modeller til Stræbepillarernes Hoder for Buerne. Der er lavet 3 Alternativer af hvilke den sidste Størrelse blir lagt til Grund. For Stræbebuerne hugges Anfængere i raa Boss.

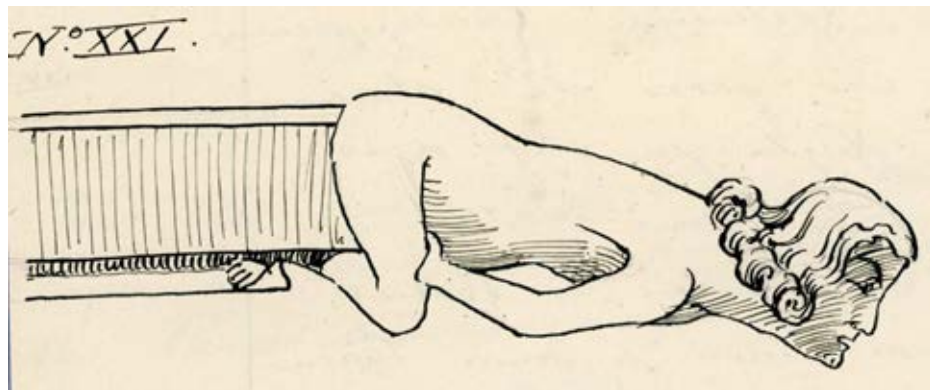
JULI 1909

7. Juli

No. XX:



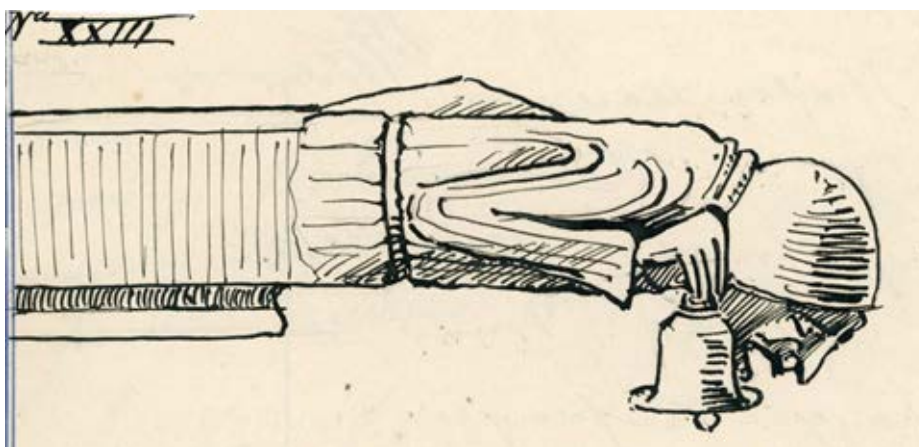
No. XXI:



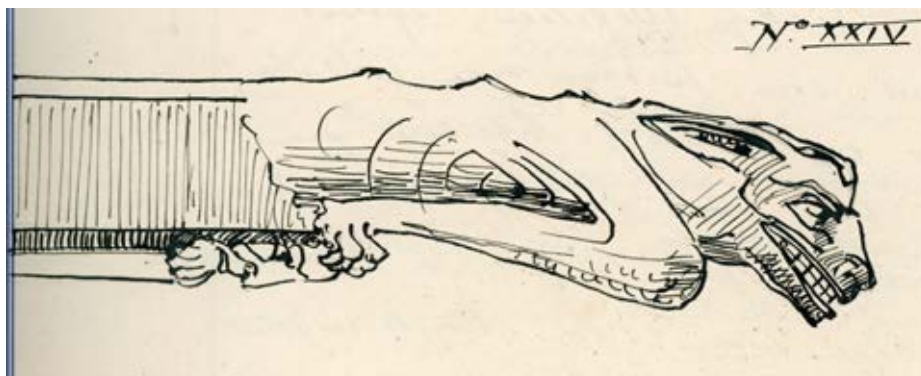
No. XXII:



No. XXIII:



No. XXIV:



No. XXV:



No. XXVI:



Hermed er altsaa alle Vandspyere til Stræbepillarerne i Vestre Skib færdige. Heraf er pr. 17/8 09 endda 7 Stykker ikke paabegyndt. De øvrige 19 er helt eller delvis færdige (13 færdig - 6 under Arbeide).

Juli 19.

Idag døde Biskop Wexelsen, efterat have fungeret som Biskop kun i 4 Aar.

Fortiden er en hel Del Arbeidere paa Ferie, vi have nu raat og surt Veir. Muringen fortsættes paa V. GavI og Pillarer. For ca. 8 Dage siden, er Montringen af det nye Varmeanlæg paabegyndt. Radiatorer, Rør og Kjedler er ankommne. Vi er nu ogsaa saavidt langt fremskredne med Fyrrummet, at Kjedlerne kan opsættes, naarsomhelst. Her er nu blevet et prægtigt Rum, idet man sløifet de 2 Pillarer, der ifl. den første Forudsætning skulde blive staaende som støtte for Hvælvet. Istedet blev indlagt Jerndragere.

Forat skaffe Vandafløb fra Kjælderen, er man bleven nødt til at gaa til et nyt Kloakanlæg der i disse Dage skal paabegyndes. Arbeidet hermed er overtaget Firmaet K. Lund, hersteds. Dette Anlæg kommer paa ca. 3000 Kroner. Dette anlægges da med engang saa, at man senere kan forbinde det med Kloakledning rundt hele Vestre Skib, kortsagt, for hele Kirken.

Af de nye Vandspyere er nu under Arbeide: No XX, XXII, XXIII og XXV.

Man har erholdt Meddelelse om, at Tilsynet skal have Møde her den 9de August. Ligeledes om, at Arkitekt Nordhagen vil komme herop en af de første Dage, forat konferere med Ark. Ryjord om den fremtidige Ordning.

Ianledning Hvælvspørgsmaalet har jeg tegnet to perspektiviske Alternativer af Vestre Skib, et med Hvælvhøide 32' 12", o: 3 Fod høiere end Ark. Christies Hvælvhøide, og ét med Hvælvhøide 33' 12" o: 5 Fod høiere end Ark Christies do. Efter disse Tegninger vil antagelig Spørgsmaalet bilive afgjort.

Skal vi have noget at bestille til Vinteren, vil det nu være tvingende nødvendigt, at faa dette afgjort.

21.

Tømt Bøsserne (Største Tømning) Kr. 2050,54.

23.

Idag kom Arkitekt Nordhagen herop forat konferere med Ark. Ryjord om den fremtidige Ordning af Forretningerne. Dette efter Tilskyndelse af Tilsynskomiteen. Efter Forlydende havde han intet at bemerke til Ryjords ianledningen opsatte Forslag.

Idag begravedes Biskop Wexelsen fra Kirken under enorm Deltagelse.

24.

Det nye Kloakanlæg er nu i fuldt Arbeide. Fundament lægges for Kjederne og Gulvet gjøres istand, ligeledes Cokesindtaget.

En Stenlast paa 105 tons er igaar og idag under Losning.

29.

Idag kan et sjeldent Jubilæum feires af vor gamle Veteran. Hr. Domkirkearbeider John Solem. Det er nemlig idag 40 Aar siden han traadte ind i Arbeidet her, idet han begyndte den 29de Juli 1869. Han har saaledes oplevet at se Arbeidet skride frem fra en beskjeden Begyndelse i Sakristiet, til den større Drift i Vestskibet. Han er fremdeles arbeidsdygtig, omend Kræfterne nu er mindre end før. Han er ianledningen bleven interviewet. (Se Avisudklip-Protokol II Bind. Pag. 2). Vi ønsker den gamle Veteran tillykke med Dagen og Helse og Sundhed til fortsat Virke i Kirkens Tjeneste.

30.

Netop modtaget Meddelelse om at Keiser Wilhelm ogsaa iaar har skjænket Kr. 1000 til Domkirken, gennem Konsul Mohr i Bergen. Keiseren vendte denne Gang i Molde.

31.

Maandesoversigt:

Juli Maaned er Feriernes Tid. Iaar er for første Gang 14 Dage med fuld Løn givet Arbeiderne. Vi merker Forskjellen mellem de tidligere 8 Dage og nu 14 Dage.

Arbeidet har dog skredet jevnt frem, med de samme Arbeider som i Juni. Idag er Gulvet i Fyrrummet færdig.

AUGUST 1909

Aug. 1.

For Fyrrummet skal ny Pipe anlægges over Taget. I den Anledning bygges Stilladser fra Grunden op. Pibens Diameter blir 15", og gjøres af støbte Cementrør afstivet med T-jern.

Man har paa 2 af Stræbepillarerne naaet op saa langt, at Basisskiftet for Søilerne er sat.

3.

Monteringen af Varmeanlægget er nu i fuld Gang. Ligesaa det nye Kloakanlæg. Væggene i den Kanal under Jorden, som forbinder Fyrrummet med Korets Kjælder, har vist sig temmelig utætte, idet en Masse Vand satte ind her; da man ikke kunde skjønne, at dette bare kunde skyldes Overfladevand, tog man fat paa at grave forat undersøge Kloakken udenfor. Ganske rigtig, denne viste sig at være istykker og igjengaaet delvis af Lort. Her maa nu derfor delvis lægges ny Kloakk.

Hugning er nu igangsat af flere af de til Vestfrontens 2den Række hørende Buesten.

5.

Idag paabegyndt Monteringen af de nye Kjedler i Fyrhuset. Disse er af hel ny moderne Construction.

Igaar modtog vi den første Sending af Glasmalerierne for Søndre Tværskibs GavI. 2 Kasser. Opsætningen vil blive paabegyndt med det første.

Under Hugning er nu Vandspyere No. VI, XIX, XX, XXII, XXIII og XXVI.

9.

Idag traadte Tilsynskomiteen sammen her til Drøftelse af forskellige Spørgsmaal, hvoriblandt nærmest Administrationen er Hovedobjektet.

Samtidig er opsat til Godkjendelse de ankomne Glasmalerier, samt de af Billedhugger Rasmussen til Dato forfærdigede nye Modeller til Vandspyere, Hoder, øvre Stræbepillarfigurer, etc.

10.

Komiteen fortsætter idag sine Forhandlinger.

12.

Tømt Bøsserne Kr. 1456,05.

13.

Siden 23. Juli har det nu regnet Dag og Nat, et frykteligt Hundevær; fortsættes fremdeles i samme Skala. For udvendig Arbejde har vi derfor maattet skaffe os en Del flere Seil end de gamle, vi havde, saa Muringen kunde fortsætte uforstyrret.

Der arbeides paa Vestfronten med Buepartierne i 2den Række. Dette vil gaa senest af alt Arbejde der, da de gamle Stene i Buerne er meget vanskelig at passe sammen. Dog har man Haab om at blive færdig der i Løbet af Høsten.

17.

Forberedelser gjøres til at gaa igang med Muring af Stræbepillarer paa Søndre Langvæg.

23.

Muring af ny Pipe for Centralvarmeanlægget er igang. Den gamle Pipe var trukket helt tilbage for den indre Vægflugt, saa Piben helt var muret i Hvælvsækken. Her havde den en skarp Knæk. Forat undgaa denne, og idethele skaffe Piben et bedre Løb, rev vi den ned saa langt som muligt, hvorefter nu det nye Løb blir rettere, og kommer Piben nu delvis til at hvile paa den egentlige Mur. Murverket føres over Taget, hvorefter 15" Cementrør opsættes herpaa.

21.

Modtaget (21/8 Lørdag) sidste Forsendelse af Glasmaalrier fra Paris. Disse opsættes nu efterhvert.

23.

Idag opkjøres en ny Stenlast paa 100 tons fra Mosjøen.

Vandspyerne VI og XXIII er idag færdige fra Stenhuggerne Hagen og Skjørestad. Oplægges som nye No. XXI og XXVI.

26.

Idag blev man færdig med Kloakanlægget, d.v.s. Tilknytningen til Kjederne med Vandet staar igjen.

30.

Idag, Mandag d. 30de Aug. paabegyndes Muringen paa Søndre Langvægs Pillarer. Her har vi maattet vente til nu, af Mangel paa færdige Vandspyere. Vi haaber her, om vi ikke faar altfor snart Vinter, at faa anlagt i detminste 3 Pillarer, idet vi har Utsigt til at skaffe tilveie 5 Pillarfigurer.

31.

Maanedsoversigt:

I August fortsattes hovedsagelig med Stræbepillarerne. Med disse er man paa Nordsiden kommet omtrent halvveis med 5 Stk., en er færdig og en ikke anlagt (idet her Figurerne endda ikke er helt færdig). Som nævnt foran, paabegyndtes igaar Arbeidet paa Søndre Langvæg.

Paa Vestfronten er man omtrent færdig med det nordligste Vægparti, idet her kun mangler 3 – 4 Stene, der nu er under Arbeide. Her var det meste af de gamle Stene borte, eller ødelagt, saa her blev hovedsagelig helt nyt. De her beskjeftigede Folk sættes nu paa Pillarerne, og gaar kun tilbage til Vestfronten, naar endel Stene blir færdige til Sætning.

I Løbet af August fuldendtes det nye Kloakanlæg. Ligeledes Ommuringen af den nye Pipe over Sakristiet. De fleste Glasmalerier er indsat. Endel af Speilglasset der indsattes i Gavlen ved Kroningen er istykker og skal erstattes.

De fleste Arbeidere har nu havt sine Ferier, saa Arbeidet nu begynder at komme i sin gamle Gjenge.

SEPTEMBER 1909

Sept. 1-27

Maanedsoversigt:

Under mit Fravær i Ferien, har man fortsat med de i Aug. Maaned i gang værende Arbeider: Med Centralvarmeanlægget er man nu naaet saa langt, at der imorgen 28/9 skal prøvefyres for

første Gang. Glasmalerierne for Søndre Tværskib er færdig monterede med nye Speilglasruter indsatte, hvor saadanne trængtes nye.

Paa Pillarerne paa Nordre Væg, er Arbeidet paa 3-4 naaet saa langt, at det for iaar afsluttes, nemlig til og med Kapitælhøiden. Disse vil da for Vinteren blive afdækket med Bord. Den sidste Pillar er ogsaa anlagt og i fuldt Arbeide. Paa søndre Væg er 3 Pillarer anlagt og haaber vi ogsaa her at naa Kapitælhøiden. Paa Vestfronten har Arbeidet omtrent helt hvilet, idet de fleste Stenhuggere har været beskjæftigede med Hugning til Pillarerne.

I Løbet af September har Forhandlinger været pleiet mellem Departement og Sparebank ang. Bevilgningerne (Se Avisudklips-Protokol).

OCTOBER 1909

Oct. 1.

Inat fik vi den første Sne paa Fjeldene omkring Byen. Det er temmelig surt. Dog har det endda ikke frosset paa Murene.

En af Restaureringsarbeidets mest karakteristiske Skikkelser, gamle Ole Dahl, der har arbeidet her i 37 Aar den 5te førstk., gaar idag af med Pension. Gamle Dahl er nu 77 Aar, og har været en ihærdig Arbeider i sine yngre Dage. Med ham er nu idethele 14 Mand kommet bort, siden min Ansættelse i Kirken (Ark. Christie incl.).

4.

Som et Led i Taarnundersøgelsen, der nu paagaar, skal jeg ifl. Opdrag fra D'Herrer Direktør Gunstensen og Overlærer Lund udføre en Oversigtstegning over Taarnets Syd-vestre Pillar med tilstødende Partier i M. 1:24. (Bladets Størrelse: ca. 2,5 x 2,0 m.) Heri indtegnes da alle nødvendige horizontale og verticale Snit, samt Fundamenter.

22.

Taarnkomitéens 3die Medlem, Murmester Thune fra Kristiania kom herop idag, og Conferancen paagaar nu udover.

Med Stræbepillarerne er man nu paa Nordsiden færdig til og med Kapitælhøiden, undtagen den ene Pillar der blev paabegyndt senere. Her er ogsaa Marmorsøilerne sat.

Paa søndre Side er man kommen godt ivei over første Baand.

Hugning til Vestfronten er atter sat igang. Hermed beskjæftiges 5 Mand.

For Tværskibets søndre Gavl er lavet Beskyttelsesnet for Vinduerne, hvilket nu er opsat. Til Opsætningen benyttes heisbar Stillads, (udforet Stige).

Centralopvarmingsanlægget er nu overtaget.

Billedhugger A. Svor kom idag igjen herop, forat se til sine Figurer. Han agter at fortsætte i Konkurrancen.

Ny Port er opsat mod Kongsgaarden, idet det gamle Gjærde blev for letvindt at komme over.

25.

Ianledning Taarnundersøgelsen graves der op baade ind- og udvendig, for at Komiteen selv kan se Fundamentets Dybde.

Billedhugger A. Svor gaar nu igang med Modellering af nye Hoder herop paa Stedet.

31.

Maanedsoversigt:

Det Maal, der var sat ved Muringen af Stræbepillerne, blev i Løbet af October naaet paa Nordre Langvæg (nemlig fuldt opmuret til og med Kapitælskiftet). Desuden blev her opstillet 2 Buepartier med overliggende Vandspyerfigurer i Gibs forat bedømme Virkningen af Fortsettelsen (et Parti med Hoder under Buedækket og et med Bladknoller). Dette for Tilsynskomiteen, der udi November skal have Møde her.

Paa søndre Langvæg er til idag (7/11) 2 af Pillarerne muret op i samme Høide, som paa Nordre Langvæg.

Siden 23/10 har det Murerlag, der blev færdig med Arbeidet paa nordre Langvæg, været beskjæftiget med Indsætning af Næser i Triforiets Masverk, samt Reparation af opgaaede

Fuger i Masverket og Efterpuds. Dette Arbeide er til idag (7/11) naaet saa langt, at hele Nordsiden er færdig, paa vestligste Parti nær. Fortsættes senere hermed paa Søndre Side.

Paa Vestfronten blev Arbeidet fortsat med Hugning og Sætning af endel manglende Partier. Forøvrigt fortsættes med Hugning af Krabbeskifter til Stræbepillernes øvre Partier, samt Kvader. Desuden naturligvis de igjenstaaende Vandspyere. (Paa Nordsidens Stræbepillarer sattes desuden alle tilhørende Marmorsøiler.)

En større Hovedreparation paa Tagrenden tilhørende Vestskibets store Opbyg blev nødvendig og fuldendtes.

NOVEMBER 1909

Nov 7.

Afleverer idag den ianl. Taarnundersøgelsen udførte Tegning, der ogsaa er fotograferet for Oversendelse til Komitemedlemmerne.

11.

Saagodtsom alle Stenhuggere er nu indflyttede. Endel arbeider ude om Dagen, og inde Morgen og Aften.

12.

Idag kom Telegram til Aviserne (Cfr. Bind II, Pag. 18-19 af Udklipprotokollen) om Ansættelsen af Arkitekterne Ryjord og Nordhagen. Hermed skulde altsaa snart igjen normale Tilstande indtræde m.h.t. rationel Arbeidsdrift etc. Som det vil sees af Telegrammet, skal jeg overgaa til Assistent ved Tegnekantoret, og vil saa mine Funktioner overgaa til den teknisk-administrative Leder, Hr. Ark. Ryjord.

13.

Alt Murarbeide er nu indstillet paa Grund af Kulden. En af Pillarerne paa Søndre Langvæg rak vi ikke at faa opmuret i fuld Høide med de andre, skjønt her ogsaa kun mangler nogle faa Skifter.

23.

Der fortsættes nu kun med det alm. Vinterarbeide: Hugning paa Lager og da vesentlig: alm. Kvader, Hugning af de øvre Dele af Stræbepillarene, de endnu manglende Dele til Vestfrontens 2de Arkaderækkes Buer, de manglende Partier af Triforiets Zwickelfelter samt Vandspyerne for Stræbepillarene.

Der indredes nyt Kontor i søndre Taarn for den teknisk-administrative Leder.

24.

For Taarnkommissionen er gjort istand 5 Sæt Lyskopier af Taarnet á 8 Blade (4 Bl. Grundplaner i forskellige Høider, 4 Bl. Snittegninger mod de 4 forskj. Himmelretninger).

25.

Idag døde, efter 3-4 Dages Sygeleie, en af Domkirkens faste Arbeidere, Joh. Tønseth. Han var lit af en Særling, men ellers stille og paapasselig i sit Arbeide. Han arbeidede her i 11 Aar.

30.

Maanedsoversigt:

Ved Midten af Maaneden maatte al Muring indstilles, hvorfor siden kun Hugning er udført, og fortsættes hermed med de under 23de ds. nævnte Arbeider.

Billedhugger A. Svor har nu lavet færdig flere Modeller, som vil bli forelagt Tilsynskomiteen til Bedømmelse, naar den nu skal træde sammen her den 6de Decbr. førstk.

DECEMBER 1909

Decbr. 1.

Arkitekt Nordhagen kom idag herop forat overvære Tilsynskomiteens Møde her den 6te førstk. I dette Møde er det Tanken at faa den endelige Hvælvhøide fastslaat.

6.

Tilsynskomiteen traadte idag Kl. 10 sammen. Fuldtalligt Fremmøde. Hvælvhøiden fastsloges til 5 fod høiere end Christie's Plan, Kleristoriet 3 fod høiere end Christie's Plan.

Billedhugger Rasmussen er igjenkommen fra sin Udenlandsreise, og har gaaet igang med Modellering af 26. øvre Figurer til Stræbepillarerne.

7.

Paabegyndt Hugningen af et par af Stræbepillarernes Hoder.

10.

Idag ankom en ny Stenlast fra Mosjøen.

Igaar reiste Billedhugger Svor tilbage til Christiania, efterat desværre for ham ingen af hans Arbeider blev antat af Komiteen.

Som ny Arbeidsformand efter O. Lundemo er nu udnævnt en af vore bedre Arbeidere, Mikal Hagen. Han skal tiltræde fra 1ste Januar 1910.

17.

Ianledning Centraltaarnets Undersøgelse er idag paabegyndt Diamantboring. (Diamantbor erholdt tillaans fra Kongens Grube, Røros.)

Til idag er 10 Modeller færdige af de øvre Stræbepillarfigurer.

18.

Raahugning af den første af disse sættes idag igang.

20.

Foruden Diamantboringen, er ogsaa Meisling igangsat. Der hugges flere større Huller ind i hver Pillar. Prøvestykker af Mørtelen og idethele af den indre Kjerne tages ut for senere Trykprøver.

23.

Diamantboring sluttet før Jul idag. Fortsættes efter Nyaar.

For Taarnkomiteen utarbejdedes en nøiagtig Opmaaling og Optegning af Taarnets 4 Pillarer med sine resp. Fundamenter i M: 1:24.

31.

Maanedsoversigt:

For Arbeidet toges i denne Maaned en vigtig Bestemmelse, idet Hvælvhøiden endelig blev fastslaaet til 5 fod høiere end Christie's Plan. Nye Tegninger skal jeg nu paa Nyaaret, i henhold hertil gaa igang med. Ligeledes for Kleristoriet, der er hævet 3 fod.

Billedhugger Rasmussen har nu, siden sin Gjenkomst fra Udlandet, ialt modelleret 17 nye Figurer for Stræbepillernes øvre Partier, samt 10 Hoder.

Af disse er 3 Figurer under Arbeide, foruten 3 af de nedre Vandspyere, samt 4 Hoder (2 helt færdige).

Fremdeles fortsættes med Krabbeskifter og Kvader for Stræbepillarene, samt ornamenterte Skifter for Triforiets Zwickelfelte, Parapetstene, etc.

Idet jeg da herved slutter min Virksomhed som Værkfører, ved Trondhjems Domkirkes Restaurering, og Dagbogens Journalisering fra nu af skal overgaa til den tekn.-adm. Leder, Hr. Ark. Ryjord, vil jeg udtale som mit Haab, at den gode Forstaaelse, der hidtil har hersket, Funktionærene imellem, og ligeledes mellem Funktionærer og Arbeidere, fremdeles maa blive raadende, og derved bidrage til at føre det store Gjenreisningsværk frem til et godt Resultat.

Trondhjem den 31de December 1909.

Aug. L. Albertsen

Værkfører